

Управление образования г.Алматы
Алматинский государственный
гуманитарно-педагогический колледж №2

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
конкурса научно-практических
проектов с международным участием
«ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ:
ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ»

Алматы, 2023 г.

УДК 37. 091

Инновации в педагогике: проблемы и опыт. Сборник статей по итогам конкурса научно-практических проектов с международным участием «Инновации в педагогике: проблемы и опыт» (3 февраля 2023 г.). Электронное издание / Сост. - Зинковец И.А., Казизова Ж.Г., Абалкасова Г.Е., Отельбаева А.К. – Алматы: АГГПК №2, 2023. – 218 с.

Сборник включает в себя тексты докладов и статей, рассмотренных в рамках конкурса научно-практических проектов с международным участием «Инновации в педагогике: проблемы и опыт» (3 февраля 2023 г.)

Материалы сборника адресованы методистам, психологам, воспитателям дошкольных учреждений, педагогам общеобразовательных школ, организаций ТиПО и ВУЗов Республики Казахстан и стран СНГ, широкой читательской аудитории, проявляющей теоретико-познавательный и методический интерес к проблемам современного образования.

Ответственность за содержание статей, аутентичность использованных цитат, имен, названий несут авторы: материалы публикуются в авторской редакции.

СОДЕРЖАНИЕ

Дуанабаева Б.Ч. Об итогах конкурса научно-практических проектов с международным участием «Инновации в педагогике: проблемы и опыт».....	6
--	---

ДОКЛАДЫ

Шкавронская Е.В. Особенности развития навыков «soft skills» на уроках математики в педагогическом колледже.....	7
--	---

Мухаметкалиева А.К. Эмоциялық интеллект	12
--	----

Абдуллина Р.Х., Мусатаева Р.К. «Форум-театр» как эффективная технология по формированию и развитию эмоционального интеллекта у обучающихся.....	16
--	----

Нурмадиева И.А. Инклюзивті білім беру жүйесіндегі мамандардың бәсекеге қабілеттілігінің бірі – кәсіпкерлік және табысқа жету	21
---	----

Абытов М.Т., Агзымова С.Т. Формирование профессионально-технологической компетентности будущих учителей начальных классов в педагогическом колледже	25
--	----

Сарсенбаева Т.Н. Бодашақ мамандарды кәсіби тұрғыда даярлауда тәжірибенің маңыздылығы.....	29
--	----

Исеева Н.Т. Білім мазмұнына жаңалық енгізудің маңыздылығы.....	33
---	----

Халтова А.А. Использование ИКТ на занятиях экономики.....	37
--	----

Рысбеков І.Н. Кәсіби білім беретін педагогтардың кәсіби құзіреттілігі.....	43
---	----

Болатбекова К.С. Жаңартылған білім беру бағдарламасы аясында химия пәнін оқытуда қолданылатын инновациялық әдіс-тәсілдердің тиімділігі.....	47
--	----

Изгуттиева Г.А. Научно-исследовательская деятельность как условие профессионального развития будущего педагога дошкольного образования.....	53
--	----

СТАТЬИ

Абалкасова Г.Е. Инновационная деятельность в педагогическом процессе как уровень креативности личности педагога.....	60
Акжигитова А.Т. Работа с объемными геометрическими фигурами как средство развития пространственного мышления учащихся в начальной школе.....	64
Алжанбаева А.С. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабағында дамыта оқыту технологиясын қолдана отырып, білім сапасын артыру.....	70
Атежанова А.К. Современный учитель и его цифровые компетенции.....	72
Аханова М.М., Сатыбалы М.Б. Білім беру үрдісінде дуалды оқыту жүйесінің тиімділігі.....	76
Ахметова Г.Б. Өзін-өзі тану және қоғамдық пәндер.....	80
Бедельханова А.Б. Педагогикалық ұжым мен білім алушылар құрамын дамыту үшін табысты білім беру ортасын құрудағы «soft skills» басқару дағдылары.....	83
Дандыбаева К.Ж. Особенности воспитания в казахской семье.....	86
Дуйсенова Ж.А., Максутқан А. Қазіргі талаптарға сай құс етін стандарттау ережелері.....	89
Жармуханбетова З.Т. Тарихи тұлғалар.....	91
Житекова А.К., Тортенова А.О. Оқу үрдісінде инновациялық технологияларды қолдану.....	93
Жумабаева Ж.Т. Үздіксіз білім беру жүйесіндегі цифрлық технологиялардың мүмкіндіктері.....	96
Журкабаева Р.К. Инновации в современном образовании.....	102
Кабаева Ж.Б. Великий и могучий русский язык - «живой, как жизнь».....	105

Кабланова С.А. Современные формы и методы оценки достижений обучающихся по английскому языку.....	109
Кабылбекова М.Е., Дулатұлы М. Методические рекомендации по применению балльно-рейтинговой системы оценки учебных достижений обучающихся.....	112
Казизова Ж.Г. Разноуровневые задания как средства повышения эффективности обучающихся на уроках «Современного русского языка и методики обучения русскому языку, каллиграфии».....	119
Каликова Г.А. XX ғасыр басындағы көркем аударма мәселелері.....	124
Қалықова Б.М. Тарих пәнін оқытуда икемді дағдылар жүйесін («soft skills») қалыптастыру.....	127
Кансарбаев А.К., Төлқожаева Ж.Ж. Оқытуда заманауи озық технологияларды тиімді пайдалану маңызы.....	132
Кожабергенова А.К. Мамандарды дайындауда цифрлық білім беру ресурстарын қолданудың тиімділігі.....	136
Кошкарбаева Н.С. Биіктетер білімнің ақ ордасын – ұлғатты ұстазым!.....	140
Қуанышева А.Б. Волонтерское движение в современном обществе.....	143
Маглумова Г.С. Қазіргі оқу-тәрбие үдерісіне рухани-адамгершілікке негізделген білім беруді енгізудің маңызы.....	148
Маулетханқызы А. Ұтымды оқыту үшін педагогтердің цифрлық құзыреттілігі.....	152
Мейірман О.Н., Раймбай А.Д. Результативность внедрения элементов стандартов Worldskills в комплексные задания.....	156
Мурзабаев Н.А. Развитие патриотического воспитания у студентов колледжа на уроках начальной военной технологической подготовки.....	159
Мусаева А.Е. Социально-психологическое благополучие личности в образовательном пространстве.....	165

Муфтахтинова Г.С. Цифровые технологии - новое направление в современном образовании.....	169
Мырзалиева К.Ж. Болашақ мамандарды даярлауда білім алушылардың оқу іс-әрекетінің мотивациясын арттырудың қарастырылатын саралап оқыту әдістерін қолдану және жоспарлау.....	174
Өмірбек Ж., Боровых М.Ю. Задачи и организация производственной практики.....	183
Оспанова Г.Т. Ойын технологиясын қолданудың маңызы.....	185
Отельбаева А.К. Қашықтан білім беру үрдісінде информатика пәнін оқыту тәсілдері.....	189
Сағындық А.А. Техникалық және кәсіптік білім берудегі қашықтықтан оқытудың артықшылықтары мен кемшіліктері.....	194
Салихова Б.У. Информатика сабағында оқуға ынталандыруды (мотивацияны) қалыптастыру әдістері мен тәсілдері.....	196
Туча О.В. Научное познание педагогического менеджмента.....	202
Туякбаева К.Ш. Биология сабағында инновациялық технологияларды қолдану арқылы білім сапасын арттыру жолдары.....	207
Ульянова Т.А. Профессиональное саморазвитие будущих учителей начальных классов через олимпиады и конкурсы профессионального мастерства.....	212

ОБ ИТОГАХ КОНКУРСА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИХ ПРОЕКТОВ С МЕЖДУНАРОДНЫМ УЧАСТИЕМ «ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ»

Дуанабаева Биби Чаимкуловна

*директор Алматинского государственного гуманитарно-педагогического
колледжа №2, к.п.н., член-корреспондент Академии
Педагогических Наук Казахстана*

3 февраля 2023 года в Алматинском государственном гуманитарно-педагогическом колледже №2 в дистанционном формате состоялся конкурс научно-практических проектов с международным участием «Инновации в педагогике: проблемы и опыт».

Целями конкурса стали анализ современных тенденций развития современного образования; распространение передового педагогического опыта в применении инновационных технологий; повышение профессионального мастерства педагогов, их творческого потенциала, педагогической инициативы, а также создание условий для профессионального общения педагогических работников организаций образования.

С учетом актуальных тенденций образования определены направления конференции:

- Новые вызовы в системе педагогического образования: проблемы и опыт.
- Методология, практика, технологии инклюзивного образования.
- Педагогический менеджмент как фактор развития культуры управленческой деятельности.
- Развитие «гибких навыков» («Soft Skills») и эмоционального интеллекта в успешном развитии личности.
- Цифровая компетентность педагогов для успешного обучения.

В оргкомитет конкурса поступили работы педагогов Республики Казахстан и ближнего зарубежья по всем обозначенным направлениям.

Всего поступило 49 работ. Из них 46 – это работы педагогов колледжей и школ Казахстана, 3 – работы коллег из России (1), Беларуси (1) и Кыргызской Республики (1):

- «Челябинский педагогический колледж № 1» (РФ);
- Музыкально-педагогический колледж им. Т.Эрматова (г.Бишкек, КР);
- филиал «Брестского государственного технического университета» Пинский индустриально-педагогический колледж (РБ).

В своих работах педагоги показали направление развития современного образования, возможные перспективы его развития и практику внедрения; рассмотрели актуальные вопросы современного образования при реализации форм обучения с применением цифровых образовательных технологий; обобщили и

систематизировали практический опыт использования информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе; рассмотрели возможные способы развития «гибких навыков» и эмоционального интеллекта у обучающихся в процессе обучения и воспитания; обозначили направления формирования профессионально-технологической компетентности выпускников колледжей в реалиях современного образования.

Участие педагогов в конкурсе подчеркивает необходимость в обмене опытом по использованию инновационных образовательных технологий.

Благодаря коллегам из Беларуси, Кыргызстана и России конкурс, несмотря на то, что организовывается впервые, приобрел международный характер.

Это еще раз доказывает, что процесс обучения не имеет границ. Опыт каждого участника будет полезен в педагогической деятельности.

В ходе конкурса мы увидели положительный опыт учебных заведений по актуальным вопросам образования и воспитания достойной личности, способной самореализоваться в современном мире.

Надеемся, что итоги конкурса дадут возможность всем участникам задуматься над решением актуальных вопросов образования, а также придадут новые импульсы в профессиональной деятельности.

ДОКЛАДЫ

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ «SOFT SKILLS» НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ

Шкавронская Елена Владимировна

преподаватель математики

Алматинского государственного

гуманитарно-педагогического колледжа №2

Аннотация. *Успешность современного выпускника педагогического колледжа состоит не только в наличии фундаментальных знаний по профессионально значимым дисциплинам и опыта педагогической практики. В своей профессиональной деятельности педагог должен уметь найти общий язык с учениками, их родителями, коллегами и администрацией школы, а для этого очень важно развивать «гибкие навыки» или soft skills. В данной работе рассматриваются возможности развития soft skills на уроках математики в колледже.*

Сегодня выпускник системы ТиПО получает навыки, которые можно разделить на две большие группы: hard skills - твёрдые навыки и soft skills - мягкие навыки. Твёрдые навыки – это те, которые легко наблюдать, измерить и

продемонстрировать. К твёрдым навыкам можно отнести умение готовить еду, ремонтировать автомобиле, шить одежду, владеть иностранным языком. Твёрдые навыки необходимы, чтобы после колледжа молодой человек мог эффективно заниматься определенным видом профессиональной деятельности. Мягкие навыки – это социальные навыки. Мягкие навыки необходимы в любом виде профессиональной деятельности. К ним относятся работать в команде, умение общаться, решать проблемы, убеждать, принимать решения, управлять своими эмоциями, мотивировать себя и других.

Успешность современного выпускника педагогического колледжа состоит не только в наличии фундаментальных знаний по профессионально значимым дисциплинам и опыта педагогической практики. В своей профессиональной деятельности педагог должен уметь найти общий язык с учениками, их родителями, коллегами и администрацией школы, а для этого очень важно развивать «гибкие навыки» или *soft skills*, которые включают в себя навыки владения речью, ведения переговоров, самопрезентации, коммуникативные навыки. В колледжах нет специального предмета, по обучению *soft skills*, поэтому каждый преподаватель, вне зависимости от дисциплины, на своих уроках должен продумывать свою работу так, чтобы учесть развитие «мягких навыков».

Роль преподавателя колледжа сегодня очень многогранна. Очень актуально сегодня стать не только «Digital-teacher», но и «Neuro-teacher», т.е. педагогом, который не просто владеет цифровыми технологиями, использует, применяет электронные образовательные ресурсы на своих уроках и умеет их создавать, но учителем, умеющим преподавать по «законам мозга».

Рассмотрим возможности развития *soft skills* на уроках математики в колледже через организацию проектной деятельности.

Цель данной работы состоит в определении оптимальных методических подходов к формированию *soft skills* обучающихся колледжа средствами предмета «Математика» и доказательстве необходимости применения новых технологий на уроках математики. Начнем с мотивации. Мотив является источником деятельности, выполняет функцию побуждения и смыслообразования. А.Н. Леонтьев указывает, что мотивы не только побуждают и направляют деятельность. Некоторые из них также придают ей тот или иной «личностный смысл» [1]. Многие опытные преподаватели обращают внимание на то, что сегодня часто «не срабатывают» классические мотивационные приёмы. Мир меняется, и чтобы работать с молодёжью, надо быть в постоянном поиске новых стратегий и новых решений.

Обратимся к практике. Одним из очень важных моментов на уроке являются эмоции. Эмоциональный интеллект стал одним из важнейших факторов современного успешного человека. По данным исследования Дэниэла Гоулмана [2], эксперты пришли к одному знаменательному выводу: для эффективности выполнения работы EQ имеет решающее значение - ее успех на 85% определяется

уровнем эмоционального интеллекта, и только на 15% он определяется с помощью IQ. Поставив это во главу угла, сделаем вывод, что степень вовлечения в урок зависит не от информации, которую получает обучающийся, и даже не авторитет преподавателя, а от эмоции. Часто выпускники девятого класса приходят в колледж с «хроническим» страхом урока математики. Такой барьер не даст возможности плодотворной работы на уроке. Как его преодолеть? У каждого учителя есть свои мотивационные приёмы. Покажу некоторые моменты из своего педагогического опыта - это некоторые практические методы, которые я называю «BIG PROJECT» и «SMALL PROJECT», а также исследование открытых задач.

Программа по дисциплине «Математика» в колледже состоит из нескольких компонентов: алгебра, начала анализа, геометрия. Материал сложный, а в педагогическом колледже с общественно - гуманитарным направлением количество уроков небольшое. Как заинтересовать ребят, увлечь и сделать урок эмоционально продуктивным. Поделюсь опытом. Каждый раздел обозначаю как «Big project» - «Проект развития EQ». Этапы изучения математического раздела параллельно рассматриваю как «ступени» приобретения обучающимися определённых «soft skills». Остановимся подробнее на «ступенях».

1. На первых уроках раздела необходимо показать, что обучающийся справляется с решением простой задачи. Это первая ступень - «Успех»;
2. Далее идёт постепенное усложнение материала и это ступень вторая – «Понимание»;
3. Обучающийся начинает справляться с работой самостоятельно. Ступень третья - «Самостоятельность».
4. Работа с однокурсниками, выявление проблемных моментов, обсуждение, нахождение решения, доказательство его верности. Это четвёртая ступень - «Помощь». Данная ступень является очень важным эмоциональным компонентом для развития гибких навыков на уроке математики. Опыт показывает, что когда ребята решают совместно математическую задачу, то сильные обучающиеся более глубоко вникают в тему, а слабые «подтягиваются» прямо на глазах. Эта ступень применения гибкого навыка и очень поможет в реальной жизни, например, избежать излишней скромности на собеседовании.
5. Начинаем пробовать решать нестандартные задания «со звёздочкой» (это важно для развития soft skills). Пятая ступень – «Вершины мастерства».

Ещё несколько практических моментов из уроков математики в колледже. В качестве «Small project» можно взять этап «актуализации знаний» — это очень важный этап урока, он находится в методической связи с основной темой и носит проблемный характер. Мои первокурсники сравнивают его с разминкой в спортивном зале перед трудной тренировкой. В течение 5-10 минут выполняем тренировочные, подготовительные упражнения, связанные с темой урока, которые активизируют мыслительную деятельность обучающихся. При их выполнении развиваются память, речь, внимание, способность воспринимать сказанное на слух,

быстрота реакции. В результате уже к концу первого месяца обучения в колледже ребята могут подбирать самостоятельно подобные задания, предварительно разбившись на группы, тем самым развивают в себе самостоятельность, навыки коммуникации, наставничество принятие решений, самоанализ. В команде берут «на буксир» отстающих, готовят для них задания и помогают уложиться в необходимое время.

Ещё несколько практических «Small project» на уроках математики.

Стратегия «Ask and prove». Это один из наиболее ярких примеров развития гибких навыков, направленный на выявление чувствительности к новому и неизвестному, способности к вероятностному прогнозированию. При помощи наводящих вопросов преподавателя и вопросов обучающихся, на которые можно отвечать только «Да» или «Нет» (обучающиеся формируют вопросы в командах) очень эффективно можно работать с задачами на доказательство в геометрии.

Стратегия «Find out and prove». Представляет усиленный вариант «Ask and prove», но теперь необходимо давать развёрнутые ответ, а вопросы должны быть нестандартными. Работа в командах (парах) обязательна. Опыт показывает, что в команде должно быть не более пяти человек.

Ещё одна очень интересная стратегия «New solution» – это модифицированный тест Гилфорда [3]. Стратегия направлена на преодоление ригидности. Ригидность на уроках математики проявляется в том, что учащиеся фиксируются лишь на одном способе решения задачи. Ребята работают в командах и им необходимо представить нетривиальное решение сложной задачи, а также доказать, что оно наиболее рациональное. Очень интересная работа начинается на уроке. Эмоции кипят, споры, обсуждения. Равнодушных нет. Из опыта применения необходимо отметить, что необходимо устанавливать правила работы в команде и контролировать их выполнение. Сложность же применения данной стратегии в колледже заключается в том, что для «New solution» требуется достаточно хороший уровень базовой математической школьной подготовки.

Когда мы говорим о развитии soft skills на уроках математики, нельзя обойти вниманием решение задач. В этом случае реализуется принцип «soft через hard», т. е. «гибкие» навыки развиваются в процессе выполнения не каких-то специальных, а выбранных учеником плановых «жестких» предметных задач [4].

В качестве педагогического эксперимента применяю «Модель формирования “soft skills” при решении математических задач» [5].

Этапы работы над задачами	Методы организации работы над задачами	Деятельность учителя	Деятельность ученика	Формируемые “soft skills”
Постановка задачи	варьирование условия задачи;	Преобразует закрытую	Восприятие условия задачи.	критическое мышление;

	демонстрация ; диалог	практикоориентированную задачу в открытую. Предъявляет ее учащимся как проблемную ситуацию	Формулирование уточняющих вопросов. Диалог.	коммуникация, координация
Поиск рационального условия для достижения практической цели	метод личной эмпатии; метод мозгового штурма; метод дискуссии	Организует поиск рационального условия методами творческой деятельности	Формулировка гипотез. Участие в дискуссии.	эмпатия, эмоциональный интеллект; коммуникация, координация, кооперация; креативность; критическое мышление
Переформулирование задачи. Построение математической модели	метод дискуссии; метод моделирования	Предлагает переформулировать задачу на язык математики, построить чертеж, схему, график	Замена реальных объектов математическими. Формулировка задачи на языке математики. Построение чертежа, схемы, графика.	коммуникация, координация, кооперация; креативность
Математическое решение задачи разными способами	метод групповой работы	Координирует работу учеников в группах. Оказывает дозированную помощь	Решение задачи в группе. Сотрудничество, взаимопроверка	коммуникация, координация, кооперация; эмоциональный интеллект, эмпатия
Представление решения задачи. Анализ результатов	презентация; метод дискуссии; метод рефлексии	Организует обсуждение результатов решения задачи. Формулирует вопросы для рефлексии	Презентация решения группы. Формулировка ответа на проблемную ситуацию. Рефлексия.	критическое мышление; коммуникация, координация, кооперация

Для проверки эффективности модели формирования «мягких навыков» на основе практико-ориентированных открытых задач при обучении математике мною проводилась работа над задачами Математического анализа и Геометрии. Каждый раз обучающимся предлагалась открытая практико-ориентированная задача как проблемная ситуация. На основе опыта работы можно сделать общие выводы. Обучающиеся с удовольствием вовлекаются в дискуссию, итогом которой

становится формулирование рационального условия для достижения поставленной цели. Необходимо отметить, что общая логика прогресса развития навыков soft skills – это наращивание инициативности и самостоятельности, которые проявляет обучающийся при решении открытой задачи.

Таким образом, развитие гибких навыков у обучающихся колледжа заслуживает усиленного внимания. В ходе работы над ними имеет место взаимодействие между обучающимся и преподавателем, а также между самими ребятами. Применение практические методов: «Big project» и «Small project», а также исследование открытых задач при обучении математике в колледже помогает наладить социальное взаимодействие обучающихся, их межличностную коммуникацию. Ребята учатся воспринимать собеседника, интерпретировать ситуацию и правильно строить процесс коммуникации. Преподавателю же очень важно помнить про интонацию, взгляд и собственный позитивный настрой на урок. Если педагог хочет добиться успеха, он должен развивать навыки Soft skills в первую очередь у самого себя!

Список использованной литературы:

1. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность: учеб. пособие для вузов / А.Н. Леонтьев – М.: Академия: Смысл, 2015.
2. Дэниел Гоулман "Эмоциональный интеллект" <https://4brain.ru/blog>
3. Е. С. Михайлова. Методика исследования социального интеллекта: Адаптация теста Дж. Гилфорда и М. Салливена: Руководство по использованию. СПб.: Иматон, 1996
4. Гин А. А. Приемы педагогической техники: Пособие для учителей. — М.: Вита-Пресс 2003.
5. Позднякова ЕВ Открытые задачи как средство развития “soft skills. <https://cyberleninka.ru>

ЭМОЦИЯДЫҚ ИНТЕЛЛЕКТ (EQ)

Мухаметкалиева Альмира Кабдрахымовна

*Алматы қаласы №146 мектеп-лицейінің
педагог-психологі*

Аннотация. *Адам өміріндегі эмоциялардың орны аса маңызды. Адамның эмоционалды өмірінің мәні әр алуан түрлі. Эмоциялар әр түрлі жағдайларда, іс-әрекет үрдісінде, ондағы нақты жетістіктерге бағалаушы қатынасты анықтайды. Бүгінгі таңда эмоциялық интеллект мәселесі өте өзекті болып отыр. Адам баласының өзіне сыйластығы, өзгеге құрмет көрсетуі, жалпы жаһандық деңгейде әртүрлі мәдениеттер арасында дұрыс көзқарасты қалыптастырған құзіретті тұлға болу маңыздылығы жоғары. Осы орайда адамдар арасындағы қарым-қатынас, өзара түсінушілік, сыйластық мәселесінде негізгі орын эмоциялық интеллектінің қажеттілігін тудырады. Эмоцияны ақылмен басқару*

арқылы адам баласы өзі үшін де, өзінің айналасындағы әлеуметтік ортада да көптеген жетістіктерге қол жеткізеді.

Күнделікті өмірде әр түрлі жағдайларға байланысты адам баласы сан алуан эмоцияларды бастан өткереді. Қажеттілігіміздің орындалу немесе орындалмау деңгейіне байланысты әрүрлі сезімдерге бөленеміз. Осы бізге ризашылық не болмаса риза болмау әсерінде эмоцияларды туындатады. Ол тіпті біздің бақылауымыздан шығып та кететін жағдайлар болады.

Эмоция латын тілінен аударғанда толғану дегенді білдіреді. Эмоция — адам мен жануарлардың сыртқы және ішкі тітіркенгіштер әсеріне реакциясы; қоршаған ортамен қарым-қатынас негізінде пайда болатын көңіл-күй.

Эмоциялық интеллект - адамның сезімін және эмоцияларын түсіну қабілеті. Психологтарда «эмоционалды интеллект» терминінің жалпы қабылданған ұғымы жоқ. Заманауи ғалымдар эмоцияларды пайдалануды үйрену керек құрал деп есептейді. Эмоционалды - зиялы адамдар кез-келген жағдайда өзін қалай меңгеруге және өзгелермен қарым-қатынас орнатқанын біледі. Өз сезімдерін түсіну және басқару қабілеті көбінесе жұмыс пен жеке өмірдегі табысқа байланысты. Эмоциялық интеллект саласындағы зерттеулер көрсеткендей, адамдардың эмоцияларына барынша әсерлі және сезімтал болуы мүмкін.

Өз-өзінді сезіну немесе өзінің сезімдеріңізді тану және түсіну қабілеті эмоционалды интеллектің маңызды бөлігі болып табылады. Өзін-өзі танып-білетін адамдар сезінген нәрселер мен өздерін қалай ұстайтыны арасындағы қарым-қатынасты біледі. Бұл адамдар өз күштері мен шектеулерін тануға қабілетті, жаңа ақпарат пен тәжірибеге ашық және өзгелермен өзара әрекеттесуден үйренеді.

Өзіңіздің эмоцияларыңыз бен басқа адамдарға әсер ету туралы білуден басқа, эмоционалды ақыл-ой сіздің эмоцияларыңызды реттеуге және басқаруға қабілетті болуды талап етеді. Өзін-өзі реттеу саласындағы білікті мамандар икемді және бейімделуге бейім болады. Олар сондай-ақ қақтығыстарды басқаруда және шиеленісті немесе қиын жағдайлармен күресуде жақсы. Басқалармен жақсы қарым-қатынас жасау - бұл эмоциялық интеллекттің тағы бір маңызды қыры. Шынайы эмоционалды түсіну өзіңіздің эмоцияларыңызды және өзгелердің сезімін түсінуден гөрі маңыздырақ.

Эмпатия немесе басқалардың қалай сезінетінін білу қабілеті эмоционалды интеллект үшін өте маңызды. Эмпатия басқа адамдардың сезімдерін түсіне біліп, өзінді олардың орнына қоя білу. Эмпатия немесе басқалардың қалай сезінетінін білу қабілеті эмоционалды интеллект үшін өте маңызды.

Зерттеу жұмысы: Эмоциялық интеллект деңгейін анықтауға арналған Н. Холл тесті таңдалды. Пікірлес адамдарды табу әркімге оңай емес. Кейде ересек адамға да, балаға да дос табу қиынға соғады. Ол ымыраға келмейді, кездеспейді, араласпайды, қолдамайды және жанашырлық танытпайды. Бұл эмоционалды

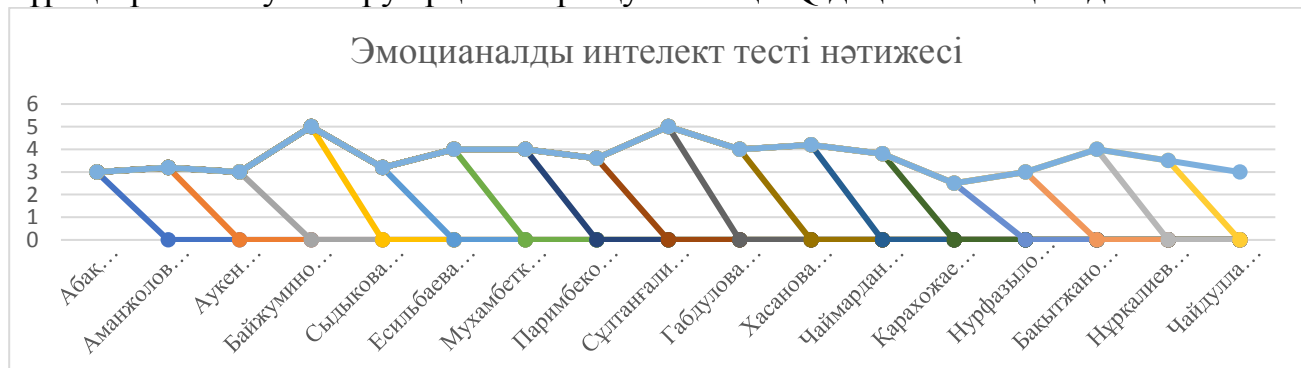
интеллекттің төмен деңгейін көрсетеді. Оларды дамыту үшін, ең алдымен, нақты деңгейін анықтау керек.

Эмоционалды интеллект тесті - бұл сіздің жеке сезімдеріңізге қаншалықты ие екеніңізді, басқа адамдардың сезімдерін түсінуді, оларды бақылауды және оларды практикалық мәселелерді шешу үшін қалай пайдалану керектігін көрсететін сауалнама.

Н. Холл эмоцияларды басқару қабілетін және олардың өмірде қолданылуын анықтайтын тест әзірледі. Сонымен бірге, техника өзіне және басқаларға деген көзқарасты, достасуды, қарым-қатынас жасауды, адамдар ортасында үйлесімді сезінуді ескереді.

Холл эмоционалды интеллекттің жақсаруы мүмкін екенін сенімді түрде айтады. Бұл оның психикалық дамудан айырмашылығы. Эмоционалды даму адамның әл-ауқатына, оның болашағына, басқалармен үйлесімді қарым-қатынасына ақыл-ой қабілеттерінен көбірек жауап береді.

Холл әзірлеген тест - бұл адамның өміріне қатысы бар немесе жоқ мәлімдемелер. Тиісті жауапты белгілеу арқылы сіз ұпайларды есептеп, немен жұмыс істеу керектігін білу үшін эмоционалды даму деңгейін анықтайсыз. Зерттеу жұмысын жүргізуге №146 мектеп-лицейінің 11в сынып оқушыларынан эмоциялық интеллект тестілеуі жүргізілді. Зерттеуге 17 оқушы қатысты. Тест сұрақтарына жауап беру арқылы әр оқушының EQ деңгейі анықталды.

Зерттеу нәтижесі бойынша 11 в сыныбының оқушыларының эмоционалды интеллект деңгейі ортадан жоғары болды. Осы бойынша сыныпта оқушылардың қарым-қатынасы бірқалыпты, өзара кикілжін, түсінбеушілік орын алмайтыны көрінді. Әлеуметтік ортада эмоционалды тұрақтылық, бір-бірінің жекелік ерекшеліктерін түсіну қалыптасқан. Сынып оқушыларының арасында жағымды эмоциялық жағдайды туындату үшін белсенділік жетіспейтіні анықталды.

Сыныптағы EQ деңгейі -те жоғары және төмен көрсеткіштегі оқушының эмоцияларын анықтай отырып EQ деңгейі жоғары болған оқушы Габдулова Аружан үнемі көңілді жүреді. Оған себеп ол сыныптастарымен қарым-қатынасы жақсы, жақын достарымен өзара сыйластықта, ашуға берілуге бейім емес, эмоциясын бақылауда ұстай алады, өзін-өзі ретті ұстайды. Аружан сыныпта беделді, жауапкершілігі жоғары, әр істі тиянақты жасайды. Ал EQ деңгейі төмен

болған Азиздің үнемі алаңдаушылығы басым, өзіне деген сенімділігі аз. Әр нәрсеге тез ашуланып, тітіркене береді. Сыныптағы оқушылармен қарым-қатынасы да нашар, өйткені жиі сөзге келіп қала береді. Төменгі эмоциялық күйі когнитивті саланың дамуына кедергі келтіргеннен кейін сабақ оқуға деген қызығушылығы төмен.

Тағы бір эксперимент жүргіздік. Төмендегідей жағдаяттық мәтін берілді.

- Сен қоғамдық көлікке кіріп едің, сені артыңнан кірген жолаушы итеріп жіберіп, «Жолда неғып тұрсын томардай болып» - деп әрі қарай өтіп кетті. Сіздің реакцияңыз қандай болмақ?

Осы сауалға қатысқан 17 адамның жауаптары:

- 5 адам жауап қатып ұрсысатының, 7 адам ұрсыспайды, бірақ дәрежелігін айтып ескертетінін, 5 адам наразылығын эмоциямен көрсететінін айтты.

Осы жағдайды әрі қарай ситуациялап жалғастырған кезде, ұрсыс шығарған адамдардың жүйкесі одан әрі тозып, жағымсыз эмоционалды күйге еңгендігі, жәй жауап қатқан адамдардың жартылай ашуға мініп, өзін бақылаудан шығарып алмағандығы анықталды. Жаттығу барысында кері байланыс жасалып, жағдаяттан шығу жолдарын қарастырылды.

- Басқа адамның жағымсыз эмоциясына берілмеу;

- Сөзге фильтр қою әдісін пайдалану;

- «Әрқашан өзін бақылауда ұстаған адам жеңеді» принципін ұстану, яғни эмоцияны ақылмен басқара білу.

Қорытынды: Эмоционалды интеллект - адамның өзінің немесе басқалардың эмоцияларын шешу және оларды өмірлік мәселелерді шешу үшін пайдалану қабілеті. Сирек адамдар мақсаттарға жету үшін өз сезімдерін қалай пайдалану керектігін біледі. Табысты болудың өзі адам баласының белгілі бір қасиеттердің болуын талап етеді және соның негізгісі эмоционалды интеллект болып табылады.

Қорыта келгенде егер адам өзін-өзі дамытуға, ішкі үйлесімділікке ұмтылса, басқалармен қарым-қатынас жасауды үйренсе, онда EQ өсетіні сөзсіз. Жеке тұлғаның өзін-өзі жетілдіруге деген ұмтылысы болмаған жағдайда ол өзгеріссіз қалуы мүмкін. Адамның эмоционалды интеллектінің деңгейі неғұрлым жоғары болса, оған адамдармен қарым-қатынас орнату оңайырақ болады. Мұндай адам өз мақсатына оңай жетеді, ол өзімен және басқалармен үйлесімді өмір сүреді.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Кузовкин В.В., Баранникова С.А. Концептуализация понятия «эмоциональный интеллект» в психологической науке //Психология және мектеп. № 2 / 2014.
2. Гоулман Д. Эмоционалды интеллект. – М.: АСТ: АСТ Москва: 2008. – 478 б
3. Андреева И.Н. Развитие эмоциональной компетенции педагога //Психология образования сегодня: теория и практика: Материалы Международной научно-практической конференции / Под ред. С.И. Коптевой, А.П. Лобанова, Н.В. Дроздовой. – Мн., 2003. – С. 166-168.
4. Большой психологический словарь – 4-е изд. /Сост. и общ.ред. Б.Г.Мещерякова, В.П. Зинченко. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА; СПб.: Прайм-Еврознак, 2009. – 811 б.
5. Манойлова М.А. Развитие эмоционального интеллекта будущих педагогов (Монография). – Псков: ПГПИ, 2004. – 60 б.
6. Эмоционалды интеллекті дамуының алғышарттары ArdakDauletkeldi мамыр, 2021 жариялым (Збет)., с. 366
7. Қ.Жұбанов атындағы АӨМУ Ж.Н.Кереймаганбетованың «Эмоционалды интеллекті дамуының алғышарттары» атты мақаласы.

**«ФОРУМ-ТЕАТР» КАК ЭФФЕКТИВНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ
ПО ФОРМИРОВАНИЮ И РАЗВИТИЮ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО
ИНТЕЛЛЕКТА У ОБУЧАЮЩИХСЯ**

Абдуллина Руфина Харисовна
социальный педагог

Мусатаева Рысбике Куляевна
педагог-психолог

*Алматинский государственный
гуманитарно-педагогический колледж №2*

Аннотация. *В статье рассматриваются результаты исследования в действии «Action Research», направленные на изучение эмоционального интеллекта у обучающихся, путем апробации интерактивной технологии «Форум-театр». В работе обосновывается необходимость развития эмоционального интеллекта, его значение для успешной социализации личности и профессионального роста.*

Ключевые слова: обучающиеся, интеллект, эмоциональный интеллект, личность, компоненты, процесс личностного развития, программа, форум-театр.

В настоящее время такой феномен, как эмоциональный интеллект имеет актуальность, как в научной сфере, так и в социальной жизни человека. Эмоциональный интеллект является тем фактором, который позволяет достичь высокого уровня социализации, личностного и профессионального роста.

В образовании эмоциональный интеллект получил новый виток развития после того, как появилось осознание необходимости развития эмоционального интеллекта для достижения положительных результатов обучения и воспитания. Именно поэтому, проблема развития эмоционального интеллекта обучающихся вызывает интерес у достаточно большого количества ученых, педагогов, психологов и других исследователей. Психологи рассматривают эмоции как упорядоченную реакцию, которая с целью адаптации фокусирует когнитивную активность и последующие действия.

Следовательно, чтобы глубже проникнуть в природу эмоционального интеллекта как явления процессуального характера, необходимо знать природу эмоции, благодаря которой организм может заблаговременно и быстро реагировать на изменение окружающей среды.

В 1990 году американские психологи Д. Мейер и П. Сэловей предложили свою модель эмоционального интеллекта. Они определили, что эмоциональный интеллект составляет группу ментальных способностей, которые приводят к осознанию и пониманию собственных эмоций и эмоций окружающих [1].

К. Юнг в рамках аналитической психологии представляет эмоцию как одну из основных психологических функций, ведущий характер которой в сочетании с экстравертной, либо интровертной установкой может влиять на формирование психологического типа личности [2].

Следовательно, эмоциональный интеллект в самом широком понимании объединяет в себе способности личности к гармоничному общению. Под эмоциональной средой мы понимаем организацию ситуаций социально-педагогического сопровождения, способствующих максимальному проявлению определенного качества, свойства личности, адекватной реакции на происходящее, основанной на самопознании и самоконтроле. С понятием «эмоциональный интеллект» связано представление об «эмоциональной грамотности» - целенаправленном повышении эмоциональной компетентности.

Одним из эффективных способов формирования и развития эмоциональной компетентности у обучающихся, является интерактивная технология «Форум-театр». Впервые «Форум-театр» был представлен в 80-х годах прошлого века Августо Боалем - бразильским режиссером, драматургом, создателем «Театра Угнетенных». Главная цель «Форум-театра» - предоставление информации и обретение навыков разрешения существующей проблемы определенным человеком с использованием опыта других людей и с подключением возможностей собственного эмоционального интеллекта.

Содержание и основа техники «Форум-театр» заключаются в разыгрывание мини-представления, которые происходят с обучающимися в повседневной жизни. В финальной части, представленная мизансцена прерывается «стоп-кадром», и зрителям предлагается изменить предшествующую ситуацию к лучшему исходу.

В свою очередь, развитие эмоционального интеллекта через технологию «Форум-театр» играет существенную роль в профессиональном становлении будущего педагога, поскольку основное содержание педагогической профессии составляют взаимоотношения с детьми, родителями, коллегами. В процессе этих взаимоотношений часто происходят разного рода ситуации, для разрешения которых педагог должен обладать не только высоким уровнем эмоциональной стабильности, но также достаточным уровнем способности идентифицировать и понимать эмоции окружающих.

В этой связи, нами проведено исследование в действии «Action Research», по изучению эмоционального интеллекта - как альтернатива традиционного интеллекта, которая стала широко известной в психологической практике, где коэффициент эмоционального интеллекта (EQ) имеет большую ценность, чем IQ. Идея создания подхода «Action research» принадлежит ученому - психологу, основателю динамичной теории личности К. Левину [3]. Структура «Action research» вовлекает и действие (решение конкретных проблем в реальных ситуациях), и исследование (стремление достичь цели познания науки).

Понятие «Action research» в Казахстане нашло свое отражение в следующих своих формулировках: «іс әрекеттегі зерттеу», «исследование в действии», «мини исследование». На наш взгляд, в словосочетании термина «Action research» как раз и заключается ключевая особенность данного подхода, циклический процесс исследования обеспечивает баланс между изменением ситуации (действия) и пониманием ситуации (исследование).

Исследование в действии «Action Research» проводилось в Алматинском государственном гуманитарно-педагогическом колледже №2, среди обучающихся первых-вторых курсов, с целью изучения уровня развития эмоционального интеллекта и степени выраженности его компонентов у обучающихся, через технологию «Форум-театр». Постановка проблемы исследования требовала рассмотрения такого явления как эмоциональный интеллект.

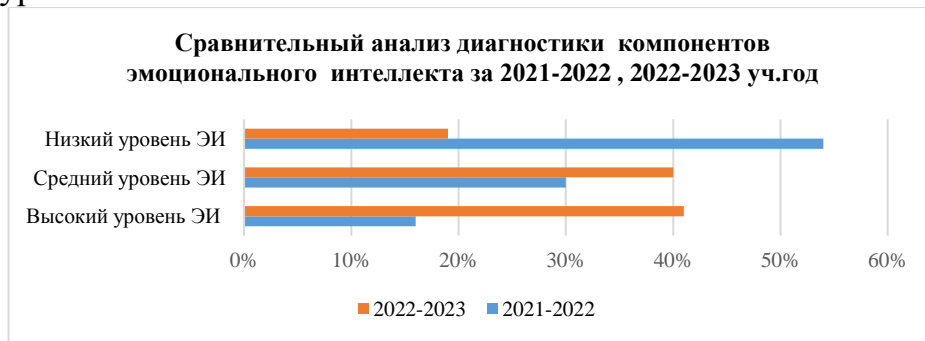
Данное исследование осуществлялось по двум циклам, в которых использовались следующие виды работ: сбор данных, мониторинг, анализ результатов, формулирование проблемы. В ходе диагностического исследования применялись такие методики как: анкета «Моя эмоциональная сфера» О.Л. Гончарова, методика диагностики эмоционального интеллекта М.А. Манойлова, тест эмоционального интеллекта Н. Холл.

Первый цикл исследования был проведен в 2021-2022 учебном году, с обучающимися первого курса, группы Ш13 (25 обучающихся). Результаты исследования в действии «Action Research», показали, что высокая степень

развития эмоционального интеллекта соответствует меньшинству обучающихся - 16%, что определяет низкую способность обучающихся управлять своими эмоциями и чувствами, выраженной импульсивностью, недостаточным осознанием своих эмоциональных состояний и чувств других людей. Результаты данного исследования определяют основную проблему, которая предполагает для улучшения показателя эмоционального интеллекта у обучающихся, внедрить дополнительную образовательную программу «Форум-театр», с использованием интерактивных методов обучения.

В рамках второго цикла исследования в действии в 2022-2023 учебном году была реализована дополнительная программа по технологии «Форум-театр», результаты работы показали положительную динамику в развитие эмоционального интеллекта. В сравнительном анализе исследования двух циклов, показатель уровня эмоционального интеллекта составил: высокий уровень - 25%, низкий уровень - 35%.

На основании проведенного исследования в действии сформулированы ряд выводов:

1. Обучающиеся могут разрешить проблемы, связанные с их социальным окружением благодаря повышению эмоционального интеллекта.
2. Для обучающихся самой важной является тема собственных чувств и эмоций, а также их контроля.

3. Обучающиеся осознают взаимосвязь успешности профессионального роста с развитием эмоционального интеллекта.

После проведения исследования в действии «Action Research» по формированию эмоционального интеллекта, через технологию «Форум-театр» удалось выяснить, что интерес к таким аспектам эмоционального интеллекта как «Социальный эмоциональный интеллект» и «Взаимосвязь эмоционального интеллекта и успешности профессионального роста» значительно вырос.

Обобщая вышеизложенное, следует отметить, что целью нашего исследования являлось теоретически обосновать и экспериментально проверить возможности развития эмоционального интеллекта у обучающихся с применением технологии «Форум-театр».

В ходе исследования были решены следующие задачи:

1. Проведен теоретический анализ подходов к изучению проблемы эмоционального интеллекта в психологии, акцентируя внимание на специфике влияния эмоционального интеллекта в развитии личности. В нашей работе мы рассматриваем эмоциональный интеллект как способность человека к осознанию, принятию и регуляции эмоциональных состояний, чувств других людей и себя самого.

2. Разработана дополнительная программа «Форум –театр», направленная на развитие эмоционального интеллекта обучающихся. В данную программу были включены практические задания, тренинговые мероприятия, и упражнения для рефлексии обучающихся.

3. Проведено экспериментальное исследование возможностей развития эмоционального интеллекта обучающихся через технологию «Форум –театр».

4. Разработаны рекомендации по итогам исследовательской работы для педагогов и обучающиеся по повышать свой эмоциональный интеллект.

Выводы и факты, полученные в ходе исследования, открывают возможности для дальнейшего осмысления и продолжения работы по развитию эмоционального интеллекта обучающихся.

Список используемой литературы:

1. Левин К. Динамическая психология: Избранные труды Под общ. ред. Д. А. Леонтьева и Е. Ю. Патяевой 2001.
2. Мэйер Дж., П. Сэловей, Д. Карузо. Эмоциональный интеллект. - М.: Институт психологии РАН, 2010. - 146 с.
3. Так начинается «я». Мозг и возникновение сознания / Антонио Дамасио [Пер. с англ. И. Ющенко]. — М.: Карьера Пресс, 2018.
4. К.Г. Юнг. Психологическая теория типов. С-П., 1995.
5. Люсин Д.В. Современные представления об эмоциональном интеллекте // Социальный интеллект: Теория, измерение, исследования / Под ред. Д.В. Люсина, Д.В. Ушакова. М.: Институт психологии РАН, 2014. С. 29-36.
6. Технология «Форум – театр» как метод профилактической работы в учреждениях образования. Адрес ссылки: <https://znanio.ru/medianar/61>

7. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии / И. Н. Андреева. - Новополюцк : ПГУ, 2011. - 388 с
8. Гоулман, Д. Эмоциональный интеллект / Даниэл Гоулман; пер. с англ. А.П. Исаевой. - М.: АСТ: АСТ Москва: Хранитель, 2012. - 478 с.

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ МАМАНДАРДЫҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ БІРІ – КӘСІПКЕРЛІК ЖӘНЕ ТАБЫСҚА ЖЕТУ

Нурмадиева Индира Акановна

*Алматы сервистік қызмет көрсету колледжінің
жоғарғы санатты арнайы пән оқытушысы*

«Республикамызда кәсіптік және техникалық білім берудің жүйесі жаңғыртылып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуға. Білім беру жүйесіне енгізілген түбегейлі өзгерістер нәтижесінде, білім беру жүйесінің алдына жаңа талаптар қойылып отыр. Кәсіби мамандарды дайындауда Қазақстан Республикасының жалпыға бірдей міндетті – кәсіптік білім мен кәсіпкерлікті ұштастыру. Дамыған, бәсекеге қабілетті мемлекет болу үшін, біз жоғары білімді ұлт болуымыз керек» деп тұңғыш президентіміз жолдауында атап өткендей, бүгінгі егеменді еліміздің дамыған отыз елдің қатарынан көріну үшін жастарымыз білімді және бәсекеге қабілетті болуы керек.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының Президенті жолдауында «Мүмкіндігі шектеулі азаматтарымызға көбірек көңіл бөлу керек. Олар үшін Қазақстан кедергісіз аймаққа айналуға тиіс. Бізде аз емес, ондай адамдарға қолқорлық көрсетілуге тиіс – бұл өзіміздің және қоғам алдындағы біздің парызымыз бүкіл әлем осымен айналысыды. Мүмкіндігі шектеулі адамдар тұрмыстық қызмет көрсету тағам өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы кәсіпорындарында жұмыс істей алады» деп ерекше атап кетті. Енді осы мамандарды дайындау кәсіптік білім жүйесінің алдында тұрған өзекті мәселелердің бірі. Ал, осындай ерекше білімді қажет ететін жандарға тең дәрежеде білім беру жүйесі инклюзивті жүйе болып табылады.

Инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктерін және жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылардың білімге тең қол жеткізуін қамтамасыз ететін үдеріс.

Инклюзивті білім берудің ерекше білімді қажет ететін оқушыларға арналған артықшылықтары:

- әлеуметтік оңталудан өтеді (қоғамның өміріне толыққанды енуіне мүмкіндік беретін адамгершілік – психологиялық, этикалық қасиеттерін қалпына келтіреді); қоршаған ортаның кері әсерінен қорғалады;

- жасөспірімдердің қарым – қатынасы шебер орнату, өзін ұжымда жайлы сезіну, қоғамда өзін – өзі ұстау тәжірибесін жинақтау мүмкіндігіне ие болады, осы арқылы өмірге дайындалады, себебі араласу ортасы отбасынан қоғамға, қоғамнан мемлекетке, мемлекеттен бүкіл адамзатқа дейін кеңейеді.

Инклюзивті білім берудің қалыпты деңгейдегі оқушыларға арналған артықшылықтары:

- әрбір адам – табиғат презенті, олар барлығының құқығы тең екенін түсінеді;
- шынайы, мейірімді және адамгершілікті болуды үйренеді;
- денсаулығындағы маңызды қиындықтарға қарамастан мүмкіндігі шектеулі балалардың өмірде табысқа қол жеткізуінің куәгері болады.

Тәжірибемде ең алғаш жұмыс істеген оқу орынында 1993 жылдан бері, 20 жылдан астам уақыт білімді ерекше қажет ететін жандарға кәсіптік білім беру ісімен айналысып келеді. Бұл оқу бөлімінің ашылуына есту қабілеті төмен балар оқитын арнайы мектеп – интернатты бітірушілерінің ата – анасының өтініші себеп болды. Олар 18-20 жастағы қыздар қысқа мерзімді бағдарлама бойынша «тігінші» мамандығын үйретуді өтінді. Ата – аналардың сұранысы қалалық әкімшілікке жіберілді, қалалық әкімшілік бұл жастарға кәсіптік білім беруге рұқсат береді.

біздің міндетіміз. Сол себепті бәсекеге қабілетті маман дайындауда менің тарапымнан келесі жұмыстар жүргізіледі:

- 1) арнайы пәндерден мамандығы бойынша үйірмелер жүргізу;
- 2) студенттерді өндірістік орындарға экскурсияға апару арқылы өздерінің таңдаған мамандығына қызықтыру;
- 3) колледжді бітіріп жеке кәсіпкерлік ашқан түлектер мен кездесу жүргізу (сұхбаттасу), мастер-класс жүргізу;
- 4) экономика пәнінен «Бизнес-жоспар құрып үйрену» үйірмесін ұйымдастыру; (2 -сурет)

5) колледж ішіндегі өндірістік сабақта мамандықты меңгеруге толықтай мүмкіндік беру арқылы өндіріс орындарына бейімдеу, олардың өз еркімен мамандықтың бағыт-ыңғайына қарай өндірістік орынын таңдай алуына жағдай жасау;

б) жеке кәсіпкерлік ашқан түлектермен қарым-қатынас орнату (3-курс студенттерін өндірістік практикадан өткізу арқылы).

Осы аталған жұмыстар колледж түлектерінің келешекте нарықтық ортада жеке кәсіпкерлік ашып, бәсекеге қабілетті маман болуына үлкен септігін тигізеді. Жас мамандар колледж бітірген соң, кәсіпорындарға жұмысқа орналастырылады, әрине, тәжірибесіз, қаржы қиындығына байланысты бәсекелестік жағдайында жеке бизнесті ашу оңай іс емес. Олардың әлеуметтік ортаға бейімделуі – олардың жеке кәсіпкерлікпен айналысып немесе жұмысқа тұрып табыс табуы. Қазіргі таңда, инклюзивті топтағы студенттер біздің әлеуметтік серіктес компанияларда (1-кесте) барлық студенттерімізбен бірге жұмыс жасауда.

Дегенмен, бүгінде осы топтың ортасынан сытылып шығып, жеке кәсіпкерлігін ашқан, нарықтық ортадан орын алып отырған түлектеріміз бар. Соңғы 5 жылды алып қарастыратын болсақ, жеке кәсіпкерлікпен айналысатын түлектеріміздің динамикасы артуда.

Соның ішінде кейбір мамандық бойынша жеке кәсіпкерлігі бар студенттерді атап өте кететін болсам:

Ерекеше білімді қажет ететін жандар оқитын топта инклюзивті білім алған, қазіргі уақытта өздерінің жеке кәсібімен айналысатын, жас отбасы – Остемировтар әулеті.

Остемиров Самат, 2008 жылы «Аяқ киім жөндеуші» Қазіргі уақытта «Аяқ киім жөндеу» атты жеке кәсіпкерлігін бар.

- Остемирова Алия, 2009 жылы «Тігінші» мамандығын бітіріп, «Реставрация одежды» деген жеке кәсіпкерлігін киім тігумен, жөндеумен айналысады.
- Фралов Денис Дмитриевич, 2016 жылы «Оператор ЭВМ» мамандығын бітірген. Қазіргі таңда өзінің «Видео салоны» бар. Тапсырыс бойынша той, мерекелерді түсіреді.
- Бекшораева Балжан Жәңгірханқызы, 2010 жылы «Модельер - пішуші» мамандығын бітіріп, қазіргі уақытта «Балжан» деген жеке кәсіпкерлігін ашып перде (штор) тігумен айналысады.
- Иноземцова Хриситина Алексеевна, 2012 жылы «Цветовод» мамандығын бітіріп, гүл сататын дүкен ашқан. Сонымен қатар, «Флорист - декоратор» курстарын жүргізеді. Ресторандарды, басқа да демалыс орындарын әрлеумен (оформление) айналысады.

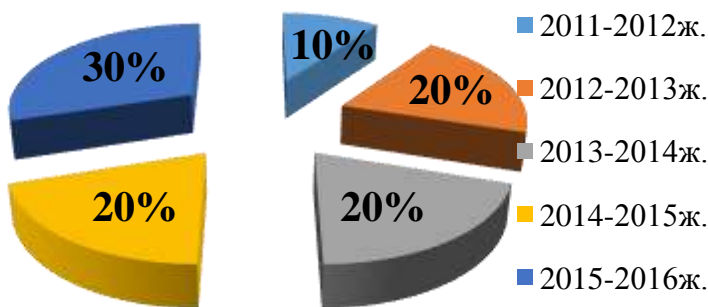

- Дарвин Илья Николаевич, Плюснин Денис Александрович, Гусейнов Руслан Таирович, 2014 жылы «Автокөлік жөндеуші» мамандығын алып, бірлесе отырып «Дарвин» деген атаумен автокөліктерге қызмет көрсету орталығын ашты.
- Башим Алтынай Қазыбекқызы, 2015 жылы арнайы топ - «Тігінші» мамандығын бітіріп, үйде отырып жасау – яғни, көрпе тігумен айналысады.(6 - сурет)

6- сурет. Бәшим Алтынай, жасау тігумен айналысады

білімді ерекше қажет ететін жандардың жеке кәсіпкерлік ашуы үлкен жетістік - біз үшін де, қоғам үшін де. Инклюзивті білім берудің негізгі нәтижесі – ерекше білім беруді қажет ететін мүмкіндігі шектеулі шәкірттерімізді әлеуметтік ортаға бейімдеу, олардың нарықтық ортада өз орындарын табуы үшін біз үлкен жетістік.

4 сурет. Кәсіпкерлік белсенділік

саналы тәрбие, сапалы білім беретін білімді, білікті ұстаз болайық.

Сөз соңында, бүгінгі шәкірт- ертеңгі мамандық иесі. Білім саласындағы табыстар мамандардың біліміне, біліктілігіне байланысты екендігін білеміз. Сондықтан біз тек Қазақстанның ішінде ғана емес, әлем деңгейінде бәсекеге қабілетті жастарды дайындай білуіміз керек. Олай болса, жаңа егемен еліміздің ұрпағын жаңа білім нәрін сусындатып,

Әдебиеттер тізімі:

1. Ел Президентінің Қазақстан халқына жолдауы «Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ». 2014ж.
2. Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. www.egov.kz.
3. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзету арқылы қолдау туралы. ҚР 2002ж №343 заңы
4. Концепция развития инклюзивного образования в РК. www.egov.kz.
5. Ж.Жанділдаева. Инклюзивті білім беру мазмұны. // Қазақстан мектебі, 2011, №7, 60-61 б.
6. К.Жарықбаев. Инклюзивті білім берудің мазмұны қандай? // Мектептегі психология, 2010, №5, 18-20 б.
7. Дзюбаева Т.В., Бердалина А.У., Хафизова К.М. Особенности обучения в классах ЗПР. // Психология в школе 2010, №5(29) 34-37 б.
8. Білім берудегі менеджмент // - Алматы, 2010. №2, 27-31б.
9. Ахмедалиева, Д. У. Мүмкіндіктері шектеулі балалармен жұмысты ұйымдастыру // Әлеуметтік педагог. - 2010.-№1. - . 15-17
10. Э.Біләлова. Оқушылардың танымдық қызығушылығын ойын арқылы дамыту. // Психологияны мектепте және ЖОО-да оқыту, 2007, №1, 11-13 б
11. Мангутова Б.Б. Мүмкіндігі шектеулі адамдар және олардың сипаттамасы. // Психология, социология, дефектология, 2009, №4, 23-26 б.
12. Адырбаева М.Ж. Инклюзивті білім беру жүйесіндегі психологиялық медициналық педагогикалық консультацияның жұмыс барысы. -Алматы, 2011. – 30-35 б.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ

Абытов Маматжан Тилемишович

заведующий педагогическим отделением

Агзымова Салтанат Таштанбековна

преподаватель педагогики

Музыкально-педагогический колледж им. Т.Эрматова

г. Бишкек, КР

Аннотация. Компетентностный подход, предполагающий переход в конструировании содержания от «знаний» к «способам деятельности» провозглашается как наиболее концептуальное основание обновления содержания образования. Современный процесс повышения эффективности образования предполагает не направленную, согласованную систему взаимосвязи учебной и профессиональной деятельности студентов, а конечным продуктом сформированной учебной деятельности является личность специалиста, его компетентность.

В стратегических документах Кыргызской Республики [1] в области образования как одно из наиболее значимых концептуальных оснований

обновления содержания образования провозглашается компетентностный подход, который предполагает переход в конструировании содержания от «знаний» к «способам деятельности». Развитие компетентностного подхода в мировой и отечественной образовательной практике подчас опережает теоретическое осмысление проблемы.

В определенной степени процесс формирования и развития профессиональных компетенций педагога исследован учеными применительно к вузовскому этапу педагогического образования. Однако в силу своей практической ориентированности и направленности на потребности работодателя компетентностный подход оказывается наиболее востребован в среднем педагогическом образовании. Это позволило использовать данный подход как концептуальную основу для разработки модели формирования профессиональных компетенций учителя начальных классов в педагогическом колледже. Стремление Кыргызстана интегрироваться в мировое сообщество определяют необходимость переориентации оценки результатов образования с понятий «образованность», «подготовленность» на понятия «компетенция», «компетентность». Приведем наиболее приемлемые, на наш взгляд, определения двух основных понятий: компетентность — интегральное качество личности, характеризующее готовность человека к эффективной реализации той или иной социальной роли (профессионала, члена общества, гражданина и т.д.), компетенция — это результат образования, выражающийся в готовности человека к решению определенных задач профессиональной и вне профессиональной деятельности на основе использования им внутренних и внешних ресурсов [2].

Современный процесс повышения эффективности образования предполагает целенаправленную, согласованную систему взаимосвязи учебной и профессиональной деятельности студентов, а конечным продуктом сформированной учебной деятельности является личность специалиста, его компетентность. На протяжении нескольких последних десятилетий наметилось изменение целей образования и параметров его качества, когда результатом профессионального образования становится именно готовность человека к эффективному выполнению основных производственных функций. Таким образом, традиционный набор «знаний и умений» должен быть дополнен готовностью выпускника к их реализации в своей профессиональной деятельности. При этом проблема традиционных форм профессионального образования (в том числе и педагогического) заключается в том, что обычно выпускник готов к овладению профессиональными функциями (на основе полученных более или менее разрозненных знаний и умений), но не к реализации этих функций.

В образовании (как профессиональном, так и общем) постепенно снижается востребованность общекультурной подготовки и возрастает роль функциональной грамотности и практической подготовки. Это означает, во-первых, что роль начального общего образования, обеспечивающего основы функциональной

грамотности, возрастает относительно роли основного общего образования, обеспечивающего общекультурное развитие учащегося. Во-вторых, следствием обозначенной тенденции является изменение функциональной структуры профессиональной деятельности педагога: организационно-мобилизующая функция подчас становится приоритетной относительно гностической, информационно-культурной. В-третьих, в системе профессионального образования специфика специальности оказывается подчас более значимой, чем специфика уровня (начальное, среднее или высшее профессиональное), что является одним из факторов повышения востребованности специалистов средней квалификации и заметного снижения (по ряду профилей) востребованности специалистов с высшим образованием.

Проведенный нами функциональный анализ позволил уточнить набор функций современной педагогической деятельности учителя начальных классов. К важнейшим педагогическим функциям учителя начальных классов относятся следующие: создание педагогических условий для успешного обучения, развития, воспитания детей (функция «обучение и воспитание»); обеспечение охраны жизни, укрепление здоровья детей (функция «здоровье сбережение»); педагогическое просвещение родителей, регулирование и согласование воспитательных воздействий семьи и школы (функция «взаимодействие с родителями»); функция «самообразование»; участие в методической, опытной, исследовательской работе (функция «научно-методическая работа»). Функциональный анализ дал возможность выделить компетенции, которыми должен будет обладать выпускник педагогического колледжа, чтобы успешно осуществлять свою педагогическую деятельность. Важнейшим фактором социальной защищенности и профессионального роста выпускников является высокий уровень их профессиональной компетентности.

Профессиональная компетентность учителя начальных классов является важнейшей характеристикой теоретической и практической подготовленности специалиста к осуществлению педагогической деятельности и представлена совокупностью универсальных (социальная, коммуникативная, информационная и др.) и профессиональных компетенций; в числе последних - общепрофессиональные (психолого-педагогическая, нормативно-правовая, рефлексивная) и специальные (предметная и методическая) компетенции. Психолого-педагогическая, нормативно-правовая и рефлексивная компетенции являются общими для школьного учителя независимо от его специализации, а предметная и методическая - специальными компетенциями, которые обусловлены способностью выполнять определенные специфические профессиональные обязанности, отличающие учителя начальных классов как специалиста от других педагогов. Все названные составляющие тесно переплетаются, образуя сложную структуру формирующую профессиональную компетентность учителя начальных классов.

В отличие от выпускника системы высшего педагогического образования, имеющего более фундаментальную подготовку и ориентированного на более или менее творческую деятельность в образовании, учитель - выпускник колледжа должен выйти на первый уровень профессионализма, понимаемого нами как умение решать стандартные профессиональные задачи в рамках основных функций педагогической деятельности.

В результате анализа современного состояния практической подготовки учителя в педагогических колледжах был выявлен ряд противоречий в образовательном процессе. Установлено, что экспансия научно-теоретического («знаниевого») подхода в образовании распространилась и на среднее профессиональное образование, в том числе педагогическое. Проведенное изучение учебно-методического оснащения процесса подготовки специалистов по специальности «Педагогика и методика начального образования» в ряде педагогических колледжей Кыргызской Республики показало, что, не смотря на различия в требованиях к подготовке учителя начальных классов в государственных образовательных стандартах для колледжей и для вузов, содержание образовательных программ в колледже на практике дублирует содержание аналогичных программ в педагогических вузах, только в усеченном виде. В результате этого недостаточно внимания уделяется практической подготовке студентов [3].

Исходя из этого мы определили структуру профессионально-технологической компетенции учителя начальных классов: определение цели и задачи урока; определение содержания новых знаний, которые усваиваются на данном уроке; выявление путей реализации принципов обучения; выбор оптимальных методов и использование их на уроке ; выбор средств и применение новых информационных технологий на уроке; создание условий для нормальной работы учащихся; выбор и использование на уроке оптимальных форм организации учебных занятий учащихся; проверка и оценка знаний, умений, общих и предметных компетенций; рефлексия и оценка своей деятельности [4]

Для эффективного формирования профессионально-технологической компетентности выпускника педагогического колледжа необходима совокупность педагогических условий ее формирования, включающая четыре группы условий: концептуальные, содержательные, организационно-технологические и вспомогательные.

К концептуальным условиям относятся: личностно-ориентированная ориентация образовательного процесса колледжа на всех уровнях (целевом, содержательном, процессуальном); построение образовательного процесса колледжа на основе педагогической теории деятельности и концепции модульного обучения; использование в качестве модели выпускника колледжа профессиограммы учителя начальных классов, важнейшей частью которой является профессиональная компетентность учителя начальных классов.

Содержательное условие - это использование специально подготовленных для педагогических колледжей учебно-методических комплектов.

Организационно-технологические условия: использование педагогической технологии моделирования профессиональной деятельности в учебном процессе; включение студентов в реальные профессионально-трудовые отношения в процессе обучения; организация мониторинга образовательного процесса колледжа, нацеленного на выявление формируемых компетенций; построение учебного процесса колледжа с использованием активных методов обучения (метод проектов, моделирование и игровые методы).

Вспомогательным, но не менее важным условием является обучение педагогического коллектива колледжа работе по новым педагогическим технологиям.

Таким образом, правильная организация обучения, использование специальных учебно-методических комплектов помогут современному выпускнику педагогического колледжа сформировать у себя профессионально-технологические компетенции, которые позволят ему в дальнейшей профессиональной деятельности стать компетентным специалистом.

Список использованной литературы:

1. Стратегия развития образования до 2020 года // Слово Кыргызстана
2. Безюлева Г.В., Иванова Н.В., Никитин М.В., Шеламова Г.М. Профессиональная компетентность: аспекты формирования / Под ред. Г.В. Безюлевой. - М, Московский психолого-социальный институт, Федеральный институт развития образования, 2005, - 82 с.
3. Блинов, В.И. Практическая подготовка будущих учителей: прагматика перспективы / В.И. Блинов // Педагогическая наука и практика: проблемы и перспективы: Сб. науч. статей. Вып. 2. - М., 2004. - 1ЖГ: URL:<http://www.teacher-edu.ru/wmc/arts/110967626>
4. Мамбетакунов Э. Компетентностный подход к педагогическому образованию / Э. Мамбетакунов // Перспективы развития высшей школы. - Гродно, 2014.-С.116-120

БОЛАШАҚ МАМАНДАРДЫ КӘСІБИ ТҮРҒЫДА ДАЯРЛАУДА ТӘЖІРИБЕНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Сарсенбаева Тамара Нұрдаулетовна

*Есік гуманитарлық-экономикалық колледжінің
математика, математиканы оқыту әдістемесі
пәндерінің оқытушысы*

Аннотация. Бұл мақалада болашақ мамандарды даярлаудағы практиканың маңыздылығы және оның білім беру жүйесіндегі орны туралы түсінік беріледі. Сондай-ақ тәжірибе жинақтау барысында оқытудың заманауи әдістерін қолданудың артықшылықтары туралы баяндалады.

Мен өз сөзімді Ахмет Байтұрсынов атамның мына бір сөзімен бастағанды жөн көрдім: «Жақсы мұғалім мектепке – жан бітіреді», - деген. Күн санап көптеген ғылыми жаңалықтарға, терең әлеуметтік өзгерістерге толы қазіргі кезеңде оқушыларға берілетін ақпарат көлемі кеңейуде. Сондықтан, білім берудің әдістемелік негізін өзгерту заман талабына сай туындап отырған қажеттілік. Білім мазмұны ақпарат көзі болып қана қоймай, оқушылардың өздігінен білім алу құралына айналуы керек. Қазіргі кезде оқытудың басты мақсаты өз бетінше дами алатын, жеке шығармашыл тұлғаларды қалыптастыру болғандықтан, мектеп қабырғасында оқушылар өз бетінше танымдық әрекет етудің әдістері мен дағдыларын игеруі тиіс. Бұл мақсатқа жету жолында оқушылардың өзіндік танымдық белсенділігін арттыруға арналған дәстүрлі және дәстүрлі емес сабақтардың түрін өзгертіп отыру нәтиже беретіні сөзсіз. Осы орайда, педагогтар дайындайтын жоғарғы оқу орындары мен колледждердегі педагогтар және жеке пән әдіскерлерінің білімгерлерді заман талабына сай, теориямен практиканы ұштастыра отырып даярлауда үлкен нәтижелерге қол жеткізуі сөзсіз. Болашақ педагог мамандардың педагогикалық қызметті меңгеруі тек теориялық оқу мен тәжірибе өзара байланыста болған жағдайда ғана жүзеге асады [1, 44 б.].

Тәжірибе-бұл даму, зерттеу, білім беру, білім алу. Педагогикалық тәжірибе болашақ мамандардың кәсіби біліктілігі мен дағдыларын қалыптастыруда үлкен және маңызды рөл атқарады. Практикадан өту барысында студенттердің теориялық білімдері тереңдетіледі, кеңейеді, нығайтылады. Студенттердің кәсіби білім-дағдылары мен кәсіби-тұлғалық қабілеттері қалыптасып, педагогикалық ойлауы, шығармашылық белсенділігі мен дербестігі дамиды.

Педагогикалық тәжірибеден өту кезінде студент-практикант қаншалықты мамандықты дұрыс таңдағанын, өзінің тұлғалық қабілеттерінің болашақ мамандығымен үйлесімділік деңгейін анықтайды. Студенттің кәсіби әрекеті мазмұнды материалдардың негізінде, тәжірибе барысында жетіледі. Студенттер тәжірибе кезінде өздерін мұғалім ретінде сезінуге мүмкіндік алып, мектеп оқушыларымен қарым-қатынас жасау ерекшеліктеріне үйренеді [2, 15 б.].

Мақсатты ұйымдастырылған және тиянақты өткізілген педагогикалық практика студенттерді оқыту мен тәрбие жұмысының қазіргі өмірімен байланысын күшейтуге, балалар және жасөспірімдермен тығыз қарым – қатынаста болуына және студенттің пән бойынша психологиялық – педагогикалық білімінің қалыптасуына оң әсерін тигізеді. Педагогикалық практика мамандық бойынша оқу-тәрбие үрдісінде ұйымдастырылатын жұмыс түрлерін саралауға, іріктеуге, алдыңғы қатарлы іс-тәжірибелерді тиімді қолдануға да үйретеді. Мектеп мұғалімдерінің іс-тәжірибесінің оңтайлы, қолайлы, жаңа түрлерін бақылай білуге, анықтауға, бағалауға, талдауға, қорытынды жасауға да төселеді. Басқа педагогтің жұмысындағы жақсы жақтарын көре білу үлкен дайындықты, мұғалімдік этиканы, мәдениеттілікті, білімділікті қажет етеді. Өз ісін жете білетін маман дайындауда педагогикалық практиканың алатын орнын айтып қана қоймай, оның ішкі

мазмұнын түпкі мақсатын түсінген педагогтер бұл туралы өз пікірлерін ертеден-ақ ортаға салып келеді. Ресейдің әлеуметтік тәрбие беру Академиясын басқарған белгілі педагог П.П. Блонский де өз естелігінде «Тек лекциялар мен кітаптар арқылы ғана педагогикаға үйрену мүмкін емес, сонымен бірге практика қажет, бірақ ол дәл көшірме емес, шығармашылық және саналы түрде түсіну тұрғысынан болуы керек»- деп жазған. Практика жалпы адамзаттық танымда оның бастапқы да, соңғы да кезеңі болып табылады. Кез-келген ғылым саласына маман дайындауда да практика осындай қызмет атқарады. Алдын ала дайындықтың педагогикалық, психологиялық және теориялық, әдістемелік тұрғыдан алғанда да үлкен мәні бар. Себебі, педагог болудың алғашқы кезеңдеріндегі ең негізгі қиындық, студенттердің психологиялық кедергіні жойып оқушылармен қарым-қатынасты дұрыс деңгейде шеше алмауынан туындайды. Педагогикалық практиканың алдынала дайындық жұмысына үлкен мән беріп отырамыз. Себебі, мұғалімнің маман ретіндегі дайындық деңгейіне оқушының білім алу сапасы тікелей байланысты. Білім екі жақты процесс екенін мойындасақ, оқушылардың оқу әрекетін ұйымдастырудың көзі, оған түрткі болып жағдай жасайтын мұғалімнің іс-әрекеті екенін естен шығармауға тиіспіз [3, 44 б.].

Білімгер тәжірибе барысында жаңа технологияларды пайдалануға уақыттың өзі, сабақ барысындағы кедергілер, оқушы сұранысы ықпал етеді. Міне, тәжірибенің маңыздылығы осында. Қазіргі даму заманындағы оқушыларды жалаң сөзбен оқыту мүмкін емес. Заманауи мұғалім алдына мынандай мақсаттар қойылуы тиіс: оқытудың жаңа әдіс-тәсіліне сүйене отырып, оқушының ізденгішілік, танымдық іс-әрекетіне, өмірге көзқарасын қалыптастыр. Оқушылардың білімін іс жүзінде пайдалана білуге үйрету. Сабақ барысында оқушының ізденуі мен зерттеу дағдыларын қалыптастыра отырып, пәнге деген қызығушылығын арттыру.

Қазіргі практикант болашақ – ұстаз. Ол болашақта мықты ұстаз болуына біз дұрыс білім, бағдар береміз. Ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі. Осыған сәйкес мен өз сабақтарымда сыни тұрғыдан ойлау технологиясын пайдаланамын.

Сыни ойлау – ашық қоғам негізі. Сыни ойлау деген –әр жеке тұлғаның кез – келген жағдайдағы мәселені ойлап, зерттеп қорытып, өз ойын еркін ортаға жеткізе алуы. Сыни тұрғыдан ойлау, өзіндік, жеке ойлау болып табылады. Ол – өз алдына сұрақтар қойып және үнемі оларға жауап іздеу, шешімін табуды қажет ететін мәселені анықтау, әр мәселеге байланысты өз пікірін айту, оны дәлелдей алу, сонымен қатар басқалардың пікірлерін дәлірек қарастыруды және сол дәлелдемелердің қисынын зерттеу дегенді білдіреді. Нағыз сабақ – ол әрқашан диалог, іздене, дайындала, үйрене, шәкірттер болашағын ойлай жасалған еңбек пен тәжірибенің бірлігі. Педагогикалық тәжірибе болашақ мамандардың кәсіби біліктілігі мен дағдыларын қалыптастыруда үлкен және маңызды рөл атқарады. Сын тұрғысынан ойлау үш бөліктен тұрады:

1. сын тұрғысынан ойлау өзіндік және жеке ойлау;

2. сын тұрғысынан оқыту жаттанды қағидаларды дәлелдеп айта беру емес, оқушы оқып, оны еске сақтап айту қаблеті жоқ, керсінше терең ойлау арқылы ескіге жаңаша көзқарас қалыптастыру мүмкін, тың идеялар ойлап табуы мүмкін.

3. Сын тұрғысынан ойлау сұрақтар қойып, шешімін табуды қажет ететін мәселені анықтаудан басталады. Жалпы адамзат баласы тумысынан білуге құмар болып келеді. Өзінің жеке қызығушылықтарымен қажеттіліктеріне жауап беруге талпынады [4, 64 б.].

Мен өз сабақтарымда стратегияларды оқу бағдарламасына сәйкес бірізді жүйелі түрде қолданып келдім. Сабақта көбнесе проблемалық қарапайым сипаттағы сұрақтар болып көрінгенмен жауабына түрлі ізденушілікпен еңбектенеді. Математика барлық пәндермен салыстырғанда өте қиын да, қызықты пән, Барлық білімгерлер математика десе көз алдарына +, -, /, * амалдары ғана елестейді. Бастауыш сынып математикасының әдістемесін меңгерту, 1-ші сыныпты оқытудан да қиынырақ десем болады. Есепті мықты шығаратын білімгерлер де кездеседі, бірақ соны түсіндіріп меңгерту үшін үлкен дайындық қажет. Осы жерде бізге практиканың берері мол. Педагогикалық практика студенттердің өзін-өзі дамытуына, ізденуіне, өз икемдігі мен талантын анықтауына да көмектеседі. Себебі, қазіргі таңда педагогтар алдына қойылып отырған талаптардың басты бір саласы – мұғалімнің, жалпы адамның өзін-өзі бағалай білуі. Сырттан біреудің берген бағасынан гөрі адамның ішкі және сыртқы мүмкіндіктерін есептей отырып, өзін-өзі анықтауы оның бойындағы күш-қуатты шығарып қана қоймай, білімі мен тәжірибесін орынды жерінде, тиімді пайдалануына жағдай туғызады.

Қазіргі таңда, 4-курс білімгерлері дипломалды мемлекеттік тәжірибеден өтуде, үлкен дайындықпен, (қоржындарын толтырып) кетті. Осы тәжірибеде білімгерлерге бастауыш сыныпта математиканы оқыту әдістемесінен бір тақырып таңдап, зерттеу тапсырамын. Білімгер тақырыпты өздері сол сыныптың қандай тақырыптарды дұрыс меңгермеген тұстарын, немесе 3-4 оқушымен жұмыс жүргізе отырып зерттейді. Зерттеу барысындағы жұмыстары жинақталады. Өзі қорытынды жасайды. Кемшілігі, жетістігі қолданған әдіс тәсілдер т.б. Бұл зерттеу білімгерлердің өздерін бағалауға мүмкіндік туғызады.

Тәжірибе - шыңдалу мектебі. Осы мектепте маман тәрбиелеуден шаршамайық. Білімді шәкірттеріміз көп болсын!

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. А.Н. Каримов «Педагогикалық қызмет» Алматы, Қазақ университеті 2011
2. Ж. Молдабеков, А.Маханбетова, А. Оралбекова «Кәсіби этика» Астана, Фолиант 2008
3. А.Б. Айтбаева «Арнайы педагогика негіздері» Алматы, Альманах баспа үйі 2021
4. А.Б. Айтбаева «Білім берудегі жаңа технологиялар» Алматы, Қазақ университеті 2011

БІЛІМ МАЗМҰНЫНА ЖАҢАЛЫҚ ЕНГІЗУДІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Исеева Нуржиян Тергеусызовна
Туризм және қонақжайлылық индустриясы колледжінің
химия, биология пәндерінің оқытушысы

*Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі –
оқытудың жаңа технологияларын енгізу,
білім беруді ақпараттандыру, халықаралық
ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу»
«Білім туралы» Заңының 8-бабы*

Аңдатпа. *Бұл мақалада білім беруде жаңашылдық енгізудің заман талабына сай, келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратыны, жаңалықтар білімалушыларды кең ауқымды дағдыларға үйрететіні, функционалдық сауаттылықтарын арттыратыны, адами құндылықтарын дамытып, заманауи технологияларды қолдануға көшу үдерісінде оқытушының кәсіби шеберлігін арттыратыны туралы жазылған.*

Қазіргі кездегі білім берудің басты мақсаты – жан-жақты дамыған білімді, қоршаған ортаға бейімделе алатын, өзінің білім, білік дағдысын өмірде қолдана алатын, іскер, өзіндік ой толғамы бар, қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру. «Білімді болу деген сөздің мағынасы – белгісіз нәрсені ашуға қабілетті болу», – деген Әл-Фарабидің сөзіне жүгінетін болсақ, ел ертеңі білімді ұрпақпен ғана өлшенбек.

Бүгінгі таңда қазақстандық білім беру жүйесінің алдында білім сапасының бәсекелестігін арттыру, шынайы өмірлік кезеңдерге бейімделендіру мәселелері тұр, өйткені адам қоғамда түрлі өмірлік мәселелерге байланысты дұрыс шешімдер қабылдау үшін жоғары кәсіптілік пен интеллектуалдық әрекеттерді қажет ететін жағдайларда заман талабына сай өмір сүріп, қызмет етуде. Яғни, білім беру жүйесінің басты мақсаты - бәсекеге қабілетті маман дайындау.

Қазіргі заман талабына сай, әрбір оқытушы, өз білімін жетілдіріп, ескі бірсарынды сабақтардан гөрі, жаңа талапқа сай инновациялық технологияларды өз сабақтарында күнделікті пайдаланса, сабақ тартымды да, мәнді, қонымды, тиімді болатыны сөзсіз.

Болашақта өркениетті дамыған елдердің қатарына ену үшін заман талабына сай білім қажет. Қазақстанды дамыған елдердің қатарына жеткізетін, терезесін тең ететін – ол жоғары білім. Сондықтан, қазіргі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісінің технологияландыру мәселесі бірінші орында тұр. Қазіргі кезде оқытудың әртүрлі технологиялары сарапталып, жаңашыл педагогтардың іс-тәжірибесі зерттеліп, білім беру үрдісіне енгізілуде.

«Ұстаз болу жүректің батырлығы» деп дана халқымыз айтқандай, ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу - әр оқытушының борышы. Оқытушы өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкірттерін шексіз сүйетін адам болуы тиіс. Ізденімпаз ұстаздың шығармашылығындағы ерекше тұс - оның сабақты түрлендіріп, жан-жақты қырынан білімалушының жүрегіне жол таба білуі.

Қазіргі қоғамдағы жаңа формация оқытушысы – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға болғаны хақ. Жаңа формация оқытушысына қойылатын талаптар: бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі.

Ата-бабамыз «Оқу-инемен құдық қазғандай» дегендей, жан-жақты, шығармашыл, ізденімпаз ұстаз ғана табысты болып, нәтижеге жетеді. Білімалушылардың бойына ХХІ ғасырда өмірдің барлық салаларында табысты болу үшін, қажетті дағдыларды дарыту үшін, біздер - ұстаздар тынымсыз еңбектенуіміз керек. Қазіргі уақытта жаңашылдықты талап ететін, жаңартылған оқу бағдарламасы аясында тек өз пәнін, өз мамандығын шексіз сүйетін, бала үшін ұстаз ғұмырын құдіретті деп санайтын білімді ұстаздар ғана болу керек. Бәсекеге қабілетті ұстаз ретінде әрбір ұстаз, оның ішінде мен өзім әр сабағымда жаңашылдық пен жаңалықтарды енгізуге ұмтыламыз.

Білім алушыларды терең ойлану, жеке рефлексиялық қабілеттерін дамыту, өз идеялары мен әрекеттерін талдау және оларға баға бере білу, ақпаратты өздігімен түсініп, жан-жақты талдап, таңдап алу, пікірталастарға қатысып, өз ойы мен пікірін дәлелдеу және шешім қабылдау және қиын мәселелерді шешуге үйрететін жаңашыл әдістердің бірі ол интербелсенді әдіс.

Интербелсенді сөзі – ағылшын тілінен аударғанда - әңгімелесу, талқылау деген мағынаны білдіреді. Яғни, сабақта ұстаз бен білімалушының арасында еркін байланыс орын алады. Мен осы әдісті әр сабағымда қолданамын, бұл әдісті сабақта қолдану арқылы жақсы нәтижеге қол жеткізуге болады.

Мен өзім сабақта қолданатын тапсырмаларыма келетін болсам, дайындалған тапсырмаларым негізі «Өмірмен байланыс» ұғымына сай құрылған деуге болады.

Білім беру саласына енгізілген жаңалықтардың бірі «PISA» халықаралық зерттеуі. Білімалушылардың ғылыми-жаратылыстану сауаттылығын дамыту мақсатында жүргізілетін бұл зерттеу орта білім алған оқушылардың сол білімін күнделікті өмірде қолдана алу қабілетін, яғни қоғамда толыққанды өмір сүруге қажет қабілеттерін тексеруге бағытталған. PISA бағдарламасы оқушылардың сауаттылығын үш басым бағыт бойынша бағалайды. Олар: оқу сауаттылығы, математикалық сауаттылық және жаратылыстану-ғылыми сауаттылығы. Бұл бағыттарды таңдау себебі – олар оқушының одан әрі алатын білімнің негізін құрайды. PISA оқушының академиялық білімін емес, функционалдық сауаттылығын дамытады. PISA бағдарламасы тапсырмаларын орындау арқылы, білімалушылар алған білімдерін күнделікті өмірде пайдаланады.

PISA (Programme for International Student Assessment) – Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) ұйымдастыратын, білімалушылардың оқу үлгерімін (қалыптасқан білімі мен дағдыларын) бағалайтын халықаралық салыстырмалы зерттеу.

Мен өз сабақтарымда осы бағдарлама аясында тапсырмаларды дайындаймын.

Тапсырма:

Безгек (Malaria - безгек) - бұл инфекциялық қан ауруы, ол адамды қалтыратып,

аласұрғызады. Бұл безгекпен ауыратын адамның қанынан безгек паразиттерін сорып алатын шыбын-шіркейлер, маса-соналар инфекциясын тусіреді, бірнеше мәрте қайталатын ауру түрі. Кебінесе безгек масасының шағуынан жұғады. V ғасырдан бері белгілі, балшық маңындағы тропикалық немесе субтропикалық аумақтарда кең тараған. Паразиттің қауіптілігі XX ғасыр басында анықталды. Жыл сайын әлемде осы ауруға 250 млн. адам шалдығып, оның 2 млн-ы қайтыс болады. Безгек басқа паразит түрлеріне қарағанда аурлау, тіпті соңы өлімге әкеледі. Бұлар қанды қызыл жасуша ішінде тез тарайды. Кейін адам 4-10 сағатқа жуық тітіркеніп, қызу 40,6-ға дейін кетеріледі және басы қатты ауырады. Безгекпен күресудің бірден бір жолы осы ауруды таратушы масаларды жою.

Сұрақ:

Адам бұл мәтінді оқып, былай ойланады: «Безгек - халықтың денсаулығына қауіпкер болып табылады». Өз жауаптарыңызды негіздеу үшін мәтінді қолданыңыздар.

1. Ия

2. Жок

2 ұпай

Жауабы:

Ия. Себебі, 1) Безгек - бұл инфекциялық қан ауруы, ол адамды қалтыратып, ала сұрғызады. 2) Жыл сайын әлемде дәл осы ауруға 250 млн. адам шалдығып, оның 2 млн-ы қайтыс болады.

3 тапсырма

A. Лейкоцит

B. Эритроцит

C. Қан жасушалары

D. Тромбоцит

«Безгек» қандай қан жасушасында тез таралады.

1 ұпай

Жауабы:

B

4 тапсырма

Біздің Қазақстанда масалар жаз мезгілінде көп болады. Адамдарды масалар Шаққанда неге осы ауру бізде тіркелмейді. Өз жауаптарыңызды негіздеу үшін мәтінді қолданыңыздар.

Жауабы: 1) Бұл ауру безгек масасының шағуынан жұғады. Мұндай маса бізде кездеспейді.

2) V ғасырдан бері белгілі, балшық маңындағы тропикалық немесе субтропикалық аумақтарда тараған. Қазақстан қоңыржай аумағында орналасқан

5 тапсырма

Безгек ауруы адамнан адамға қалай жұғады және алдын алу шаралары.

Жауабы: 1) Безгек масасы безгек аурумен ауратын адамды шағып, содан кейін сау адамды шақса жұғады. 2) Алдын алу шарасы: вакцина салу.

2 ұпай

Кешенді таңдауы бар тапсырмалар:

1. Темекі шегу өкпенің ісік ауруына және басқа да ауруарға шалдығу қаупін жоғарылатады. Темекі шегу қандай аурулардың пайда болу қаупін тудырады.

Темекі шеккен кезде төмендегі аурулардың қайсысының пайда болу қаупі жоғарылайды?	Ия немесе жоқ
Бронхит	Ия / жоқ
ВИЧ инфекциясы	Ия / жоқ
Шешек ауруы /оспа/	Ия / жоқ
Демікпе ауруы	Ия / жоқ

2. Ас үйде теңдесі жоқ бұл заттың, теңіз суында да болатыны анықталды. Адам ағзасы үшін бұл өте маңызды зат, адамның қанындағы оның мөлшері 0,9%-ға тең, медицинада бұл заттың ерітіндісі физиологиялық ерітінді деп аталады.

Сұрақ: Бұл зат

A. NaNO_3

B. NaCl

C. CaCl_2

D. CaCO_3

Жабық құрылымды

Айжан алма және лимон шырынымен эксперимент жасады. Ол алманы екіге бөліп, кесілген жағымен жайпақ ыдысқа салды. Алманың бір бөлігіне лимон шырынын сығып тамызды. Біраз уақыттан соң, лимон шырыны тамызылған бөлігінің ақ қалпында қалғанын, ал таза бөлігінің қарайғанын байқады. Алманың таза бөлігі неліктен қарайды?

Еркін құрылымды.

Тұрмыста, ас үйдегі пеште қолданылатын отын – молекулалық массасы 44-ке тең, формуласы C_3H_8 болатын, түссіз, иіссіз пропан газы. Егер пештің

герметикалығы бұзылса, пропан ас үйдегі ауаны түгел ығыстырып шығарып, шырпы тартып қалса, қопарылыс берер еді.

Сұрақ: Мән мәтінді қолданып, осындай қауіпті процесс орын алмас үшін қандай шаралар қолдануға болады? /еркін құрылымды тапсырма/

Бұл элементті 1808 жылы ағылшын химигі Хэмфри Дэви ашты. Қосылыстарында +2 тотығу дәрежесін және II валенттілік көрсетеді. Бұлшық ет жұмысына қажет фермент қызметі мен қан ұю жүйесі үшін. Ол кейбір фермент жұмысын жеделдетеді, адам және мал сүйектері мен тістері құрамына кіреді. Адам және мал азығында мөлшері жетіспесе, мал рахит ауруына шалдығады, жүрек жұмысы әлсірейді, қанның сапасы кемиді. Минералдарының қоры Қаратау өнірінде. Мәрмәрдің, бордың, әктастың негізгі құраушысы.

Сұрақ: Бұл қай элемент? Бұл элемент жайында не білеміз?

Білімалушылар PISA форматында жасалынған тапсырмаларды орындау барысында олардың сыни тұрғыдан ойлау қабілеттері жақсы дамиды.

PISA форматында жасалынған тапсырмаларды орындау білімалушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға бағытталады. Осы бағытта білім алған білімалушылардың білімдері мен біліктері өмірде қолдана білуді, керекті дүниені әртүрлі ақпарат көздерінен таба алуды, қандай да бір сұрақтарға өз болжамдарын ұсыну, өз бетінше зерттеулер жүргізу, өз ойын жеткізе білу, іскерлігі мен дағдыларын барлық жерде пайдалануды қамтамасыз етеді. Яғни, бұл адамның алған оқу мен жазу дағдыларын әлеуметтік ортада қарым-қатынас арқылы пайдалану қабілетін, адамға сыртқы ортаға бейімделуге, қоршаған ортаға тез ену, осы ортада еркін әрекет етуі.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Мұғалімге Арналған Нұсқаулық Бірінші (Ілгері) Деңгей /Екінші Басылым/ 2014 ж.
2. Қазақстан Республикасы Білім Және Ғылым Министрлігі БІ. Алтынсарин Атындағы Ұлттық Білім Беру Академиясы «Назарбаев Зияткерлік Мектептері» Дербес Білім Беру Ұйымы Жалпы білім беретін мектеп мұғалімдеріне арналған критериалды бағалау басшылығы Астана 2016
3. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. <http://adilet.zan.kz/rus>
4. Биология: Дидактикалық материалдар Е. Очкур, Л. Аманжолова Алматы: Мектеп

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИКТ НА ЗАНЯТИЯХ ЭКОНОМИКИ

Халтова Айнур Азиевна

преподаватель экономических дисциплин

Колледжа индустрии туризма и гостеприимства г.Алматы

Аннотация. *Экономическая грамотность плюс использование ИКТ нужна современному человеку, как и умение, писать и читать.*

Развитие экономики в целом оказывает огромное влияние на различные отрасли: меняется структура занятости, возникают новые требования к профессиональным компетенциям, растет спрос на специалистов в области информационно-коммуникационных технологий ИКТ.

Одновременно с этим занятые практически во всех отраслях экономики обязаны обладать цифровой грамотностью, навыками работы с применением современных средств телекоммуникаций и программных продукта.

Если Вы имеете технические навыки, позволяющие ориентироваться в современных информационных технологиях, удовлетворяя личные, образовательные и профессиональные потребности - это и есть цифровая грамотность. Такие навыки это:

- умение работать в цифровой среде,
- способность оптимизировать свои действия,
- умение взаимодействовать в цифровой среде с учетом норм этики
- умение работать в офисных приложениях.
- понимание технических возможностей современных цифровых устройств и интернет-технологий, способность решать простые технические проблемы, на занятиях.

Минимальный уровень цифровых компетенции, который должен быть освоен студентами, зафиксирован в паспортах подготовки образовательного стандарта и входит в состав ключевых образовательных результатов, также фиксирует минимальный объем образовательных элементов учебного плана, ориентированный на формирование цифровых компетенции

Образовательным процессом устанавливается минимальный уровень освоения цифровых компетенции студентов.

В структуре учебных процессов элементы образовательных программ, ориентированные на достижение цифровых компетенции только, на заданном уровне, могут быть представлены как обязательными дисциплинами как информатика, информационные технологии АСОИ, а также элементами проектной и практической работы студента, курсовые работы бизнес проекты и практических занятиях.

Помимо этих сквозных цифровых компетенции, существуют и другие цифровые компетенции, которые, в том числе, могут быть предметно ориентированы и востребованы в конкретной профессиональной сфере образования. Их освоение предусматривается в рабочих учебных программах РУП и регулируется образовательной программой.

Внутри образовательных процессов возможно формирование специализаций в освоение модуля с различными требованиями по формированию цифровых

компетенции студентов, а соответственно с разной структурой соответствующих элементов учебного плана.

Например, мы можем использовать их на своих занятиях по экономике.

Анализируя свой опыт в преподавании по использованию, ИКТ в учебном процессе хочу сказать, что в нашем быстроменяющемся мире, экономики страны, который развивается в разной отрасли по-разному, а значит, также меняется практическое содержание курса экономики. Поэтому программа курса экономики постоянно дорабатывается, корректируется, сохраняя при этом обязательный минимум содержания образования.

Педагог должен пользоваться компьютерной техникой, владеть информационными технологиями и умело применять полученные знания и навыки для совершенствования методики урока. На протяжении многих лет я преподаю эту дисциплину и прихожу к выводу, что компьютер сегодня необходим, как раньше ручка и мел.

1. Цели и задачи

Использование ИКТ на уроках экономики накопление программно-методических материалов для образовательного процесса в колледже, их совершенствование, разработка новых методик и программ.

Актуальность заключается в разработке и совершенствовании форм, методов, приёмов работы по использованию новых информационных технологий в учебном процессе, в решении проблем адаптации обучающегося в процессе усвоения учебного материала с использованием компьютерных технологий.

Проблема заключается на данный момент разработка методик использования новых информационных технологий в образовательном процессе преподавания экономических дисциплин, использование компьютерных программных продуктов.

Моя цель как педагог экономических дисциплин совершенствование методики проведения уроков по различным областям знаний экономики с применением ИКТ;

Для достижения поставленных целей необходимо решить следующие задачи: совершенствовать накопленные компьютерные программные продукты по предмету экономика.

Создавать новые компьютерные программные продукты для образовательного процесса в школе; (компьютерные тесты, контрольные тесты, комплексные задания, комплексные экзаменационные тесты);

Для достижения эффективного усвоения материала с использованием ИКТ я решаю многие проблемы, в этом мне помогает опыт работы.

Практическая составляющая программных продуктов по экономике позволяет познакомить и научить обучающегося работать с данными. Умения студента в результате практической работы становятся навыками. Метод проб и ошибок, за которого плюс получают оценочные баллы, вызывает живой интерес к

предмету. Экономика очень часто опирается на статистический материал, поэтому на уроках с использованием ИКТ можно использовать рабочую тетрадь, составленную в среде Excel. В ней можно отобразить статистический материал наглядно и в полном объеме. Удобно решать экономические задачи, используя проверочные элементы автосуммы.

Принцип активности обучающегося в процессе обучения был и остается одним из основных в дидактике. Под этим понимается такое количество деятельности, которое характеризуется высоким уровнем мотивации, осознанной потребностью в усвоении знаний и умений, результативностью и соответствием социальным нормам. Экономика, это предмет, в который жизнь постоянно вносит изменения. Падение интереса к предмету – всё это заставляет меня, искать новые методы работы, и помочь в этом может использование на занятии ИКТ. Сегодня, когда информация становится стратегическим ресурсом развития общества, а знания – предметом относительным и ненадежным, так как быстро устаревают и требуют в информационном обществе постоянного обновления, становится очевидным, что современное образование - это непрерывный процесс.

Использование ИКТ на уроках позволяет развивать умение обучающегося ориентироваться в информационных потоках окружающего мира; овладевать практическими способами работы с информацией; развивать умения, позволяющие обмениваться информацией с помощью современных технических средств. Использование ИКТ на уроках позволяет перейти от объяснительно-иллюстрированного способа обучения к деятельностному, при котором учащийся становится активным субъектом учебной деятельности. Это способствует осознанному усвоению знаний учащимися. Использование ИКТ позволяет:

- активизировать познавательную и практическую деятельность студента выполняя задания в ИКТ
- индивидуально подход, применяя разноуровневые задания.
- проводить занятия на высоком уровне;
- повысить объем выполняемой работы на практических занятиях;
- усовершенствовать контроль полученных знаний, навыков;
- самооценка и самоанализ к концу занятия

Сегодня достижения в том, что наши обучающийся принимают участие в научно-практических конференциях, бизнес проектах колледжа, города и республики. Современное использование ИКТ – это мощный педагогический инструмент педагога, им надо владеть и широко использовать на своих занятиях. Подготовка к занятиям с использованием новых технологий отнимает достаточно много времени, но видеть результат обучения приятно радует.

Иногда в качественно выполненные домашние задания предлагаю студентам приготовить ответ в электронном виде: различные презентации, составление схем, экономические графики рынка алгоритм действия при сегментирование создают бизнес проект используя модель «Canva» рекламные сайты, электронный

калькулятор ,работают используя программу 1С, умеют пользоваться R-keeper. Знают работу с контрольно-кассовые аппараты. Для обратной связи с обучающимися помогает программа Menti mentor. Выполняют задания Word wool. Используя программу Turvisor, студенты смогут рассчитать стандартные услуги турфирм и найти рыночную сумму выездного тура, расчет выездного тура по командам

Например:

Заккрытие сделки. Расчет выездного тура используя программу «turvisor» и следующие таблицы расчета: на семью на 7 ночей и 8 дней, Турция (Анталия)

Стандартные услуги

№	Стандартные услуги	цена
1	Авиа перелеты 2взрослых,2детей (14,10)	
2	Трансфер 2взрослых,2детей	
3	Размещение Отель 5 звезд «Titanic Beach Lara»	
4	Питание (все включено)all inclusive	
5	Страховка (мед. багаж)	
	Итого	

Расчет стоимости тура

Наименование калькуляционных статей		Показатели	
		В стоимостном выражении (тг.)	
		На одного человека	На группу (4чел.2взрослых2детей)
Транспортное Обслуживание	Трансфер аэропорт-отель-аэропорт		
	Трансферы по программе	-	
Проживание	Гостиница до 4 звезды	Входят в стоимость проживания	
Питание	Завтраки	Входят в стоимость проживания	
Медицинская страховка	7% от стоимости	7%	

Стоимость тура		
----------------	--	--

Разрабатывая туры, студенты с помощью программы планета Земля могут описать и рекламировать и увидеть любые точки по туру например (отели, расположение аэропортов, ресторанов).

Знания, полученные на уроках экономике, реализуются в процессе работы с электронным учебником, с помощью которых, учащиеся легко справляются с поставленными задачами в бизнес-играх. На пример мы используем различные элементы игровых приложений, как Стимулятор бизнесмена, здесь студенты могут индивидуально или командной работой суть игры взять кредит в банке, придется производить товары, а потом продавать их по самой выгодной цене среди предложений от других бизнесменов и компаний. Студенты смогут разработать свою собственную стратегию роста. Задания выполнять в приложении интереснее для студентов. Такие приложения можно использовать в любой специальности заинтересовать студента прививать навыки используя элементы игры, например, Отель-игра с уникальным сюжетом, наполненную новыми механиками, запоминающимися персонажами и увлекательными заданиями, где предстоит своими силами обустроить и восстановить полуразрушенный особняк, превратив его в уютную семейную гостиницу Своей мечты. И я надеюсь, что в дальнейшей самостоятельной жизни эти знания им пригодятся. Экономическая грамотность плюс использование ИКТ нужна современному человеку, как и умение, писать и читать.

В условиях стремительного научно-технического прогресса, всеобщего стремления к интеграции во всех сферах специальности, в условиях глобализации и постоянных перемен в социальной и экономической сферах жизни, знания устаревают все быстрее. В таких условиях, человек вынужден учиться всю жизнь, главная цель системы образования - научить его учиться к профессиональным навыкам. Современное общество испытывает острую потребность в гибких, адаптивных системах образования, предусматривающих возможности достаточно быстрой профессиональной переориентации, повышения квалификации, саморазвития на любом отрезке жизненного пути человека, а также в эффективном образовании, развивающем познавательную и продуктивную деятельность обучающимся, их интеллектуальные навыки от преимущественно исполнительской, репродуктивной деятельности обучающимся - к преобладанию профессиональных навыков.

Список использованной литературы:

1. Основы предпринимательской деятельности НПП РК «Атамекен»
2. «Экономика туризма» В.С Боголюбов издательство Алматы
3. Закон Республики Казахстан «О предпринимательстве»
4. Методические рекомендации по разработке профессиональных стандартов НРК

КӘСІБИ БІЛІМ БЕРЕТІН ПЕДАГОГТАРДЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІ

Рысбеков Іліяс Нұрбекұлы

*Алматы құрылыс және халықтық кәсіпшілік колледжінің
арнайы пән оқытушысы, педагог-модератор*

Аңдатпа. *Мақалада кәсіптік білім беру мұғалімінің кәсіби құзыреттілігінің мазмұны баяндалған. ХХІ ғасырдағы оқыту дағдыларын түсіну үшін біз келесі мәселелер қарастырылды: мұғалімдердің кәсіби өсу деңгейлері; мұғалімдердің педагогикалық мәдениеті; педагогикалық инновациялар және ХХІ ғасырдың мұғалімдік құзыреттіліктері.*

Біз ХХІ ғасыр студенттері және болашақта біздің студенттерге қажет білім мен дағдылар туралы жиі естиміз. Ал мұғалімдер ше? ХХІ ғасыр мұғалімдеріне оқушыларымызды дайындау үшін қандай оқыту дағдылары қажет болады? Олардың бұрын қажет болған мұғалімдерден қандай айырмашылығы бар?

Қазіргі әлемнің басты ерекшеліктерінің бірі - ол тез өзгеруде. Әлемдегі ақпарат көлемі мөлшерден тыс артуда. Сондықтан адамның бұрын алған білімі біраз уақыттан кейін ескіреді және оны түзетуді қажет етеді, ал оқу нәтижелері нақты білім түрінде емес, үйрену қабілеті түрінде қазіргі кезде сұранысқа ие бола бастады. Елімізде жеке және метасана білім беру әрекеттері негізгі бағыттарға айналууда. Мұғалімнің оқу процессіндегі орны мен рөліне, оқушыға деген жаңа көзқарасын қалыптастырмай білім беру мазмұнын өзгерту мүмкін емес.

Заманауи кәсіптік колледж қазақстандық білім беруді жаңғырту тұжырымдамасына сәйкес әлеуметтік-экономикалық қатынастарды ізгілендірудің, тұлғаның жаңа өмірлік көзқарастарын қалыптастырудың аса маңызды факторына айналуы тиіс. Кәсіптік білім берудің негізгі мақсаттары: тиісті деңгейдегі және бейіндегі білікті, еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, құзыретті, жауапкершілікті, өз кәсібін жетік меңгерген және сабақтас қызмет салаларына бағдарланған, өз мамандығы бойынша тиімді жұмыс істеуге қабілетті, үздіксіз кәсіби өсуге, әлеуметтік және кәсіби ұтқырлыққа дайын әлемдік стандарттар деңгейіндегі қызметкерді дайындау. Қазіргі уақытта кәсіптік білім беруде құзыреттілік деңгейі жоғары кадрларды мамандандырылған даярлауға көбірек көңіл бөлінуде.

Қоғамымыздың өмірінде орын алған өзгерістерге байланысты кәсіптік-техникалық білім беру қызметкерлерінің алдында жаңа міндеттер – осынау қиын әлемге бейімделе алатын, қазіргі еңбек нарығындағы бәсекелестікке төтеп бере алатын білікті маман даярлау және тәрбиелеу. Кәсіптік колледж бүгінгі таңда оқушының жеке тұлғасын дамытуға және өзін-өзі дамытуға жағдай жасауға шақырылған. Бұл тек оқушыларға білім беріп қана қоймай, сонымен қатар

қоғамдық пайдалы іс-әрекетке деген қажеттілікті оята алатын, жеке тұлғаның интеллектуалдық, рухани, адамгершілік саласының дамуы мен өзін-өзі дамытуға ықпал ете алатын ұстаздар үшін ғана мүмкін. Ұстаздық кәсібі түрлендіруші және басқарушылық болып табылады. Тұлға дамуын басқару үшін адам сауатты болуы керек.

Мұғалім құзыреттілігінің мәніне тоқталмас бұрын, алдымен құзыреттілік мәнін анықтауымыз керек. Құзыреттілік - әртүрлі контексте әртүрлі адамдар кеңінен қолданатын термин; сондықтан ол әртүрлі тәсілдермен анықталады. Мұғалімнің білімі мен еңбек өнімділігі – бұл термин қолданылатын екі контекст. Құзыреттіліктер – «құзыреттілікке негізделген» мұғалім білімінің талаптары және мұғалім-тәжірибеші мұғалімнің білім беру бағдарламасын табысты аяқтау үшін көрсетуі тиіс білім, дағдылар мен құндылықтарды қамтиды

Құзыреттілік құрамына құзыреттің үш деңгейі кіреді: негізгі, базалық және арнайы.

Негізгі құзыреттер - бұл спецификалардың ең кең ауқымына сәйкес келетін, яғни әмбебап сипаты мен қолданылу дәрежесіне сәйкес келетін құзыреттерді анықтау, метакәсіптік, өйткені олар барлық мамандықтар тарапынан сұранысқа ие.

Базалық құзыреттер – белгілі бір кәсіпке немесе кәсіптер тобына байланысты маманның кәсіби қызметінің негізгі түрлерін жүзеге асыру үшін қажетті құзыреттер, олар маманның кәсіби құзыреттіліктерінің өзегін құрайды.

Арнайы құзыреттер – маманның кәсіби қызметінің нақты түрін жүзеге асыру үшін қажетті құзыреттер. Бұл негізгілерге қатысты жеке құзыреттер, өйткені олар белгілі бір қызмет түріне байланысты болғандықтан, маманның кәсіби құзыреттілігінің ауыспалы бөлігін құрайды.

Кәсіби құзыреттілік – берілген өкілеттікке сәйкес кәсіби қызметтегі типтік проблемалық жағдаяттарды шешуге және стандарт талаптарын қанағаттанарлықтай орындауға қажетті кәсіби білім, дағды және кәсіптік іс-әрекеттің жалпыланған әдістерінің жүйесі.

Кәсіби мұғалімдердің педагогикалық шеберлігі мен өмір бойы білім алу құзыреттілігі мыналарды қамтиды: күрделі педагогикалық міндеттерді орындау; жақсы сөйлейтін, психикалық және физикалық денсаулығы жақсы, тұрақты және төзімді болу; өскелең ұрпақпен жұмыс істеуге бейімділік, жақсы коммуникативтік және бақылау дағдылары, әдептілік, жарқын қиял және көшбасшылық (Шмелев, 2002).

Кәсіби қызмет барысында мұғалімдер кәсіби құзыреттілік шыңына жету үшін кәсіби өсудің келесі деңгейлерінен өтеді.

1-деңгей: педагогикалық қабілет – пәнді жан-жақты білумен сипатталады;

2-деңгей: педагогикалық шеберлік – жетілдірілген оқыту шеберлігі;

3-деңгей: педагогикалық шығармашылық – оқу іс-әрекетіне жаңа әдістер мен әдістерді енгізумен сипатталады;

4-деңгей: педагогикалық инновация – оқыту мен тәрбиелеудің мәні бойынша жаңа, прогрессивті теориялық идеяларын, принциптері мен әдістерін енгізумен ерекшеленеді

Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі оның педагогикалық қызметті жүзеге асыруға теориялық және практикалық дайындығының бірлігін білдіреді және оның кәсіби шеберлігін сипаттайды. Кәсіби құзыреттілік бүгінгі таңда әрбір маманға қажет бірқатар құрамдастарды қамтиды. Бұл құрамдас бөліктер: жеке тұлғаның қасиеттері: дербестік, жауапты шешім қабылдау қабілеті, іскерлікке шығармашылық көзқарас, оны соңына дейін жеткізе білу, үнемі оқып-үйрену және білімді жаңарту қабілеті; ойлау сапалары: икемділік, дерексіз, жүйелі және эксперименталды ойлау; коммуникативті қасиеттер: көпшілдік, ынтымақтастыққа қабілеттілік, диалог жүргізе білу.

Техникалық және кәсіби білім беру мекемесінің заманауи мұғалімі өз пәнін оқытуда сауатты болып қана қоймай, жаңа педагогикалық әдістер мен технологияларды білуі, өз сабақтарында қолдана білуі керек. Мұғалім құзыреттілігінің негізгі сипаттамалары: тұлғалық және гуманистік бағыттылығы; кәсіби-педагогикалық жағдайда жүйелі іс-әрекет жасай білу; пәндік аймақта бағдарлау; заманауи педагогикалық технологияларды меңгеру; кәсіби саладағы шығармашылық; рефлексиялық мәдениеттің болуы; эмпатия; төзімділік.

Кәсіби-педагогикалық құзыреттілік бес элементті немесе құзыреттің түрлерін қамтиды: оқытылатын пән саласындағы арнайы және кәсіби құзыреттілік; оқушылардың білім, білік дағдыларын қалыптастыру жолдары саласындағы әдістемелік құзыреттілік; қарым-қатынас процестері саласындағы әлеуметтік-психологиялық құзыреттілік; оқушылардың мотивтері, қабілеттері саласындағы дифференциалды-психологиялық құзыреттілік; өз қызметі мен тұлғасының артықшылықтары мен кемшіліктері саласындағы аутопсихологиялық құзыреттілік.

Кәсіби-педагогикалық құзыреттіліктің құрамдас бөліктері болып табылатын бірнеше негізгі құзыреттіліктер бар: танымдық (кәсіби-педагогикалық эрудиция); психологиялық (эмоционалды мәдениет және психологиялық қырағылық); коммуникативті (қарым-қатынас мәдениеті және педагогикалық такт); риторикалық (кәсіби сөйлеу мәдениеті); кәсіптік; кәсіби ақпарат (бақылау мәдениеті).

Жас маманның кәсіби құзыреттілігі үш құрамдас бөліктен тұрады: арнайы, әлеуметтік және жеке-жеке құзыреттіліктер. Арнайы құзыреттілік – бұл нақты кәсіби қызметті жеткілікті жоғары деңгейде меңгеру, өзінің әрі қарай кәсіби дамуын жобалау қабілеті. Арнайы ZUN-дан басқа, арнайы құзыреттілікке кәсіби білімді үнемі жаңартып отыру, нақты жағдайларда сәтті қолдану үшін жаңа ақпаратқа ие болу, әртүрлі әдістердің ішінен ең оңтайлысын тандай білу және мәселелерді сауатты шешуге дайын болу кіреді. Әлеуметтік құзыреттілік – бірлескен кәсіби іс-әрекетті, ынтымақтастықты, кәсіби қарым-қатынас әдістерін меңгеру; кәсіби жұмыс нәтижелері үшін әлеуметтік жауапкершілік. Әлеуметтік

құзыреттілікке жеке тұлғаның коммуникативті мәдениеті, оқытудың инновациялық әдістерін қолдануға дайындығы, тілдерді білу, топта жұмыс істей білу жатады. Жеке құзыреттілік – тұлғаның өзін-өзі көрсету және өзін-өзі дамыту әдістерін, тұлғаның кәсіби деформацияларына қарсы тұру құралдарын меңгеру. Жеке құзыреттілік – мамандық аясында өзін-өзі жүзеге асыру және даралықты дамыту әдістерін меңгеру, кәсіби өсуге дайын болу, жеке тұлғаның өзін-өзі сақтау қабілеті, кәсіби қартаюға қарсы тұру, уақыт пен күш-жігерді шамадан тыс жүктемей, өз жұмысын ұтымды ұйымдастыра білу. Тұлға-индивидуалды құзыреттілікке өзін-өзі тану, өзін-өзі жүзеге асыру, өзін-өзі дамыту қабілеті, тұлғалық және кәсіби өсуге дайындығы туралы білім жатады.

Мұғалім құзыретті бола алады, яғни белгілі бір жағдайларда педагогикалық шеберлікті дамытуда бір сатыға көтерілуі. Бұл шарттар мұғалімнің оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың ерекше тәсілімен және оның дербестік дәрежесімен байланысты. Өртүрлі оқу пәндері мұғалімдерінің кәсіби-педагогикалық құзыреттілігінің құрамдас бөліктері белгілі бір басымдыққа ие, бұл пәннің ерекшелігіне және оны оқыту әдістемесіне байланысты. Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің басым блогы мұғалімнің тұлғасы болып табылады, оның құрылымында мыналар бөлінеді: тұлғаның мотивациясы (тұлғаның бағыттылығы және оның түрлері), қасиеттері (педагогикалық қабілеттер, мінез және оның ерекшеліктері, психологиялық тұлғаның процестері мен күйлері, тұлғаның интегралдық сипаттамалары (педагогикалық өзіндік сана, жеке стиль, шығармашылық – шығармашылық потенциал ретінде). Кәсіптік құзыреттілік пәндік-әдістемелік және психологиялық-педагогикалық құрамдас бөліктермен қатар адамтану пәнін де қамтиды: мамандық әсіресе басқаны түсініп қабылдай алатын, эмпатия мен сыйластық таныта алатын педагог-тәлімгерді қажет етеді. Мұғалімнің құзыреттілігі оның кәсіби қызметінің табысты болуының маңызды шарты ғана емес, сонымен қатар оның кәсіби қызметінің сапасына да тікелей байланысты оқу процесінің нәтижесі.

«Кәсіби құзыреттілік» адамның психикалық жағдайы және оның жұмысының нәтижесі болып табылатын белгілі бір еңбек функцияларын орындау қабілеті мен қабілеті ретінде маманға өз бетінше және жауапкершілікпен әрекет ету мүмкіндігін береді.

Қазақстандық білім беру жүйесінің дамуы мұғалімнің кәсіби құзыреттілігін дамыту мәселесін теориялық тұрғыдан дамыту және практикалық тұрғыдан шешумен тығыз байланысты. Бұл мұғалімнің өзінің кәсіби кедергілері мен қиындықтарын жеңуінде, педагогикалық қызметтің қалыптасқан стереотиптерінен алшақтауында, кәсіби өзін-өзі жүзеге асырудың жаңа тәсілдерін меңгеруінде, өздігінен білім алу, өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі ұйымдастыру қабілетін меңгеруінде көрінуі керек. Құзыреттілікті анықтау кезінде болашақ мамандығына қажетті білім, білік және дағдыларды меңгеру дәрежесіне, сондай-ақ кәсіби қызметті жүргізу тәжірибесіне назар аударылады.

Сонымен, педагогикалық іс-әрекетке қатысты кәсіптік құзіреттіліктің мәні нақты жағдайларда педагогикалық қызметте туындайтын кәсіби мәселелерді тиімді шешу қабілетін анықтайтын педагогтың жеке тұлғасы мен кәсіби шеберлігінің интегралды сипаттамасында жатыр.

Ең дұрысы, педагогтар келесі құзыреттерді көрсетуі керек:

1) сыныпты тиімді басқару, тиімділікті арттыру, тәртіп пен моральді сақтау, топтық жұмысты ынталандыру, жоспарлау, қарым-қатынас жасау, нәтижеге назар аудару, үлгерімді бағалау және үнемі түзетулер енгізу. Позитивті қарым-қатынастарды, ынтымақтастықты және мақсатты оқытуды ынталандыру үшін бірқатар стратегияларды қолдану керек. Уақытты, кеңістікті және іс-әрекеттерді ұйымдастыру, бөлу және басқару студенттердің өнімді тапсырмаларға белсенді және әділ қатысуын қамтамасыз етуі керек.

2) пәндік ұғымдарды оқытуда әртүрлі көзқарастарды, теорияларды, «таным тәсілдерін» және іздену әдістерін білдіретін тиімді оқыту тәжірибесі қолдану. Оқыту мен оқудың бірнеше стратегиялары студенттерді сыни тұрғыдан ойлауды, мәселелерді шешуді және орындаушылық қабілеттерді дамытуға ықпал ететін белсенді оқу мүмкіндіктеріне тартуға көмектесу керек, сонымен бірге оларға оқу ресурстарын анықтау және пайдалану жауапкершілігін алуға көмектеседі.

3) формальды тесттерді қамтитын тиімді бағалау; викториналарға жауаптар; оқушылардың не үйренгенін түсіну үшін сыныптағы тапсырмаларды, студенттердің орындаулары мен жобаларын және стандартталған жетістік тесттерін бағалау.

Оқушылардың өздерінің күшті жақтары мен қажеттіліктерін білуіне көмектесетін және оқуға жеке мақсаттар қоюға ынталандыратын өзін-өзі бағалау әрекеттеріне қатысатын бағалау стратегияларын әзірлеу керек.

4) технология дағдылары, қазіргі білім беру технологиясын қашан және қалай пайдалану керектігін білу, сонымен қатар студенттердің оқуын барынша арттыру үшін технологияның ең қолайлы түрі мен деңгейін пайдалану.

Пайдаланылған әдеби қайнар көздер тізімі:

1. Ларинова О.Н. Компетентность – основа контекстного обучения // Высшее образование в России. - Москва. 2005. - № 10.
2. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности педагога и мастера производственного обучения. – М.: Высшая школа, 1990. – 119 с.
3. Муслимов Н.А. Профессиональное становление будущего педагога профессионального образования. -Т.: Издательство "Наука", 2004. -130 с.

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА ХИМИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІҢ ТИІМДІЛІГІ

Болатбекова Карлыгаш Садыковна
*№2 Алматы мемлекеттік
гуманитарлық-педагогикалық колледжінің
химия-биология пәнінің оқытушысы*

***Андатпа.** Жаңартылған білім беру бағдарламасы - заман талабына сай келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратын тың бағдарлама. Осыған байланысты ұстаздар алдында оқытудың әдіс - тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндеті тұр. Осындай қоғамда келешек ұрпақты қалай оқытқан тиімді болатыны қарастырылды.*

Білім беру бағдарламасының негізгі мақсаты - білім мазмұнының жаңаруымен қатар, критериалды бағалау жүйесін енгізу және оқытудың инновациялық әдіс - тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыру мақаланың өзектілігі де осында.

«Біздің міндетіміз – білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру. Оқыту бағдарламаларын сыни ойлау қабілетін және өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға бағыттау қажет».

Жастар нақты бір мамандықтың қыр-сырын жетік білуге ұмтылғаны жөн. Өз саласының шеберіне әрдайым сұраныс болады. Өскелең ұрпақ Қазақстанда ғана емес, өзге елдерде де бәсекеге қабілетті болуы керек. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2022 жылғы 1 қыркүйек.[1]

Қазіргі кезде табысты болу үшін оқушыларға білім қандай қажет болса, дағды да сондай қажет деген ойдың жақтастары көбейіп келеді. Бұл оқушылардың ақпаратты есте сақтап, алған білімдерін ұғынуын, түсінуін және әртүрлі салада қолдана білуін талап етеді. Білімді дәл осылай қолдану оқушыларға «XXI ғасыр дағдысы» деп жиі айтылып жүрген кең ауқымды құзыреттілікті меңгеруге мүмкіндік береді [2].

Мақсаты: Жаңартылған білім беру бағдарламасы аясында химия пәнін оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін әдістемелік тұрғыда негіздеу.

Міндеттері: Білімалушылардың бойында химия пәнінен құндылықтар мен дағдылар қалыптастыру;

- Химия пәні бойынша негізгі тәсілдер, әдістер мен технологияларды жүзеге асыру;
- Химия пәнінен табысқа жету нәтижесі:Блум таксономиясының модульді-рейтингтік жүйесін пайдалану.

XXI ғасыр дағдылары деген ұғымның бірнеше анықтамасы бар. Бұл Бағдарламада Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭБДҰ) әзірлеген Құзыреттерді анықтау және іріктеу жобасының шеңберінде жасалған құрылым пайдаланылады. Мысалы, тиімді қарым-қатынас құру қабілеті жеке адамның тіл

білуіне, ақпараттық технологиялар саласындағы тәжірибелік дағдыларына және оның өзгелермен қарым- қатынас құра алуына сүйенетін құзырет болып табылады».

Негізінен жаңартылған білім жүйесі құзыреттілікке және сапаға бағытталған бағдарлама.

Жаңартылған оқу бағдарламаларында оқушылардың бойында қалыптастыру көзделетін төмендегідей құндылықтар мен дағдылар анықталған (1-кесте)

Құндылықтар	Дағдылар
<ul style="list-style-type: none"> -шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау; -қарым-қатынас жасау қабілеті; өзгелердің мәдениетіне және көзқарастарына құрметпен қарау; -жауапкершілік; -денсаулық, достық және айналадағыларға қамқорлық көрсету; -өмір бойы оқуға дайын болу. 	<ul style="list-style-type: none"> сын тұрғысынан ойлау; білімді шығармашылық тұрғыда қолдана білу қабілеті; проблемаларды шешу қабілеті; ғылыми-зерттеу дағдылары; қарым-қатынас дағдылары (тілдік дағдыларды қоса алғанда); жеке және топпен жұмыс істей білу қабілеті; АКТ саласындағы дағдылар.

Кесте-1. Құндылықтар мен дағдылар

Ғылыми болжам: «болашақтың формуласы» - Бұл мұғалімдердің тиімді оқытудың түйінді үш компонентін – оқу бағдарламасы, педагогикалық тәсілдер мен бағалау жүйесінің үйлесімі білімалушылар үшін бірлесіп қалай тиімді қолданылатынын толық түйсінуге назар аудартады [2].

Бастапқы деректер және зерттеу әдістері. Жаңартылған білім берудің маңыздылығы – оқушы тұлғасынан үйлесімді қолайлы білім беру ортасын құра отырып сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау, АКТ – ны қолдану, коммуникативті қарым-қатынасқа түсу, жеке, жұппен, топта жұмыс жасай білу, функционалды сауаттылықты, шығармашылықты қолдана білуді және оны тиімді жүзеге асыру үшін қажетті тиімді оқыту әдіс-тәсілдерді (бірлескен оқу, модельдеу, бағалау жүйесі, бағалаудың тиімді стратегиялары) курс барысында ұғындық [1]. « Гриффин және басқа авторлар (Griffin, P., McGaw, B. and Care, E., 2012) Оқу бағдарламаларын реформалау барысында білім беру саласында стандарттарға негізделген өзгерістер анағұрлым анық әрі айқын бола түскенін айтады. Англия, Германия, Норвегия, Сингапур және Австралия сияқты елдерде оқу бағдарламасында мұғалімдер мен оқушылардан күтілетін нәтижелер нақты белгіленген.[3] Қазақстанның барлық мектептерінен күтілетін нәтижелерді белгілеу барысында да осы тәсіл пайдаланылды. Оқушылардың нені білуі және істей алуы керектігін анықтаудағы мұндай нақтылық бүкіл Қазақстан бойынша

барлық оқушылардан жоғары нәтиже күтілуін қамтамасыз етуге көмектеседі және мұғалімдердің оқу бағдарламасын тиімді іске асыруына мүмкіндік береді.

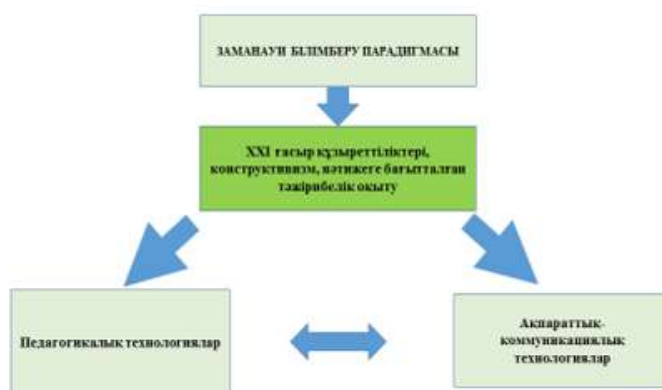
Демек, оқу бағдарламасының мазмұны, педагогикалық тәсілдер және бағалау тәсілдері бір мақсатқа жұмылдырылуы тиіс (Roach et al., 2008). Мұны төмендегі сызбадан көруге болады (1-сурет):

сурет-1. Оқу бағдарламасының үйлесімділігі

Химия пәні аясында білімалушыларға қол жеткізуі көзделетін оқу мақсаттары оқу бағдарламасында ұсынылған. Білімалушылардың осы оқу мақсаттарына қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін, оқу жоспарында ұсынылған жаттығуларды және өзінің кәсіби шеберлігін пайдалану арқылы қажетті педагогикалық технологиялар, СТО, АКТ әдіс-тәсілдерді қолдана білуіне әдістемелік қолдау көрсетіледі. 2-сурет

Химия пәні бойынша негізгі тәсілдер, әдістер мен технологиялардың жүзеге асырылуы

Жоғарыдағы сурет-2 «Химия» және «Жаратылыстану» пәндерін оқыту басымдықтары оқу үдерісі мен оның нәтижесіне бағытталған мұғалімнің тәжірибесі арқылы жүзеге асырылатынын айқындайды.

«Мұғалім әрдайым ізденісте болса ғана шәкірт жанына нұр құя алады» деп Ахмет Байтұрсынұлы айтқандай мұғалімнің ізденісі, жан-жақтылығы, күзіреттілігі арқылы айқындалса, сол күзіреттілік оқушы шығармашылығы арқылы көрінеді. Сабақта қолданылатын әдіс-тәсілдердің нәтижесі болуы тиіс [4,5] Осы айтылған ойлардың дәлелі ретінде, сын тұрғысынан ойлау технологиясы мен АКТ, Блум таксономиясының модульді-рейтингтік жүйесін Ш-13, ИС-19 топтарында «Химиялық реакциялардың жіктелуі» тақырыбында, өткізген сабағымды ұсынамын [3].

Сабақты өту барысында ІТ- бағдарламалар: youtube.com/watch, classtools.net/random-name-picker, learningapps.org, quizlet.com, [.google.com/forms](https://google.com/forms). синквейн, фишбоун, рефлексия «Табыс сатысы» – дескрипторлар интербелсенді, белсенді оқу әдістері қолданылды. [2]

Сабақтың басталуы: 1)«Ой шақыру» кезеңі. «Тренинг»
Жұмбақ? шешу.

Бір қобди дүние жүзін бағалаған,
Әсемдеп, талай адам қамалаған.

Қобдидың ашылмайтын кілті өзінде,

Ашылса табылар еді не қалаған..... Жауабы: Білім, кітап. Ф.Б. «Басбармақ»“

«Қызығушылықты ояту» «Білу» деңгейі-15 балл.«Фортуна дөңгелегі» әдісімен өткен тақырып бойынша білімдері пысықталады.

<https://old.wheelofnames.com/kk/r5f-5pr>

1. $KOH + HCl = ?$ б) $KCl + H_2O$

2. $NH_3 + O_2 = ?$ а) $NO + H_2O$

3. $Ag + HNO_3 = ?$ д) $AgNO_3 + H_2O + NO$

4. $CaCO_3 = ? + ?$ с) $CaO + CO_2$

5. $KMnO_4 + HCl = ? + ? + ? + ?$ ф) $KCl + MnCl_2 + Cl_2 + H_2O$

6. $CS_2 + O_2 = ?$ г) $CO_2 + SO_2$

7. $Mg + O_2 = ?$ е) MgO

Жоғарыдағы берілген реакцияларда сұрақ белгісі орнына тиісті формулаларды қою арқылы химиялық реакциялардың түрлері жайлы білдік деп, ой түйіндейміз.

«Мағынаны тану» кезеңі. Жаңа сабақ Блум таксономиясы элементтерін пайдаланып, жаңа тақырыпты ашу кезеңдері.

Оқулықпен жұмыс. «Ойлан, бөліс, жұптас» әдісі арқылы Х.Р. жүру белгісіне қарай 5-топқа топқа; Реакция типтеріне байланысты 4-топқа жіктелетінін білді.

«Ой қозғау» Бекіту кезеңінде Блум таксономиясының 6-деңгейлі тапсырмаларымен жұмыс жүргіздім.

«Түсіну» деңгейі – 15 балл: «Ойын «Мықты химик» «Терминдермен жұмыс»

https://quizlet.com/_c8m0e4?x=1jqt&i=3kwwam

«Қолдану» деңгейі – 20 балл. «Білекті бірді жығады, білімді мыңды жығады» Бейнеролик «Темір (ІІІ)гидроксидін алу және оның қасиеттері» химиялық

эксперимент. Көрсетілген эксперимент бойынша реакция теңдеулерін дәптерге жазу.

«Қолдану» деңгейі-20 балл. «Жүгірген озар, қуған жетер. Химиялық теңдеулерді құру. <https://learningapps.org/display?v=pnquw98bk23>

«Талдау» деңгейі – 20 балл. «Мәселені шешу» әдісі. «Сандық есеп» шығару. Деңгейлері мен қабілеттеріне қарай А,В,С- деңгейлік тапсырмалары орындалды.

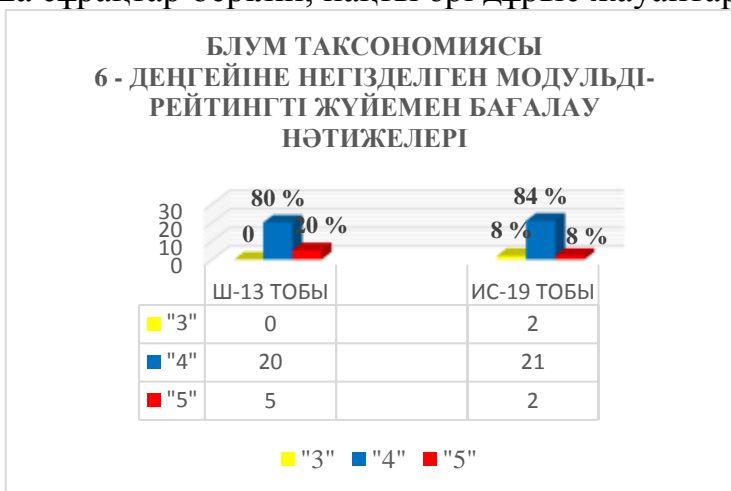
А- деңгейі. «Жеңіл есеп» берілген. Мыстың зат мөлшерін, атом санын табу.

В- деңгейі «Күрделілігі орташа» деңгейлі есеп. Көмір қышқыл газының (қ.ж.) алатын көлемін, зат мөлшерін, молекула санын табу. С- деңгейі «Күрделі деңгейлі» есеп.

«Жинақтау» деңгейі – 20 балл. *Мини тест.* «Нысанға дәл тигіз» Гугл формада тақырып бойынша алған теориялық білімдерін тест арқылы жинақтайды. Төменде ссылқасы берілген.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf9_2LF1RE7RdQ8Ln_WOx_ybkgJtSQSKKXUH2RzZBxe5_CbQ/viewform?usp=sf_link

«Бағалау» деңгейі – 10 балл. «Фишбоун» әдісімен теориялық білімдерін бағалау мақсатында ауызша сұрақтар беріліп, нақты әрі дұрыс жауаптар алынды.[6]

«Синквейн» немесе «5-жолды өлең» әдісімен «Реакция» сөзіне орындау арқылы білімдерін қорытындылады.

«Табыс сатысы» «Мен білемін», «Мен түсінемін», «Мен жасай аламын» атты сатыларымен рефлексия жасалды.

Қорытынды.

1. Жаңартылған білім беру бағдарламасы аясында химия пәнін оқытуда инновациялық әдіс-тәсілдері әдістемелік тұрғыда негізделді.

2. Оқу барысында білімалушылар әрқашанда белсенді болып, өзіндік пікір қалыптастырып, өз ойларын дұрыс жеткізе білуге, өз көзқарасын дәлелдеуге, пікірталас жүргізуге, басқаларды тыңдауға, өзгенің пікірін сыйлауға үйренді.

3. Нәтижесі, Блум таксономиясының 6 деңгейіне негізделген модульді-рейтингті жүйемен, Ш-13, ИС-19 топтарында баға критерийлері бойынша білімдері

толықтай бағаланды. Бір сөзбен айтқанда колледжіміздің: «Қазақстанның балаларына үздік оқытушыларды біз даярлаймыз» атты миссиясын орындауда жаңа технологиялар мен инновациялық әдіс-тәсілдерді жүйелі тәжірибеде қолдану, Ғылыми болжам: «болашақтың формуласы»- арқылы күткен нәтижелерге қол жеткізеді деп қорытындылаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2022 жылғы 1 қыркүйек. Сілтеме:
2. Қазақстан Республикасы педагог кадрларының біліктілігін арттырудың деңгейлі бағдарламасы. Теория. Тәжірибе. Ойлар. 1-бөлім /Әдістемелік құрал / Әлімов А.Қ., Қалғынбаева Ж.С., Обыденкина Л.В., Онищенко Е.А., Рысқұлбекова Ә.Д., Сапарова Г.С., Сурначева О.Г., Тушинская О.Ю. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2015. – 154 б.
3. (Griffin, P., McGaw, V. and Care, E., 2012)
- 4 .Садуова Ж.Н. Жаңа педагогикалық технологиялар арқылы болашақ мұғалімдердің кәсіби бағыттылығын қалыптастыру

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК УСЛОВИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Изгугтгиева Гульмира Ауталиповна

преподаватель специальных дисциплин,

магистр социальных наук

Алматинского государственного

гуманитарно-педагогического колледжа №2

Аннотация. *В данной статье представлена модернизация образовательного пространства, направленная на саморазвитие обучающегося для формирования исследовательской культуры будущего педагога-воспитателя в педагогическом колледже. Кардинальные изменения и новшества в сфере образования требуют от педагогов большой ответственности. Сегодня необходим воспитатель дошкольников, способный проявлять активность в инновационных процессах, изучать индивидуальные особенности, возможности, способности ребенка и на этой основе проектировать и организовывать процесс в дошкольном образовательном учреждении. Подводя итоги были выявлены и проанализированы педагогические условия, обеспечивающие успешную реализацию модели формирования готовности студентов исследовательской деятельности в системе дошкольного образования. В ходе исследования было установлено, что для успешной реализации исследовательской деятельности необходимо сочетание*

познавательных, профессиональных и ценностных, личностных и социально значимых мотивов у обучающихся.

Одной из актуальнейших проблем развития дошкольного образования в последние годы является формирование высококвалифицированных педагогов, владеющих современными образовательными технологиями, способных не только гибко адаптироваться к новой среде, но и активно ее преобразовывать. Одной из оптимальных форм подготовки будущих педагогов педагогического колледжа, является деятельность научно-исследовательской работы студентов.

Типовая программа дошкольного образования Республики Казахстан рассматривает организованную деятельность в детском саду, как процесс, гибкий, содержательно-насыщенный и интегративный, способствующий разностороннему развитию детской личности. Научно-исследовательская работа обучающихся в педагогическом колледже, является одним из важнейших компонентов в подготовке специалистов дошкольного образования, который может владеть новейшими достижениями в области науки и культуры, современными методами обучения, новейшими информационными технологиями, предназначенными для обучения и развития детей дошкольного возраста и методикой работы с ним.

По мнению ряда исследователей, согласно которому: «Научно-исследовательская работа студентов представляет собой комплекс форм и методов формирования у будущих специалистов творческого мышления, закрепления теоретических знаний, приобретения исследовательских умений, навыков социально-полезной деятельности.

Исследовательская работа обучающихся Алматинского государственного гуманитарно-педагогического колледжа №2 формирует профессиональные компетенции и дает возможность приобщаться к будущей профессии. Большинство обучающихся воспринимают свое участие в этой работе, как подготовку к будущей практической деятельности после окончания колледжа.

Гипотеза: если обучающиеся дошкольного отделения будут заниматься научно-исследовательской деятельностью, то смогли бы принимать активную позицию в процессе деятельности; прививать профессиональные навыки в использовании методов инновационных технологии и методов арт-терапии в работе с дошкольниками, а также научный руководитель станет партнером студента, будет поддерживать его инициативу;

Объект: исследования: процесс НИР обучающихся дошкольного отделения

Предмет: использование инновационных технологии и методов арт-терапии, методы диагностик в работе с дошкольниками.

Цель: определение условий эффективного использования научно-исследовательских работ студентов, для повышения подготовки специалистов дошкольного образования в соответствии с социальными преобразованиями в

обществе, запросами ДО, родителей, интересами воспитанников, а также выявление талантливой молодежи.

Задачи:

- обучение методологии и средствам самостоятельного решения научных задач;

- овладение и привитие навыков работы с методами и приемами организации НИР и ознакомление научным методом познания, углубленное и творческое освоение учебного материала;

- развитие у всех участников инновационного типа поведения, развитие творческой активности и повышение уровня профессиональной компетентности;

- мониторинг сформированности профессиональных компетенций студентов.

Методы:

1. Изучение и анализ психолого-педагогической литературы по проблеме.

2. Наблюдение.

3. Изучение и анализ работ НИР обучающихся.

Работа проводилась по следующему плану:

Констатирующий этап состоял из диагностики на сформированность выявления первичных знаний, умений и навыков обучающихся о различных видах арт-терапии или нетрадиционных методов (педагогических технологий), а также о исследовательской работе. В виде анкеты.

До начала проведения научно-исследовательской работы

№	ФИ обучающегося	1-6 Низкий	7-14 Допустимый	15-18 балл Оптимальный уровень		
	Плотникова М		+			
	Юсупова А	+				
	Сагыжанова К	+				
	Койадарова А	+				
	Кудайбергенова Г.	+				
	Сикова Ю	+				
	Ганжина И		+			
	Машанло С		+			
	Киреева О.		+			
	Лобанова В		+			
	Фофанова М.		+			
	Еременко Е.	+				
	Крекотень А	+				
	Малахова В.	+				
	Князева О.		+			

	Романенко М		+			
	Долматова Л.	+				

Низкий уровень: 6 обучающихся
 Допустимый 11.
 Проанализировать литературу по теме исследования.

2) Формирующий

На основании полученных результатов мною был разработан план в работе с обучающимися по деятельности научной исследовательской работе.

Научно-исследовательская работа обучающихся дошкольного отделения и отделения начального образования Алматинского государственного гуманитарно-педагогического колледжа №2 строится на системном подходе: знакомство студентов с содержанием и структурой работы, выполнением индивидуального научного исследования по выбранной теме или проблеме.

В течение нескольких (6) лет являюсь научным, методическим и сопровождающим руководителем 11 исследовательских работ студентов. Данная деятельность обучающихся является продолжением и углублением учебного процесса, организуется во внеурочное время, а также на педагогической практике в детском саду, где активно используют современные технологий (проектного метода, проблемного обучения) которые дают широкие возможности.

Подготовка к проведению традиционно предполагает наличие нескольких этапов. (Предварительный, выбор проблемы исследования, изучение научной литературы, формулирование объекта и предмета исследования, темы, гипотезы, определение целей, задач, методов, планирование и проведение эксперимента, сбор материала, обработка полученного материала.). Эффективность её будет выражаться, как в качестве сделанных исследований в профессиональной направленности, а также в приобретении исследовательских, аналитических навыков, умения выступать перед аудиторией, публично защищать свою работу, что имеет огромную значимость для педагогической деятельности. Уникальность

исследовательской работы обучающихся Машанло С., Киреевой О. (2019-2020 уч.год) на тему «Особенности развития мелкой моторики рук у детей дошкольного возраста» состояла в коррекционно-формирующей программе, представляющая собой 5 блоков (форма работы) и рассчитанная на 1 учебный год.

1. Блок «Самомассаж кистей рук»
2. Блок «Пальчиковая гимнастика»
3. Блок «Пескотерапия-манкотерапия»
4. Блок «Куклотерапия» и самый интересный блок

5. Блок «Мягкие развивающие пособия» (многофункциональная книжка из фетра) с различными отделениями, где дошкольник может застегивать, закрывать и открывать замок, кнопку, пуговицы и т.п. В процессе исследовательской деятельности у таких студентов как Плотниковой М., Юсуповой А. (2018г.), Сагынжановой К. (2017г.), Фофановой М., Еременко Е., (2022г.) Князевой О., Крекотень А., Малаховой В., (2022г.). Долматовой Л. (2019г.), Сиковой Ю. и Ганжиной И., Койадоровой А., Кудайбергеновой М. сформировались навыки и умения индивидуального стиля педагогической деятельности, новой культуры педагогического труда, проведения диагностики, различных артикуляционных,нейрогимнастических упражнениях, игровых, здоровье сберегающих, личностно-ориентированных технологии, методов арт-терапии и словесного метода как способа вовлечения учащихся в процесс глубокого нравственно-духовного воспитания, а также тренинговых занятия направленных на профессиональную компетентность, характерные для педагогической деятельности логопеда и психолога.

Все исследовательские работы затрагивающие различные темы были проведены на хорошем уровне результатом, которого является призовые места на городских, республиканских и международных конкурсах. На этапе проведения исследовательских работ мною была проведена повторная диагностика среди обучающихся.

После проведения научно-исследовательской работы

№	ФИ обучающегося	1-6 Низкий	7-14 Допустимый	15-18 балл Оптимальный уровень
	Плотникова М			+
	Юсупова А			+
	Сагынжанова К			+
	Койадарова А			+
	Кудайбергенова Г.			+
	Сиковая Ю		+	
	ГанжинаИ			+
	Машанло С			+

	Киреева О.			+
	Лобанова В			+
	Фофанова М.			+
	Еременко Е.			+
	Крекотень А			+
	Малахова В.			+
	Князева О.			+
	Романенко М			+
	Долматова Л.		+	

Низкий уровень - 0

Допустимый уровень - 2

Оптимальный уровень - 15 обучающихся

Международный конкурс - 15 НИР из 14 призеров

Республиканский - 8 НИР 7 призеров

Городской - 6 НИР из 5 призеров

количество НИР за 5 лет

победители НИР за 5 лет

Выводы: Таким образом, студенческая научно-исследовательская работа таит в себе богатый, не до конца еще изученный потенциал. Обучающийся приобретает навыки к самостоятельному суждению, умению концентрироваться, постоянно обогащать собственный запас знаний, обладать многосторонним взглядом на возникающие проблемы, просто уметь целенаправленно и творчески работать что является одной из главных задач в профессиональной подготовке будущих педагогов дошкольного образования. Занимаясь научно-исследовательской работой у студента, формируются необходимые профессиональные навыки такие как, готовность к взаимодействию с детьми эффективно осуществляемые воспитательно-образовательный процесс, гуманизация и сотрудничества с родителями, коллегами, умению активного использования инновационных форм, методов и средств.

Взаимосвязь теоретической подготовки педагога-дошкольника с его практической деятельностью; ориентация будущих воспитателей на системное видение педагогического процесса при самостоятельном проектировании, диагностировании, проведения различных игровых технологий с детьми дошкольного возраста.

Исследовательская работа выполненная обучающимися

Список использованных источников:

1. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. – 2-е изд., К.: О-во «Знания», КОО, 2015.
2. Анкудинов И.Г., Митрофанов А.М. Основы научных исследований: Учебное пособие. – СПб., СЗТУ, 2012.
3. <https://edunews.ru/aspirantura/polezno/nir-studentov.html>
https://spravochnick.ru/pedagogika/analiz_pedagogicheskogo_opyta_rabot/

СТАТЬИ

ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ПРОЦЕССЕ КАК УРОВЕНЬ КРЕАТИВНОСТИ ЛИЧНОСТИ ПЕДАГОГА

Абалкасова Гуль Ерматышевна

преподаватель математики

Алматинского государственного

гуманитарно-педагогического колледжа №2

Аннотация. *Инновационная деятельность ориентирует педагога на будущее, на новейшие достижения науки, а инновационно работающие образовательные учреждения приобретают конкурентные преимущества и тем самым опережают в своем развитии другие структурные элементы системы образования.*

Образование прямо и опосредованно связано с экономикой, наукой, технологией и культурой общества, являясь важной составной частью стратегии общенационального развития. В XXI в., необходимо четко представлять, какими должны быть профессиональное образование, а также специалисты, выпускаемые ТиПО в ближайшем и отдаленном будущем. В современных условиях прогрессирующей динамики и неустойчивости мира, глобализации экономики, революции в области информационных технологий образование не может сохранять традиционную позицию простого воспроизведения процессов профессиональной деятельности и социальной жизни. Взаимосвязь и развитие науки, инноваций и образования вытекает из рассмотрения основы инновационного процесса, а именно процесса создания и распространения образовательных (педагогических) новшеств. Под инновационной деятельностью принято понимать деятельность, которая обеспечивает превращение идей в нововведение, а также формирует систему управления этим процессом [1].

Это целенаправленная педагогическая деятельность, основанная на осмыслении (рефлексии) собственного педагогического опыта при помощи сравнения и изучения, изменения и развития учебно-воспитательного процесса с целью достижения более высоких результатов, получения нового знания, созидания качественно иной педагогической практики.

В Концепции модернизации казахстанского образования сформулированы социальные требования к педагогу новой формации. В частности, говорится, что развивающемуся обществу нужны образованные, нравственные, предприимчивые люди, которые могут самостоятельно принимать ответственные решения, прогнозируя их возможные последствия, способные к сотрудничеству, мобильные, обладающие развитым чувством ответственности за судьбу страны.

При выполнении своей профессиональной деятельности педагог приходит к осознанию необходимости ее улучшения. Этого можно достичь двумя путями: просто усовершенствовать свой подход к выполнению деятельности, добавив определенные детали, или полностью отказаться от прежней позиции. Находясь в относительно одинаковых условиях, педагоги могут входить в инновационную деятельность по-разному.

Различия в освоении инновационной деятельности определяются в том числе и уровнем креативности личности. Иновационно технологический компонент системы управления обязывает педагога использовать современные дидактические методы и формы, техники и технологии, обеспечивающие формирование и развитие творческого потенциала обучаемых. Наибольшее значение среди них имеют интенсивное, проблемное, интерактивное, эвристическое, знаково-контекстное или профессиональное, развивающее, тренинговое, проективное, модульно-блочное, информационно-компьютерное обучение.

Управление процессами формирования и развития творческого потенциала обучаемых обеспечивает профессиональное становление и развитие творческой

личности, а именно: самоактуализацию и самовыражение обучаемого в творчестве, подготовку творчески мыслящего и действующего специалиста, формирование творчески ориентированной личности, создание всесторонне и гармонически развитой личности. то есть одним словом креативный педагог.

Понятие «креативность» появилось к началу 50-х годов 20 века благодаря Джо Гилфорду - профессору многих американских университетов. Гилфорд занимался исследованиями интеллекта в части памяти, мышления, концентрации внимания, творчества и темперамента.

Джо Гилфорд упоминает шесть параметров креативности:

- 1) способность к обнаружению и постановке проблем
- 2) способность к генерированию большого числа идей
- 3) способность к продуцированию разнообразных идей — гибкость
- 4) способность отвечать на раздражители нестандартно — оригинальность
- 5) способность усовершенствовать объект, добавляя детали
- 6) способность решать проблемы, т.е. способность к анализу и синтезу.

Креативные люди всегда находят выход из любой ситуации, они сейчас очень востребованы на рынке труда, они свободны в своем творчестве и профессии.

Слово «креативность» образовано от слова «создавать» - создавать образы, новое видение, новые идеи. Это не только творчество, но и технологии, открытия, идеи. В современном, динамично изменяющемся мире, человеку необходимы три составляющих мышления, чтобы быть продуктивным. Это - креативность, системность, критичность.

Изменения, происходящие в образовательной политике, влияют на характер профессиональной деятельности педагогов. Социально-экономические преобразования общества в целом, рыночный и конкурентный характер отношений образовательных учреждений, усиление гуманитаризации системы образования актуализируют инновационную деятельность учителей, способствующую эффективному разрешению возникающих проблем. Именно инновационная деятельность ориентирует педагога на будущее, на новейшие достижения науки, а инновационно работающие образовательные учреждения приобретают конкурентные преимущества и тем самым опережают в своем развитии другие структурные элементы системы образования.

Под инновационной деятельностью принято понимать деятельность, которая обеспечивает превращение идей в нововведение, а также формирует систему управления этим процессом [6, с. 16]. Это целенаправленная педагогическая деятельность, основанная на осмыслении (рефлексии) собственного педагогического опыта при помощи сравнения и изучения, изменения и развития учебно-воспитательного процесса с целью достижения более высоких результатов, получения нового знания, созидания качественно иной педагогической практики.

Авторы работ по педагогической инноватике М.С. Бургин, В.И. Загвязинский, С.Д. Поляков, В.М. Полонский, М.М. Поташник, Н.Р. Юсуфбекова

и другие понятие «новое в педагогике» соотносят с такими характеристиками, как полезное, прогрессивное, положительное, современное, передовое.

То есть, инновационная деятельность предполагает положительные преобразования образовательной системы и нацелена на развитие самого педагога как творческой личности, переключение его с репродуктивного типа деятельности на самостоятельный поиск методических решений, превращение педагога в разработчика и автора инновационных методик и реализующих их средств обучения, развития и воспитания.

Инновационная деятельность педагога связана с процессами самоопределения, т.е. с построением отношения к новому, изменением себя, своей профессиональной позиции, преодолением препятствий в процессе самореализации. Креативность в профессиональной педагогике рассматривается как способность к творчеству, принятию и созданию нового, нестандартному мышлению, генерированию большого числа оригинальных и полезных идей. Креативность личности определяет ее готовность изменяться, отказываться от стереотипов, помогает находить оригинальные решения сложных проблем в ситуации неопределенности; это внутренний ресурс человека, который поможет ему успешно самоопределиться в обществе.

На основе креативной модели становится возможным стимулирование учебно-познавательной и научно - исследовательской деятельности обучаемых, развитие их творческих способностей, проблемно-эвристической доминанты мышления и воображения. Эта модель обеспечивает личностно-креативный подход к организации инновационного образовательного процесса. Действительно, заинтересованному, влюблённому в прошлое школьнику сейчас практически доступна любая историческая информация, от многочисленных детских справочников и энциклопедий до международной сети «Интернет».

Вот почему удивить, заинтересовать прежними средствами и приёмами удаётся теперь далеко не всегда. В связи с этим последнее время многие педагоги, на первый план в системе исторического образования выдвигают задачу «оживления» исторического процесса, наполнение его чувствами, страстями, палитрой красок. Оживить общение ребят с математикой, увлечь и заинтересовать весь класс в целом и каждого обучающегося в отдельности помогает проблема, над которой я работаю «Нетрадиционные формы обучения на уроках математики».

Роль нетрадиционного обучения в образовании сегодня практически любой педагог применяет хотя бы изредка в своей деятельности нетрадиционные формы обучения. Это связано, на наш взгляд, со становлением нового стиля педагогического мышления педагога, ориентирующегося на интенсивное и эффективное решение образовательно-воспитательных задач в рамках скромного количества предметных часов, на признание факта усиления самостоятельной творческо-поисковой деятельности, на модернизацию активных форм обучения математики.

Арсенал форм уроков современного педагога не просто обновляется под влиянием, прежде всего, усиливающейся роли личности обучающегося в обучении, но и трансформируется в сторону необычных игровых форм преподнесения материала. Действительно, педагог в меру своих скромных возможностей пытается на уроке удивить обучающегося, который проводит массу времени не за книгой и в библиотеке, а за компьютером, причем в позиции активного игрока.

Использование традиционных форм обучения привело к тому, что детям стало скучно учиться, у них нет возможности в процессе обучения реализовать свои потребности в самовыражении, самопознании и самоутверждении. Комбинированный урок направлен в основном на пассивное усвоение предлагаемого педагогом материала, заучивание правил, без учета способностей, склонностей, интересов обучающихся.

Формирование активной личности невозможно без активности в овладении знаниями. Многое здесь зависит от мастерства педагога, от его умения организовывать учебный процесс, от его творчества и постоянного поиска новых форм и приемов обучения. Педагогическое творчество педагога, освобождаясь от шаблона, создает интересные примеры нестандартных форм обучения, что позволяет вернуть утраченный интерес к изучению математики. Ни программа, ни учебник, ни методическое пособие не могут предоставить педагогу готовую схему урока. Он должен сам сконструировать его, учитывая условия обучения и состав обучающихся.

Список использованной литературы:

1. Башина Т. Ф. Креативность как основа инновационной педагогической деятельности // Молодой ученый. — 2013. — №4. — С. 521-525. ~ 94 ~ білім беруде жаңа технология
2. Лазарев В.С., Афанасьева Т.П. Инновационная деятельность в школах развивающего обучения. – М.: «Авторский Клуб», 2015.
3. Артамонова Е.И. Профессионализм педагога. – М.: Изд-во МПГУ, 2014. – 235 с.
4. Артамонова Е.И. Подготовка будущего учителя к инновационной деятельности: детерминанты процесса // Профессионализм педагога: сущность, содержание, перспективы развития. – М.: МАНПО, 2015. – С. 3–13.
5. Алтыникова Н.В. Инновационная деятельность как условие эффективного развития педагогического вуза (на примере Новосибирского государственного педагогического университета) // Педагогическое образование и наука. – 2014. – № 5. – С. 47–52.
6. Новикова Г.П. Инновационная деятельность МАНПО по формированию единого научно-образовательного пространства // Педагогическое образование и наука. – 2015. – № 4. – С. 22

РАБОТА С ОБЪЕМНЫМИ ГЕОМЕТРИЧЕСКИМИ ФИГУРАМИ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ПРОСТРАНСТВЕННОГО МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Акжигитова Асия Таукеновна
преподаватель математики

Актуальность темы исследования. В настоящее время завершён переход начальной школы на работу по новому учебному плану и новым программам. В свою очередь новая программа по математике в начальных классах, кроме основного арифметического материала, включает некоторые сведения из алгебры и геометрии.

Основными задачами изучения геометрического материала в 1-4 классах являются создание у детей четких и правильных геометрических образов, формирование у обучающихся четких представлений и понятий о таких геометрических фигурах, как точка, прямая линия, отрезок прямой, ломаная линия, угол, многоугольник, круг, квадрат, многогранники и многие другие. Развить пространственные представления, научить их навыками черчения и измерения, что потом поможет им в изучении систематического курса геометрии.

Необходимость исследования геометрического материала в преподавании математики начальных классов присутствует, и имеет свои отрицательные стороны и будет уместен структурный анализ учебных пособий, учебников и материала, который демонстрирует, что в них имеется мало геометрического материала для того, чтобы сформировать у школьников систему геометрических понятий, так же, в новой программе повышается значение геометрического материала в обучении математике в начальных классах. Это характеризуется не только ознакомлением младших школьников с большим количеством геометрических фигур, но и уделяется внимание к изучению свойств и отношений этих фигур и ознакомлением с геометрической формой предметов окружающего нас мира, на которые преподаватели, часто не делают достаточный упор, тем самым, геометрическое понятие не всегда сформировано на высоком/среднем уровне.

Формирование пространственного мышления, посредством изучения геометрических понятий является важным разделом умственного воспитания, и всех познавательных моментов в жизни человека.

На основе того что сказано выше, могу сказать, что данная тема в настоящее время является актуальной, так как, по моему мнению, одним из главных факторов развития личности школьника становится пространственное мышление, которое развивается в первую очередь за счет школьного геометрического материала. Исходя из этого, нами была определена тема исследования: «Работа с объемными геометрическими фигурами как средство развития пространственного мышления учащихся в начальной школе».

Цель исследования. Выявить условия формирования пространственных представлений и мышления у младших школьников

Объект исследования. Изучение геометрического материала в начальной школе и их роль в развитии младших школьников.

Предмет исследования. Процесс развития пространственного мышления у детей начального образования.

Гипотеза исследования. Предполагаем, что развитие пространственного мышления детей младшего школьного возраста на уроках математики будет наиболее эффективно и результативно, при систематической работе с геометрическими фигурами.

Задачи исследования.

- Дать характеристику понятиям пространственного мышления.
- Показать роль геометрического материала и объемных фигур в процессе математического образования младших школьников и как средство развития пространственного мышления.

Методы исследования. Изучение литературных источников, теоретический анализ, обобщение.

Этапы проведения исследования.

База исследования: школы г. Алматы.

Научная новизна и практическая значимость.

1. Теоретические основы формирования пространственного мышления у младших школьников в процессе изучения геометрического материала.

Понятие «пространственные мышления» в литературе. Пространственное мышление – вид умственной деятельности, обеспечивающий создание пространственных образов, мышление в терминах изображений и оперирование ими в процессе решения практических и творческих задач. Это сложный процесс, куда включаются не только логические (словесно-понятные) операции, но и множество перспективных действий, без которых мышление протекать не может, а именно опознание объектов, представленных реально или изображённых различными графическими средствами, создание на этой основе адекватных образов и оперирование ими по представлению.

В психологии развития принято говорить о трех видах мышления: наглядно-действенное, наглядно-образное, словесно-логическое. Среди педагогов и психологов нет единого мнения о том, к какому виду следует относить пространственное мышление.

Так И.Я. Каплунович в своих исследованиях писал: «понятие пространственного мышления является видовым по отношению к понятию образного мышления и в значительной мере опирается не только на чисто логические, но и на чувственные компоненты, на представления. В психологии пространственное мышление понимается как процесс создания пространственных образов и установления отношения между ними путем оперирования самими образами и их элементами».

В методических исследованиях 1950-1970-х годов использовался термин "пространственное воображение". Термин же "пространственного мышление" появляется позже, когда серьезное внимание проблеме образного мышления стали

уделять психологи Л.Б. Ительсон, Е.Н. Кабанова-Меллер, И.С. Якиманская, И.Я. Каплунович и другие.

Различные авторы один и тот же процесс называют различными терминами: наглядные представления (Е.Г. Глаголева, З.И. Моисеева, Б.В. Сорокин), пространственные представления (Н.Д. Мацко, П.А. Сорокун, Ф.Н. Шемякин), пространственное воображение (Б.Ф. Ломов, В.Н. Колбановский, Б.М. Ребус), зрительное мышление (И.М. Ариевич, Н.Н. Нечаев), визуальное мышление (Р. Арнхейм, Н.Ю. Вергелис, В.П. Зинченко, В.В. Петухов), пространственное мышление (Е.Н. Кабанова-Меллер, Б.М. Теплов, И.С. Якиманская).

По мнению А.М. Пышкало, пространственные представления (мышление) – это образы памяти или образы воображения, в которых представлены по преимуществу пространственные характеристики объекта: форма, величина, взаимоположение составляющих его частей, расположение его на плоскости или в пространстве. Чтобы ребенок успешно учился в школе, он должен свободно ориентироваться в пространстве и владеть основными пространственными понятиями. Пространственные представления необходимы для обучения ребенка счету, письму, рисованию, чтению и другим дисциплинам, которые основаны на установлении соотношений между предметами и явлениями, их последовательности, а значит, их пространственных взаимосвязей.

Поскольку воображение не дается человеку при рождении, оно возникает в ходе деятельности, в том числе, познавательной, геометрический материал важен. Воображение позволяет познавать окружающую нас действительность. Для того чтобы воображение могло проявить себя, оказывая помощь в процессе приобретения новых знаний, необходимо снабдить человека наличным опытом. Воображение будет тем богаче, чем обширнее наличный опыт человека, относительно отдельных частей и элементов того предмета или явления, которое предстоит изучить.

Пространственное воображение (мышление) – это способность мысленно моделировать и воображать различные проекты или сооружения, видеть их внутренним зрением в цвете и деталях.

Пространственное воображение – важный компонент психического развития человека, важность которого неоднократно подчеркивалась педагогами и психологами.

Общие вопросы содержания геометрического материала в курсе математики начальных классов. Геометрия изучает определенные неизменные (не зависящие от времени) формы и свойства пространства.

В содержании начального геометрического образования должны найти свое отражение – пусть в самой элементарной и доступной детям форме – основные геометрические идеи – движение, преобразование, инвариантность основных свойств геометрических фигур. Уже на первой ступени приобщения к геометрическим знаниям дети должны получить первоначальную ориентировку во

взаимном расположении фигур, в умении выделять изучаемые фигуры как элементы тел.

Успешность процесса восприятия учебного материала становится наиболее полным и глубоким, если в обучение включаются не только зрительные анализаторы, но и тактильные. Знакомясь с трехмерными фигурами в их объективном смысле, необходимо обратиться к объектам реальности и их материализованным нормам. Анализ модели формы с привлечением сенсорного опыта ребенка позволяет выделить элементы объемной геометрической фигуры. Умение чувствовать геометрические фигуры в своих руках, располагать их по-разному, позволяет повысить мотивацию проектной и исследовательской деятельности.

Каждая из форм обучения входит в общую систему образовательного процесса как составная часть.

Структура урока имеет различную степень общности. Общая дидактическая структура урока характеризуется следующими компонентами:

- Актуализацией прежних знаний и способов действий.
- Формированием новых знаний и способов действий.
- Применением, т.е. формированием умений.
- Актуализация, наряду с воспроизведением ранее изученного предполагает установление преемственных связей прежних и новых знаний, применение прежних знаний в новых ситуациях, их углубление и т.д. Второй компонент общей дидактической структуры урока обеспечивает раскрытие сущности новых понятий, усвоение новых знаний и способов действий, их обобщением и систематизацией, использованием на практике и т.д.

В программе начальной школы изучение геометрического материала начинается в 1 классе с изучения точки. Через точку можно провести различные линии. Опираясь на свой жизненный опыт, ребенок самостоятельно справляется с задачей проведения линий через точку и даже сам может их называть соответствующими терминами: «кривая», «прямая» линии, ребят знакомят с разными геометрическими фигурами, исследуют их свойства, сообщают об их классификации. «Как раз подобный подход к изучению геометрического материала делает его наиболее эффективным для развития детей», - считает Л. В. Занков.

Измерение, графическое представление, моделирование, графическое сочетание геометрических фигур. Чтение рисунков. Рассматривая объекты окружающего мира и противопоставляя их друг другу, это позволяет выделить форму среди других свойств объектов (цвет, размер, качество материала и т.д.) Сравнение и сопоставление объектов одинаковой формы способствует переходу к геометрической фигуре в виде трехмерной материальной модели геометрической фигуры.

Во втором классе продолжается работа по формированию у учащихся навыков проектирования с использованием наиболее общих геометрических

знаний, технических и математических методов действий, математических и технических способов описания этих действий и их результатов.

Помимо этих приемов, дети знакомятся с изображением трех видов объекта (спереди, сверху, сбоку). Этот способ особенно важен для развития пространственного воображения.

Очень важно заинтересовать детей, сделать процесс интересным, понятным и легко усваиваемым. Как говорилось ранее, дети должны научиться сравнивать фигуры и видеть их наглядно, значит мы должны помочь детям прийти к своим заключениям, что бы каждый ребёнок в классе мог почувствовать в обучении.

В течение урока не все дети могут понять, почему мы вычисляем объем именно таким способом, по какой причине, фигура сбоку выглядит так, а не по-другому. Поэтому важно познакомить учащихся со всеми объектами изучения, ставя перед собой задачу - выстроить уже знакомый материал так, чтобы детям было проще осознавать те иные действия.

Исходя из вышеизложенного, можно сказать, что геометрические фигуры имеют огромное влияние на развитие пространственного мышления учащихся в начальной школе, формирование геометрических представлений является важным разделом умственного воспитания. Геометрический материал имеет значительное место в математической программе, но очень часто возникают проблемы в методике преподавания данного раздела, поэтому дети могут быть не заинтересованы в изучении геометрических фигур и пространств и за этим следует то, что стоит уделять больше внимания и учитывать индивидуальные и возрастные особенности каждого ребёнка.

Учащиеся начальной школы прекрасно осваивают геометрический материал. У них формируется высокий уровень представлений о геометрических фигурах, умение выделять их признаки, сравнивать, обобщать, классифицировать. Кроме того, дети хорошо владеют чертёжными инструментами и могут использовать их для решения задач на построение. Обладают хорошо развитым пространственным воображением, а главное, у детей формируется общее положительное отношение к этому предмету.

Как и следовало доказать, что при правильном и систематически полном подходе к геометрическому материалу развитие пространственного мышления будет эффективно и результативно.

Список использованной литературы:

1. Математика -3,4 классов, Алматы: Китап баспасы
2. Махмутова, Л.Г. Методика обучения математике в начальной школе [Текст]: учебно-практическое пособие / Л.Г. Махмутова. – Челябинск: Издательство Челябинского ГПУ, 2015. – 216 с.
3. Методика обучения геометрии в начальной школе : учебное пособие для среднего профессионального образования / И. В. Шадрина. — 2-е изд., переработанное и дополненное — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 203 с

4. Пышкало А.М. Методика обучения элементам геометрии в начальных классах. Пособие для учителей. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Просвещение, 1973. — 208 с.: ил.
5. Каплунович, И. Я. Развитие структуры пространственного мышления/ И.Я. Каплунович //Вопросы психологии, 1986. №2

АЛҒАШҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ САБАҒЫНДА ДАМЫТА ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНА ОТЫРЫП, БІЛІМ САПАСЫН АРТЫРУ

Алжанбаева Айгерим Серикбекқызы

*Алматы сервистік қызмет көрсету колледжінің
Алғашқы әскери және технологиялық
дайындық пәнінің оқытушысы*

***Андатпа.** Білім беруде педагогикалық процестің барлық аспектілеріне әсер ететін елеулі өзгерістер орын алуда. Ұстаз ретінде тұлғаның қандай аспектілеріне АӘТД сабағындағы білім әсер ете алатынын, жоспарланған нәтижеге жету үшін оқу процесінде қандай технологияларды қолдану керектігін білу керек. Студенттің жеке қызығушылығы оқу үрдісінің шешуші факторы болып табылады.*

Кілт сөздер: алғашқы әскери және технологиялық дайындық, оқыту технологиясы, білім сапасы, заманауи технологиялар.

Мұғалімнің ең басты міндеті оқытудың заманауи технологияларын меңгеру және патриоттық тәрбие беру болып табылады. Жаңа педагогикалық технологияларды сабақтарда қолдана отырып, АӘТД сабағын оқыту үдерісіне жаңаша көзқараспен қарауға және тұлғаны қалыптастырудың психологиялық механизмдерін меңгеруге, жақсы нәтижелерге қол жеткізуге болатынына көз жеткізуге болады. АӘТД сабақтарын өткізу кезінде оқу процесінің тиімділігін арттыру үшін келесі білім беру технологияларын қолдану ұсынылады:

1. Проблемалық оқыту – оқыту процессінде проблемалық жағдаяттар шешу үшін оқушылардың өз бетінше белсенді әрекетін жасауы. Оның нәтижесінде білім, білік, дағдыларды меңгеру пайда болады, ақыл-ой қабілеттері дамиды.

2. Көп деңгейлі білім беру – мұғалімнің барлық білім алушыға көңіл бөлуі: үлгерімі төмен және дарынды балалармен жұмыс жасау. Әр білім алушыға одан әрі дамуға көмектеседі. Осы жағдайда дарынды студенттер өз қабілеттерімен расталады, әлсіз оқушылар оқуда табысқа жетуге мүмкіндік алады, оқу мотивациясының деңгейі артады.

3. Жобалық оқыту әдістері – бұл әдіс оқушылардың жеке шығармашылық қабілеттерін дамытуға, кәсіби және әлеуметтік өзін-өзі анықтауға саналы түрде

жақындауға мүмкіндік береді. Жетістікке жету жағдайын жасау, оқуға деген ынтасын арттыру және АӘТД пәнін оқуға деген мотивацияны арттырады.

4. Оқытудағы зерттеу әдістері оқушылардың білімін өз бетінше толықтыруға, зерттелетін мәселеге терең бойлап, оны шешу жолдарын ұсынуға мүмкіндік береді. Бұл дүниетанымын қалыптастыруда маңызды роль ойнайды. Бұл әр оқушының жеке даму траекториясын анықтау үшін маңызды. Оқытуда ойын әдістерін қолдану технологиясы: рөлдік, іскерлік және басқа да оқу ойындарының түрлері ой-өрісін кеңейтеді, танымдық белсенділігін дамытады, практикалық іс-әрекетте қажетті дағдыларды қалыптастырады, жалпы білім беру іскерліктері мен дағдыларын дамытады.

5. Топтық жұмыс. Бұл білім алушылардың өзара қарым-қатынасын дамытады және болашақ білікті мамандарды дайындайды.

6. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану. Оқу тәжірибесін талдау көрсеткендей, стандартты сабақтарды өткізу кезінде сабаққа деген қызығушылық айтарлықтай төмендейді, сондықтан студенттердің оқу-танымдық мотивтерін қалыптастыру қажет: жаңа білімге қызығушылық және оны алу тәсілдері. АКТ қолданатын сабақтар білім алушылардың танымдық қызығушылығын қалыптастыруға толық ықпал етеді.

Сабақта заманауи технологиялар қолдану өте маңызды. Проекторлар мұғалім дайындаған барлық компьютерлік материалдар, аудио және бейне материалдарды көрсетуге мүмкіндік береді. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен цифрлық білім беру ресурстары студенттерге қажетті ақпаратты өз бетінше іздеуге, алынған мәліметтерді талдауға, өз қызметін жоспарлауға және өз жобаларын ұсынуға тамаша мүмкіндік береді.

Заманауи білім беру технологиялары жас және білім деңгейіне қарамастан білім беру процесінің даралануына, қашықтығы мен вариативтілігіне, студенттердің академиялық ұтқырлығына бағытталған. Педагогикалық технологиялардың кең ауқымын қолдану мұғалімге сабақ уақытын тиімді пайдалануға және оқушыларды оқытудың жоғары нәтижелеріне қол жеткізуге мүмкіндік береді. Дегенмен, заманауи білім беру және ақпараттық технологияларды енгізу дәстүрлі оқыту әдістерін толығымен алмастырады дегенді білдірмейді, керісінше оның құрамдас бөлігі болады. Өйткені, педагогикалық технология – бұл оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың әдістерінің, әдістемелік тәсілдерінің, формаларының жиынтығы, негізделген оқыту теориясына негізделген және жоспарланған нәтижелерді қамтамасыз етеді.

Заманауи білім беру жүйесі мұғалімге көптеген инновациялық әдістердің ішінен «өзіндік» таңдауға, өзінің жұмыс тәжірибесіне жаңаша қарауға мүмкіндік береді. Алғашқы әскери және технологиялық дайындықта оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану оқу үдерісін жақсартуға және оңтайландыруға және сабақты қарқынды және қызықты етуге көмектесетінін айту керек. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінде оқытуда жаңа

ақпараттық технологияларды пайдалану қазіргі уақытта білім беруді жаңғырту жағдайында оқыту әдістемесінің маңызды бөлігі болып табылады, өйткені заманауи технологияларды қолдану арқылы оқыту процесі тиімдірек болып келеді және оқушыға бағытталған.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. А.Құсайынов «Әлемдегі және Қазақстандағы білім берудің сапасы», Алматы, 2013 ж.
2. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы. 2007 ж.
3. Еркебаева Г.Ғ.Қазақстан Республикасының ұлттық білім беру жүйесінің міндеттері, бағыттары мен мазмұны. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция. Шымкент, 2011. – Б. 6-9.
4. Смирнова С.А. Педагогика: теории, системы, технологии. –М., 2006.
5. Сарбасова Қ.А. Инновациялық технологиялар. Алматы, 2006.
6. Щуркова Н. Е. Педагогическая технология. М., 2002. С. 12.

СОВРЕМЕННЫЙ УЧИТЕЛЬ И ЕГО ЦИФРОВЫЕ КОМПЕТЕНЦИИ

Атежанова Айгуль Камаровна

*преподаватель русского языка и литературы
Колледжа индустрии туризма и гостеприимства*

Аннотация. *В докладе рассмотрены термины и подходы к определению «Современный учитель и его цифровые компетенции». Раскрыты новые требования к педагогическим навыкам и компетенциям педагогов в сфере ИКТ. Также указано, что педагогическая цифровая компетентность относится к знаниям, навыкам, а также к технологиям, теории обучения, предмету, контексту и процессу обучения, а также взаимодействию между ними.*

Образование, представляемое организациями среднего профессионального и технического образования, становится все более цифровым. Это приводит к тому, что многие преподаватели сталкиваются с такими новыми проблемами как: обеспечение обучающихся высококачественными знаниями, быстро меняющимися требованиями в образовательной сфере. Под педагогической цифровой компетентностью мы понимаем способность последовательно применять установки, навыки и отношения, а также технологии, теорию обучения, предмет, контекст и обучение, а также отношения между ними.

Эта компетенция может развиваться по мере того, как педагог становится более опытным. Очень важно понимать, что цифровые компетенции связаны с тем, что педагог вынужден работать в принципиально новой цифровой среде и взаимодействовать с другими участниками образовательного процесса: непосредственно со студентами, с другими учителями, с администрацией и с

родителями, а также с третьими лицами, которые так или иначе вовлечены в образовательный процесс.

Все это необходимо делать в цифровой среде. Впервые с более углубленной системой цифрового обучения педагоги Казахстана столкнулись весной 2020 года. Это была пандемия, было очень сложно всем, не только нам, педагогам, но и детям. В срочном порядке необходимо было поменять свой обычный уклад жизни на другой. К сожалению, весенние события (пандемия) показали, что не все, чему до этого обучались педагоги и что раньше представлялось нужным, пригодились на практике.

Однако, именно благодаря этому, уже сейчас обнаружилось ошибки, недостатки и недоработки. А это значит, что сегодня можно заняться их устранением, совершенствованием системы образования в целом и, конечно, развитием новых необходимых компетенций учителя. Для работы в новой среде нам, педагогам, необходимы новые цифровые компетенции. Новое поколение обучающихся требует новых цифровых компетенций учителей. Чем моложе поколение, тем выше его уровень цифровой грамотности. Остановлюсь именно на тех цифровых компетенциях, которые так нужны в современном образовании.

Цифровая компетентность педагогов включает три основных компонента, которые в значительной степени опираются друг на друга.

Они включают базовые навыки ИКТ:

1. общепользовательская компетентность т.е. пользовательские навыки, в том числе использование видео — фотосъемки, умение использования систем мгновенных сообщений, навыки поиска в сети Интернет и базах данных с соблюдением этических и правовых норм использования ИКТ;

2. общепедагогическая компетентность, связанная с глубокой перестройкой методики обучения и содержания обучения;

3. предметно-педагогическая компетентность, которая соответствует области деятельности педагога и определена необходимостью владеть расширенными приемами самостоятельной подготовки дидактических материалов и рабочих документов, что позволит запланировать и организовать комплексное использование средств ИКТ в образовательном процессе.

Для того, чтобы педагоги достигли «базовых навыков в области ИКТ», применяемая технология должна быть более или менее прозрачной. При определении стратегии обучения педагогов важно, чтобы основное внимание уделялось педагогическим последствиям изменения взгляда на знания. Также важно уделить внимание вопросам влияния цифровизации на общество, с рассмотрением этических вопросов о роли технологии в развитии человека и способности критически оценить источники информации.

Развитие этой цифровой компетентности происходит в ходе изучения двух направлений, практического знания с одной стороны и саморефлексии с другой. При этом оно, как правило, проходит четыре этапа: погружение, адаптация,

понимание и инновации. На первых двух этапах основное внимание уделяется используемым в настоящее время технологиям и вопросам обучения и развития с использованием ИКТ.

Основной характеристикой педагогической цифровой компетентности является способность развивать и совершенствовать педагогическую работу с помощью цифровой технологии в профессиональном контексте, прежде всего в веб- курсе / онлайн -обучении. в более широком смысле, однако, педагогическая цифровая компетентность включает в себя все виды педагогической работы в профессиональном контексте, где используются цифровые технологии.

К тому же, можно сказать, что она осуществляет свое развитие на трех структурных уровнях:

- микроуровне (уровень взаимодействия), который включает в себя педагогическое взаимодействие со студентами;
- мезоуровне (уровень курса), включающий разработку и внедрение курсов, а также инфраструктуру образования (например, интеграция ресурсов, таких как: библиотека или учебное пособие);
- макроуровне (организационный уровень), который ориентирован на управление учебным процессом и развитие организации.

Таким образом, стратегическое педагогическое лидерство является центральным компонентом педагогической цифровой компетентности на всех трех уровнях. Педагогическая цифровая компетентность включает в себя практические знания.

В заключении необходимо отметить, что сегодня во всем мире огромное внимание педагогического сообщества направлено на срочное формирование новых цифровых компетенций. Опыт последних лет показал, что в нынешних условиях учителям необходимо максимально быстро учиться, осваивать современные технологии, овладевать новыми инструментами обучения и взаимодействия, а также внедрять в ежедневную работу все эффективные форматы обучения. Непрерывное обучение — вот к чему сегодня пришел весь мир и на чем будет строиться наше будущее. Непрерывное обучение и для студентов, и для учителей — отныне только при таких условиях мы вырастим образованное, эрудированное новое поколение.

В связи с этим знание ИКТ является актуальным и важным. ИКТ — это не просто новая арена старых педагогических идей. Данные технологии резко изменили наше общество, контексты, в которых воспитываются молодые люди, чему учат и как этому учат. ИКТ оказали влияние и на педагогические теории.

Вероятно, не случайно, педагогические теории, ориентированные на цифровые инструменты широко востребованы во всех сферах жизни от повседневных взаимодействий до глобальных отношений. Подводя итог, можно сделать вывод о том, что основной проблемой в настоящее время является отсутствие у педагогов навыков цифровой работы. Для решения этой задачи на наш

взгляд, необходимо выработать основные направления по улучшению практических навыков в сфере ИКТ. Таким образом, обладание педагогической цифровой компетентностью позволит преподавателям найти баланс между существующими педагогическими ценностями, собственными знаниями и приобретенными ИКТ навыками. Здорово, когда педагог с легкостью ориентируется в мире «цифр» и использует технологии в своей профессии.

Наиболее заинтересованные учителя идут значительно дальше профстандарта педагога: например, учатся программировать. Это навык будущего, который может понадобиться многим современным детям. И развить его могут учителя, если сами погружены в тему.

Развитые цифровые компетенции помогают педагогам делать с обучающимися масштабные межпредметные проекты. В таких проектах важно, чтобы и учителя, и студенты были «в теме» новых технологий, быстро обменивались между собой информацией, сообща проверяли гипотезы, используя свои навыки.

Педагог уверен, что знания по каждой части проекта будут освоены студентами на разных предметах. Так у обучающихся формируются межпредметные компетенции, а педагогическое общение выходит на новый уровень. Понимание процессов, которые способны приводить к формированию таких навыков — это высший уровень применения цифровых навыков. Мир меняется, и мы меняемся вместе с ним. Развивается цифровая образовательная среда, обсуждаются новые подходы к образованию. Сейчас для учителей открываются новые горизонты применения различных технологий в процессе работы.

Конечно, цифровые компетенции – это навыки 21-го века, которые важны в наше время, потому что в цифровом обществе есть возможность развиваться, расти и участвовать в инновациях. Цифровая грамотность – это не то свойство, которое человек может получить самостоятельно. Это система знаний, навыков и принципов, необходимых для жизни в цифровом обществе, формирование и развитие которых должно быть осознанным и управляемым, только в этом случае может быть достигнута главная цель цифровизации – повышение качества жизни людей.

Многими преподавателями были пройдены обучающие онлайн-курсы по развитию цифровых компетенций педагогов. Освоение различных программ способствует применению форм, методов и содержания, а также оцениванию на основе информационных коммуникационных технологий на курсах повышения квалификации. Знания, полученные на данных курсах, помогают спроектировать лекции, практические занятия с различными интерактивными технологиями и упражнениями. Педагоги имеют возможность овладеть навыками совместной работы с документами на Google-диске, организовать совместную работу в группе, в сессионных залах Zoom с использованием интерактивных заданий на сервисе

LearningApps.С помощью онлайн-доски Padlet мы, педагоги, научились умело прикреплять заметки, изображения, фотографии. Знания по применению многофункциональной интерактивной доски Jamboard позволяют нам вместе с педагогами оперативно фиксировать идеи, заметки и решения.

Облачные сервисы реализовались в одном из основных методических принципов – наглядности. Вышеперечисленные ресурсы были ориентированы на визуальное мышление и позволили педагогам в формате визуального взаимодействия совместно решать задачи и наглядно представлять результаты в режиме реального времени. Использование разнообразных шаблонов и инструментов для коммуникации позволило педагогам не только реализовывать проектную деятельность или обучение в сотрудничестве, но и развивать критическое и творческое мышление, а также использовать презентационные возможности для представления результатов совместной работы над проектами.

Таким образом, цифровые компетенции педагога – это совокупность умений и навыков использования информационных и коммуникационных технологий, цифровых медиа в процессе постановки и решения задач, связанных с обработкой информации и приобретением знаний, необходимых для работы, обучения, социализации и расширения имеющихся возможностей. Да, это очень интересно - цифровая грамотность педагога. Мы все шагнули далеко вперед. Главное - не останавливаться на достигнутом. Ведь учиться и совершенствоваться – этого сейчас требует время.

Список использованной литературы:

1. Картукова, А. А. Цифровая образовательная среда как фактор профессионального развития педагога / А. А. Картукова // Цифровая образовательная среда: новые компетенции педагога: сборник материалов участников конференции. Санкт-Петербург: Международные образовательные проекты, 2019. – С. 8– 11.
2. Игнатъев В.П., Иванова А.С., Иванова М.Д. ИКТ - компетентность педагога как основа цифровой грамотности обучающихся // Современные проблемы науки и образования.2020. URL: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=29709> (дата обращения: 18.01.2023).

БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ ДУАЛДЫ ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТИІМДІЛІГІ

Аханова Молдир Муратбаевна

Алматы сервистік қызмет көрсету колледжінің

Өндірістік оқыту шебері

Сатыбалы Мадина Болатбекқызы

Білім алушы 58 БОП тобының студенті

Андатпа. *Дуалды оқыту жүйесі дегеніміз - теорияны өндіріспен ұштастыра оқыту технологиясы. Ол алғаш Германияда пайда болып, негізі*

қаланды. Дуалды оқыту жүйесінің кәсіби мамандар даярлауда тиімділігі мен нәтижелілігі зор екендігі тәжірибеде дәлелденген. Дуалды оқыту жүйесі қазіргі дүние жүзілік тәжірибеде бар дүние. Оның жарқын мысалдарының бірі - Германиядағы кәсіптік-техникалық білім берудегі даярлаудың дуалдық жүйесі. Мұнда оқушылар уақытының үштен екі бөлігінде еңбек ете жүріп өндірістен қол үзбей оқиды, тек уақытының үшінші бөлігін теориялық оқуға, білімді ұйымдастыруға арнайды.

Дуалды оқыту жүйесінің негізгі мақсаты – техникалық – кәсіптік оқу орындарының жұмыс беруші жеке сектордағы өндіріс, шаруашылық мекемелерімен серіктестік ретінде бірлесе отырып, нарық заманында бәсекелестікке төтеп бере алатын, жаңа инновациялық-технологиялық бағдарламаларды меңгеруге дайын жұмысшы мамандар даярлау [1].

Қазіргі кезде әлемде оқытудың дуалды жүйесі-техникалық және кәсіптік мамандар даярлаудың ең тиімді жолдарының бірі болып табылады. Нақты өндіріс жағдайларына бейімделген, жұмыс орнында дағды мен білімді тікелей игеруге бағытталған, практикалық сағаттардың оқыту бағдарламасына барынша үйлесіммен біріктірілетін білікті мамандарды дайындау қазіргі кезде білім берудің дуалды жүйесі деген атпен белгілі.

Бүгінгі таңда еңбек нарығында жоғары білікті мамандар тапшылығы ерекше орын алуда. Қалыптасқан жағдайдың негізгі себепшісі білім беру үрдісін ұйымдастыру және жүйедегі мәселелер, яғни жас маманның бойынан табылуға тиісті тәжірибелік дағды, білім мен тәжірибені талап ететін нақты өндірістік жағдайлардан теориялық білім берудің алшақтап кетуі болып табылады. Қалыптасқан жағдайда теория мен практиканың арасындағы алшақтықты жою мәселесімен жұмыс берушіге күресуге тура келеді, себебі білікті мамандармен қамтамасыз ету – бұл жетістікке қол жеткізудің кепілі. Мұндай жағдайда жас мамандардың оқу үрдісінде алған білімдерін жүзеге асыру жоспарланатын кәсіпорын қызметінің ерекшелігін ескере отырып, қосымша оқу, тәжірибеден өту, қайта даярлау қажеттілігі туындайды.

Бүгінгі күннің болмысы кәсіби білім жүйесі алдында еңбек нарығында бәсекеге қабілетті білікті мамандар даярлау, өз мамандықтарын жетік меңгерген, өз мамандығы бойынша тиімді жұмыс жасауға қабілетті, тұрақты кәсіби өсуге дайын, әлеуметтік және оңтайлы кадрларды даярлауды талап етеді. Осыған байланысты қойылған басты міндет - мемлекеттік құрылымдардың күшін біріктіру, жұмыс берушілер мен оқу орындарын облыстық кәсіпорындар мен өнеркәсіптерді білікті мамандармен қамтамасыз ету мәселесінде жұмылдыру.

Дуалдық жүйе бойынша оқыту білім алушылардың кәсіби біліктер мен дағдыларды, іскерліктерді тікелей жұмыс орнында меңгеріп, жан-жақты кәсіби дамуына мүмкіндік беріп, түрлі жүйелердің – білім, ғылым, өндірістің – өзара

байланысын, өзара әсерін, өзара кірігуін қамтамасыз ету арқылы кәсіптік білім беру жүйесінің сапасын арттыратындығы сөзсіз.

Техникалық және кәсіптік білім беруге қазіргі уақытта ел көлемінде айрықша мән беріліп отыр. Техникалық және кәсіптік-білімнің бәсекеге лайық ілгерілеп дамуы мемлекет, бизнес құрылымдарының және азаматтардың әлеуметтік жағдайына орасан серпін берері сөзсіз. Дуальдық жүйе маман даярлауда өндіріс, білім алушының және мемлекеттің мүдделерін біріктіруге бағытталған кәсіптік білім берудің түрі. Бұл өндіріс орны үшін экономикалық жағынан тиімді. Маманды қайта даярлауға, жұмыс орнына бейімдеуге уақыт кетпейді. Білім алушы жастар үшін өмірдегі өз орнын ерте табуға мүмкіндік туады, жұмысқа ерте араласып, бейімделеді.

Қазіргі кезде, әлемде оқытудың дуальды жүйесі кәсіптік-техникалық кадрлар даярлаудың ең тиімді жолдарының бірі. Оның ерекшелігі сол кәсіптік оқыту үдерісінің басым бөлігі оқу орнында емес, кәсіпорындарда технологиялық, диплом алдындағы тәжірибелерден өтеді.

Дуальдық оқыту жүйесі элементтерін енгізудің мақсаттары:

Колледж ұжымының мақсаты:

1. Дүние жүзілік білім кеңестігіне теңестірілетін техникалық және кәсіптік білім берудің тиімді жүйесін жасақтау;
2. Жұмыс беруші талабына сай оқу жоспарларын және оқу бағдарламаларын жасау;
3. Еңбек нарығындағы сұранысқа ие, бәсекеге қабілетті мамандар дайындау;
4. Оқу орнының оқу-материалдық базасын заман талабына сай жаңа техникалық, технологиялық лабораториялық жабдықтармен қамту;
5. Оқытушылардың біліктілігін арттыру үшін өндіріске енгізіліп жатырған жаңа технологиялары- мен және жабдықтармен таныстырып отыру мақсатында өндірісте тағылымдамадан өткізу;
6. Әлеуметтік серіктестермен байланыста оқушыларды өндірісте тәжірибеден өткізу және бітіруші түлектерді жұмысқа орналастыру мүмкіндігіне ие болу.

Әлеуметтік серіктестіктің мақсаты:

1. Оқу орнына қандай және қанша маман дайындау туралы ақпарат беру;
2. Оқу орнына маман дайындауға өз талаптарын қою;
3. Оқу орнымен бірлестікте оқу-материалдық құжаттарды дайындауға қатысу;
4. Оқушыларды оқу және өндірістік тәжірибеден ақылы өткізу мүмкіндігін қарастыру, шешу;
5. Оқушыларды оқу және өндірістік тәжірибеден өткізуге жағдай жасау;
6. Оқу орнын бітірушілерді жұмысқа орналастыру мүмкіндігін кеңейту;

Білім алушылардың мақсаты:

1. Теориялық білім мен тәжірибе арасындағы алшақтықты жойып, кәсіби құзіретке негізделген білім алу;
2. Өндірісте оқу және өндірістік тәжірибеден ақылы өту мүмкіндігін алу;
3. Колледж бітіргеннен кейін жұмысқа орналасу мүмкіндігіне ие болу.

Қазіргі таңдағы тобым дуалды оқыту жүйесі бойынша білім алуа. Білімгерлер өздері таңдаған мамандықтардың кәсіби тұрғыдан жан-жақты игеріп қазіргі заманауи озық технологияны меңгеріп ары қарай дамытуы керек. Сондықтан еліміздегі өндіріске қажетті мамандар әзірлеу деңгейін көтеру міндетін әлеуметтік серіктестік және теория мен тәжірбиенің үйлесімді болуынан дуалды білім беру жүйесін енгізу қажет. Дуалды оқыту кәсіптік техникалық оқу орны мен өндірісте бірге оқыту. Бұның ерекшелігі – еңбек нарығына қажетті жас мамандарды даярлауға кәсіптік техникалық колледждер ғана емес, сонымен қатар жұмыс беруші, өндірістік мекемелердің де жауапкершілігі артады.

Қазіргі кезде еңбек нарығында білікті мамандар тапшылығы болып қол күші жетпей жатады. Қалыптасқан жағдайда білім беруді ұйымдастыру, яғни жас маманның өндірістік машықтандырудан толық кәсіпті игеруіне жағдай жасау. Бұл мақсатқа жетудің жолы негізгі сапалы білім беріп, дұрыс жолға бағыттаушы, білімгерлердің кәсіби жетілуі үшін қажетті жағдайларды жасаушы-өз мамандығын жетік білетін кәсіби дағдылары педогогикалық дарыны бар жанашылдыққа ұмытылатын өзіне сын көзбен қарай алатын оқытушылар мен өндірістік оқыту шеберлері қажет. Студенттердің қызығушылығы мен мекемелердің сұранысына қарай жұмысқа деген ынтасын ептілігі мен ұқыптылығын арттыру. Көп салалы мамандықтарды даярлаудың, қосымша мамандықтарды игерудің негізгі түсінігі тәжірбиедегі уақыттарын тиімді пайдалану өндіріс орындарымен келісілген оқу жоспары арқылы жүргізіледі.

Қазіргі кезде кәсіптік техникалық колледждер заманымызға сай жаңару мен даму үстінде. Бұның барлығы кәсіптік білім беруде оқытудың заманауи бағдарламалары мен оқыту әдістемелерін жаңғырту игеру және пайдалануда басқару қызметінің маңыздылығына көз жеткізе түседі. Дуальды оқытудың артықшылығы ең алдымен жас мамандардың жұмысқа орналасуының жоғарғы пайзын көрсетеді. Өйткені олар жұмыс берушінің талаптарына толығымен жауап береді Дуалды білім беру процесі, ең алдымен жеке тұлғаға бағыттталып, студенттің шығармашылық іскерлік сапаларын, коммуниактивтілігін, жұмысқа бейімділігін, рухани-адамгершілік мәдениетін және болашақ мамандардың сауаттылығын қалыптастырады. Дуалды білім беру жүйесі оқу үрдісінде кәсіптік техникалық колледждер базасында қалыптасып, жұмысшы мамандарды өндіріске бейімдеу қажет.

Қорыта келгенде, егер дуальдық жүйемен оқыту әдістемесі жетілдіріліп, заңды түрде күшіне енгізілсе, жақсы нәтиже береді деп есептеймін:

1. Дуалдық жүйе - оқытудың дәстүрлі түрлері мен әдістерінің негізгі кемшілігін, яғни теория мен тәжірбиенің арасындағы алшақтықты жояды;
2. Техникалық және кәсіптік білім беру мекемелері бітіруші түлектерін кәсіпорындарға жұмысқа орналастыру үшін жұмыстанады;
3. Жұмыс берушімен тығыз байланыста жұмыс жасайтын оқу орны болашақ мамандарға қойылатын талаптарды ескеріп отырады;

4. Әлеуметтік серіктестіктер өндіріс талабына сай, білім алушыға қойылатын біліктілік талаптарды дайындауға, кәсіптік стандарттарды, дуальдық оқыту жүйесі бойынша өзгертін модульдық бағдарламаны, оқу бағдарламасын дайындауға және оқытушыларды тағылымдамадан өткізуге қатысады;
5. Әлеуметтік серіктестіктер мамандар дайындау бойынша мемлекеттік тапсырманы қалыптастыруға қатысады;
6. Оқушының кәсіби дайындық деңгейін бағалау және біліктілікті тағайындау үшін құзырлы мамандар мемлекеттік емтихан комиссиясы мүшесі ретінде қатысады;
7. Білім алушы дуальдық жүйемен оқыту нәтижесінде белгілі құзіреттерді меңгерген кәсіби дағдыға ие болады;
8. Оқу орнын бітіруші жұмысқа орналасу мүмкіндігіне ие болады.

Студенттер осы әлеуметтік серіктестермен теория мен тәжірибені ұштастырып жұмыстар жасауда және олар өндірістік машықтану кезінде озат іс тәжірибелі мамандардан үйреніп, жаңа жабдықталған технологияны меңгереді және жұмыстар жасайды.

Біздің басты бағытымыз – өзінің туған жері мен елін сүйетін, білімді де білікті, ұтқыр ойлы ұрпақтар тәрбиелеу. Тәлімгерлеріміз сапалы білім алып, отанға деген патриоттық сезімін, еліне деген сүйіспеншілігін болашаққа деген нық сеніммен қадам басып өз міндеттеріне жауапкешілікпен қарайды деп сенемін.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы
2. Қазақстан – 2050» стратегиясы –қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы
3. «Кәсіптік мектеп» журналы №2, 2010 ж.
4. Дуальды оқытуды ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 21 қаңтардағы № 50 бұйрығы.

ӨЗІН-ӨЗІН ТАНУ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ПӘНДЕР

Ахметова Гульнаписа Болаткановна

Алматы сервистік қызмет көрсету колледжінің

Тарих және қоғамдық пәндер оқытушысы

Мен өз ойымды «Өзін-өзі тану» курсының бастамашысы болған Назарбаева Сара Алпысқызының мына бір дәйекті сөздерінен бастағым келіп отыр, «Өзін-өзі тану» курсы адамның өзін-өзі табуына, ең жақсы қасиеттерін ашуға, өзінің кейпін өзгертпеуге, адамгершілігін және әрқашан адам қалпын сақтауға көмектеседі».

Міне, осы сөздері менің жан-дүниеме дөп тиген еді. Шынында Өзін -өзі тану нағыз адам болудың қыр-сырын үйрететін пән. Данышпан ғалым Әл-Фараби

«Тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы» дейді. Осы бір сөздің астарында терең ой жатыр. Жылдан- жылға қоғамымыз ілгері дамып келеді. Қоғам дамыған сайын халықтың да сана-сезімдері, ой-өрістері кеңейіп болашаққа деген ұмтылысы зор. Бұл әрине қуантарлық жәйт. Алайда батысқа еліктеген жастардың бойында тәрбиенің көлеңкелі жақтары көбейіп жатқаны қатты алаңдатады.

Мен тақырыбымды «Өзін-өзі тану және қоғамдық пәндер» деп алған себебім қоғамдық пәндерден дәріс беретін болғандықтан менің өтетін әрбір жаңа тақырыбым өзін-өзі танумен тығыз байланысты. Сондықтан өз тәжірибемді бөлісуді жөн көрдім. Топқа кіргеннен бастап дәрісті студенттермен жылышырайлы сөйлеуден бастаймын. Олардың қал –жағдайларын, демалысты қалай және кіммен өткізгендерін, ата-аналарының жағдайларын сұрау арқылы баланың көңіл-күйлері туралы біліп аламын. Бұған көп уақыт кетпейді, сол кезде олар демалыс күндері жұмыс істегендері туралы айтқанда еңбек жәйлі айта отырып олардың бойларында жауапкершілік, адамдармен қарым-қатынас, еңбекке деген белсенділік, іскерлік, еңбекті құрметтеу сияқты қасиеттерді дамытамын. Сонда студент қайсар, ұқыпты, тапқыр, епті және басқа да жігерлік қасиеттерді бойларына сіңіреді.

Сондай-ақ кәсіптік бағдар бере отырып, ұжымдық еңбекте ынтымақтастық және өзара көмектесу, өзара жауапкершілік сезімдерінің өмірде қажет екенін түсіндіремін. Кейінгі кезде елімізде отбасы тәрбиесі, оның құндылықтарына мемлекет көп көңіл бөлуде. Тәрбие отбасынан басталады, ал нағыз отбасы бұл-қоғамның тірегі. Адамның жеке басының алғашқы қалыптасуы да отбасынан басталады. Оның ержетіп өсуі, бойындағы алғашқы адамгершілік белгілер отбасында қалыптасады, сондықтан да туған үйдің жылуы – оның көкірегінде көп жылдар бойы сақталып, мәңгі есінде жүреді. Жеке адамның бойындағы ар-ұяты, ақыл-ойы, адамгершілігі, басқа адамдармен қарым-қатынаста, мәдениеттілікті тәрбиелеуде отбасы - алғашқы қадам. Сондықтан отбасы - өте қажетті, басқадай ешнәрсемен өзгертуге болмайтын баспалдақ. Отбасы - сыйластық, жарастық орнаған орта. Отбасы - бала тәрбиесінің ең алғашқы ұжымы. Сендерге, сендердің мінез-құлықтарыңа, сөз саптауларыңа, қарым-қатынастарыңа қарап-ақ қандай ортада тәрбиеленгендеріңді білуге болады, сондықтан сендер ата-аналарыңды жақсы көресіңдер, сыйлайсыңдар, құрметтейсіңдер, олай болса «Ұяда не көрсең ұшқанда соны ілесің» деген сөзді естеріңнен шығармаңдар, - деп баланы ойландыратындай сөз тастаймын. «Жүректен, жүрекке» шеңбері» арқылы мен балалардың бір-біріне деген жүрекжарды сөздерінің шын ықыласпен айтылғандарын сеземін. Әрбір бала қасындағы парталасына, досына жылы сөздерін шын жүрегімен, күлімдеген көзімен, жымыған езуімен жеткізеді. Мұның өзі әрбір баланың бойына сондай бір мейірімділікті ұялатады. «Мейірімді адам» бойындағы қасиеттерді өздерінен сұрап бағалаймын. Атап айтсам: жақсы адам, ақкөңіл, жаны таза, шыдамды, рақымшыл, жылы жүректі. -Енді осындай адам деп кімді айтар едік?- деп сұраймын.

Олар мейірімді жандардың қатарында ең бірінші өздерінің аналары екенін айтады. «Жылы сезім жүректерде сақталады, Мейірімділік тек жүректен басталады», - демекші балалар жүректен шыққан сөздерін, бір-біріне деген жақсы тілектері арқылы жеткізеді, мысалы «сен мейірімдісің, сен ғажайыпсың, сен ақкөңілсің, сен ақылдысың, сенің жүрегің жақсылыққа толы т.б». Осындай жылы лебіздер арқылы балалардың бір-біріне деген сыйластығы артады. Мейірімділік-адамның өзге біреуге жылылығын, ізгі ниеті мен лебізін білдіру көрінісі. Адам бойындағы бағалауға лайық қасиет-ақыл емес. Қайта сол ақылды басқаратын қасиеттер: мінез, жүрек, мейірімділік және таза ой. «Өзіңді-өзің танысаң-істің басы» деп Шәкәрім айтқандай мен өз сабағымда оқушыларға әртүрлі жағдаяттарды өздігінен шешкізе отырып, әңгімелерді талқылап, өз пікірлерін ортаға салу арқылы, өз жүрегіндегі мейірімділікті айту сонымен бірге жүрек жылуын сезіндіре отырып, қайырымдылық, қамқорлық, жанашырлық сияқты адамгершілік құндылықтарды бала кезден бастап олардың жүрегіне жылулықты қалыптастырамын. Сонымен қатар оқушылар өз бойына төмендегідей қасиеттерді сіңіреді. Осылар арқылы мейірімділік, қайырымдылық туралы түсініктерін кеңейтеді. Бір-біріне қамқорлық жасауға жетелейді. Біреудің жанын өз жанындай түсіне біледі, өзіне жақын жандарды бағалайды, сүйе біледі. Сондай-ақ ой толғау, мәтінмен жұмыс, сыни тұрғыдан ойлау, пікірталас арқылы бір-біріне өз ойларын толық жеткізе біледі. Әртүрлі бейнекөрілім көру арқылы оқушылар қамқорлықты, жұбанышын, мейірімін көре отырып, қатыгездік, жаны ашымайтынын көре отырып аяныш сезімдері оянып, ақ пен қараның ара жігін ажыратып, өз ойларын ортаға салып, өз ойларын ашық айта біледі.

«Өзіңді өзің танысаң-істің басы» деп Шәкәрім айтқандай өзін-өзі тану пәні арқылы балалар өмірде кездесетін түрлі кедергілерді шешуге, өз ойын ашық айтуға, пікірін, сезімін, көңіл күйін жеткізе білуге, өз мүмкіндігін жүзеге асыруға, адами қарым-қатынас жасауға, денсаулығын сақтауға, жақсы қасиеттерін ашуға үйренді. Өзін - тану пәні мәні жағынан, білім алушылардың қабылдау, түйсіну, білім, білік дағдыларын іштей тұтастырып, оларды еркін қолдана алуға үйретумен ерекшеленеді. Елімізде ғасырлар бойы халқымыздың ұлттық санасынан берік орын алған адамгершілік құндылықтарды, яғни ізгілік қайырымдылық, адалдық қарым-қатынас сияқты қасиеттерді, қоғамдағы болып жатқан өзгерістермен байланыстырып, жеткіншек ұрпақты тәрбиелеудің қайнар бастауы деп қарастыруға болады. Яғни «тәрбиесіз қоғам, қоғамсыз тәрбие өмір сүрмейді» деген заңдылыққа сүйене келе, өскелең ұрпақтың бойына қоғам талабына сай адамгершілік құндылықтарды қалыптастыруды мақсат еткен тәрбие ғана уақытпен үндесіп, қоғам мен тәрбиенің өзара байланысын түзеді. Өзін өзі тану пәні жалпы адамзаттық құндылықтарға бастар жол. Адамда екі түрлі тәрбие болады, біреуі-өзгелерден алатын тәрбиесі, екіншісі - өзіне-өзі беретін тәрбиесі. Өзгелерден алатын тәрбие бұл-ең бірінші әке мен шеше.

Тарих сабағында Шыңғысхан жорықтары тақырыбын өткенде мен әуелі Шыңғысханның 4 ұлына берген тәрбиесі туралы мағұлмат беремін. Себебі бала бойындағы жақсылы-жаманды қасиеттерін байқаса, қазақ оны ең бірінші әке мен ата тәрбиесінен көреді, тегіне тартқан дейді. "Әкесі сондай адам еді, атасы жақсы адам, көргенді бала" деп ер адам тәрбиесін айтып отырады. Өйткені әкесінің баласына қалдырған ең үлкен мұрасы - оның жақсы тәрбиесі. Ал әке мектебінен өткен бала сол мұраға қиянат жасамауға тырысқан. «Әке көрген оқ жонар» бұл да әкеге байланысты ардақты айтылған сөз. Мен әкенің бойынан күш - жігерді, батырлықты, қайсарлықты, білімділікті, барлық қасиеттерді көруге болады деп ойлаймын. Ұлы ақын Абай Құнанбаев туралы сабақта мен Абайдың әжесінің тәрбиесін міндетті түрде үлгі етіп насихаттап отырамын. Әже тәрбиесі тек қазақ халқында ғана емес, әр ұлтта да өзіндік орын алады. «Алып анадан, тұлпар биеден туады» деген даналықты негізге алсақ, осындай дала данышпанын өмірге әкелген ұлы ана - Зере әже болатын. Ақылды, мейірімді Зере әже Құнанбайға ғана емес, өзінің сүйікті немересі Абайға да үлкен әсер еткен. Қазақ әжелері жайлы сөз қозғағанда, қазақтың тұңғыш ғалым, зерттеушісі Шоқан Уалихановтың Айғаным әжесі жайлы айтпау мүмкін емес. Немесе жаугершілік заманда қазақ даласына шабуыл жасаған дұшпанның қалың қолы бір қаланы қоршап алады. Қалаға келетін ауыз суды тоқтатып қорғаннан өте алмаған жау халықтың берілуін күтіпті. Бірнеше күн өтсе де қала берілмеген, сонда дұшпанның әскер басы мынадай бұйрық шығарыпты.

- Қаладан көтергенше жүк алып әйелдердің кетуіне рұқсат етемін,- дейді. Сол кезде әйелдер бір –бір қапшық арқалап қаладан шығып кетеді. Дұшпан қалға кіріп қараса бір де бір еркек жоқ, таңқаларлық жәйт. Алайда әйелдер ер азаматтарын қапқа салып көтеріп кеткен екен. Кішкене қыздар ұл балаларды, кемпірлер шалдарды көтеріп қаладан шығып кетіпті. Осылай бір халықты әйелдер аман алып қалған екен. Міне, тәрбиедегі әкенің, ананың орнының осындай ерекше екенін мысалдар арқылы жеткіземін.

Менің мақсатым - өтетін жаңа материалдарды өзін-өзі тану пәнімен байланыстыра отырып білім алушылардың өзін дұрыс түсінуіне, дарындылығы мен қабілеттерін дамытуға, өмірдің мәнін ұғынуға және өмірден өз орнын таба білуге көмектесу. Еліміздің болашақ жас ұрпақтарын жан-жақты дамыту біздің міндетіміз. Осы міндетімді жүзеге асырып абыроймен зейнетке шығу.

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҰЖЫМ МЕН БІЛІМ АЛУШЫЛАР ҚҰРАМЫН ДАМУҒА ҮШІН ТАБЫСТЫ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫН ҚҰРУДАҒЫ «SOFT SKILLS» БАСҚАРУ ДАҒДЫЛАРЫ

Бедельханова Асем Бедельхановна
Алматы сервистік қызмет көрсету колледжінің

Аңдатпа. Бұл мақалада "soft skills" дағдылары туралы жазылған. Инновациялық үрдістер бүгінде адам қызметінің барлық саласында жүзеге асырылуда. Әсіресе, білім беру саласында өте қарқынды дамуда. Кәсіби білім беруде оқу орындары заманауи технологияларға, қоғамдағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістерге, жаңа үрдістер мен бағыттарды дамытуға қызығушылық танытып, үнемі қолдау керек. Мұндай үрдістерге "soft skills" дағдыларды қалыптастыру жатады. Олар нақты бір мамандықпен байланысты емес, бірақ мансап пен алға жылжу үшін маңызды.

Қазіргі заманауи әлем өте жылдам қарқынмен дамып өзгеруде. Жаңа технологиялар, алдағы ашық мүмкіндіктер, қазіргі өмірдің қарқыны адамға барған сайын өте жоғары талаптар қояды. Табысты адам осы жаңа қоғамдағы дағдылар мен білімге ие болуы керек. Қазіргі қоғамда жоғары лауазымға немесе белгілі бір қаржылық әл-ауқатқа қол жеткізген адам табысты деп саналады. Кез келген адам осындай жеке тұлға болуды армандайды. Бірақ бұл жерде туылғаннан берілген дүние емес, тоқсан пайыз бұл адамның өзіне жұмсалған күш пен еңбектің нәтижесінде жеткен жетістік екенін ұмытпағанымыз жөн.

Әрине, мұндай адамдарға тән көптеген қасиеттер, тұлға қалыптасқан кезде, яғни балалық және жастық шақта қалыптасады. Яғни, бұл жағдайда отбасында, балабақшада, мектепте және оқу орындарында жасалған жағдайлар маңызды. Меніңше, бұл өмірде талаптар ұлғайған сайын білім беру жүйесі де жеке тұлғаны қалыптастыруға сай келуі керек. Алайда, өмір талаптары мен дайындық деңгейі арасындағы алшақтық уақыт өткен сайын артып келеді. Қазіргі таңда адамдар үнемі дамып отыру керек, бірнеше тілді білу керек, психологиялық және физикалық жаттығуларға уақыт бөлу керек, жаңа мүмкіндіктерге дайын болу керек, қиындықтарды жеңуден қорықпау керек, көзқарасы кең болу керек. Табысқа жетудің негізі басқа адамдармен тез тіл табыса алу және оларды қажетті әрекеттерге бейімдеу болып табылады [1].

Көптеген зерттеулер көрсеткендей мансапта өсу үшін кәсіби білім мен дағдылар ғана емес, сонымен қатар адамның қосымша психологиялық аспектілерінің де маңызы зор. Адамдардың осы аспектілері жақсы дамыған болса, кәсіби салада да, жеке салада да табысты болады. Жалпы, адамның дағдыларын шартты түрде екі топқа бөлуге болады: Hard skills және Soft skills.

Hard skills - бұл өз жұмысын жоғары кәсіби деңгейде атқару үшін қажет берік дағдылар негізі. Оларға көрнекі түрде көрсетуге, өлшеуге және байқауға болатын кәсіби техникалық дағдылар жатады. Мысалы, шеберлік, француз тілін білу және т.б.

Soft skills принциптері - "жұмсақ" немесе "икемді" дағдылар, оларға басқа адамдармен қарым-қатынас жасай білу, көпшілік алдында сөйлей алу, өзінің

дұрыстығына сендіре алу, өзінің эмоцияларын басқара алу жатады. Бүгінгі таңда осындай қасиеттерге ие үнемі дамып отыратын білімді кәсіби мамандар сұранысқа ие. Оқытушылардың қызметі енді ең алдымен білім алушылардың жұмсақ, яғни Soft skills дағдыларын дамытуға бағытталған болуы тиіс [2].

Жалпы, маманның кәсіби біліктілік моделінде дағдыларды soft skills (жұмсақ) және hard skills (қатаң) деп бөледі. Hard skills- аясы тар, күнделікті жұмыс барысында нақты міндеттерді шешу үшін қолданылатын кәсіби дағдылар. Бұларды аз уақытта меңгеруге болады. Hard skills техникалық білімдерге негізделген және оқу, үйрету процесінде қалыптасады. Soft skills — адамның ішкі менінің дұрыс қалыптасуы, уақытты дұрыс басқаруы, лидерлік қабілет, жеке дамуы, қарым-қатынас құра білуі, т.б. тұлға болу үшін қажетті дағдылар. Бұл дағдылар мен қабілеттер өмірде де, жұмыста да дұрыс шешім қабылдауға көмектеседі.

Hard skills — көрсетуге болатын техникалық дағдылар. Мысалы, технологияны білу, бұйымдарды жөндей алу, заңды немесе нормаларды жатқа білу, т.б. жатады.

Болашақта қандай мамандық екендігі емес, маманның дәл осы soft skills дағдылары ескерілетін болады. Жұмыс берушілер осы дағдысы жақсы қалыптасқан мамандарға қазірдің өзінде сұраныс өте жоғары. Soft skills барлық салада маңызды. Ғалымдар адамдардың жетістікке жетуіне hard skills 15%, soft skills 85% рөл атқаратынын анықтады [3].

Бүгінгі таңда оқу орнында жұмыс істейтін педагогтердің кәсібилігіне, оның қажетті құзыреттілігі мен дағдыларын дамытуға қойылатын талаптар артып келеді. Жалпы білім беру үрдістерінің дамуы және белсенді ізденіс жағдайында оқу орнының инновациялық модельдерінің білім алушыда педагогтың жаңа бейнесі қалыптасады. Бүгінгі күні мұғалім тек оқу процесінің жетекшісі ғана емес, сонымен қатар ол кеңесші, серіктес, тәрбиеші, жоба жетекшісі, коммуникатор, зерттеуші, инноватор болуы қажет. Қазіргі заманғы жағдайларда кез-келген табысты болғысы келетін маман үшін икемді дағдылар немесе soft skills маңызды құзыреттердің бірі болып табылады. Білім алушының оқу іс-әрекеті процесінде бұл дағдыларды қалыптастыруға ықпал ету оқытушы үшін маңызды болуы керек [4].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Давидова В. Слушать, говорить и договариваться: что такое soft skills и как их развивать. URL: <https://theoryandpractice.ru/posts/11719-soft-skills>
2. Патлина А.С., Попова Е.Д. Сетевое взаимодействие вузов и школ как условие формирования soft skills студентов // Теория и методика профессионального образования. – 2017. – № 2 (35). – С. 94–103.
3. Чуланова О.Л., Ивонина А.И. Формирование soft-skills (мягких компетенций): подходы к интеграции российского и зарубежного опыта, классификация, операционализация // Управление персоналом и интеллектуальными ресурсами в России. – 2017. – №1 (28). – С. 53-58.
4. Ахрамович М.И. Softskills как ценностный компонент современного профессионального образования // Современные тенденции в дополнительном образовании взрослых: материалы III

ОСОБЕННОСТИ ВОСПИТАНИЯ В КАЗАХСКОЙ СЕМЬЕ

Дандыбаева Карлыгаш Жунусовна

преподаватель казахского языка

Алматинского государственного

гуманитарно-педагогического колледжа №2

Аннотация. *В статье показаны традиции семейного воспитания, национальные ценности в истории казахского народа. Философские и педагогические взгляды великого гуманиста Абая Кунанбаева на проблему нравственного воспитания.*

Ключевые слова и словосочетания: воспитание, народная педагогика, нравственное воспитание, семейное воспитание

У каждого народа — своя народная педагогика, свой язык, но средства воспитания очень схожи. Воспитание и обучение существует в народе столько же веков, сколько существует сам народ, — с ним родилось, с ним выросло, отразило в себе всю историю, все его лучшие качества. Каждый народ стремится донести в будущее самое дорогое духовное богатство — веками накопленную мудрость. Например, красота слов, песен и игр создает интересную гармонию в казахской системе воспитания, представляющую собой вклад народа в общечеловеческую эстетику и педагогику. «Сен де- бір кірпіш дүниеге , кетігін тап ,бар қалан!» «И ты, человек, кирпич мироздания, в здание жизни самой ложись» [2], так писал великий гуманист, просветитель Абай Кунанбаев, обращаясь к молодежи.

Актуальны сегодня мысли Абая о формировании нравственных принципов и нравственных ценностей в процессе самой жизни. Хотя Абай не писал специальных философских и педагогических трудов, но почти все без исключения произведения пламенного наставника молодёжи пронизаны нравственно-этическими назиданиями, опирающимися на интересы, нравственные идеалы и мудрость народа, на творчество казахской народной интеллигенции – акынов и композиторов, на достижения общественной мысли народов Востока и Запада.

В современном Казахстане в контексте глобализации мира актуально звучит призыв великого Абая учиться у всех народов, сохраняя при этом свое собственное лицо, национальное и человеческое достоинство, умножая число друзей, укрепляя дружбу со всем миром. Абай понимал человека как целостную личность, наделенную душой и разумом. Человек для Абая – центр мироздания. Духовность – определяющее начало в человеке, которое впитывается посредством книг и народной мудрости, искусства и духовного опыта. Да, именно к молодёжи – к

будущему своего народа, в его светлое будущее, несмотря ни на какие сложности своего времени, великий мыслитель, поэт просветитель-демократ не терял своей веры, утверждая: «Кто не испытывал зла? Теряет надежду лишь безвольный... Ведь истина, что в мире нет ничего постоянного, значит, и зло не вечно... Разве после суровой многоснежной зимы не приходит весна цветущая, многоводная, прекрасная?!». Одно из «Слов» он заканчивает мыслью «И думаю, что может быть, и хорошо жить так, устремляя взор надежды на будущее» [1]. В настоящее время, когда происходят большие изменения в содержании системы образования в государстве понимаем, важнейшая цель перед современным обществом стоит - воспитание человека, который сочетал бы в себе разум и гуманность, трудолюбие и образованность, дружбу и любовь.

Особое значение в воспитании молодежи Абай придавал семейному воспитанию. Первые и самые главные воспитатели, учителя, по мысли Абая, – это родители.

Традиции любви и уважения к окружающим, ведущие к взаимопониманию между людьми формируются в семье. В системе семейного мироустройства казахов важная роль принадлежит детям: «Балалы үй – базар, баласыз үй – мазар» («Дом с детьми, что базар – шумлив и весел ...»).

Семья — это главная опора и основной источник воспитания. Первые уроки воспитания ребенок получает в семье, где формируется основа всего процесса воспитания нравственности и гуманизма человека. Традиции и высокие идеалы, передаваемые из поколения в поколение, прививаются и формируются именно в семье.

Казахская семья чаще всего проживала не только в составе «муж-жена-дети», она включала в себя более старших предков — дедушек и бабушек, а также уже женатых сыновей, а порой и женившихся внуков и их потомков. Совместное проживание диктовали не только экономические интересы, здесь следует учитывать кровные узы и моральные устои. Такие семьи собирались за одним дастарханом и совместно решали все семейные вопросы. А это, в свою очередь, позволяло эффективно организовать воспитательный процес. Жизненный уклад казахской семьи воспитывал в детях коммуникабельность, спокойствие, учтивость и отзывчивость. И даже те, кто уже вышел проживать отдельно, делают это под руководством отца и не остаются без присмотра, причем при необходимости всегда могут обратиться за помощью и советом к родителям.

Исследователи считают, что наши предки были заботливыми и нежными родители, а казахские дети - скромными, вежливыми, учтивыми. Дело в том, что родители не только предостерегали ребенка от совершения тех или иных действий, но и обязательно объясняли причины своего запрета. Такой подход позволял ребенку не забывать о нем и не совершать подобного вновь. Например, существовал (и существует) правило - не пересекать путь старшего. Издревле он имеет в основе две причины: первая - это признак невоспитанности и неучтивости,

вторая - пересечение пути старшего означало забрать у него удачу на этом пути, из-за чего он мог тяжело переживать сей проступок ребенка и выражать свое недовольство. А получить благословение старшего для молодежи играло очень важную роль.

В семейном воспитании казахский народ всегда учитывал особенности возраста и индивидуальности ребенка. Мировоззрение народа не позволяло использовать методы телесных наказаний, приносящих боль. Эту народную мудрость можно увидеть в следующем выражении: «До пяти лет ухаживай за ребенком как за королем, от пяти до тринадцати — заставляй работать как можно больше, а с тринадцати — обращай с ним как с равным и делись опытом».

Нравственное воспитание подрастающего поколения не может быть абстрактным, оно всегда конкретно, национально. Нравственные нормы и ценности в этнической культуре приобретает свое особое значение и лишь исторически выработанный механизм их воспроизводства способствует эффективному воспитанию. Поэтому нравственное воспитание должно опираться на народные педагогические традиции.

В настоящее время очень радует ситуация естественного прироста населения в нашей стране. Формирование духовной и нравственной составляющей народа, выражение и развитие его физической и психологической сущности – все эти процессы осуществляются в семье и через её связь с обществом. В этом смысле семью можно считать носителем социального опыта народа, его ценностных ориентиров, его национального духа и накопленной веками мудрости. «...Семья является первичным лоном человеческой культуры. Мы все слагаемся в этом лоне, со всеми нашими возможностями, чувствами и желаниями; и каждый из нас остается в течение всей своей жизни духовным представителем своей отечески – материнской семьи или как бы живым символом ее семейственного духа, семья как бы живая «лаборатория» человеческих судеб – личных и народных, и притом каждого народа в отдельности и всех народов сообща» [60, с.4-5].

[14]. Народная педагогика — это традиционная для народа практика воспитания со своими сложившимися в ней знаниями, принципами, идеалами, которые закрепились в народных заповедях, образах фольклора, прикладного искусства, других формах отражения и преображения действительности. В наше сложное и противоречивое время, я считаю, нам необходимо вернуться к нашим истокам, лучшим традициям, привить растущему поколению лучшие традиции народа.

Список использованной литературы:

1. Абай Кунанбаев Шығармаларының толық жинағы (екі томдық). – Алматы: Көркем әдебиет, 2002. – 368 б.
2. Абай Кунанбаев. Избранное. Серия «Мудрость веков». – М.: Русский раритет, – 426. Книга слов / Пер. с каз. Р. Сейсенбаева. – Семипалатинск, 2001. – 218 с.
3. Орынбеков М.С. Философские воззрения Абая. – Алматы: Ғылым, – 334 с.
4. Турманжанов У. Казахские пословицы и поговорки. — Алма-Ата: Знание, 1980. — С. 82-86.

ҚАЗІРГІ ТАЛАПТАРҒА САЙ ҚҰС ЕТІН СТАНДАРТТАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Дуйсенова Жазира Ануарбековна

магистр, оқытушы

Максутқан Ақназар

оқышысы

Алматы сервистік қызмет

көрсету колледжі

Аннотация. Мақалада Қазақстанның аграрлық секторының экономикалық жағдайын жақсарту қажетілігі баяндалған. Ол үшін кәсіпорындарда инновацияларды берілген мақсатқа сәйкес ұйымдастыру және басқаруды қамтамасыз етілетін шаралар ұсынылады.

ИСО/МЭК ұсыныстарына сәйкес стандарттау дегеніміз-тәуелсіз жақтың: өнімнің, үрдістің немесе қызмет көрсетудің белгіленген талаптарға сәйкестігін жазбаша растауы.

Стандарттау келесі мақсаттарға бағытталған:

- бірыңғай сауда нарығында кәсіпорынының қызметі үшін жағдай жасау;
- жоғары сапалы өнім таңдау үшін тұтынушыларға жағдай жасау;
- өнімнің экспортына және бәсекелестік қабілеттілігіне жағдай жасау;
- тұтынушыларды өндірушінің сапасы төмен тауар шығаруынан қорғау;
- өнімнің қоршаған ортаға, адам денсаулығы мен өміріне қауіпсіздігін бақылау;
- өндіруші мен берілген өнімнің сапа көрсеткіштерін бекіту;

Стандарттау көп жағдайларда өндірушінің қалауы бойынша ерікті түрде жүргізілері және оларға өнімнің немесе басқа талаптарға сәйкес болуына сенімін туғызады. Міндетті стандарттау тұтынушылық тауарлардың қауіпсіздігін бекітуге таратылған. Өнімнің белгіленген талаптарға заңды түрдегі сәйкестігінің жазбаша куәлігі – арнайы құжат :

Сәйкестік сертификаты немесе сәйкестік белгісі болып табылады.

Жалпы стандарттау үш негізгі белгілі әрекеттерге негізделген: өнімді сынау, өнім өндірісінің жағдайын тексеру және стандартталған өнімді келешектегі инспекциялық бақылау. Стандарттау кезеңдегі барлық әрекеттер өндіруші мен тұтынушыдан тәуелсіз стандарттау немесе басқа да өкілетті органдармен жүзеге асырылады. Сәйкестік туралы стандарттаудың мазмұны келесі қажетті ақпарат береді:

- стандарттау жүйесі және органы туралы ақпараттар, соның ішінде оның мекен-жайы;

- стандартталған өнім туралы ақпараттар: атауы, партия нөмері және тағы басқа өніруші атауы мен мекен- жайы, өнімді дайындау туралы құжаттар;
- нормалық құжаттар туралы ақпараттар;
- жетекшінің қолы мен қызметі, сарапшы- аудитордың қолы.

Сертификат заңды құжат болып табылады. Сондықтан да ең алдымен сертификатталатын объектінің берілген нормалық құжаттарға сәйкестігін тексеру қажет. Бройлер құс етін және одан өңделген өнімдерді сертификаттау Мемлекеттік ветеринарлық қызметінің ветеринарлық – санитарлық сараптаманы және белгіленген тәртіпте таңбалауды тоқтатуды жүргізіп болғаннан кейін жүргізіледі. Сәйкестік сертификатын берудің қажетті шарты Мемлекеттік ветеринарлық қызметімен берілген ветеринарлық куәлік «сертификат» болып табылады. Стандарттау органының шешімі бойынша сынақтар көрсеткіштердің қысқартылған номенклатурасы бойынша жүргізілуі мүмкін, бірақ та қалған көрсеткіштер судың азықтың және т.б жағдайы туралы құжаттармен бекітілуі тиіс.

Стандарттау сынақтарын жүргізіу алдында өнімді органалептикалық және физикалық – химиялық көрсеткіштері бойынша сәйкестендіруді жүргізеді. Сәйкестендіруге көрсеткіштерді сертификаттау бойынша орган таңдайды. Сәйкестендірудің нәтижелері теріс болған жағдайда өнім сертификаттауға жатпайды. Инспекциялық бақылау тәртібі мен периоды сертификатту бойынша органмен бекітіледі.

1 – Кесте

	Көрсеткіштер	Сәйкестендірілетін өнім атауы	Ескерту
1	Клеймоларды таңбалау	Ұшалы, жартылай ұшалы ет	Клеймо бойынша анықтайды: еттің ветеринарлық жағдайын, қолдану бағытын, еттің түрін, еттің сапасын.
2	Тұтынушылық бұйым-түюді таңбалау	Ет	Таңбалау талаптары МЕМСТ13534-89 және өнімнің нормалық құжаттарында берілген.
3	Ярлық, этикетка, траферет	Көлік қорабына түйілген өнім	Көлік қораптарын таңбалау, талаптары өнімнің нормалық құжаттарында берілген.
4	Органалептикалық көрсеткіштер	Жартылай фабрикаттар, субөнімдер	Өнімге өнімді сәйкестендіруге нормалық құжаттар бойынша органалептикалық көрсеткіштері –сыртқы түрі, түсі дәмі, иісі, консистенциясы бойынша жүзеге асырылады.

Өнім бекітілген сақтау мерзіміне байланысты екі топқа бөлінеді:

- сақталу мерзімі бір айға дейін өнім;
- сақталу мерзімі бір айдан жоғары өнім

В статье приведены основные положения стандартизации мяса птицы в соответствии с международными требованиями.

Список использованных источников:

1. А.Қ Смагулов, Ө.А Сағындықов, А.Ә Төреханов. – А.: Ауыл шаруашылық өнімдерінің сапасын сараптау және бақылау, Алматы 2005, 390 с.
2. Смагулов А.К., Темиргалиев Н. Основы экспертной деятельности //, 2011, С. 803-812. 3.

ТАРИХИ ТҰЛҒАЛАР

Жармуханбетова Замза Тасовна

№2 Алматы мемлекеттік гуманитарлық педагогикалық колледжінің оқытушысы

Жалпы білім беретін мектепте Қазақстан тарихы негізгі пәндердің бірі. Өйткені кез-келген мемлекеттің азаматы өз елінің, мемлекеттің, сол мемлекетті мекендеп отырған халықтардың тарихын білуге құштар. Кеңестік тоталитарлық идеологияның күйреуі Қазақстан тарихына жаңа бағыттар алып келуде.

Төл тарихымыз қайта жазылып, қасиетті Қазақ елінің тарихы өз халқының талабына сай қызмет ете бастады. Еліміздің қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық өмірінде болып жатқан өзгерістер мен жаңалықтар, жаңа үрдістер адамзат баласы ғасырлар бойы жинақтаған құндылықтары мен игіліктерін қайта зерделеп, жаңаша көзқарастар мен тұжырымдарды қалыптастыруда.

Жеке пәндерді тереңдетіп оқытуды қамтамасыз ету мақсатында тарих пәндерінен жекелеген үйірмелер бар.

11 сынып оқушыларын қамтыған «Тарихи тұлғалар» факультативтік курсы оқушылардың Отан тарихының негізгі оқиғаларына байланысты, ондағы тарихи тұлғалардың алар орны, қызметі т.б. мәліметтері бойынша білімдерін тереңдетуге мүмкіндік береді.

«Тарихи тұлғалар» арнайы факультативтік бағдарламада ежелгі заманнан бастап қазіргі заман тарихына дейінгі тарихи тұлғалардың тарихтағы рөлін ашып, тұлғаларға қатысты оқиғалар мен олардың тағдырын баяндайды. Тарихта өзіндік орны бар түрлі тұлғалармен танысады.

Аталмыш бағдарламаны курсты игеру мақсатында басқа да қосымша материалдарды пайдалану арқылы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға назар аударады. Түрлі өздік жұмыстар оқушылардың өзі бетінше білімдерін дамытуға ықпал етеді.

Мақсаты:

- Отан тарихындағы тарихи тұлғалардың өмірі, еңбектері, қызметі жайында негізгі мәлімет беру, тұлғалар жайлы мағлұматтарды терең меңгерту, тұлғаларға баға бере білуге үйрету, бағдарлау, анықтаутәсілін үйрету;
- Тарихи тұлғалар жайлы мағлұмат беру арқылы Қазақстан тарихынан алған білімдерін кеңейтуге көмектесу;
- Жас ұрпақты әлеуметтік белсенділікке, адамзат басынан кешірген аса елеулі тарихи оқиғалармен, ол жинақтаған бағалы құндылықтармен таныстыра отырып, жауапкершілікке, тиянақтылыққа тәрбиелеу болып табылады.

Міндеттері:

1. Отан тарихын құрметтеуге үйрету.
3. Ұлттық рухты дамыту.
4. Маңызды істерді шешуге қабілетті, іскер, жауапкершілікті жеке тұлғаны қалыптастыру.

Күтілетін нәтижесі:

Жан-жақты білімді, өзі ойын еркін білдіре алатын, дүниетанымдық көзқарасы қалыптасқан, тарихи құндылықтарды бағалай білетін, зиялы тұлға тәрбиеленеді.

Курстың ерекшелігі:

- оқу материалдарының жүйелілігі,
- білімнің сараланып берілуі
- білімділік, дамытушылық, тәрбиелік тұрғыдағы жүйелілігі. Жалпы тарих туралы түсінік, тарихи тұлғалар деген кімдер, олар тарихта қандай орны бар, қандай адамдарды тарихи тұлғалар қатарына жатқызуға болады, арнайы курстың мақсаты мен міндетін таныстыра отырып, тарихтағы тарихи тұлғалардың орнын анықтауға бағыт-бағдар береді.

Тарихи тұлғалар деген кімдер? (3 сағат)

Жалпы тарихи тұлғалардың тарихта алатын орны, атқарған қызметі, белгілі бір оқиға ықпалы. Тарихи тұлғалар жайлы деректер, зерттеу объектілері, зерттеу бағыты, тарихи баға беру, қазіргі Қазақстан тарихында тарихи тұлғаларға қаншалықты баға берілген, қаншалықты дәрежеде айтылады т.б.

Тарихи тұлғалар жайында әлемдік тарихта (2 сағат)

Қазақ елінің тарихында өзіндік орны бар басқа елдің тарихи тұлғалары: шетелдік Қазақстанды зерттеушілер, саяхатшылар, қазақ елі жайында еңбек жазғандар, қазақ тарихында өзіндік орны бар шетелдік тұлғалар, Қазақ тарихындағы белгілі тұлғалар жайында шетелдік зерттеулер: ежелгі, орта ғасырлық шетелдік тарихшылар қазақтың белгілі тұлғалар жайында, белгілі еңбектер, зерттеулер т.б.

Тарихи тұлғаларға берілетін баға (2 сағат)

Тарихи баға беру, олардың тарихта атқарған қызметінің ара жігін ажырату, олардың қызметіне тарихи көзқарасты негізге ала отырып баға беру, негізгі дерек көздер: тарихи тұлғалар жайлы ғылыми зерттеу жұмыстары, әдебиеттер, көркем әдебиеттер, БАҚ, АКТ т.б. тарихи тұлғалар жайлы пікірлер, мақалалар т.б.

Тарихи тұлғалар менің өмірімде (4 сағат)

Тіған өлкемізден шыққан әйгілі тұлғалар, олар жайлы деректер, өзің үлгі, идеал тұтатын тарихи тұлғалар, тарихи тұлғалар туралы тапсырмалар, ҰБТ-де кездесетін тарихи тұлғалар туралы тапсырмалар, оларды орындау жолдары т.б. Әлемдік тарихи құбылыстарға бетбұрыс жасаған тарихи тұлғалар, Шыңғыс хан, Еділ патша т.б.

Тарихи тұлғалар туралы қарама-қайшы пікірлер (3 сағат)

Тарихи тұлғалар жайлы әр-түрлі пікірлер, пікір қайшылықтары, тарихты орны болса да елеусіз қалған тарихи тұлғалар, тарихи тұлғалар жайлы отандық және шетелдік әдеби шығармалар, кинотуындылар

Қайталау (1 сағат)

Қазақ мемлекетінің қалыптасуына ықпал еткен тарихи тұлғалар (4 сағат)

Қазақ хандығының қалыптасуына ықпал еткен билеушілер, хандар. Хандық билік құрған тұлғалар. Қазақ мемлекетін қорғаған батырлар, әскербасылар. Ұлы ойшылдар, билер

Мәдениет қайраткерлері (3 сағат)

Ғалымдар, қазақ ғылымының қалыптасуына ықпал еткен тұлғалар, Қазақ КСР Ғылым академиясының құрылуының басында болған тұлғалар, ақын-жазушылар, Жазушылар Одағының мүшелері, өнер қайраткерлері, актерлар, әншілер

XX ғасырдың басындағы тарихи тұлғалар (3 сағат)

Ұлт-азаттық қозғалас басшылары, XX ғасырдың басындағы қазақ мемлекеттілігі үшін күрескен тұлғалар, алаш қайраткерлері, либерал-демократиялық қайраткерлер, XX ғасырдың 30-жылдары жазықсыз жапа шеккен қуғын-сүргін құрбандары

Кеңестік Қазақстан: тұлғалар, қилы тағдырлар (3 сағат)

Ұлы Отан соғысы: батырлар, қаһарман тұлғалар, тоталитарлық жүйеге қарсылық білдірген тұлғалар, дисиденттер, партия, мемлекет қайраткерлері, Қазақ КСР-ін басқарған тұлғалар

Тәуелсіз Қазақстан (3 сағат)

Тәуелсіз қазақстанның дамуына үлес қосқан тұлғалар, тәуелсіздік және тұлғалар, мемлекет қайраткерлері, шетелдегі қазақ диаспорасының белгілі өкілдері, ҚР тұңғыш Президенті, Елбасы Н.Ә. Назарбаев.

ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Житекова Айкерим Кадирбековна

Тортенова Асел Оралтаевна

*Алматы құрылыс және
халықтық кәсіпшілік колледжінің*

Аңдатпа. Зерттеліп отырған мақаласында автор орта кәсіптік білім беру жүйесінде оқушылардың білім сапасын арттыру мақсатында оқу үрдісінде инновациялық технологияларды пайдалану қажеттілігін баяндайды.

Қоғамның қарқынды дамуы оқу-тәрбие процесінің технологиялары мен әдістерін өзгерту қажеттілігін талап етеді. Оқу орындарының түлектері өзгермелі заман тенденцияларына дайын болуы керек. Сондықтан білім беруде жеке көзқарасқа, ұтқырлыққа және қашықтыққа бағытталған технологияларды енгізу қажет және болмай қоймайтын сияқты.

«Инновациялық технология» дегеніміз не?

«Инновация» сөзі латын тілінен шыққан. «Новатио» «жаңарту», «өзгерту» дегенді білдіреді, ал «in» «бағытта» деп аударылады. Сөзбе-сөз «innovatio» – «өзгеріс бағытында». Сонымен қатар, бұл кез келген жаңалық емес, оны қолданғаннан кейін қызметтің тиімділігі мен сапасы айтарлықтай жақсарады.

Технология (грекше techne «өнер», «шебер», logos «сөз», «білім» - өнер туралы ғылым) кез келген бизнесте немесе бір нәрсені өндіруде қолданылатын әдістер мен процестердің жиынтығы деп түсініледі.

Кез келген жаңалық технология арқылы жүзеге асуын табады. Осылайша, инновациялық технология - бұл адам қызметінің әртүрлі салаларында ілгерілеуді және тиімділікті арттыруды қамтамасыз ету үшін жаңа нәрсені жасау немесе барын жетілдіру әдісі мен процесі. Инновациялық білім беру технологиялары қолданылған әдістер жаңа буын оқушыларымен тиімді жұмыс істемейді. Стандартталған білім беруде баланың жеке қасиеттері мен шығармашылық өсу қажеттілігі ескерілмейді.

Ескі әдістермен шешілмейтін бірқатар мәселелерге қарамастан, инновацияларды енгізуде қиындықтар бар. Оқытушы инновациялық әдістерді енгізу оның студенттерінің материалды тиімді меңгеруіне көмектесіп қана қоймай, олардың шығармашылық әлеуетін дамытатынын түсінуі керек. Бірақ бұл мұғалімнің өзіндік интеллектуалдық және шығармашылық әлеуетін жүзеге асыруға көмектеседі.

Педагогикалық инновациялардың түрлері

Мектептегі білім беруде әртүрлі педагогикалық инновациялық әдістер қолданылады. Таңдауда оқу орнының бейіндік бағыты, оның дәстүрлері мен стандарттары үлкен рөл атқарады.

Білім беру үрдісіндегі ең көп таралған жаңалықтар:
ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ);
студенттерге бағытталған оқыту;
жобалау және зерттеу қызметі;
ойын технологиялары.

АКТ

Ол оқыту пәндерін информатикамен интеграциялауды, сонымен қатар жалпы бағалау мен коммуникацияны компьютерлендіруді көздейді. Компьютерді оқу процесінің кез келген кезеңінде пайдалануға болады. Студенттер электронды оқулықтар мен оқу құралдарының арқасында негізгі бағдарламалармен жұмыс істеуге, материалды оқуға дағдыланады. Компьютер мен проектордың көмегімен оқытушы материалды көрсетеді. Презентациялар, диаграммалар, аудио және бейне файлдар өздерінің түсініктілігінің арқасында тақырыпты жақсы түсінуге ықпал етеді. Слайдтарды, диаграммаларды, жад карталарын өздігінен жасау білімді құрылымдауға көмектеседі, бұл есте сақтауға да көмектеседі.

Компьютердің, интернеттің және арнайы бағдарламалардың болуы қашықтықтан оқытуды, онлайн экскурсияларды, конференциялар мен кеңестерді өткізуге мүмкіндік береді.

Тақырыпты оқып-білудің соңында компьютердегі тесттерді бақылау ретінде пайдалануға болады. Колледждер жеке баланың, топтың немесе белгілі бір пән бойынша үлгерімінің нәтижелерін қадағалай алатын электронды журналдар жүйесін пайдаланады. Электронды күнделіктер де қолданысқа енеді, мұнда бағалар қойылып, үй тапсырмасы жазылады. Ата-аналар баланың ұпайларын және тапсырмалардың бар-жоғын білуі үшін.

Студенттерге интернетті, іздеу жүйелерін, әлеуметтік желілерді дұрыс пайдалануды үйрету маңызды. Құзыретті тәсілмен олар сарқылмас ақпарат көзіне айналады және студенттердің мұғаліммен және өзара қарым-қатынас жасау тәсіліне айналады.

Мұғалімнің жеке веб-сайтын құру танымал болуда. Оның арқасында сіз қашықтықтан қызықты кітаптар, оқу құралдары, мақалалар, танымдық бейне және аудио материалдармен бөлісіп, студенттердің сұрақтарына жауап бере аласыз. Оны топтық жобаны әзірлеу кезінде қолдануға болады: қатысушылар өздерінің озық тәжірибелерімен, нәтижелерімен бір-бірімен және куратормен бөліседі және туындаған мәселелерді шешеді.

Студенттерге бағытталған оқыту.

Бұл жағдайда бала білім берудегі басты актер ретінде танылады. Мақсаты – студенттің жеке қасиеттерін ескере отырып, оның тұлғасын дамыту. Тиісінше, тәрбие жүйесіне, мұғалімнің стиліне бейімделетін оқушылар емес, мұғалім өз шеберлігі мен білімін пайдалана отырып, сыныптың ерекшеліктеріне қарай оқытуды ұйымдастырады.

Бұл жерде мұғалімнің студент ұжымының психологиялық, эмоционалдық және танымдық ерекшеліктерін білуі қажет. Соның негізінде сабақ жоспарларын құрастырады, материалды баяндау әдістері мен жолдарын тандайды. Студенттің ұсынылған материалға деген қызығушылығын оята білу және көшбасшы ретінде емес, серіктес және кеңесші ретінде әрекет ете отырып, ұжымдық жұмыс жасай білу маңызды.

Оқу орнының талабы бойынша студенттерді саралау мүмкін. Мысалы, тестілеу нәтижесінде белгілі бір атрибут бойынша топты аяқтау; қызығушылық бойынша одан әрі бөлу.

Жобалау және зерттеу қызметі.

Негізгі мақсат - өз бетінше, шығармашылықпен деректерді іздеу, есептерді қою және шешу, білімнің әртүрлі салаларындағы ақпаратты пайдалану қабілеттерін дамыту. Мұғалімнің міндеті – ізденушілік әрекетке қызығушылықты ояту және оны жүзеге асыруға жағдай жасау.

Топтық жобамен жұмыс істегенде топпен жұмыс істеу дағдылары, қарым-қатынас дағдылары, басқалардың пікірін тыңдау, сынай білу, сынды қабылдау қабілеттері де артады.

Оқу орындарда бұл технологияны қолдану дүниені тану, фактілерді талдау, қорытынды жасау қабілеттерін дамытады. Бұл жоғары оқу орнына түсуге және дипломдық және магистрлік диссертациялармен жұмыс істеуге негіз және көмек болып табылады.

Ойын технологиялары

Ойын технологиясының құндылығы мынада: ол рекреация бола отырып, білім беру қызметін атқарады, шығармашылық іске асыруға және өзін-өзі көрсетуге ынталандырады. Әрине, бұл студенттерге көбірек сәйкес келеді, өйткені ол олардың жас ерекшеліктеріне сәйкес келеді. Оны үнемді пайдалану керек.

Мұғалімнің қалауы бойынша бүкіл сабақты ойын түрінде өткізуге болады: сайыс, викторина, КВН, шығармадан сахналық көріністер. Ойын элементтерін сабақтың кез келген кезеңінде: басында, ортасында немесе соңында сауалнама ретінде пайдалануға болады. Дұрыс ұйымдастырылған ойын білім алушылардың есте сақтау қабілетін, қызығушылығын арттырады, сонымен қатар енжарлықты жеңеді.

Білім беру саласындағы өзгерістер қажет және болмай қоймайды. Айта кету керек, студенттер көп жағдайда жаңа, қызықты, әдеттен тыс нәрсені қуана қабылдайды. Олар дайын және қабылдауға қабілетті. Соңғы сөз мұғалімдерге беріледі.

ҮЗДІКСІЗ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ

Жумабаева Жулдыз Темирхановна
*«Бәбек» колледжінің
педагогика ғылымдарының магистрі,
информатика пәнінің оқытушысы*

Кілт сөздер Білім, цифрлық сауаттылық, электронды технология, 3D модельдеу, білім беру работотехникасы.

Түйіндеме Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев «Мен әркімнің цифрландыру мақсат емес екенін түсінуін қалаймын, ол жаһандық бәсекелестікке әкелетін біздің абсолюттік артықшылығымызға қол жеткізудің құралы. Онсыз өзін құрметтейтін ел қалыпты өмір сүре алмайды. Бәсекелестік болмаса, біз артта қаламыз және алда келе жатқан мемлекеттердің шаңын жұтатын боламыз. Пайданың, өнімділіктің және капиталдандырудың күрт артуы – мәселе осында. Цифрлы экономика осыны береді», деп нық ескерткен болатын. Себебі, цифрлық сауаттылық – адамзаттың өмірдің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті білім саласында өзекті тақырыптардың біріне айналды.

Ғылыми өзектілігі. Қазақстан Республикасы егемендікке қол жеткізгеннен бастап отандық тарих ғылымында ірі өзгерістер орын алды. Оның басты мысалдарының бірі тәуелсіз қазақ мемлекетінің саяси, экономикалық, мәдени тарихын зерттеумен қатар цифрлық сауаттылық тарихын зерттеу жолға қойылды. Қазіргі таңда елімізде күн тәртібінің басты тақырыптарының бірі экономиканың барлық салаларын цифрландыру. Осы бағытта басталып жатқан белсенді жұмыстың алғашқы бағыттардың бірі білім беру саласы.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев «Мен әркімнің цифрландыру мақсат емес екенін түсінуін қалаймын, ол жаһандық бәсекелестікке әкелетін біздің абсолюттік артықшылығымызға қол жеткізудің құралы. Онсыз өзін құрметтейтін ел қалыпты өмір сүре алмайды. Бәсекелестік болмаса, біз артта қаламыз және алда келе жатқан мемлекеттердің шаңын жұтатын боламыз. Пайданың, өнімділіктің және капиталдандырудың күрт артуы – мәселе осында. Цифрлы экономика осыны береді», деп нық ескерткен болатын. Себебі, цифрлық сауаттылық – адамзаттың өмірдің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті білім саласында өзекті тақырыптардың біріне айналды.

Педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент Л.В. Шмелькова атап өткендей, цифрлық сауаттылық адамның ең маңызды қасиеті-жеке тұлға цифрлық технологияларды меңгерген, оларды күнделікті және кәсіби қызметте пайдалы, қажет болған жерде пайдалана алуы.

Тақырыптың өзектілігіне себеп болған жәйттардың бірі – цифрлық технологияларды меңгерген кадрлармен қамтамасыз ету міндетін шешуде білім беру жүйесі ерекше рөл атқарады. Балалар мектеп жасына жеткенге дейін де цифрлық ортаға тез бейімделеді және белгілі бір дағдыларға ие болады. Цифрлық сауаттылықтың жоғары деңгейін қамтамасыз ету үшін оқыту нысандарын, әдістерін, технологияларын өзгерту, жалпы білім беру жүйесінде жаңа тәсілдерді енгізу қажет.

Мақсаты мен міндеті. Негізгі мақсаты цифрлық сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Соның нәтижесінде жұмыстың мақсатына жету үшін біз алдымызға мынадай міндеттердің шешімін табуды қойдық:

- орта білім беру жүйесінде ақпараттандыруды дамыту;
- білім беру мен ғылымды басқару процесін автоматтандыру;
- Ақпараттық технология мамандарын оқыту.

Зерттеу әдістері. Үнемі өзгеріп отыратын қоғам адамдардан жаңа дағдыларды үздіксіз игеруді талап етеді. Ол өзінің функционалдық міндеттерін белгілі бір схемалар мен ережелер бойынша орындап қана қоймай, сонымен қатар ықтималдық жағдайларын модельдеу, мәселелер туындаған жағдайда шешімдер қабылдай алу және субъектілер арасындағы қарым-қатынастар құруға дайын болу қабілетіне ие болуы керек [1, с. 208].

Үздіксіз білім беру идеясы адамның ішкі жан-дүниесінің қажеттілігіне айналуы керек. Үздіксіз білім беруді әр адамның өмір бойы үздіксіз шығармашылық дамуы, өзін-өзі тәрбиелеу, өз қажеттіліктерін жүзеге асыру арқылы үздіксіз жетілдіруге деген ұмтылысты қалыптастыру деп санауға болады. ХХІ ғасырдан бастап ғылыми технологиялардың дамуы және зерттелу үстінде. Бүгінгі таңда білім беру жүйесін дамытудың басым бағыттарының бірі білім беру процесіне ақпараттық технологияларды енгізу болып табылады. Білім беру қызметінде цифрлық технологияларды қолдану нақты тәжірибеге айналуға болады. Мектептерді жаңа технологиялармен жабдықтау қамтамасыз етілу артып келеді, қазірдің өзінде әр мектепте интерактивті тақталар, планшеттер, жақсы компьютерлер және т.б. бар. [2, с. 7].

Цифрландыру үрдісі, мінсіз білім беру үдерісі мен сапасына әсер етеді. Мектептік білім беру процесіне енгізілген жаңа технологиялар мектеп оқушыларын қарапайым лекцияларға қарағанда оқушыларды әлдеқайда қызықтыра алады. Мәселен, Англияның Гранж мектебі мектептің ішіндегі «қала» сияқты жасалған. Гранж мектебінде телевизия мен радиостанциялар құрылып, балаларға әлем шынайылығындағы жағдайларды жақсартуға көмектеседі [3, с. 216].

Негізгі бөлім. Цифрлік сауаттылықта үздіксіз білім беру тұжырымдамасын жүзеге асыру үшін білім беру сапасын арттыратын икемді және инновациялық оқыту әдістері қажет. Бұл мақсатқа жетудің ең айқын тәсілі – ғылыми-техникалық прогресстің арқасында білім беру процесіне белсенді түрде енгізілетін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. Біздің ойымызша, болашақта кәсіби қызмет үшін, қажетті құзыреттіліктерге қол жеткізу және жаңа ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, оқытудың жеке траекториясы бойынша жүргізілуі тиіс. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың әр түрлі оқу жоспарларын құру арқылы үздіксіз білім берудің шексіз мүмкіндіктерін ашады. Еуропалық білім беру комиссиясының материалдарында болашақта білім беру

аудитория мен оқулықтарға байланысты болмайды, ол инновациялық АКТ технологияларына негізделген интерактивті және жағымды эмоциялар беретін ортаға айналады деген идея бар [4, 73-бет].

Нәтижесінде инновациялық педагогикалық модельдерге негізделген өмір бойы білім алғысы келетін адамдардың әртүрлі санаттары үшін ашық және қолжетімді болады. Үздіксіз білім беру қажеттіліктері үшін ең қолайлы технология электрондық оқыту болуы мүмкін. Оның мақсаты-білім алушылардың өз қызметін түпкілікті нәтижеге бағыттай отырып, өз бетінше жоспарлау және ұйымдастыру дағдыларын дамыту [5, с.490].

ЖОО-да электронды оқыту студенттерді оқытуға және бақылауды жүзеге асыруға ғана емес, сонымен қатар олардың қызметінің нәтижелеріне сәйкес алынған білімге талдау жасауға мүмкіндік береді. Егер білім жеткіліксіз болса, ЭО қосымша жұмыс үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді, осылайша оқу процесі әр студентке бейімделеді және оқытуды даралау принципі жүзеге асырылады. Бұл жағдайда студенттердің тәуелсіздігі де ынталандырылады, бұл олардың іс-әрекеттерінің нәтижелерін бағалауға және қажет болған жағдайда оларды түзетуге мүмкіндік беретін өзін-өзі реттеу дағдыларын қалыптастыруды қамтиды [6, с.494]. Жоғарыда аталып өткен қосымша студенттердің еркін үздіксіз білім алуға психологиялық көзқарасын қалыптастырады.

Білім беру процесінің гуманитаризация мен ізгілендіруге ауысуына байланысты оқытудың авторитарлық әдістері студенттің оқу процесінің орталығында орналасқан жеке-бағдарланған әдістерге ауысады. Оқытушының негізгі қызметі оқытуда жеке көзқарасты қамтамасыз ету болып табылады. ЭО студенттердің жеке траекторияларын құруға көмектеседі, мұнда әр студент оқу материалын біртіндеп игеріп, респуликалық мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес қажетті дағдыларды игере отырып, өз қарқынымен алға жылжиды. Электрондық оқыту студенттердің оқу автономиясын дамытуға ықпал етеді. Көбінесе оқу автономиясын зерттеушілер оқу қабілетіне, адамның өзін-өзі тәрбиелеу қажеттілігіне теңестіреді, бұл әсіресе үздіксіз оқыту контекстінде құнды. Студенттер белсенді бола бастайды, пәнге және оқыту әдістеріне қызығушылық танытады, топтық пікірталастарға қатысу арқылы өз дағдыларын сыни тұрғыдан бағалауды үйренеді [7, С.558].

Болашақта табысты кәсіби қызмет үшін студенттер рефлексия жасауды, орындалған жұмысты талдауды және қабылданған шешімдер үшін жауапкершілікті алуды үйренуі керек. Электронды оқытуда оқыту процесінде студенттер оқу материалын игеру және бекіту бойынша когнитивтік қызметке қатысады. ЭО мультимедиялық элементтерінің визуализациясы мен интерактивтілігі оны тезірек және тиімдірек сіңіруге мүмкіндік береді.

Дараландырудың жоғары дәрежесіне байланысты белсенді өзін-өзі оқыту режимі әлсіз студенттердің білім деңгейін едәуір арттырады, осылайша әлсіз және күшті студенттер арасындағы дәстүрлі алшақтықты жояды. Электрондық оқыту

кезінде мұғалімнің қызметіне қайта назар аударылады-ұйымдастырушылық қызметтің үлесі артады, бірақ сонымен бірге ақпараттық функция азаяды. «Дайын» білімді беру енді өзекті болмайды, студенттердің өзіндік және зерттеу қызметін ұйымдастыру және үйлестіру алдыңғы қатарға шығады. Дәл осы іс-шаралар креативтілікті, командада жұмыс істей білуді, толеранттылықты, аналитикалық қабілеттерді және өзін-өзі оқыту қабілетін қалыптастырады. Осылайша, университеттің заманауи оқытушысы студенттердің білімін толықтыруға ғана емес, сонымен қатар студенттердің өзіндік іс-әрекетіндегі шығармашылық және интеллектуалдық қабілеттерін ашуға, студенттердің сыни ойлау дағдыларын қалыптастыруға бағытталуы керек. Цифрлық сауаттылықта үздіксіз білім беру педагогикасы мен білім беру процесінде маңызды құбылысқа айналды, білім берудің құндылығы үнемі білім алу қажеттілігін көрсетеді. Адамның кәсіби және жеке қасиеттерін үздіксіз дамытуды талап ететін қазіргі қоғамда сәтті бейімделу үшін өмір бойы оқуға дайын болу қажет.

Цифрлық технологиялар енді құрал ғана емес, сонымен бірге адамның өмір сүруінің жаңа ортасы болып табылуы қажет. Цифрлық білім беру ортасы қазіргі таңда түбегейлі жаңа мүмкіндіктер береді. Мысалы: сыныпта оқытудан көрі кез-келген жерде немесе кез келген уақытта оқытуға көшу, жеке білім беру бағытын жобалау, сол арқылы білім алушының жеке басының білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру, білім алушыларды электрондық ресурстардың белсенді тұтынушыларына ғана емес, сонымен қатар жаңа ресурстарды жасаушылар. Көптеген курстар, вебинарлар, семинарлар арқылы мұғалімдер білім беруде қолданылатын жаңа цифрлық технологиялармен танысады және білімдерін жетілдіреді. Жоғарыдағы аталып өткен тақырыпты зерттеуді ынталандыру үшін әртүрлі бағыттарда конкурстар өткізіледі, онда мұғалімдер заманауи технологияларды қолданудың әдістерімен немесе әдістемелерімен бөліседі. Мұғалім қаншалықты көп технологияға ие болса, соғұрлым қызықты және жан-жақты сабақ өткізе алады. Цифрлық технология мұғалімдерге шексіз болатын жаңа мүмкіндіктер ашады. Сабақ беру барысында цифрлық технологияларды пайдалану кезінде мүмкін болатын көрнекілікті көрсету кезеңі болады. Қазіргі заманғы цифрлық технологияларға мыналар жатады: «мұғалім мен оқушының бірлескен эксперименттік зерттеу технологиясы», «виртуалды шындық», «панорамалық кескіндер» технологиясы, «3D модельдеу», «білім беру робототехникасы», «мультимедиялық оқу мазмұны», «интерактивті электрондық мазмұны» және т. б [8, с. 484].

Қазақстан Республикасының Үкіметі ақпараттық технологияларды игеруді барынша жылдам дамытуға ұмтылып отырғандығын байқауымызға болады. Қазіргі ақпараттық технологиялар дегеніміз – цифрлы сана мен технологияларға қол жеткізудің басты алғышарты.

Қазақстанның білім беру жүйесін жаңғырту өзектілігі әлеуметтік функциясының маңыздылығы – білімді өндіру және түрлендірумен негізделеді,

олар қазіргі қоғамдағы еңбек бөлінісінде шешуші рөлді атқарады. Жоғарыдағы міндеттерге тоқталатын болсақ (орта білім берудегі ақпараттандыруды дамыту) министрлік мектептегі «Информатика» пәнін ерте енгізуді бастады. Ең дұрысы, бірінші сыныптан объектіні енгізу жоспарлануда. Себебі бала ерте жастан технологияларды игере алуы үшін. Қазір бұл мүмкіндік сарапшылармен талқылануда. Дүниежүзілік тәжірибеде, мысалы, ЭЫДҰ елдерінде бағдарламалау негіздері бірінші сыныптан бастап оқытады. Қазақстанда «Цифрлық сауаттылық» пәні 1-сыныптан оқытылады. Сондай-ақ балалар робототехникаға қатысады. Бүгінгі таңда көптеген мектептерде және оқушылар сарайында робототехникада элективті курс енгізілді. 100% -ға дейін қамту жоспарлануда - робототехника шкафтары жаңартылады, ал мұғалімдер біліктілік арттыру курстарынан өтетін болады. Сонымен қатар 4 мыңнан астам мектепте электронды күнделік енгізілді. Екінші бағытта білім беруді цифрландыруға білім беру мен ғылымды басқару үдерісін автоматтандыру жатады. Мемлекеттік қызметтерді автоматтандыру білім берудің барлық деңгейлерін, мектептен балабақшаларға дейін, PhD дипломдарына дейін қамтуы тиіс. Білім және ғылым басқару процесінің берілген автоматизациясы олардың арасында бірқатар мәселелерді шешуге көмектеседі, мысалы: ауылдық және қалалық мектептер арасында білім сапасының алшақтығы, оқушылардың ауыр рюкзактары, мұғалімдердің есеп қағазының үлкен сомасы, компьютерлер мен Интернеттің жоқтығы, білім беруде бала процесін бақылаудың жоқтығы және оның өнімділігі.

Үшінші бағыты IT-мамандарды даярлау болып табылады. Қазақстанда осы мамандық бойынша жоғары білім беру гранттары жыл сайын артып келеді. Қазақстандық студенттер аталып өткен мамандықты шет елдерде игеру үшін стипендиялар ұтып ала алады. Оқушылар мұғалімнің қатысуынсыз өздеріне ығайлы уақытта, өз темпінде теориялық материалдармен танысуға, лабораториялық жұмыстар мен тестік тапсырмаларды орындауға мүмкіндік беретін қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру әдісін айтуға болады [9, 174-178 бб.].

Президентіміз «Болашақ жастардың қолында екенін жиі айтады. Қазақстан бүгінде әркімге қай саладан болмасын мол мүмкіндік туғызып отырған ел. Сондықтан цифрлық Қазақстанға қол жеткізу үшін жастарға артар үміт зор», – деді. Ақпараттық технологиялар білім, білік, дағдыны игеру үшін қажетті ресурс болып табылып, оқушылардың саналы тәрбие, сапалы білім алуына жағдай жасайды, ал екінші бағыт тұрғысында ақпараттық технологиялар оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру тиімділігін арттырудың қуатты құралы болып табылады. Информатиканы ерте жастан оқытудың мүмкіндігі мен мақсаткерлігі әлемдік эксперимент, зерттеу нәтижелерімен де нақтылана түседі. Осыны назарға алған В.Буциктің зерттеулерінде ерте жас кезеңіндегі оқушыларға компьютерлік сауаттың алғашқы элементтерін беріп қана қою жеткіліксіз, оларға компьютер негізінен бастауыш білім және түбірлі түсініктер, іс-әрекет әдіс-тәсілдері жөнінде нақты сауат беру жайы айтылады [10, С.45].

Қорытындылай келе, үздіксіз білім беру жүйесіндегі цифрлық технологиялардың мүмкіндіктері өте жоғары. Алпауыт мемлекеттермен етене араласуға, жастардың емін-еркін білім алуына және өз-өздерін дамытуға жаңа мүмкіндіктерге қол жеткізеді. Цифрландыру қазіргі әлеуметтік-экономикалық салалардың барлығына ортақ. Демек алдағы бес-он жылдың ішінде әлемнің барлық елдері осы жолға түсетін болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Рыбакина Н. А. Интеграция идей компетентностного подхода и теории контекстного обучения как условие становления и развития непрерывного образования // Вестник Воронежского государственного технического университета. — 2014. — Т.10 № 3–2. с. 208–211.
2. Ходырева Е. А. Инновационные технологии обучения в непрерывном профессиональном образовании // Вестник Вятского государственного гуманитарного университета. — 2009. — Т.3 № 2. с. 6–9.
3. Калимова К. Б., Кузинева Е. Г. Инновационные представления о непрерывном (самообразовательном) процессе обучения // Современная высшая школа: инновационный аспект. — 2012. — № 4. с. 216–221.
4. Соколова Е. И. Политика ЕС в сфере непрерывного иноязычного образования // Непрерывное образование: XXI век. — 2013. — № 2(2). с.64–75.
5. Куркан Н. В. Эффективность смешанного обучения при обучении иностранному языку в условиях современного образования // Молодой ученый. — 2015. — № 5. с. 488–491.
6. Маркова Н. А. Развитие самостоятельности в процессе обучения иностранному языку в неязыковом вузе // Молодой ученый. — 2015. — № 5. с. 493–496.
7. Краснова Т. И. Сопровождение и поддержка деятельности студентов в смешанном обучении // В мире научных открытий. — 2015. — № 1. с.556–567
8. Краснова Т. И. Повышение качества обучения в вузе в условиях интеграции смешанной модели обучения // Молодой ученый. — 2015. — № 5. с. 484–486.

ИННОВАЦИИ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ

Журкабаева Раушан Казизмуратовна

преподаватель истории

Алматинского колледж сервисного обслуживания

Аннотация. *В статье рассматриваются организационные подходы к организации образовательного процесса.*

Развитие системы образования требует от педагогической науки и практики изучения и внедрения современных технологий и новых методов обучения детей и молодежи. Основным признаком инновации является способность влиять на общий уровень профессиональной деятельности педагога, расширять инновационные возможности образования в учебном заведении и регионе.

Инновации в образовании — это процесс создания, внедрения и распространения в образовательной практике новых идей, средств, педагогических и управленческих технологий, в результате которых повышаются показатели достижений структурных компонентов образования, происходит переход системы в качественно иное состояние. Очевидно, что проблемы обучения, воспитания, развития детей и молодежи могут быть успешно решены только при постоянном совершенствовании системы образования на основе научных принципов, высокого уровня профессионализма педагогов, повышение их квалификации, модификации современных подходов к организации педагогического процесса.

Главной функцией образования является развитие человека. Образование должно обеспечить каждому, кто учится, широкие возможности для получения таких условий развития и подготовки к жизни: знаний о человеке, природе и обществе, способствующие формированию научной картины мира как основы мировоззрения и ориентации в выборе сферы будущей практической деятельности; опыта коммуникативной, умственной, эмоциональной, физической, трудовой деятельности, предусматривает формирование основных интеллектуальных, трудовых, организационных умений и навыков, необходимых в повседневной жизни. Одним из путей повышения эффективности системы образования является внедрение в практику инноваций.

Внедрение инноваций в сферу образования — это сложный процесс, предполагающий постепенное обновление и совершенствование содержания, методов, средств, педагогических технологий, что, безусловно, влияет на качество педагогического процесса. Инновация в контексте педагогического процесса означает введение нового в содержание, методы и формы обучения и воспитания, организацию совместной деятельности учителя и ученика. Под инновациями в обучении понимаются новые методики преподавания, новые способы организации занятий, нововведения в организации образования, методы оценки образовательного результата.

Например, создание профильных классов, школа-парк, игровые методики, тьюторство. Под инновациями в управлении следует понимать нововведения, направленные на привлечение специалистов к управлению образовательными учреждениями, а также различные схемы организации управленческой и хозяйственной деятельности: маркетинговые исследования образовательных учреждений; образования проблемных групп и кафедр внутри учреждения; создание попечительских и управленческих советов с реальными функциями; создание сетевого взаимодействия и структуры взаимодействия школ; введение ваучеров в системе повышения квалификации.

Под инновациями в подготовке и переподготовке кадров образования следует рассматривать новые методики преподавания, новые способы организации занятий, а также новые программы переподготовки кадров, ориентированные на изменение требований к качеству образования: дистанционное обучение; создание

сетевых структур; создание интегрированных межпредметных курсов по обучению новых профессиональных групп (менеджеров образования, экспертов, учителей профильной школы).

Наиболее успешно нововведения внедряются в относительно небольших коллективах (от 500 до 1000 человек), где легче проводить психологическую подготовку персонала к нововведениям и где быстрее можно пробудить в людях энтузиазм и веру в успех. Отметим, что при внедрении необходимо планировать риск. Важно осуществлять процесс реализации инноваций в вузах с целью подготовки будущих учителей к инновационной деятельности, предусматривает:

1) включение в содержание учебных планов и программ общепедагогических, методических и специальных дисциплин («Педагогика», «Психология», «Новые информационные технологии», «Методика преподавания специальных предметов», «Основы педагогического мастерства»);

2) направление учебных занятий на формирование у студентов умений использования инновации как в самостоятельной познавательной деятельности, так и в будущей профессиональной деятельности;

3) введение спецкурсов (по выбору): «Общие основы педагогической инноватики», «Инновационные процессы в образовании», «Инновационные модели обучения в зарубежной школе» в учебные планы подготовки будущих учителей-филологов;

4) включение научно-исследовательской работы в рамках различных психолого-педагогических и методических дисциплин, а также написание курсовых, дипломных, магистерских и научных работ соответствующей тематики;

5) привлечение будущих учителей к реализации проектов разного уровня, которые по тематике и / или средствами реализации, связанные с инновациями.

Таким образом, такая система формирования готовности будущих учителей к инновационной деятельности направлена на развитие у студентов потребности в использовании педагогической инноватики в профессиональной деятельности. Она реализуется путем поэтапного усвоения психолого-педагогических, методических и специальных знаний об особенностях использования инноваций в профессиональной деятельности, интегрированных в содержание профессионально-педагогической подготовки будущих учителей и овладение студентами умениями использовать инновации в профессиональной деятельности и предусматривает интеграцию теоретических основ педагогики, практических видов деятельности, педагогической практики и научно-исследовательской работы инновационного направления.

Список использованной литературы:

1. О.Ж.Мыханова «Білім берудегі инновация» мақаласы
2. Э.Раджерс «Инновация туралы түсінік» Қазақстан мектебі, №4 2006
3. Скакун В.А. Введение в профессию мастера производственного обучения: Методическое пособие. М.:Высш.шк., 2010

4. Кабдықайыров Қ., Инновациялық технологияларды диагностикалау. -А. 2015

5. Шишов С.Е. Понятие компетенции в качестве проблемы качества образования. «Государства и образования», 2002

ВЕЛИКИЙ И МОГУЧИЙ РУССКИЙ ЯЗЫК - «ЖИВОЙ, КАК ЖИЗНЬ»

Кабаева Жаныл Базарбаевна

*преподаватель русского языка и литературы
Алматинского колледжа сервисного обслуживания*

Язык — это система, требующая изучения ради себя самой. Именно эта идея лежит, в частности, в основе обучения различного рода разборам. Давая определения, каким способом образованы, например, слова *построить, лужок* или *приземлиться* (собственно — префиксальным, суффиксальным и суффиксально-префиксальным), мы никак не выходим за пределы тех единиц, которые в самом языке выделены (приставок и суффиксов). Определяя слова *столы, сани, духи* как существительные множественного числа, мы поступаем абсолютно правильно, действуя в рамках грамматики. Ведь все эти слова не только имеют окончания, указывающие на «множественность», но и требуют форм множественного числа от других связанных с ними слов, то есть *хорошие, старые, крепкие* и т.п., а не *хороший, старый, крепкий; хорошая, старая, крепкая; хорошее, старое, крепкое*.

Но одинаковое грамматически является абсолютно различным содержательно. Слово *столы* сообщает о том, что *столов* больше, чем один, слово *сани*, называя считаемый предмет, ничего не сообщает о реальном количестве саней, как и слово *духи* о количестве соответствующего вещества. Определяя падеж существительных в словосочетаниях *Аиде весело, сказать Аиде, пошёл к Аиде* совершенно верно как дательный, мы упускаем из вида, что в первом примере так обозначен субъект состояния, во втором — адресат действия, а в третьем — направление движения. В предложении *Приказ подписал директор* директор — подлежащее, а приказ — дополнение, но в предложении *Приказ подписан директором* — всё уже наоборот: приказ — подлежащее, а директор — дополнение. Однако за принципиальными грамматическими расхождениями стоит обозначение одной и той же в обоих случаях ситуации.

На самом деле язык — это не самоценная система, но система обозначений действительности. Она требует изучения не сама по себе, но в первую очередь в качестве средства, способного назвать факты, явления, свойства, процессы, имеющие место в действительности.

Язык — это система знаков. А знак, как известно, непременно обладает по крайней мере двумя сторонами: формой и содержанием. И если форма языковых знаков — это, прежде всего, звуки и буквы, то содержание языковых знаков — это окружающая нас действительность. Причём включающая в себя не только то, что

можно воспринять органами чувств, но и представления людей об этой действительности, её оценку, человеческие фантазии и т.п.

Отсюда вывод — чем больше феноменов и аспектов действительности может обозначать тот или иной язык, тем лучше для людей, пользующихся этим языком. Иначе: чем больше в языке различных по значению слов, тем лучше. Таким образом, язык можно сравнить с зеркалом, отражающим некоторое пространство.

Конечно, можно изучать само зеркало, его дизайн, крепление и прочее, что, без сомнения, представляет существенный интерес для производителей зеркал и для тех, кто зеркала ремонтирует. Однако несоизмеримо большее число людей интересуется другой вопрос — насколько хорошо отражает наше зеркало пространство. Нет ли в изображении тёмных мест или мёртвых зон, неадекватных увеличений или уменьшений, не искривляет ли зеркало изображаемое, а если да, то что именно, где и как?

В настоящее время, по весьма огрублённым подсчётам, словари английского литературного языка содержат порядка 400 тысяч слов, немецкого — порядка 250 тысяч, русского — порядка 150 тысяч. Конечно, вопрос о количестве слов литературного языка не так прост, как это может показаться на первый взгляд. Во-первых, многие слова, с абсолютно тождественной формой, соотносятся не с единственным феноменом внешней действительности. Если эти феномены весьма далеки друг от друга, это явление принято называть омонимией (*коса* — орудие, волосы, часть суши). Если близки — перед нами явление многозначности (ср. *долгое сидение* — и *удобные сиденья, увидел школу и прошёл большую школу*). Различия в плане содержания, несмотря на внешнее тождество, требуют считать все эти приведённые значения разными словами.

С другой стороны, в русском языке, например, немало слов, по форме далёких друг от друга, но значения которых абсолютно тождественны (*глядеть* и *смотреть, кидать* и *бросать, везде* и *всюду, козявка* и *букашка*). Эти пары слов следовало бы считать за одно слово, поскольку за их противопоставлением не стоит никаких различий в отражаемой действительности. Подобные случаи никак не следует путать с истинным богатством языка — с синонимией. Так называют противопоставления слов, за которыми стоят либо реальные различия в обозначаемом (*улыбаться* — *смеяться* — *хохотать, влажный* — *мокрый, выборы* — *референдум*), либо различия в субъективной авторской оценке (*разведчик* — *шпион, рачительный* — *скупой, стабильность* — *застой*) или в характере отношений с собеседником (*похитить* — *украсть* — *спереть, супруга* — *жена* — *баба, туалет* — *уборная* — *сортир*).

Однако при любом характере подсчётов становится очевидным, что по количеству слов — а главное, по темпам их увеличения в последние десятилетия — русский язык отстаёт от других мировых языков, и в первую очередь от ведущего на сегодня мирового языка — английского, но русский язык настолько

богат и велик, что может вызывать к себе только гордость, уважение и восторг. В нём нет слабостей и несовершенств.

«Во дни сомнений, во дни тягостных раздумий о судьбах моей родины — ты ОДИН мне поддержка и опора, о великий, могучий, правдивый и свободный русский язык! Не будь тебя — как не впасть в отчаяние при виде всего, что совершается дома? Но нельзя верить, чтобы ТАКОЙ язык не был дан великому народу!» (И. С. Тургенев).

Как известно, многие появляющиеся в жизни феномены получают в русском языке именование с помощью заимствованных слов или корней. В связи с этим полезно вспомнить П. А. Вяземского, утверждавшего, что «русский язык похож на богача, у которого лежат золотые слитки в подвале, но часто нет двугривенного на извозчика... Поневоле займёшь у первого встречного».

В самом деле, в русском языке можно найти не только, так сказать, «лишние» слова, то есть такие, которые по-разному обозначают одно и то же явление. Одновременно нетрудно обнаружить и такие «участки» действительности, которые явно требуют заполнения, но необходимые для этого слова отсутствуют. Приведу примеры.

Всё наше обучение языку ориентировано на возможность применения правил орфографии и пунктуации. Зачем определять род существительного? А затем, чтобы писать *ь* после шипящих звуков в словах женского рода и не писать его в словах мужского рода. Зачем уметь выделять в словах приставки, корни и суффиксы? Затем, в частности, что правила написания *ы* или *и* после *ц* в корнях — одни, а в суффиксах и окончаниях — другие. Зачем отделять простые предложения от сложных, а внутри последних выделять ещё сочинённые и подчинённые? А затем, что именно такое противопоставление определяет постановку знаков препинания. Замечу, что одна и та же ситуация может быть более или менее адекватно обозначена формально разными способами: «Пошёл дождь, и мы вернулись — Мы вернулись, потому что пошёл дождь — Мы вернулись из-за дождя».

В действительности уровень владения родным литературным языком определяется способностью человека точно и полно понимать всё, что он читает или слышит, а также его умением выразить абсолютно точно свои собственные мысли и чувства в зависимости от условий и адресата общения. Очевидно, что соблюдение нормативных правил существенно лишь при создании собственных письменных и устных текстов. И как бы ни было важно для характеристики пишущего и говорящего соблюдение им нормативных правил, такое соблюдение никогда не может быть целью и смыслом общения. Цель и смысл общения — в обозначении реальности и в передаче своих представлений о ней адресату.

Итак, следует различать, с одной стороны, развиваемую способность отдельного человека наилучшим образом понимать сказанное или написанное другим, а также наилучшим образом выражать собственные мысли и чувства. А с

другой стороны, возможности, которые предоставляет для такого выражения соответствующий язык, его лексический состав и грамматический строй.

Русский литературный язык сформировался в основном к середине XIX века. Его формирование происходило под воздействием трёх сил: активного языкового творчества народа — носителя русского языка, усилий профессиональных филологов, а также творчества выдающихся русских писателей. При этом многие замечательные деятели русской культуры, например, Н. М. Карамзин, выступали одновременно в ипостасях и филологов и писателей. Особая роль в создании русского литературного языка принадлежит А. С. Пушкину, заслуга которого, по словам академика В. В. Виноградова, состоит в том, что он «открыл шлюзы» в литературный язык многим словам, принадлежавшим прежде только народной речи. Добавлю, что гениальность А. С. Пушкина состоит в первую очередь в его умении всякий раз выбирать именно те слова, которые точнее всего отражают авторскую мысль и наиболее уместны в данной ситуации. Замечательным памятником той же эпохе стал словарь живого великорусского языка, созданный В. И. Далем. Впрочем, при всём благоговейном отношении к труду В. И. Даля едва ли можно считать этот источник хоть сколько-нибудь адекватно отражающим русскую действительность начала XXI века.

В связи с этим вернёмся к орфоэпическому требованию произносить *звонИт*, а не *звОнит*, с таким трудом внедрявшемся в общество. Дело в том, что большинство русских глаголов с инфинитивом, оканчивающихся на ударное *-ть*, в личных формах переносят ударение на корень: *косИть* — *кОсит*, *любИть* — *лЮбит*, *носИть* — *нОсит* и многие другие. Причём тенденция к такому «переносу» ударения весьма агрессивна. Ещё А. С. Пушкин писал: «Печной горшок тебе дороже, ты пищу в нём себе *варИшь*». Сейчас мы говорим только *вАришь*. Под влияние этой тенденции попал и глагол *звонИть*, до конца XIX века обозначавший прежде всего звук церковных колоколов. С появлением телефонов и электрических звонков этот же глагол получил новые бытовые значения. Именно последнее не позволяло филологам признать нормой произношение *звОнит*, вступающее в противоречие с традицией.

Теперь, когда, кажется, почти все привыкли, хотя и с большим трудом, во всех случаях говорить *звонИт*, пути назад нет. Однако пример этот поучителен, он показывает, какие последствия влекут за собой более или менее разумные нормативные рекомендации учёных-филологов.

Весьма нужным словом *манкурт* обогатил русский язык другой наш выдающийся современник Ч. Т. Айтматов, назвав так человека, который после мощного внешнего воздействия на свою психику забыл о своём прошлом и о прошлом своих предков, став одновременно покорным рабом своего хозяина. В последнее время это слово весьма широко употребляется, сохранив в своей содержательной части лишь информацию об утрате памяти о предках и потеряв важные части, сообщающие, что это, во-первых, произошло не само по себе, а в

результате внешнего вмешательства и, во-вторых, это изменение превратило человека в раба своего хозяина.

Или слово *оттянуться*, обозначающее: «полностью предаться радостям жизни после тяжёлой работы». В глаголах *отдохнуть*, *развлечься*, *расслабиться* отсутствует подобное соединение компонентов «полноты» и «компенсаторности» приятного состояния.

Впрочем, русская академическая филологическая наука не торопится придать этим неологизмам статус полноценных слов русского литературного языка. На них по-прежнему лежит печать некоторой сниженности, если не вульгарности. А в то же время эти и подобные им слова нужны, без них трудно выразить свои мысли с необходимой степенью точности.

Иными словами, великий и могучий русский язык должен быть «живым, как жизнь», а следовательно, постоянно пополняться новыми словами и новыми значениями старых слов, реагируя таким образом на стремительно меняющуюся действительность. При ведущей роли народного языкового творчества и особенно усилий выдающихся современных деятелей культуры эта работа требует и направляющих рекомендаций, и координации, и оценки. Именно такое место должна занять академическая и университетская наука о русском языке, узаконивая то, что расширяет и уточняет ОЗНАЧИВАНИЕ современной действительности, и ограждая общество от вульгарности, пошлости и грубости.

СОВРЕМЕННЫЕ ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ДОСТИЖЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Кабланова Сымбат Аскарловна
преподаватель английского языка
Алматинского государственного
гуманитарно-педагогического колледжа №2

Мы живем и работаем в век бурного прогресса и стремительных изменений во всех сферах жизни. Коснулись они и образования.

Задача учителя в современной школе – не только дать знания по предмету, но и воспитать личность, способную адаптироваться в этих условиях, найти свое место в жизни.

Теперь урок строится не на учителе как ключевой фигуре, а на ученике. Он – главная фигура, он – планирует, организует, контролирует и оценивает свою деятельность и ее результаты.

Чтобы научить ученика анализировать, логически мыслить, давать оценку своим знаниям и делать выводы, изменилась и система оценивания достижений учащихся.

Слово “контроль” мы теперь употребляем редко. Все большее распространение получает новое методическое понятие – современные средства оценивания степени сформированности коммуникативной компетентности учащихся.

По предмету «Иностранные языки» тоже разработаны достаточно четкие критерии оценивания всех видов речевой деятельности.

В основе действующей внешней системы оценивания достижений, обучающихся по иностранному языку положены «Общеввропейские компетенции владения иностранным языком», содержащие положения современного подхода к обучению неродным языком на различных образовательных уровнях и в разных условиях. В этом документе дано также описание системы уровней владения изучаемыми языками и инструментария, позволяющего человеку определить эти уровни.

Данная система уровней составляет основу ФГОС второго поколения, которые определяют уровень владения иностранным языком учащимися по окончании основной школы как «допороговый (базовый уровень) - уровень А2 в терминах Совета Европы, для выпускника непрофильного класса средней общеобразовательной школы – пороговый (повышенный уровень) - В1, а выпускника профильного класса – выше порогового (высокий уровень) - В2». (4)

Текущая успеваемость в течение обучения в школе, до выпускного экзамена, оценивается по 10-ти балльной системе.

Система оценки рассматривается как сложная и многофункциональная система, включающая как текущую, промежуточную, так и итоговую оценку результатов деятельности школьников.

Для постоянного текущего контроля я применяю рейтинговую систему, чтобы «наполняемость» оценок была максимальной, а итоговая оценка была более объективной. Рейтинговая система позволяет преодолеть недостатки традиционной пятибалльной системы и достаточно дифференцированно оценить успехи каждого учащегося.

Обычно под рейтингом понимается «накопленная оценка». В практике «рейтинг – это некоторая числовая величина, выраженная, как правило, по многобалльной шкале (например, 10-балльной или 100-балльной) и характеризующая успеваемость и уровень знаний обучающегося в течение определенного периода обучения».

Я, конечно, пользуюсь шкалой в 10 баллов. Эта система особенно удобна для «слабых» учащихся, так как «сильные» на одном уроке набирают 8 или 9 баллов.

Рейтинговая система обычно используется в практике школ, я применяю ее как «накопление оценок» следующим образом:

- пытаюсь создать такие условия на уроке, чтобы каждый ученик был активен, то есть накапливал «баллы». Я засчитываю любую форму работы: чтение, составление вопросов, перевод, знание лексики, правила, высказывание и т.д. В

зависимости от качества ответов ученик может получить один балл, два, три, четыре или пять, но если он будет на каждом уроке активен, то на третий урок он в любом случае зарабатывает 3 балла;

- на каждом уроке я использую раздаточный материал: карточки для контроля усвоения лексики, задания в рабочей тетради, индивидуальные задания в учебнике и т.д.;

- почти каждый урок я выборочно просматриваю рабочие тетради учащихся (как можно больше) и за выполнение заданий тоже накапливаются баллы, часто учащиеся сами оценивают свою работу (самоконтроль или взаимоконтроль);

- на каждом уроке я использую раздаточный материал: карточки для контроля усвоения лексики, задания в рабочей тетради, индивидуальные задания в учебнике и т.д.;

- почти каждый урок я выборочно просматриваю рабочие тетради учащихся (как можно больше) и за выполнение заданий тоже накапливаются баллы, часто учащиеся сами оценивают свою работу (самоконтроль или взаимоконтроль);

- за выполнение письменных заданий в тетрадях из секции «Homework» я выставляю среднюю оценку (за 3-4 урока);

- все дети (особенно «сильные», имеющие «4» и «5» по языку), могут прислать индивидуальную работу по электронной почте (обычно, это творческое задание, например, письмо или реклама, сочинение, мнение по какому-то вопросу, а иногда задание по грамматике и др.)

- мини-самостоятельные, мини-диктанты (индивидуальные, групповые, парные). Это позволяет иметь хорошую «накаляемость оценок» и достаточно ясную картину уровня знаний и умений каждого учащегося. Результат итоговой проверочной работы (в конце четверти) в форме теста уже практически предсказуем.

Особо хочется отметить такую форму оценивания, как тестирование.

Для проведения текущего (после прохождения двух секций из темы (раздела), промежуточного и итогового контроля даны стандартизированные тесты в учебнике и в рабочей тетради.

Итоговый контроль в конце четверти проводится в форме стандартизированного теста и проектов, в рабочей тетради подробно расписана схема работы над проектом.

Выполнив тест («Progress check») учащийся сам может оценить свои достижения, выставить баллы и даже перевести их в пятибалльную систему. В учебниках, в рабочих тетрадях после каждого теста даются таблицы перевода баллов в пятибалльную систему оценок. Уже в начальной школе (учебники 2,3 классов) дети сами оценивают свои результаты.

Таким образом, самоконтроль своих достижений становится неотъемлемой частью системы оценивания с самых первых шагов освоения иностранного языка. Я очень часто использую метод самоконтроля или взаимоконтроля. Этот метод имеет ряд серьезных преимуществ:

- объективность (отсутствует субъективное мнение педагога);
- позволяет за короткий промежуток времени проверить знания большого количества учащихся;
- экономит время учителя;
- развивает у учащихся умение оценивать свои знания, анализировать;
- развивает интерес, стимулирует к изучению иностранного языка. Есть, конечно, и недостатки:
- некоторые учащиеся более удачливые и есть возможность случайного попадания в правильный ответ;
- некоторым удастся списать.

На мой взгляд, он не учитывает психологических особенностей испытуемых. Например, время на высказывание дано 1,5 минуты. Корректно ли это? Проверяются знания языка или умение быстро ориентироваться в ситуации?

В заключение хочется отметить, что у учителя имеется немало форм и методов оценивания достижений учащихся, но, по моему мнению, их необходимо приводить в четкое соответствие с теми, что существуют на выпускном экзамене.

Самое главное учитель не должен забывать о воспитывающей функции контроля: ученик должен научиться оценивать себя, делать выводы и корректировать свой учебный процесс, свое отношение к учению.

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ПРИМЕНЕНИЮ БАЛЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЙ СИСТЕМЫ ОЦЕНКИ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Кабылбекова Молдір Ержановна
мастер производственного обучения
Дулатұлы Мейіржан
обучающийся
Алматинского колледжа
сервисного обслуживания

Балльно-рейтинговая система — это система оценки качества освоения основных образовательных программ студентами университета, включающая многобалльную систему оценок и методику составления рейтинговых списков студентов. Система руководствуется принципом постоянного обучения студента, а не «от сессии к сессии». Она основана на шкале «100 баллов» и является накопительной в течение семестра.

Балльно-рейтинговая система контроля и оценки успеваемости студентов носит универсальный характер и предполагает организацию процесса освоения основной образовательной программы по направлению или специальности

высшего профессионального образования как в традиционной форме, так и на основе структурирования содержания каждой учебной дисциплины на учебные модули.

Целями балльно-рейтинговой системы оценивания индивидуальных результатов обучения является проведение качественного и объективного контроля успеваемости студентов в течение всего периода обучения и определение соответствия уровня приобретенных компетенций требованиям федеральных государственных образовательных стандартов.

Основными задачами системы являются [7]:

- повышение эффективности образовательного процесса;
- упорядочение, прозрачность и расширение возможностей применения различных видов и форм текущего и промежуточного контроля качества обучения на основе развития накопленного в Университете опыта;
- формализация процесса оценивания достижений студентов с целью структурирования, планирования и реализации непрерывного контроля результатов обучения;
- развитие у студентов способностей к самостоятельному планированию работы и самооценке как средству саморазвития и самоконтроля;
- стимулирование студентов к регулярной учебной и научной работе, ответственному отношению к образовательному процессу на основе состязательности и здоровой конкуренции;
- доступность рейтинга студентов для всех заинтересованных лиц, включая работодателей.

1. Пояснительная записка

<p>Описание дисциплины/модуля</p>	<p style="text-align: center;">ПМ01. Приготовление блюд массового производства</p> <p>Во время обучения обучающиеся знакомятся с ресторанным обслуживанием и предприятиями, практикой работы и ценностями отрасли. Обучающиеся знакомятся с приготовлением пищи и напитков, работой в качестве члена рабочего сообщества, а также с правилами гигиены. Данный модуль описывает знания, умения и навыки, необходимые для выделения контрольных критических точек и анализа рисков снижения качества возникающих в процессе приготовления пищи.</p>
<p>Формируемая компетенция</p>	<p>Завершающий профессиональный модуль направлен на формирование профессиональных компетенций и практических навыков специалиста</p>

	среднего звена. Учебный процесс включает теоретические занятия, практические работы выполняемое на уроках а также непосредственно на производстве и направлен на приобретение практических навыков и формирование профессиональных компетенций в соответствии с присваиваемой квалификацией.
Постреквизиты	ТПП, ОПП, Физиология
Пререквизиты	«Организация производства на предприятий питания», «Основы физиологии питания, санитарии и гигиены»
Необходимые средства обучения, оборудование	Интернет, компьютер, ноутбуки, смартфоны, интернет ресурсы, слайды, ссылки на видеоматериалы
Контактная информация преподавателя (ей):	Сабитова Гулмайра Адильхановна Өмірбек Жанар
Ф.И.О. (при наличии)	1. тел.: +7 701 320 31 31 2. тел.: 87760065676
	1. e-mail: gg-2001-gg@mail.ru 2. e-mail: zhanar_95uka@mail.ru

ГЛОССАРИЙ

1) балльно-рейтинговая буквенная система оценки учебных достижений – система оценки уровня учебных достижений в баллах, соответствующих принятой в международной практике буквенной системе с цифровым эквивалентом, и позволяющая установить рейтинг обучающихся;

2) итоговая аттестация обучающихся – процедура, проводимая с целью определения степени освоения ими объема учебных предметов, учебных дисциплин и (или) модулей, предусмотренных государственным общеобязательным стандартом соответствующего уровня образования;

3) промежуточная аттестация обучающихся – процедура, проводимая с целью оценки качества освоения обучающимися содержания части или всего объема одного учебного предмета, одной учебной дисциплины и (или) модуля, а также профессиональных модулей в рамках одной квалификации после завершения их изучения;

4) текущий контроль успеваемости обучающихся – систематическая проверка знаний обучающихся, проводимая преподавателем на текущих занятиях в соответствии с учебной программой дисциплины и (или) модуля;

5) кредит - унифицированная единица измерения результатов обучения, достигнутых обучающимся в рамках освоения дисциплины/модуля образовательной программы;

6) результат обучения – утверждение о том, что обучающийся знает, понимает и способен выполнить при освоении части модуля с подтвержденной оценкой;

7) критерии оценки – показатели для принятия решения по оцениванию результатов обучения на соответствие предъявленным требованиям к компетентности.

8) учебные достижения обучающихся - знания, умения, навыки и компетенции обучающихся, приобретаемые ими в процессе обучения и отражающие достигнутый уровень развития личности;

9) контроль учебных достижений обучающихся – проверка уровня знаний обучающихся различными формами контроля (текущий, рубежный и итоговый) и аттестации, определяемыми самостоятельно высшим учебным заведением;

План изучения учебной дисциплины

№	Название темы	количество часов	Задания для студентов
1	1 Применяет НПА по санитарным правилам "Санитарно-эпидемиологических требований к объектам общественного питания" РК, прохождению медицинской комиссии.	2	
2	Классифицирует стандарты Хаспп, ISO в области пищевой промышленности.	2	
3	Классифицирует стандарты Халалл, WorldSkills в области пищевой промышленности.	2	
4	Описать требования охраны труда, производственной санитарии и пожарной безопасности в организациях питания.	2	
5	1. Соблюдают личную гигиену, и санитарные нормы в рабочем месте работника предприятий питания.	2	
Р.О	Контрольная работа	2	
1		2	

2.....		2	
--------	--	---	--

Контроль знаний

Планируется проведение текущего контроля в ходе аудиторных занятий, контроль качества выполнения СРМ;

два рубежных контроля в форме коллоквиума и тестирования; промежуточная аттестация в форме устного экзамена.

Текущий контроль – 60%

Промежуточный контроль - 20%

Итоговый контроль не менее - 20%

Шкала оценивания учебных достижений обучающихся

Учебные достижения обучающихся по всем видам контроля определяются оценками балльно-рейтинговой буквенной системы, которые имеют прямо пропорциональное соотношение (*Таблица 1*).

Таблица 1. Балльно-рейтинговая буквенная система оценки учебных достижений обучающихся с переводом в традиционную шкалу оценок

Оценка по буквенной системе	Цифровой эквивалент	Процентное содержание баллов	Оценка по традиционной системе
A	4,00	95-100	Отлично
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Хорошо
B	3,00	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,00	65-69	Удовлетворительно
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,00	50-54	
F	0,00	0-49	Неудовлетворительно

Процедура оценки учебных достижений обучающихся

Текущий контроль успеваемости обучающихся по учебной дисциплине/модулю проводится по каждой теме теоретических и практических занятий, производственного обучения и практики.

Целью текущего контроля знаний является проверка качества усвоения обучающимися содержания изучаемых дисциплин/модулей в ходе учебного

процесса. Текущий контроль осуществляется в ходе групповых занятий (семинаров, практических занятий и т.д.) в форме, избранной преподавателем.

Окончательный результат текущего контроля успеваемости подводится расчетом среднеарифметической суммы всех оценок за критерии оценки и оформляется как рейтинг обучающегося по результату обучения.

Требования учебной дисциплины.

Дисциплина является обязательной. Объем учебной нагрузки составляет 7 кредита, из них 168 часов.

Требования дисциплины: обязательное посещение аудиторных занятий, активное участие в обсуждении вопросов, предварительная подготовка к лекциям и семинарским занятиям по учебно-методическому пособию и основной литературе, качественное и своевременное выполнение заданий СРМ, участие во всех видах контроля (текущий контроль, контроль СРМ, рубежный контроль, итоговый контроль).

1. Шкала оценивания учебных достижений обучающихся.

Средняя оценка обучающихся по всем видам контроля определяются оценками балльно-рейтинговой буквенной системы, которые имеют прямо пропорциональное соотношение

Министерство образования и науки Республики Казахстан КГКП «Алматинский колледж сервисного обслуживания» Управления образования города Алматы					
Обучение по государственному образовательному заказу/на платной основе (ненужное зачеркнуть)					
Курс 3 группа 68 БТОП язык обучения казахский					
Код и наименование специальности: 1226000 «Тамактандыру кәсіпорындарының өнім өндіру технологиясы және оны ұйымдастыру»					
Код и наименование квалификации: 1226052 «Жартылай дайындалған тағам өнімдерін даярлаушы»					
122609 2 «Тамақтану кәсіпорындарының аспазы»					
1226043 «Техник-технолог»					
Модуль образовательных программ: Напирмер ПМ03.....					
PO 01					
№	ФИО	1-теория	2-практический	3-доп. Све. 10%	Средняя оценка
1	Айшиликowa Айсулу Бахтиярқызы				
2	Ауганов Оли Ғажатұлы				
3	Әуелбек Думан Болатбекұлы				
4	Әбілбек Аружан Даниярқызы				
5	Әкімжан Мадияр Ерланұлы				
6	Баяш Әлихан Мейрманұлы				
7	Бекенов Санжар Ержанович				
8	Болат Ақбота Болатқызы				
9	Елеусіз Аяулым Нұрболатқызы				
10	Ерболқызы Ұлжан				
11	Жаксылық Темірлан Ерланұлы				
12	Камалатдин Айсулу Жеңісқызы				
13	Коппаев Ринат Молдобаевич				
14	Кулдарбекова Аружан Бакытжановна				
15	Қабдылнәбиев Жасұлан Маратұлы				
16	Қабылбаев Ескелді Ерікұлы				
17	Қалырбаев Асылан Аскарбекович				
18	Құлахмет Жазира Қайжанқызы				
19	Мусабаев Альфараби				
20	Нұрназаров Муса Қайратұлы				
21	Өксікбай Акерке Бакытқызы				
22	Ражапова Аселой Нурбекқызы				
23	Какимсеит Ерасыл (Турапов)				
24	Тұрдақын Саят Тұрлыбекұлы				
25	Усубалы Мағжан Айдарұлы				
Итого					

Выставление рейтинга обучающегося по учебной дисциплине/модулю

Понятия:

1. балльно-рейтинговая буквенная система оценки учебных достижений – система оценки уровня учебных достижений в баллах, соответствующих принятой в международной практике буквенной системе с цифровым эквивалентом, и позволяющая установить рейтинг обучающихся.
2. критерии оценки – показатели для принятия решения по оцениванию результатов обучения на соответствие предъявленным требованиям к компетентности.

Балльно-рейтинговая буквенная система оценки учебных достижений, обучающихся с переводом в традиционную шкалу оценок

Цифровой эквивалент	Балл	Критерии
«Отлично»	90-100	Высокий уровень самостоятельности и творческого подхода при выполнении задания. Соответствие по органолептическим качествам блюда (форма сохранена, соотношение вкуса и цвета, выход блюда) Знание правил ценообразования и калькуляции блюд. Умение оформлять и правильно подавать блюдо. Умение презентовать изделия
«Хорошо»	70-89	Показывает достаточный уровень самостоятельности и творческого подхода при выполнении задания. Умеет и выполняет разные виды горячей кулинарной обработки. Готовит полуфабрикаты, соусы. Соблюдение технологической карты и схемы.
«Удовлетворительно»	50-69	Стремится самостоятельно выполнять задания. Затрудняется выполнять задания в нестандартных ситуациях. Допускает ошибки, их исправление под контролем мастера. Понимает учебный материал, механическое его применение в типичных ситуациях. Выполняет первичную, холодную обработку овощей.

«Неудовлетворительно»	0-49	Возникновение затруднений при выполнении заданий в стандартных и нестандартных ситуациях. Не соблюдение правила ТБ на рабочем месте.
-----------------------	------	--

Список использованных источников:

1. <https://kasipkor.kz/> О применении балльно-рейтинговой буквенной системы оценки учебных достижений обучающихся — НАО "Talap" (kasipkor.kz)
2. <https://infourok.ru/> Мини-проект "Разработка балльно-рейтинговой системы оценивания студентов
3. <https://studfile.net/> Балльно - рейтинговая система, как метод контроля качества образовательной деятельности студентов

**РАЗНОУРОВНЕВЫЕ ЗАДАНИЯ КАК СРЕДСТВА
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ
«СОВРЕМЕННОГО РУССКОГО ЯЗЫКА И МЕТОДИКИ ОБУЧЕНИЯ
РУССКОМУ ЯЗЫКУ, КАЛЛИГРАФИИ»**

Казизова Жанна Гельмановна
*преподаватель специальных дисциплин
Алматинского государственного
гуманитарно-педагогического колледжа №2*

***Аннотация.** В статье рассматриваются новые подходы в системе технического и профессионального образования в обучении и оценивании учебных достижений обучающихся, реализующиеся через применение разноуровневого подхода, чек-листов и балльно-буквенной системы оценивания.*

Современный этап развития образования характеризуется повышением требований к его качеству, что предопределяет необходимость поиска не только новых технологий обучения, но и соответствующих им форм контроля и оценки учебных достижений [1].

Одной из главных тенденций образовательной системы является его открытость, доступность образовательной среды для всех граждан, независимо от их возраста, физических возможностей, удаленности от культурно-образовательных центров. Развитие современных информационных технологий позволяет следовать этой тенденции [1].

Для реализации данных требований важнейшей составляющей стал переход на кредитно-модульную систему обучения, результаты обучения, балльно-рейтинговая буквенная система оценки учебных достижений обучающихся, который позволяет реализовывать механизмы обеспечения качества результатов

обучения, активизировать учебную деятельность обучающихся, создавать условия для координации успеваемости и самореализации в ходе учебного процесса.

Подобный подход обеспечивает инновационный принцип организации учебного процесса, осуществляет непрерывный и эффективный контроль и самоконтроль за формированием профессиональных компетенций, которых должен достигать обучающийся с начала обучения до выпуска.

Эффективно дифференцировать всё это позволяет разработка разноуровневых заданий, чек-листов (оценочные листы) и балльно-рейтинговая буквенная система оценки в комплексе.

Всё вышесказанное определяет актуальность работы и её цель: продемонстрировать эффективность использования разноуровневых заданий, составления чек-листов с учетом критериального оценивания учебных достижений учащихся в колледже.

Разноуровневые задания, применяемые на занятиях по дисциплине «Современный русский язык и методика обучения русскому языку, каллиграфия» эффективно решают задачи дифференцированного обучения, позволяющего каждому обучающемуся найти свои пути для самореализации в процессе теоретического обучения и профессиональной практики.

Если в начале обучения студенты не до конца понимают суть разноуровневых заданий, принцип их выполнения, контроля, затем не только активно их выполняют на занятиях, но и успешно реализуются в заданиях СРО (самостоятельной работы обучающегося) и во время прохождения профессиональной практики.

Приведем примеры разноуровневых заданий и лист оценивания.

Дисциплина: Современный русский язык и методика изучения русского языка, каллиграфия. Тема: Служебные части речи, междометия

уровни достижений об-ся	задание	критерии
знание понимание	Изучить теоретический материал урока	читает материал
		изучает материал
применение	составить кластер или таблицу «Морфологические признаки служебных частей речи и междометий»	составляет кластер / таблицу с указанием в них - грамматических - морфологических признаков союзов, предлогов, частиц, междометий
анализ	проанализировать учебники начальных классов и заполнить таблицу	заполняет таблицу: - 1 класс – предлоги - 2 класс – предлоги, союзы - 3 класс – предлоги, союзы, частицы - 4 класс – предлоги, союзы, частицы

<i>синтез</i>	сравнить сам. и служ. части речи, используя диаграмму Венна	- указывает морф.признаки сам. ЧР и служ. ЧР - определяет общие признаки
<i>оценка</i>	составить 1 грамм. задачу по служ. части речи	- составляет грамм.задачу - добавляет орфографическое правило

Чек-лист - это заранее определенный список задач или действий, используемый в качестве инструкции для качественного и эффективного выполнения повторяющейся работы.

В переводе с английского check означает «проверка», а list – «список». Поэтому чек-листы иногда называют «контрольными списками». Чек-лист – это заранее определенный список задач или действий, который используют в качестве инструкции [2].

Таким образом, чек-лист – это перечень пошаговых действий, которые необходимо выполнить, чтобы получить определенный результат в какой-либо работе. Внедрить его просто, пользоваться им удобно, и, как показывает мировой опыт, он позволяет существенно сократить число ошибок в самых разных сферах жизни.

Чек-лист (оценочный лист) по теме: «Словарная работа и её значение. Методика проведения словарной работы в начальных классах».

Задание: изучив цели и содержание словарной работы, используя методы и приемы, включая ЦОР, разработайте *алгоритм* проведения словарной работы, докажите её важность.

№	Уровни мыслительной деятельности / Критерии	Максимальное кол-во баллов	Оценка по буквенной системе	Достигнутый уровень
1	Знание: Изучает теоретический материал, определяя ключевые понятия (<i>индивидуальная работа</i>)	10	D (Удов.)	
	1) читает теоретический материал;	5		
	2) называет ключевые понятия	5		
2	Понимание: Определяя особенности ключевых понятий, устанавливает их связь с темой (<i>индивидуальная работа</i>)	10	C, C-D (Удов.)	
	1) определяет особенности ключевых понятий;	5		
	2) связывает их с темой урока.	5		
3	Применение: Используя ЦОР, создает «Ментальную карту», используя в ней определение, содержание, методы и приемы, специфику словарной работы. Презентует созданную инфографику (<i>парная работа</i>):	30	B-, C+, (Хорошо)	
	1) создаёт «Ментальную карту», используя ЦОР;	10		
	2) отображает в «МК» определение, содержание, методы и приемы, специфику	10		

	словарной работы;			
	3) презентует учебный продукт.	10		
4	Анализ и Синтез: Анализирует методы и приемы, разрабатывает алгоритм проведения словарной работы на заданную орфограмму (<i>групповая работа</i>):	30	В, (Хорошо)	
	1) содержит не менее 5 этапов;	10		
	2) слово соответствует орфограмме;	10		
	3) создает наглядную и содержательную инфографику.	10		
6	Оценка: доказывает важность словарной работы на уроках русского языка в начальной школе, используя приём «ПОПС-формула»:	20	А, А- (Отлично)	
	1) приводит убедительные аргументы и примеры;	10		
	2) соответствует структуре приема «ПОПС-формула».	10		
	Итого за урок	100		

Как мы видим на примерах, чек-листы разработаны в соответствии с учебными достижениями таксономии Б.Блума, имеют шесть уровней, задания каждого уровня должны выполнять обучающиеся на уроке или в качестве домашнего задания, СРО. Все задания строятся от простых когнитивных и познавательных навыков и умений – к более сложным: анализу, синтезу, оценке.

Задания первого уровня, *знания*, требуют от студентов отбора и воспроизведения материала и легки для выполнения. Задания второго уровня уже направлены на *понимание* и воспроизведение своими словами, установление связей между понятиями. Задания третьего уровня, *применения*, рассчитаны на самостоятельность – использование изученного в новых ситуациях. Задания среднего уровня – *анализа и синтеза*, определяют способность сопоставления, обобщения и сравнения явлений и фактов. Задания самого высокого уровня – *оценивания*, развивают творческие навыки, критическое мышление и оценивание.

Пример разноуровневых заданий:

Имя прилагательное. Домашнее задание: Перечислите все лексико-грамматические категории имени прилагательного, определите его роль в предложении и составьте инфографику.

Уровни учебных достижений	Критерии	Баллы
знание	перечисляет все лексико-грамматические категории имени прилагательного, приводит примеры	0-10
понимание	определяет синтаксическую роль имени прилагательного в предложении, приводит примеры	1-15
применение	составляет инфографику в ЦОР «Имя прилагательное как часть речи»	1-25

	всего	50
--	--------------	-----------

Приемы изучения имен прилагательных. Разработайте приемы изучения имен прилагательных в начальной школе, используя ЦОР.

Уровни учебных достижений	Критерии	Баллы
оценка	разрабатывает прием изучения имени прилагательного во 2 классе	0-10
	разрабатывает прием изучения имени прилагательного в 3 классе	11-20
	разрабатывает прием изучения имени прилагательного в 4 классе	21-30
	всего	30

Все уровни заданий оцениваются баллами, которые позже суммируются с достижениями остальных этапов урока.

Балльно-рейтинговая буквенная система также позволяет преподавателю объективно оценить разноуровневые учебные достижения; мотивировать необходимость систематической самостоятельной деятельности обучающихся в учебное и во внеучебное время, активизируя интерес к поиску новых решений и развивая научно-творческую активность; влияет на рефлекссию – самооценку учебных и личностных достижений. Рефлексия становится основным фактором регуляции поведения и саморазвития, и предопределяет будущие достижения обучающегося.

Каждое разноуровневое задание, его соответствие уровням чек-листа требует тщательной подготовки, это процесс, в котором должны быть сведены в систему все этапы урока с учетом уровней т.Блума и балльного оценивания [3].

Для осуществления контроля и коррекции учебных достижений обучающихся можно разработаны разноуровневые задания двух видов:

- 1) задания опережающего характера для самостоятельной работы студентов, реализующие уровни *знания, понимания, применения*;
- 2) задания самого высокого уровня – *оценки*, как ключевого этапа урока и определения уровня усвоения учебного материала.

Таким образом, разработка разноуровневых заданий, критериев оценки достижений учащихся значима и играет большую роль в процессе обучения, так как современная образовательная система в ТиПО предъявляет высокие требования к результатам обучения и компетентностям выпускника. Каждый педагог несет ответственность за свой урок и его содержание, в котором необходимо применять разноуровневые задания, чек-листы и балльное

оценивание. Это позволяет повышать качество обучения и повышать успеваемость каждого обучающегося.

Список использованных источников:

1. <https://kasipkor.kz/> О применении балльно-рейтинговой буквенной системы оценки учебных достижений обучающихся — НАО "Talap" (kasipkor.kz)
2. Шельгина О. Б., Каткова А. С. Разноуровневые задания как средство формирования знаний и умений третьеклассников по теме: «Геометрические величины» // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2017. – Т. 29. – С. 229–233. – URL: <http://e-koncept.ru/2017/770847.htm>.
3. <https://checklists.expert>

XX ҒАСЫР БАСЫНДАҒЫ КӨРКЕМ АУДАРМА МӘСЕЛЕЛЕРІ

Каликова Гүлжан Абдимажитовна
«Ұлағат» білім ордасы» мектебінің
қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі
Қызылорда қ.

Бір ұлт тілінде сөз өнері құдіреті арқылы өмірге келген құндылықтың әлем халқына ортақ байлыққа айналуында және әдебиет дамуында көркем аударма өнерінің айрықша маңызға ие екені белгілі. Осы көркем аударма өнер арқылы қазақ әдебиетінің XIX ғасырдың екінші жартысынан бастап орыс әдебиеті қайнарларының қазақ оқырманына көптеген көркем дүниелерді жеткізгендігіне тарих куә, ел куә. Осы тұста қазақ әдебиетінің бұрын-соңды болып көрмеген даму калпында болған тұсы – XX ғасыр басындағы кезеңде көркем аударма өнері де ерекшелікке, сырға толы күн кешті. Абай, Ыбырай дәстүрлі әдебиетке мол қазына әкелді, қазақтың көптеген қалам қайраткерлері өсіп шықты. Міне, солардың бірі, шығармашылығы мен ұстаздық қызметі тұтасып, ажырамас бірлікке айналған Бекет Өтетілеуов, Мұқаметжан Сералин, Сәбит Дөнентаев, Спандияр Көбеев т.б аудармашылығы да осы ерекшелікті кезеңмен тұспа-тұс басталған болатын.

XX ғасыр басындағы қазақ әдебиетінің дамуын көркем аударма өнерімен бірлікте қарай отырып, сол кезеңдегі қазақшаға тәржімалаған шығармаларды түпнұсқаларымен және басқа аударма нұсқалармен салыстыру, талдау кезінде байқалған ерекшеліктерді топтастыра, жинақтай келіп біраз тұжырымдар жасадық:

XX ғасыр басындағы қазақ әдебиетінің бұрын-соңды болып көрмеген даму деңгейіне жетуіне көркем аударма өнерінің үлкен әсері болды.

XX ғасыр басында қазақ әдебиетіне роман, поэма, баллада және т.б жанрлар келді. Бұлардың қазақ әдебиетінде тууына да көркем аударма өнерінің әсер, ықпал еткені анық. XX ғасыр басында, сонымен қатар, көркем очерктер, көсемсөз,

сатиралық өлеңдер және т.с.с да құлашын кең жая бастады. Бұл да көркем аудармаға тікелей қатысты болатын.

XX ғасыр басындағы кітап басу ісі, баспасөздің дамуы тек қазақ әдебиеті аясында көркем аударма өнерін ғана дамытып қойған жоқ, сол кітап басу ісінің, баспасөздің дамуына да аударма өнері ықпал еткен еді.

XX ғасыр басындағы қазақ аударма ісі XIX ғасырдағы аударма өнеріне қарағанда ерекшелікті болды. XIX ғасырда тек қазақ тіліне аудару ғана болса, XX ғасыр басында көркем шығармаларды өзге тілдерден тек қазақ тіліне аудару ғана емес, қазақ тіліндегі шығармаларды өзге тілдерге аудару да өмірге келді. Бұған мысал ретінде Абай өлеңдерінің орысшаға аударылуын және т.б. айтамыз. XIX ғасырда тек поэзиялық үлгілер ғана қазақшаға тәржімаланса, XX ғасыр басында прозалық шығармалар да қазақшаға аударыла бастаған болатын.

XX ғасыр басында Фирдоусидің «Шахнамасының» қазақ оқырманына жетуі – сол тұстағы әдебиетте ғана емес, бүкіл қазақ әдебиетінің дамуындағы үлкен белес болғаны анық.

XX ғасыр басындағы қазақ аудармалары – XX ғасыр басындағы қазақ әдебиетінің дамуына көп үлес қосқан еңбектер. Елдің, ұлттың ілгері дамуында, заман көші легінде болуында, рухани байлыққа, рухани биіктікке ұмтылуында маңызды рөл ойнаған бұл аударма нұсқалар, бұл тәржіма еңбектер – сол заманның, сол кездің сұранысына толық жауап берген көркем шығармалар деп есептейміз.

XXI ғасыр басында уақыт пен көркемдік таразысы тұрғысына қарағанымызда да бұл аударма нұсқалар, XX ғасыр басындағы аударма еңбектер қазақ әдебиетінің, қазақ көркем аудармасының алтын қорындағы құндылықтар екені даусыз.

XX ғасыр басында қазақ тәржімашыларының басым көпшілігі аудармашылық әрекетте қолына түскені емес, көңілінен шыққан және өзі халық үшін қажеті бар деп есептеген шығармаларды ғана қазақшалаған, бұл тұста олар асқан талғампаздық танытқан, өздеріне талап қоя білетін қаламгерлер екенін көрсеткен.

XX ғасыр басындағы әдебиет өкілдері – М. Сералин, Б. Өтетілеуов, Н.Құлжанова, С. Көбеев, С. Дөнентаев және т.б аудару кезінде түпнұсқа көркемдігі мен оқырманның түсіну деңгейін қос өрім ете назарда ұстаған қаламгерлер. Оқырман жайын ойлау, аударған шығармасының елге түсінікті болуына айрықша көңіл бөлу кей тұста (мәселен, Крыловтың «Мирон» деген мысалындағы Мирон атты кейперді Б.Өтетілеуовтің Жарас деп өзгертіп алуы, С.Көбеев аудармаларында түпнұсқадағы хайуанаттар мен адам аттарының қазақшаланып алынуы) олқылыққа да ұрындырады. Ал, оқырман жайы, оны тәржімаланған шығарманы түсінуі дегенді жалпы қарар болсақ, аудармашылардың мұны айрықша назарда ұстауы құптарлық іс. Осыған орай көп тұста жасаған аудармашылар шешімі (Б.Өтетілеуовтің «Мұжықтар мен өзен» мысалының қазақшасына өз

жанынан бір шумақ өлең қосуы, М.Сералиннің «Рүстем-Зорап» поэмасына ұзақ түсінік жазуы және т.с.с.) көркемдік пен түсініктілік бояуын аша түседі.

XX ғасыр басындағы көркем аударма өнерінде тәржімашылар орысша текстегі күрделі сөз тіркестерін дәлме-дәл аудару мақсатымен жұрнақ арқылы жаңа сөздер жасап та көрген, мәселен, Б. Өтетілеуов «Бүркіт пен өрмекші» атты шығармада «полет отважнейший именют» деген сөз тіркесін «ұшымпаз» деп тәржімалайды. Бұл оның ана тілі үшін күресе білген, оның сөз байлығын молайтуды ойлаған азамат екендігін көрсетеді.

Әрине, біздің ақындарымыздың М.Ю.Лермонтов мұрасын аударуда қазір мол табыстарға жетіп, көп ілгері кеткендігі жұртқа мәлім. Осыған орай айта өтетін жәйт – кей атаулардың өзгерісті берілуі. Мәселен, Бекет Өтетілеуов М.Ю.Лермонтовтың «Три пальма» деген өлеңін қазақшалау кезінде бұл өлеңнің атын «Үш бәйтерек» деп алады. Бұл тұста ол «пальма» дегенді «құрма» деп аударуды білмей тұрған жоқ, өз оқырманын ойлағандықтан және ауыз әдебиетінде бәйтеректің қасиетті ағаш ретінде көп айтылатынын ескере осылай жасаған. Бұл тұста да тәржімашының өз оқырманына деген адалдығы бірінші орынға шығады.

Орыс және әлем классиктер шығармаларының кейде бірнеше рет қазақшаланағаны да тарихи шындық. Жалпы, бұл әдебиетте болатын құбылыс. Алайда, кейіннен қанша ақын аударса да, олардың Абай аударған А.С.Пушкин, М.Ю.Лермонтов өлеңдерінің қазақша нұсқалары деңгейіне жете алмай жүргені де ақиқат. Осы тұрғыдан келер болсақ, XX ғасыр басындағы көптеген шығармалар кейін тағы да тәржімаланғанмен, сол XX ғасыр басындағы аудармашылар жеткен көркемдіктен асып кете алған жоқ. Мәселен, М.Ю. Лермонтовтың жоғарыда аталған «Үш құрма» атты өлеңі кейінде бірнеше рет аударылады. Бұл өлеңнің әр шумағы 6 тармақтан тұрады. И.А. Крыловтың «Көкек пен көгершін» атты өлеңіндегі «завидовать» дейтін орыс тіліндегі етістікті көркем шығарма текстінде қазақшаға аудару күні бүгінге дейін қиынға соғып жүргені мәлім. Оқта-текте болмаса, «қызғану», «күндеу» оған балама бола бермейді. Ал, Б. Өтетілеуов болса «И не завидно ли...» деген сөз тізбегін «көремін... бағы бардай» деп аударып, біздіңше, мейлінше тапқырлық жасаған. Бұл жәйттер Б. Өтетілеуовтің аудармашылық шеберлігі кемеліне келген қаламгер екенін көрсетеді.

XX ғасыр басындағы қазақ аудармашылары тәржімашылығында аударма нұсқа көркемдігі қажет еткен тұста және түпнұсқа көркемдік бояуына нұқсан келмейтін болса өзгертулерге, яғни алып-қосуға да баратыны байқалады.

XX ғасырдың басындағы көркем аударма өнерінде мысалдар аудармасы айрықша орынға ие.

XX ғасыр басындағы кей аудармашылар өз тәжірибелерінде түпнұсқа сақтауды бірінші орынға қоймаған, олар қазақ оқырманына шығарманың түсініктілігін бірінші орынға қойған да, көбінесе еркін аударған. XX ғасыр басындағы қазақ аудармасы қазақ даласында ағартушылық мақсатқа қызмет етті.

XX ғасыр басындағы қазақ көркем аудармасы қазақ әдебиетінің дамуына ықпал етіп қана қойған жоқ, ол қазақ әдебиетін өзге елдерге де таныстыра бастады.

XX ғасыр басындағы қазақ әдебиеті Ыбырай, Абай дәстүрін ілгері дамытып, ел игілігіне, елдің рухани баюына қызмет етті.

XX ғасыр басындағы аударма өнеріндегі ерекшелік - осы кезеңде көркем аударма туралы алғашқы пікірлер жарияланған болатын. Бұл көркем аударманың ғылыми тұрғыдан зерттелуіндегі ең алғашқы басқыш еді.

Осы аталған ой түйіндерін қорыта айтар болсақ, XX ғасыр басындағы қазақ аудармашылары қаламы арқылы қазақ оқырманына осыдан 100 жыл бұрын жеткен көркем шығармалар тек сол кезең үшін ғана емес, қазақ әдебиетінің барлық кезеңінде құндылығын жоғалтпайтын еңбектер.

Ал, XX ғасыр басындағы қазақ аудармашыларының бүкіл еңбегін зерттеп, зерделеу тәржімашының шығармашылық даралығын, стилі мен шеберлігін сол кезең тұрғысынан бағалау, барлық аударылған көркем шығармаларды саралау және жан-жақты зерттеп, зерделеу, ғылыми тұрғыдан баға беру келер күндердің міндеті болмақ.

ТАРИХ ПӘНІН ОҚЫТУДА ИКЕМДІ ДАҒДЫЛАР ЖҮЙЕСІН («SOFT SKILLS») ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Қалықова Баян Мұхаметжанқызы

*№ 2 Алматы мемлекеттік педагогикалық колледжінің
оқытушысы*

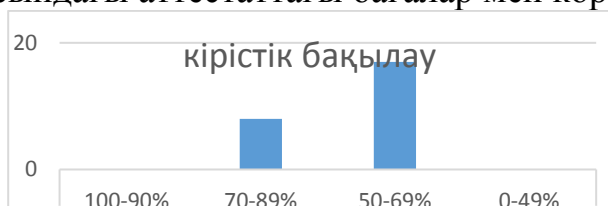
***Андатпа.** Бүгінгі таңда ағылшын тіліндегі «soft skills» термині, яғни, білім беру саласында заман талабына сай «икемді дағдылар» немесе «жұмсақ дағдылар» деп аталатын арнайы дағдылар көптеп қолданылады. Автор осы дағдыларды игеру білім алушылар үшін берер пайдасы мен маңызына ерекше назар аударады.*

Түйін сөздер: икемді дағдылар, жұмсақ дағдылар, қатты дағдылар, интеллект.

Кіріспе. Қазіргі таңдағы жаңа технологиялар, жаһандану дәуірі қоғамға жаңа өзгерістер алып келді. Алдыңғы ұрпаққа жеткілікті болған білім – қазіргі уақытта табысты болу үшін жеткіліксіз. Сондықтан, сыни ойлауды, басқа адамдармен қарым-қатынас жасауды, әр түрлі мәселелерді шеше білуді, әлеуметтік дағдыларды жұмыс берушілер мен білім беру саласының зерттеушілері ХХІ ғасыр үшін ең маңызды қабілеттер деп таныды. Қазіргі білім беру жүйесі адамдардың мақсаттарын өзгертті және білім беру бағдарламаларына дағдылардың барынша кең тізбесін енгізді. Білім алушылар терең білім алуы үшін сабаққа белсенді қатыса

отыра, алған білімдерін одан әрі үздіксіз дамытып отыруы болашағының жарқын болуына кепіл болады. Мақалада талқыланатын дағдылар ерте балалық шақта қалыптасады және білім алушы олардың дамуына қолайлы ортаға неғұрлым ертерек түссе, соғұрлым жақсы болады. ХХІ ғасырда негізгі дағдыларды дамыту үшін жағдай жасауға бағытталған. Осыған орай, кез-келген білім дағдысына аса көңіл бөлу – қазіргі күнгі міндеттер қатарын толықтыратыны анық.

Зерттеу материалдары және әдістері. Қазіргі әлемде табысты болу үшін тек терең білім алу мен оны тәжірибеде қолдану жеткіліксіз. Орта білім беруді жаңғырту, білім алушылардың бойында функционалдық сауаттылықты, сыни ойлауды, танымдық дағдыларды және когнитивтік қабілеттерді (Soft skills) қалыптастыруға бағытталған жаңартылған мазмұнды енгізу болып табылады. Тарих пәнінен білім берудің мәселесін шешу үшін нақты тарихи және әдістемелік сипаттағы, сондай-ақ әлеуметтік сипаттағы жеке зерттеулердің жиынтығы қажет. Ол үшін, бірінші курс білім алушыларынан осы колледжде қыркүйек айында, деңгейлік сұрақтар арқылы бақылау алынды. Осы бақылау нәтижелерін 9 сыныпта мектеп қабырғасында алған аттестациядағы білімдерінің қорытынды бағаларына қарай отыра, салыстырмалы талдау жасалынды. Мысалы, ИС-18-1 тобындағы алынған бақылаудың нәтижесі мынадай болды. Бақылау жұмысын өткізу барысындағы аттестаттағы бағалар мен көрсеткіштер нәтижесі:

1 сызба.

Жіберілген қателіктер: 1. Тест сұрақтары дұрыс шешілмеген.

2. Терминдердің анықтамасын білмейді. 3. Жауаптары нақты, толық емес.

Қорытындылай келгенде: жұмыстары қанағаттанарлық деңгейде жазылған.

Бұл әдіс арқылы білім алушылардың тарих пәнінен соңғы 9 сыныптағы оқу жетістіктері көрсеткіштерінің серпінін анықтауға және білім алушылар тарихтан қандай кезеңде неғұрлым ең нашар нәтижелерді көрсетті деген, қорытынды жасауға мүмкіндік береді. Бұл қорытынды кейіннен осы 1 курс білім алушылары 1 немесе 2 семестрдегі, одан кейінгі курсты аяқтағандағы білім деңгейлерімен салыстырылады. Егер білім беру жүйесі қалыптастыратын барлық дағдыларды екі үлкен санатқа бөлетін болсақ, онда біз мыналарды аламыз: (hard skills) - қатты дағдылар және (soft skills) - жұмсақ дағдылар. *Қатты дағдылар* – бұл байқауға, өлшеуге және көрсетуге оңай дағдылар, мысалы, математикалық есептерді шеше білу, оқи білу, шет тілін білу, велосипед тебу. Белгілі бір іс-әрекетті тиімді орындау үшін нақты дағдылар қажет, яғни, бұл сандық бағалауға болатын және нақты

көрсетуге болатын техникалық қабілеттер немесе дағдылар жиынтығы. Бұған кәсіби дағдыларды жатқызуға болады [5].

Жұмсақ дағдылар кез-келген іс-әрекетте қажет. Оның құзыреттері: олар қатты дағдылар сияқты айқын өлшенбейді, бірақ олар қатты дағдыларды көрсетуге және қолдануға тиімді көмектеседі.

Гарвард университеті мен Стэнфорд ғылыми-зерттеу институтында жүргізілген зерттеу нәтижелері қызметкердің кәсіби жетістігіне берік дағдылардың қосқан үлесі небәрі 15% құрайды, ал жұмсақ дағдылар қалған 85% анықтайды [1]. Ең маңызды "икемді дағдыларға" мыналар жатады: топта жұмыс істеу қабілеті, шешім қабылдау және мәселелерді шешу қабілеті (көшбасшылық), ұйымдағы және одан тыс адамдармен қарым-қатынас жасау қабілеті, жоспарлау, ұйымдастыру және басымдық беру қабілеті, ақпаратты іздеу және өңдеу қабілеті.

Сондықтан, білім алушылардағы "икемді дағдыларды" дамытуға білім беруді қайта бағдарлау болашақ еңбек қызметіндегі табысты шешудің негізгі буыны болып табылады. Өмірге деген құлшынысы жоғары, бейімі бар, ұжыммен жұмыс істей алатын және сыни ойлау дағдылары дамыған ынталы адам – ол ұзақ уақыт бойы сұранысқа ие болады. Мысалы, Wall Street Journal зерттеулеріне сәйкес, басшылардың шамамен 90% - ы дәл осындай жұмысшылардың жетіспеушілігін сезінеді [1].

Бүгінгі таңда бұл мәселені шешу қазіргі заманғы білім беруді мәселелерін қозғайды, ол білім алушыларда ХХІ ғасырдың құзыреттерін дамытуға бағытталған. Қазіргі қоғамның дамуымен білім де дамуы қажет. Ғасырлар бойы қалыптасқан педагогикалық жүйе жойылмай дамуы керек, яғни, педагогикалық екпін басқа арнаға ауысуы керек. Ең алдымен, білім алушылардан материалды жаттау және есептерді шешудің монотонды әдістерін пысықтау емес, әмбебап құзыреттіліктерді дамыту талап етіледі. Сондықтан, біз осы дағдыларды күнделікті сабақ барысында әсіресе, 100 баллдық критериалды бағалау жүйесінде Блум таксономиясының сатылары арқылы орындау (яғни, чек парақтарды пайдалану) барысында жүзеге асыра отыра, жақсы нәтижелерге жеттік деуге болады.

Зерттеу нәтижелері мен талқылау.

Soft skills негізгі дағдыларын жеке-жеке қарастырсақ:

1. Адамдармен қарым-қатынас жасау қабілеті

Қарым – қатынас - бұл қарым-қатынас қабілеті, ашықтық және басқа адамдармен байланыс орнату, сондай-ақ оларға қажетті әсер ету мүмкіндігі.

Бұл бағытта оқыту процесінде оқытушының қызметі өз идеялары мен ойларын қол жетімді және қызықты түрде жеткізу дағдыларын дамытуға бағытталуы керек; курстастарымен де, басқа ересектермен де сенімді сөйлеу; аудитория алдында сөйлеу. Бұл Блум таксономиясы бойынша чек парақтың *1 тапсырмасы-білу*. Бұл жерде білім алушы үй тапсырмасын ауызша айта отыра өз ойларын толық және ашық, бүкпесіз айтып, аудитория алдында сөйлеуге машықтанады.

2. *Командада жұмыс істеу қабілеті*-бұл тыңдау қабілеті, бір мақсатты көру және ортақ идеяның жеке амбицияларымен байланысын табу қабілеті, басқаларға көмектесуге және қиын жағдайда қолдау көрсетуге дайын болу, басқаларды өз мақсаттарының дұрыстығына сендіру және туындаған мәселеде бір ымыраға келу мүмкіндігі. Мұнда *2 тапсырма түсінуді* -2 немесе 3 топқа бөлініп, интеллект карта немесе кластер жасап, берілген тапсырмаларын қорғайды.

3. *Ақпаратты іздеу және өңдеу қабілеті*- оқытушы білім алушыларды тәуелсіз болуға, әртүрлі дереккөздерді қолдана отырып, дұрыс ақпарат алуға, жалпылауға, жанашырлыққа, талдауға, белгілі бір қорытынды жасауға үйретуі керек. Осылайша, оқу тапсырмаларын орындау үшін қажетті ақпаратты іздей білу-негізгі әмбебап оқу әрекеттерінің бірі болып табылады. Мұнда *3 тапсырма қолдануда* әр білім алушыға жеке-жеке тапсырмалар беріліп, өз беттерінше ақпараттар тауып өздігінен тапсырмаларды орындайды.

4. *Шешім қабылдау және проблемаларды шешу қабілеті*.

Оқытушының міндеті - басқа адамдарды түсіну және сезіну қабілеттерін дамыту; білім алушыларға олардың қабілеттері мен мінездеріне сәйкес келетін міндеттер қою және оларды орындауға үйрету; білім алушылардағы көшбасшылық қасиеттерді дамыту, оларды жігерлендіру және оларды жетелеу.

Көшбасшылық қасиеттерді әртүрлі клубтардың жұмысын ұйымдастыру, қызығушылықтар бойынша сабақтар өткізу, жоғары курс білім алушыларының төменгі курс білім алушыларына, ал курстастарының бастаушыларына жетекшілік ету арқылы дамытуға болады. Егер оқытушының өзі қандай да бір кәсіпке құмар болса, онда ол пікірлес адамдар тобын жинайды және кез-келген баланың жан дүниесінде резонанс тудырады. Сонда білім алушылар өздері қызықтыратын салада бастама көтереді. Мұнда *4 тапсырма-талдау, салыстыру, айырмашылығын табу* арқылы, берілген тапсырманы талдап, салыстырып, өз пікірлерін білдіреді.

5. *Жоспарлау, ұйымдастыру және басымдық беру қабілеті ұйымдастырушылық қабілеттерге* жатады. Ұйымдастырушылық қабілет-бұл мақсатқа жету үшін адамдарды біріктіру және өзін және басқаларды іс-әрекетке ынталандыру қабілеті. Бастамашылық, өзіне және басқаларға деген талап, егжей – тегжейге назар аудару, өкілдік ету немесе өзін-өзі жасау қабілеті-бұл ұйымдастырушының маңызды қасиеттері болып табылады.

Колледж қабырғасында жүргенде білім алушылар барлық жоспарланған істерді орындауға үлгеру үшін өз уақыттарын тиімді ұйымдастыруды үйренуі керек: оқу, колледжішілік іс-шараларына қатысуы, үйірмелер мен секцияларға қатысу; топ құра білу; тез шешім қабылдау сияқты дағдыларды меңгеруі қажет.

Мұнда *5 тапсырма* - жоспар құрып, әзірлеп, оған қорытынды жасауға үйренеді.

6. *Қазіргі әлемдегі ең танымал жеке қасиеттердің бірі-шығармашылық (креативность)*. Шығармашылық адам таныс жағдайларда стандартты емес, мүлдем жаңа шешімдер таба алады, ол жаңа идеяларды ойлап тауып, жүзеге асыра

алады. Осындай блум таксономиясына негізделген тапсырмаларды орындай отыра білім алушылардың білім деңгейлері өсіп, жетістіктерге жетуге жол ашылады. 6 тапсырма – **Бағалауды** орындайды. Аргументтер келтіреді, өз көзқарасын қорғайды, дәлелдейді, болжайды.

Қарым-қатынасты дамыту үшін оқытушыларға сабақтарда оқушылардың пікірталасқа белсенді қатысуын ынталандыру, жұмыстың пікірталас формаларын практикаға енгізу ұсынылады; білім алушылар курстастарымен академиялық жобаларды бірлесіп жүзеге асыратын, спорттық және шығармашылық іс-шараларға қатысатын, қызығушылықтары бойынша үйірмелерге қатысатын жұмыс түрлеріне артықшылық беру; жоғары курс білім алушылары үшін мамандық күндерін ұйымдастыру; жұмыс дағдыларын дамыту түйіндеме жасау, өзін-өзі таныстыру және сұхбат алу т.б. жүзеге асыруы қажет.

Тиімді қарым-қатынасты ұйымдастыруға қажетті *негізгі қасиеттердің бірі-позитивтілік*. Позитивтілік-бұл өзіне және басқа адамдарға деген сенім. Бұл адам оқиғаларға әртүрлі қырынан қарай алатын және айналасындағы барлық нәрселерден позитивті табуды қалайтын әлемге деген көзқарас. Өзіңіздің мысалыңызбен позитивтілікке тәрбиелеу жақсы. Оқытушылар мен білім алушылардың қолдауы мен назары позитивтілікті дамытудың негізгі құралы болып табылады. Оқытушы әрқашан кеңес беруге, жағымды оқиғаларға назар аударуға дайын болуы керек.

Білім алушыларға осындай мақстатар мен міндеттер қоя отыра, мынадай нәтижеге жеттік деуге болады. Бұл 1 курс білім алушыларының 1 семестрді аяқтағандағы білім көрсеткіштері: 2 сызба.

Мұнда білім алушылардың білім көрсеткіштерінде көп ілгерілеушілікті байқауға болады.

Жұмсақ дағдылар жүйесі білім алушыларға мынадай оң өзгерістер берді деуге болады:

- кешенді және ерекше тапсырмаларды орындау, бұл үшін оларға командада жұмыс істей білу және дамыған сыни ойлауды;
- жаңа білімді өз бетінше игеру, жаңа ақпаратты іздеу үшін оларда бар құзыреттер мен білімді пайдалануды үйренді;

- оқу процесінде ересек өмірде қолдануға болатын қол жетімді заманауи технологияларды қолдануды;
- оқытушылардан қолдау алып, олармен өздерінің жетістіктері мен сәтсіздіктерін талқылап, білім беру бағытын жоспарлауды.

Адам өзінің өмір сүріп жатқан қиын ортасының сын-қатерлеріне жауап бере отырып, дамуын талап етеді: ақпаратты өз бетінше өндіру және сыни тұрғыдан бағалау, командада жұмыс істеу дағдыларын игеру, нәтижеге жұмыс істей білу және табысқа жете білу, көшбасшылық қасиеттерге, ерік-жігерге, жауапкершілікке ие болу. Яғни, қазіргі заманда жұмыс берушілерді қызметтің кез-келген түрінде табыстың кепілі деп танылған Soft skills («икемді» дағдылар) көбірек қызықтыра бастады. Қазіргі жастар жоғарғы оқу орнын бітірмей-ақ, өзінің көшбасшылық қабілеті арқылы табысқа жетуде. Мысал ретінде блогерлерді алып қарасақ болады. Бұл жерде білімнен гөрі өзіндік даму мен ерік-жігерлері табысқа жетелеп тұр. Яғни, адамдармен сенімді түрде сөйлесіп, өздеріне қаратып қызықтыра білу де – белгілі бір шыңға жетелейтін дүние[5].

Қорытынды: Дегенмен де, Soft skills икемді дағдылар жүйесін қалыптастыруға бағытталған білім беру процесін ұйымдастыру әдістерін қайта құруды, диалог құру әдістерін белсенді қолдануды, ойын, пікірталас әдістерін қолдануды, оқушылардың жобалық әрекеттерін, сабақ уақытында және сабақтан тыс жұмыстарды біріктіруді талап етеді [2,3].

XXI ғасыр дағдысын меңгерген білім алушыны жеке тұлға ретінде қалыптастыру – бүгінгі педагогтардың басты мақсаты. Бәсекеге қабілетті, шығармашылық тұрғыда өз ойын еркін жеткізе алатын, тұлғаға бағдарланған құндылықтарды бойына сіңірген, кәсіби тұрғыда құзіреттілігін мектеп жасынан ала білген функционалды сауатты жеке тұлға – қоғам дамуының қозғаушы күші болып қала бермек.

Әдебиеттер:

1. Волосков И.В. Социальная антропология.-М., НИЦ., 2009.-с.130
2. Волосков И.В. Инновационные технологии организации работы с молодежью// Актуальные проблемы инновационного развития образования.-М., Ритм, 2019.-С. 72-79
3. Ткаченко А.В. Проектная методика преподавания социологии// Актуальные проблемы инновационного развития образования -М.,2019.
4. Абай атындағы ҚазҰПУ-ң ХАБАРШЫСЫ «Педагогика ғылымдары» сериясы, № 4 (72), 2021. 141 бет.

ОҚЫТУДА ЗАМАНАУИ ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ МАҢЫЗЫ

Кансарбаев Асланбек Қорганбекович
тарих пәнінің оқытушысы
Төлқожаева Жадыра Жақыпжанқызы
информатика пәнінің оқытушысы

Аннотация. Оқыту заманауи озық технологияларды тиімді пайдалану, жаңа ойды қолдану, жаңа әдісті пайдалану, оқытудың жаңа техникалық құралдарын білім алушының қызығушылығына негіздей отырып оқыту үшін қажет.

Оқытуда заманауи озық технологияларды тиімді пайдалану маңызды деген пікірге сүйенетін болсақ, қазіргі білім беру жүйесі оқытудың ойын түріндегі әдістемелерін жоққа шығармайды, және студенттердің жаңа білімді меңгеру процесіне қатысуына мүмкіндік беретін қабылдау механизмдерін қажет етеді. Өйткені, алдымен нәтижелі оқуға қызығушылық қалыптасып, содан кейін қолдау көрсетіледі [1].

Қазір студенттерді сурет салу, ескі фильмдерді көру немесе тарихи әдебиеттерді оқу арқылы баурап алу екіталай. Сондықтан бүгінгі күні білім беруде VR және AR қолдауы бар құрылғылар көбірек танымал болып келеді

Білім беру үшін VR және AR қолданудың маңыздылығы қандай? Елестетіп көріңізші: оқытушыларға, мысалы, Мысыр пирамидалары мен олардың құрылыс ерекшеліктері туралы біркелкі немесе, керісінше, тым құлшыныспен сөйлесудің қажеті жоқ. Виртуалды шындық дулығаларының көмегімен студенттер өз оқу үстелдерінде саркофагтары бар туннельдер арқылы серуендей отырып, мыңдаған жылдар бұрын болған маңызды тарихи оқиғаларға өз беттерінше анализ жүргізе және тарихи оқиғаларды бағалай алады. Осындай оқыту сценарийлерімен бүгінгі күні қоғамда сұраныс аз болып қалатын, бірақ қазіргі ғылымның жан-жақтылығын сақтау үшін әлі де өте қажет болып табылатын осындай мамандықтардың тұтас ұрпағын өсіруге болады.

Виртуалды және кеңейтілген шындықтың оқытудағы артықшылықтары қандай? Олар адам қабылдайтын ортаны, біздің жағдайда оқыту ортасын құруға мүмкіндік береді. Шындығында, VR/AR жаңа білім беру үшін, әсіресе жасөспірімдерді және жастарды оқыту үшін қолайлы жағдайларды модельдеуге жағдай жасайды [2]. Білім беру процесінде оқытушы тек бағыт береді, ал студент өзі барлық қабылдаған ақпаратты талдай, сезіне отыра меңгереді.

Көптеген ірі компаниялар білім беру мақсатында виртуалды шындық саласында өз шешімдерін ұсынады. Оны жасаушылар виртуалды шындық құралдарының толық жиынтығын (құрылғы + бағдарламалық құрал) ғана емес, жаппай оқытуға мүмкіндік беретін кешенді шешімді ұсынады. Мұның бәрі қазір бюджеттік смартфондар деңгейінде қол жетімді. Google Cardboard кілт сөздері арқылы қажет құрылғыны жасау нұсқасын да қарастыруыңызға болады. Қажет құрылғылар картон қорап, 2 линза және телефон. Google сайтында үлгі бар.

Кеңейтілген шындық білім беруде де бірте-бірте ерекше орын алуда. AR ерекшелігі - ол қоршаған ортада болып жатқан процестер туралы түсінікті кеңейтуге мүмкіндік береді. Жаңартылған сенсорлық деректер жаңа емес, бірақ жеткілікті таныс ортада қалыптасады. Кез келген объектілерді олар бастапқыда болмаған белгілі бір ортада орналастыру оқу тапсырмаларын орындау үшін ең ерекше тәжірибелерді модельдеуге мүмкіндік береді. Толықтырылған шындықтың пайда болуының өзі көп жағдайда тәрбиелік міндеттерге байланысты. Бұл әртүрлі оқу материалдарындағы қосымша көрсеткілер мен белгілердің суреті белгілі бір объектілерді көрсетуге мүмкіндік берді, оларды қабылдау үшін көрнекі етеді.

Кеңейтілген шындық саласындағы ең алғашқылардың бірі американдық үш ірі университеттің ғалымдары демеушілік жасаған «Қосымша кеңейтілген шындық» жобасы болды. Жоба АҚШ білім департаментінің грантымен жүзеге асырылды. Зерттеудің бір бөлігі ретінде әзірлеушілер американдық студенттерді оқытуға арналған толықтырылған шындық алгоритмдерін құру туралы деректердің айтарлықтай көлемін қоғамдық игілікке орналастырды. Өзінің нақты мектебінің айналасында қозғала отырып, орналасқан жеріне байланысты оқушы білім беру тапсырмаларын алды, оны тек өз білімімен ғана емес, сонымен қатар жүйені пайдаланудың белгілі бір дағдыларының көмегімен шешуге тура келді.

Сонымен қатар, AR функциясы бар, оқытушылардың шығармашылығына қажетті келесі пайдалы және тегін мобилді қосымшаларды ұсына аламыз:

1. JigSpace
2. Math Ninja AR
3. Animal Safari AR – 3D Learning
4. Big Bang AR

JigSpace пайдаланушыларға әртүрлі күрделі механизмдердің, нысандардың немесе идеялардың қалай жұмыс істейтіні туралы айту үшін кеңейтілген шындықты пайдаланады. Оның көмегімен сіз Жер қабаттары неден тұратынын, ғарыш станциясының әртүрлі бөлімдері не үшін жауап беретінін, реактивті қозғалтқышты не істейтінін және т.б. білуге болады.

Әрбір үлгіні аударуға, үлкейтуге және бөлшектеуге болады. Қолданбалар кітапханасында астрономия, физика, тарих, мәдениеттану, геология салаларынан ондаған интерактивті сабақтар бар. Егер бұл жеткіліксіз болса, өз презентацияларыңызды жасау үшін iPad-қа арналған Jig Workshop орнатуға болады.

Math Ninja AR - жасөспірімдерге арналған математиканы оқытудың өте тиімді әдісі. Бұл студенттерді математикаға ынталандырудың тамаша тәсілі. Сұрақтар үнемі өзгеріп отырады, сондықтан олар әр уақытта әр түрлі математикалық сұрақтарды шеше алады.

Карточкаларды жинау - бұл студенттерді ойынға қайта оралуға және оларда жоқ карталарды жинауға талпындыратын керемет мүмкіндік. Әрине, бұл оңай

емес, ол өз коллекциясын сезіну үшін жаңа карталарды алу үшін қиын математикалық сұрақтарды шешуде көп жұмыс істеуі керек.

Animal Safari AR – 3D Learning тіл үйренуге арналған таптырмас мобильді қосымша. Сәйкесінше, ағылшын тілін үйренуге таптырмайтын қосымша.

Big Bang AR – Еуропаның ядролық зерттеулер орталығы (CERN) мен Google Arts & Culture арасындағы ынтымақтастықтың нәтижесі болған ғаламның тууы мен эволюциясы туралы кеңейтілген шындық қолданбасы. Уақытқа 13,8 миллиард жыл артқа шегініп, кеңістіктің, уақыттың және біздің бүкіл ғаламның қалай пайда болғанын білуге болады.

Қосымшаның басты ерекшелігі - толықтырылған шындықпен жұмыс істеу. Осының арқасында пайдаланушы Ғаламның пайда болуын бақылап қана қоймай, олар туралы көбірек ақпарат алу үшін объектілермен өзара әрекеттесе алады.

Сонымен қатар, қазіргі уақытта ойын платформаларын да оқыту, тәрбие үрдісінде қолдану өз жемісін беруде [3].

Мысалға, Minecraft ойын платформасын оқыту - тәрбиелеуде қолдану колледжімізде тәжірибеге енгізілген. Атап айтсақ:

Оқу-тәрбие жұмысы бойынша колледжімізде «Менің мінсіз колледжім» тақырыбында Minecraft ойын платформасында білім алушылар жобаларын ұсынған болатын. Білім алушылар өз шығармашылық әлеуетін көрсете отырып, өздері үшін маңызды факторларды жобаларын қорғау барысында атап берген болатын. Яғни бұл дегеніміз, студенттер тәрбиесінде, білім беруде нені ескеру керек, студенттермен қалай ашық әңгімеге қол жеткізе аламыз деген сұрақтардың дайын шешімі бола алды.

«Қонақүй бизнесі» мамандығы студенттерінің қорғаған курстық жұмыстары, өздері білетін үйреншікті ортада өз мүмкіншіліктерін көрсете алуына септігін тигізді.

Тарих пәнінде әлемдік тәжірибе көрсеткендей тарихи оқиғаларды ойын платформасында өздері талдай отырып құрастыру, білім алу барысында өз жемісін беруде [4]. Студенттерге жоба бойынша ұсынылған тақырыптар, «Өркениет: даму ерекшеліктері», «Мемлекет, соғыс және революциялар тарихы». Аталған тақырыптар студенттер үшін қызықты, әрі тақырып бойынша талдау жасауға қажетті тақырып ретінде студенттермен бірлесе отырып таңдалып алынды.

Қазіргі уақытта осы жобаларды дайындау барысында студенттердің сұрақ қоюы жиіледі, яғни сұрақ қою арқылы аталған тақырып зерттеліп жатқандығын бақылай аламыз [5].

Қорытынды: Қазіргі уақытта заманауи технологияларды қолданудағы ілгерілеушілік айтарлықтай байқалады. Бұл білім беру технологияларына жарқын графика арқылы ойын атмосферасына енуге, оқу мен ойын-сауық үйлесімді үйлесетін кеңістік құруға мүмкіндік беретін технологиялық инновацияларға ілесуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, оқу процесінде компьютерлік ойындар мен күрделі ойындарды пайдалану 100% нәтижеге кепілдік бермейтінін түсіну

керек, өйткені тамаша графика мен таңғажайып анимация тиімді оқу үшін ең маңызды нәрсе емес.

Әдебиеттер тізімі:

1. Бижанов, Е. Г. Технологии дополненной реальности в образовательной сфере (обзор) / Е. Г. Бижанов. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2020. — № 31 (321). — С. 10-12. — URL: <https://moluch.ru/archive/321/72914/> (дата обращения: 24.01.2023).
2. <https://planshet-info.ru/kompjutery>
3. <https://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-aktualnosti-razrabotki-metodov-ispolzovaniya-sredstv-geymifikatsii-i-igrovyyh-tehnologiy-v-sistemah-upravleniya-obucheniem/viewer>
4. https://elar.rsvpu.ru/bitstream/123456789/25420/1/RSVPU_2018_400.pdf
5. Думиньш А. А. Компьютерные игры в обучении и технологии их разработки / А. А. Думиньш, Л. В. Зайцева // Образовательные технологии и общество. — 2012. — №3. — С. 534–544.

**МАМАНДАРДЫ ДАЙЫНДАУДА ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ
РЕСУРСТАРЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ**

Қожабергенова Айтжан Кайдаровна

*№2 Алматы мемлекеттік
гуманитарлық-педагогикалық колледжінің
арнайы пәндер оқытушысы*

Аннотация. *Мамандарды дайындауда цифрлық білім беру ресурстарын қолданудың тиімділігі мен мүмкіндіктері жайлы, сонымен қатар болашақ маманның алғашқы практикаларында оқу үрдісінде цифрлық білім беру ресурстарын қалай қолданғаны жайлы айтылады.*

Оқу процесінде жеке тұлғаның білікті маман етуге бағытталған оқыту тәсілдерін озық тәжірибемен сабақтастыру бүгінде күн тәртібіне шықты. Өйткені, белгілі бір оқу орнын бітіріп шыққан түлектің алған білімі жұмыс берушінің талабымен сәйкес келе бермейді. Ақыры, сол маманға мұқтаж болып отырған жұмыс беруші жас кадрды қайтадан даярлап, оқытуға мәжбүр. Қоғам талабына сай мамандар даярлау – бүгінгі күннің басты мәселесі. Сондықтан да кәсіптік білім беру саласында студенттерді кәсіби мамандыққа үйрету және тәрбиелеуде оқытушы-педагогтің орны ерекше. Оқу процесін жетілдіру, білім алушылардың қазіргі кезеңдегі технологиялық процестерді меңгеруі үшін оқу процесінде көптеген инновациялық әдістерді тиімді қолдана отырып, мамандығын жақсы меңгерген, білімін әрі қарай жетілдіріп отыратын білікті де, білімді кәсіби мамандар даярлауға әбден болады деп есептеймін.

Қазіргі заман талабы оқу–тәрбие процесіне түбегейлі өзгертуді талап етіп отыр.

Оқушы – Мұғалім, Оқушы - Оқушы, Оқушы - Мұғалім, Оқушы – Оқушы
 Заманауи білім берудің ерекшелігі: жаңа ақпарат беру; заманауи технологияны меңгерту; іздендіру; өз бетімен жұмыстарды орындату; ой-қиялын, сыни ойлауын дамыту; іскерлік пен дағдыны қалыптастыру; қызығушылықты, ынта-ықыласты арттыру; топпен жұмыс істеуді үйрету және т.б.

Жоғарыда аталған ерекшеліктерді ескере отырып педагогика пәнінен өткізілген сабағыммен бөліскім келеді.

Сабақ жоспары

Күні		
Оқытушы		
Модуль/ Пән атауы	КМ 08 Білім үрдісін әдістемелік қамтамасыз ету Педагогика	
Топ		
Сабақтың тақырыбы	Дидактика, оқыту теориясы.	
Оқыту нәтижесі (Оқу сабақтары барысында білім алушылар игеретін кәсіби біліктердің тізбесі)	Дидактиканы, оқыту теориясын, әдістерін, формаларын анықтау	
Сабақ мақсаттары	Дидактиканың мәнін мақсатын, оқыту теориясының ұғымдарын талдау, түсіндіру	
Бағалау көрсеткіштері	1. Дидактика ұғымын, мақсат-міндеттерін түсінеді 2. Оқыту теориясының ұғымдарын анықтайды; 3. Дидактиканы дамытуға үлес қосқан ғалымдардың жұмысын пысықтайды 4. Оқыту процесіндегі дидактиканың рөлін атайды	
Сабақтың түрі	Жаңа білімді бекіту сабағы	
Оқыту әдістері мен тәсілдері	Wordwall, LearningApps., «Сәйкестендіру», «Білім жәшігі», «SWOT» талдау, «Еркін микрофон»	
Пәнаралық байланыс	Жеке әдістемелер	
Оқу анықтамалық және әдістемелік әдебиеттер, интернет ресурстары ЦФР	«Педагогика» Ш.Құрманалина Астана «Фолиант» 2007 ж, «Педагогика» С.Әбенбаев, Ж.Әбиев «Фолиант»Астана - 2009 ж, Kitaphana.kz , www.google.kz	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері / жоспарланған уақыт	Жоспарланған іс-әрекет	Оқу құралдары мен ЦФР
I. Ұйымдастыру кезеңі 1-2 мин	Сәлемдесу, түгелдеу,	

<p>БІЛУ 5-7 мин</p>	<p>Алдыңғы сабақты бекіту мақсатында тапсырмалар орындаймыз. Дидактика дегеніміз не? Дидактиканың негізін қалаған ғалымдарды атаңыздар. Сабақ презентациясы canva.com да жасалған. https://www.canva.com/design/DAFQNoC2CEw/m-oyEJZbtjRkbhVV43H6iQ/view?utm_content=DAFQNoC2CEw&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton 1. Дидактикада қолданылатын терминдерді атау 2.Түсіп қалған сөз, орнына қою (Дидактика, дидактиканың анықтамасы, оқыту процесі) Wordwall арқылы орындау https://wordwall.net/ru/resource/37401535 Білу деңгейі ең төменгі деңгей. Бұл әдісті қолдану арқылы білім алушылардың пән бойынша сөздік қорын (термин сөздер), байқампазығын, оқылым, жазылым, айтылым дағдыларын дамытамыз. Сол үшін әр тапсырмаға 5 баллдан жалпы 10 балл алады. Қате болса баллды кемітеміз. Бірінші болған білім алушыдан сұраймыз, чек-параққа бағалауды ұмытпаймыз</p>	<p>Презентация Wordwall қосымшасы презентация</p>
<p>ТҮСІНУ 5-7 мин</p>	<p>Дидактика қандай сұрақтарға жауап беретін еді? Сол сұрақтарға жауап беру үшін оқыту процесін, оқытудың мақсатына жету үшін қалай жүзеге асырамыз? Пысықтау үшін келесі тапсырмаларды орындаймыз. LearningApps. қосымшасында келесі тапсырмаларды орындаймыз. https://learningapps.org/watch?v=px7szxgja22 Дидактикалық оқытудың сөздік, көрнекілік, практикалық әдістерін анықтайды. «Сәйкестендіру» 20 балл сұрақты оқып, дұрыс жауабын түсіндіреді</p>	<p>LearningApps.</p>
<p>ҚОЛДАНУ 15 мин</p> <p>Үш деңгей орындалсада, барлық тапсырмаларды орындаған жағдайда да алынатын толық балл 50. Жоғары деңгей емес.</p>	<p>1. Теориямен байланыстыра отырып, практикалық әдіс-тәсілдерді көрсету жеке жұмыс А) Садықжан Жансая ЦББР практикада қолдану мүмкіндіктерін түсіндіреді В) Бақадыр Шұғыла жаратылыстану пәнінен өткен сабағымен бөліседі, қолданған әдіс-тәсілдерін талдайды 20 балл, басқа білім алушылар қандай әдіс-тәсілдер қолданғандарын дәптерлеріне жазады.</p>	
<p>ТАЛДАУ 20 мин</p>	<p>Дидактикаға үлес қосқан қазақстандық ғалымдарды еңбектерін талдау 15 балл Топтық жұмыс.</p>	

	1-топ Ахмет Байтұрсынов 2-топ Мағжан Жұмабаев 3-топ Ыбырай Алтынсарин Постер қорғау (әр топ өз жұмыстарын қорғайды, тақырып мазмұнын ашады)	
ЖИНАҚТАУ 15 мин	«Қалай оқыту керек?» сұрағына жауап беру мақсатында оқытудың тиімді әдістерін жинақтау «Білім жәшігі» әдісі арқылы орындалады 15 балл Әр білім алушы ең тиімді әдіс-тәсілдерімен бөліседі.	презентация
БАҒАЛАУ 15 мин	Дидактиканың оқыту теориясының маңызын «SWOT» талдау әдісі арқылы бағалау 20 балл ең жоғары деңгей.	
V.Үй тапсырмасы жайлы ақпарат 2 мин	«Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты» Фишбоун әдісі арқылы орындау	
VI. Сабақты қорытындылау/ бағалау 8 мин	Сабақты білім алушылардың өздеріне қорытынды жасату, сөйлету, дағдыландыру, қалыптастыру. Сөйлеу мәдениетін, сөйлеу тілін дамытуға бейімдеу, сөйлей біле үйрете отыра дағдыға айналдыру. Бүгінгі сабақта жаңадан не білдік? Қандай жаңа ұғымдармен таныстық? Сабақтың қорытындысы бойынша әр білім алушы бағаланады, алған бағаларының мүмкіндіктері айтылады. Сабақ мақсатына жетті. Бүгінгі сабақты қорытындылай отырып, алған білімдеріңізді практикамен ұштастырыңыздар, цифрлық білім беру ресурстарын, оқытудың формалары мен әдіс-тәсілдерін, технологияларын барлық сабақта тиімді қолданады деп сенеміз. Қолдана отырып, оқыту мен білім берудің мақсатын іске асыратындарыңызда практика жүзінде көрсете білдіңіздер. Ең бастысы дидактиканың негізгі сұрақтарына жауап беріңіздер. Бағалау парағын толтырыңыздар. (Жинап алу) Сабақты қорытындылау барысында Мен бүгін не білдім?	
VI. Рефлексия	«Еркін микрофон» әдісі сабақ жайлы өздерінің ой-пікірлерін білдіреді	

Сабақ барысында мүмкіндігінше цифрлық білім беру ресурстары қолданылды. Сабақ презентациясы Canva кросс-платформалы графикалық дизайн қызметі арқылы жасалды. Бұл платформада жасалған презентацияны (PDF форматында) жүктеп алып қолдануға да болады. Wordwall, LearningApps қосымшаларымен де тапсырмалар орындалды.

Цифрлық білім беру міндеті:

- Оқытушының сабаққа дайындығына көмек.
- Оқытушының сабақ өткізу үрдісінде көмек.

- Оқушының үй тапсырмасын орындауда көмек.

Сабақ барысында Ш-45 топ білім алушысы Садықжан Жансая цифрлық білім беру ресурстарын практикада қолдану мүмкіндіктері жайлы тәжірибелерімен бөлісті. « Бастауыш сыныпта АКТ-ны қолдану мүмкіндіктері. Сабақтың әр кезеңіне түрлі АКТ құралдарын оқушылардың жас ерекшелігіне қарай қолдануға болады. Мысалы: үй тапсырмасын тексеру кезеңіне genial.ly сайтында жасалған, барабан әдісін қолданған өте тиімді, себебі барабанды айналдыру ойыны арқылы балалар сұраққа жауап береді және өздеріне балл жинайды. Бұл үй жұмысын тексеріп, бағалауға өте тиімді. Ойынның соңғы бөлігінде сыйлық беріледі. Ол сыйлықты таратпалы материал ретінде шығарып, оқушыларға беруге болады. Екінші, АКТ құралы mentimeter сайтында жасалған.»

Сондай-ақ, Ш-45 топ білім алушысы Бақадыр Шұғыла да жаратылыстану пәнінен өткен сабағымен бөлісіп, қолданған әдіс-тәсілдерінің тиімділігін көрсетіп, талдады. Осы жұмыстарды жүргізе отырып, білім алушылар дидактиканың «қалай оқыту керек?» деген сұрағына жауап берді.

Топ білім алушылары «Қалай оқыту керек?» сұрағына жауап беру мақсатында бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшеліктеріне сай деген ең тиімді әдіс-тәсілдерді «Білім жәшігі» әдісі арқылы орындап, оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып цифрлық білім беру ресурстарын ұтымды қолдануға болатындығы жайлы өз пікірлерін білдірді.

Сабақ барысында заманауи білім берудің ерекшеліктері толықтай жүргізілді.

БИКТЕТЕР БІЛІМНІҢ АҚ ОРДАСЫН – ҰЛҒАТТЫ ҰСТАЗЫМ!

Кошкарбаева Нургул Сатыбалдиевна

*Алматы сән және дизайн колледжінің
тарих, құқық және экономика
негіздері пәндері оқытушысы*

Аңдатпа. *Жаңа білім парадигмасы шығармашылық қызығушылықтары негізінде білімге құндылық бағдарын қалыптастыра отырып, танымдық, шығармашылық, рухани қажеттіліктерін қанағаттандыруды және жан-жақты дамыған, логикасы жетілген жеке тұлғаны қалыптастыруды көздейді.*

*Мұғалім өзінің білімін үздіксіз көтеріп
отырғанда ғана мұғалім, оқуды,
ізденуді тоқтатысымен оның мұғалімдігі де жойылады.*

К. Д. Ушинский

Ұстаз болу – жүректің батырлығы,

*Ұстаз болу – сезімнің ақылдығы.
Ұстаз болу – мінездің күн шуағы,
Ұстаз болу – адамның асылдығы,*

Өмірдегі көп мамандықтардың ішінде жан-жақты білімділікті, икемділікті, шеберлікті, мейірімділікті қажет ететін мамандық бұл – ұстаздық мамандық.

«Ұстазы жақсының ұстамы жақсы» деген мағынада оқушының бойына шынайы білім, білік, дағдыларын дарытып, зердесіне ғылыми негіздерін тоқыта алған, үйренген нәрселерін өмірде, іс жүзінде қолдана білуге жаттықтыра алған сөйлеген сөзі, істеген ісі, парасат пайымы, инабаты, білімінің тереңдігі мен жан-жақтылығы арқылы шәкірттеріне ең беделді үлгі бола алған адам ұстазға саналады.

Екінші сөзбен айтқанда, ұстаз- адамдардың өмірге көзқарасын, сенімін қалыптастыратын, оларға өмірден өз жолын дұрыс таба білуге көмектесетін, айналасына білім, тәрбие нұрын шашып, адамгершілік нұрын төгетін қоғамдық қайраткер, ойшыл тұлға. Ол жеке адамдардың өмірінің дұрыс бағытта дамып, көркеюіне із қалдыратын өмір тәжірибесі мол дана адам болып табылады.

Сондықтан мұғалімнен жан-жақты терең ғылыми білім, жоғары ұстаздық шеберлік, шыныққандық, моральдық таза, табанды, ерік жігерлі, парасатты мінез-құлық талап етіледі [1].

Мұғалім - мәдениеттің қайнар көзі, жастарды қалыптастыратын мүсінші, адамтану мамандығының иесі. Мұғалімдік қызметтің басқа мамандықтан ерекшелігі оның сауаттылығында, көрегендігінде және баланы сауаттандырып, Отанын, ұлтын сүйуге тәрбиелеуде. Басқа мамандық иелерінен мұғалімнің айырмашылығы - ең алдымен оның жұмысында да, үйде де білімін ұлғайтып, тереңдетуге айырықша қабілетті болуы талап етіледі. Ғылыми материалмен жұмыс істей отырып, мұғалім әрдайым оны педагогикалық ой елегінен өткізуге тырысып, оқушылардың өз пәніне деген ынта-ықыласын қалай туғызып, тереңдету жағын ойлайды. Мұғалім мамандығы тек әлеуметтік тәжірибені алмастырушы ғана мамандық емес, ол тұлға қалыптастырушы, адамды адам ретінде тәрбиелейтін мамандық.

Сондықтан мұғалім тұлғасында мынадай қасиеттер болуы керек:

- жоғары азаматтық жауапкершілік және әлеуметтік белсенділік;
- балаға деген сүйіспеншілік, оларға өз жүрек жылуын сыйлауға деген қажеттілігі мен қабілетінің болуы;
- шынайы зиялылық, рухани мәдениет, басқа адамдармен жұмыс жасауға деген ұмтылысының және іскерлігінің болуы;
- жоғары кәсіби шеберлік, ғылыми-педагогикалық ойлаудың инновациялық стилі, жаңа құндылықтар тудыруға және шығармашылық шешімдер қабылдауға дайындық;
- үнемі өзін-өзі тәрбиелеуге және өзін-өзі жетілдіруге деген қажеттілігі мен дайындығының болуы;

- психикалық және физикалық денсаулығы, кәсіби жұмыс жасауға қабілеттілігі және т.б. Мұғалім мамандығы шығармашылық сипатқа ие мамандықтардың бірі. Мұғалім үнемі ізденіс, шығармашылық үстінде болуы тиіс [2].

Қоғамды ілгері дамытатын күш білім десек, болашақтың иегері – жас ұрпақты саналы да білімді етіп тәрбиелеу ұстаздардың қолында. Қазіргі мұғалім:

1. Педагогикалық үдерісте жүйелі жұмыс істей алатын;
2. Педагогикалық өзгерістерге тез төселгіш;
3. Жаңаша ойлау жүйесін меңгере алатын;
4. Оқушымен ортақ тіл табыса алатын;
5. Білімді, шебер, іскер болуы тиіс.

Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекеттің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі – маңызды мәселелердің бірі. Ал ғылым мен техниканың жедел дамыған, мәліметтер ағыны күшейген ХХІ ғасырда жан-жақты дамыған шығармашыл жеке тұлғаны қалыптастыру мектептің басты міндеті болып саналады. Мұғалімнің алдына қойылып отырған басты міндеттерінің бірі – оқытудың әдіс- тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Педагогикалық процесте инновация оқыту мен тәрбиенің тәсілдері, түрлері мақсаты мен мазмұнына, мұғалім мен оқушының бірлескен қызметін ұйымдастыруға жаңалық енгізуді білдіреді. Инновация – жаңалық, жаңашылдық, өзгеріс, құрал және процесс ретінде әлдебір жаңалықты ендіру деген сөз.

Инновациялық оқыту технологияларын теориялық және ғылыми қолданбалы бағыт тұрғысынан зерттеу арқауы етіп оларды оқу процесін жетілдіру бағытында қолдану мәселелерімен Б. Әбдікәрімұлы, В.П. Беспалько, Д.М. Жүсібалиева, В.В. Егоров, К.Г. Нургалиева, Қ.Қ. Қабдықайырұлы, Ж.А. Қараев, Г.К. Қараев, Г.К. Селевко, Ш. Таубаева, Л.А. Шкутина және т.б ғалымдар айналысты. Ж.Аймауытов «сабақ беру үйреншікті жай ғана шеберлік емес, ол жаңадан жаңаны табатын өнер»- деген, яғни оқу үрдісін жаңаша ұйымдастыру, студенттердің әрекеті арқылы ойлау дағдыларын жетілдіруге, шығармашылық қабілеттерін дамытуға негізделуі қажет. Бүгінгі жастардың талабы мен рухани талғамы жоғары. Республикамызда тұлға әлеуетін дамытуға, ойын еркін жеткізуге, инновациялық жобаларды жүзеге асыруға, креативтілікті арттыруға барлық жағдай жасалған. ХХІ ғасыр технологиялық мәдениет, ақпараттық қоғам дәуірі болып табылады [3].

Жаңашыл педагог Ш. Амонашвилиден дамыта оқыту мен шәкірт пен ұстаз арасындағы қарым-қатынастың жолдарын үйренуге болатын болса, С. Н. Лысенкованың тірек схемаларымен оза оқыту әдістерін үйренуге болады. Белгілі психолог Выготский: «Оқыту, білім беру, дамытудың алдында жүріп отыруы керек. Дұрыс ұйымдастырылған оқыту үдерісі ғана баланың жеке басының дамуын үйлестіре алады» – дейді. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында оқыту формасын, әдістерін, технологияларын таңдауда көп нұсқалық қағидасы

бекітілген, білім мекемелерінің педагогтарына өзіне оңтайлы нұсқаны қолдануға, педагогикалық үдерісті кез келген үлгімен, тіпті авторлық үлгімен құруға мүмкіндік береді. Қазіргі заманғы педагогикалық технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалды, кәсіптік адамгершілік, рухани, азаматтық келбеттерінің қалыптасуына әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үлгісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Бұл технологиялардың өзектілігі студенттердің танымдық қызығушылықтарын арттыра отырып, оқу іс-әрекетіне деген мотивацияның жоғары деңгейімен анықталады, бұл туындайтын қарама-қайшылықтарды шешуде, аудиторияда проблемалық жағдайларды жасау кезінде мүмкін болады. Сол қиындықтарды жеңуде студенттерде жаңа білім, актерлік іс-әрекеттің жаңа тәсілдері қалыптасады.

Сонымен қатар, проблемаларды көру, сұрақтар қою, гипотезалар қою, тұжырымдамаларды анықтау, бақылаулар мен эксперименттер жүргізу, қорытындылар мен нәтиже жасау, мәтінмен жұмыс жасау, өз идеяларын дәлелдеу және қорғау қабілеттері білім берудің тәуелсіз нәтижелері сияқты білім нәтижелеріне қол жеткізуге әкеледі [4]. Қазіргі педагогикада ойын, дидактикалық ойын тақырып тұжырымдамасын, тіпті тақырыптың бөлігін, сонымен қатар жалпы технологияның элементін игеру үшін тәуелсіз технология ретінде қолданылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Таубаева Ш. Т., Барсай Б. Т. Оқытудың қазіргі технологиялары. Алматы, 2005.
2. Әбдіғалиев Қ. Осы заманғы педагогикалық технологиялар. – Алматы, 2004.
3. Ф. Б. Бөрібекова, Н. Ж. Жанатбекова Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар: Оқулық. – Алматы: 2014. – 360 бет.
4. <https://bilimger.kz/108387/>

ВОЛОНТЕРСКОЕ ДВИЖЕНИЕ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Қуанышева Алуа Бейбітқызы

*мастер производственного обучения
Алматинского колледжа моды и дизайна*

Аннотация. *Актуальность организации волонтерского движения несомненна и привлекает внимание всё больше педагогов, родителей. Своим примером волонтеры указывают правильный путь, доказывают, что будущее за физически здоровыми, духовно-нравственными людьми с активной жизненной позицией и творческим потенциалом, способными к самосовершенствованию, гармоничному взаимодействию с другими людьми, способными прийти на помощь слабым и оступившимся.*

В современном мире волонтерство приобретает огромное значение. Об этой бескорыстной общественной деятельности известно еще из истории развития человечества.

Касательно оказания добровольной поддержки в казахском обществе, существовал древний обычай – асар, когда оказывалась безвозмездная помощь сородичам при проведении строительных или сельскохозяйственных работ, которые один человек был выполнить не в силах. В Казахстане также идея волонтерства получила развитие с 1993 года. Импульс этому процессу дала программа добровольцев Организации Объединенных Наций. В настоящее время в Казахстане функционирует огромное число самостоятельных волонтерских инициатив и групп. В последние годы волонтерство получило развитие и претендует стать одним из ведущих институтов гражданского общества в Казахстане.

В современном понимании волонтер – это человек, который по доброй воле принял решение посвятить своё время, опыт, знания, умения и навыки общественному благу, помощи другим людям или проведению какого-либо мероприятия на безвозмездной основе.

1 рис. Виды волонтерской деятельности.

Волонтерство – это широкий круг деятельности, включая традиционные формы взаимопомощи, официальное предоставление услуг и другие формы участия, которая осуществляется добровольно на благо широкой общественности без денежного вознаграждения. В последние годы волонтерская деятельность вышла на новый более качественный уровень развития, что не только изменило восприятие у населения смысла волонтерства, но и активно стало поддерживаться государством.

Содействие развитию и распространению волонтерства в нашей стране оказал Закон Республики Казахстан «О волонтерской деятельности» 2016 года, согласно

которому волонтерство отнесено к числу приоритетных направлений социальной и молодежной политики.

2020 год Президентом РК Касым-Жомартом Токаевым объявлен Годом волонтеров, что открыло большие перспективы для казахстанских добровольцев. Инициатива сверху дала импульс в развитии волонтерского движения в Казахстане и позволила сделать из института волонтерства мощный социальный лифт.

Во многих учебных заведениях развивается волонтерская деятельность и созданы волонтерские отряды различного направления. Студенты Алматинского колледжа сервисного обслуживания не остались в стороне. Среди них огромное число неравнодушных людей, готовых прийти на помощь.

В нашем колледже существует волонтерский кружок «Ашық жүрек» руководителям я, а также нашего колледжа. Эти ребята входят в студенческий совет колледжа. Наша миссия – помогать людям с ограниченными возможностями здоровья и другим категориям. Студенты с первого курса вступают в волонтерское движение и на протяжении всего срока обучения активно участвуют и реализуют проекты, в данную работу включены и помогают с особым усердием педагоги нашего колледжа.

В колледже разработана программа развития волонтерского движения на 2022-2023 годы, предусматривающая конкретные мероприятия по развитию волонтерства.

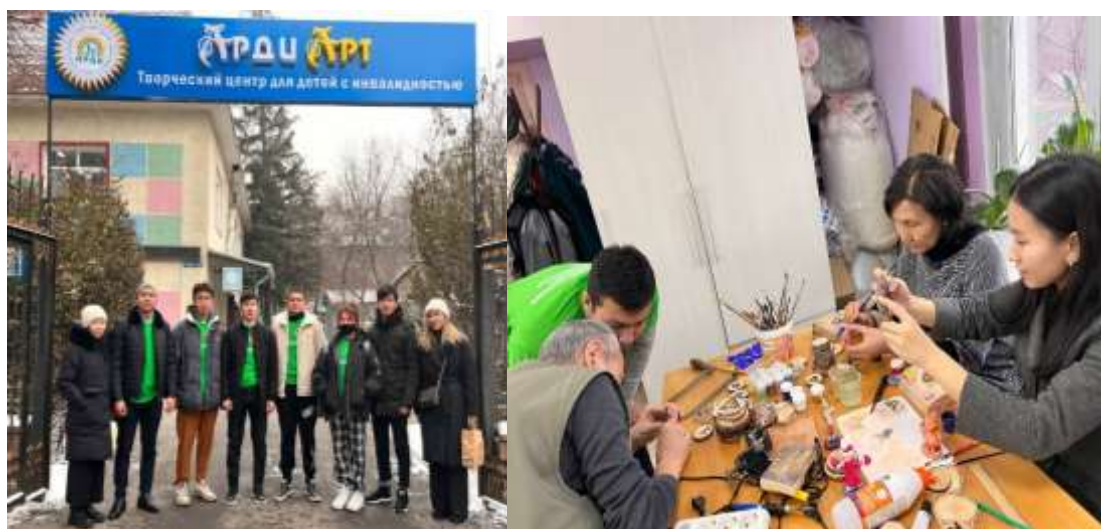
Сегодня в колледже стали традиционными благотворительные мероприятия: «Внимание пожилым людям», «Подари улыбку детям», «Добрые дела – добрые люди».

В октябре 2022 года волонтеры и педагогический состав подготовили различные виды бауырсков и вручили детям из центра «Парасат», а также пожелым людям из центра социальных услуг «Шаңырақ».

В декабре того же года, волонтеры клуба «Ашық жүрек» посетили «Творческий центр «АРДИ арт», где поучаствовали в мастер классе и познакомилась с молодыми людьми с особыми потребностями.

Наши волонтеры участвовали в затяжном флешмобе: 6-дневной акции против бытового насилия.

В предверии нового года наши волонтеры организовали концерт в ОО «Ассоциации родителей детей-инвалидов» для младшей группы.

В конце года мы отправились на волонтерскую помощь в ресторан «Жулдыз» где «Творческий центр «АРДИ арт» организовали городской утренник родителям детей инвалидов.

Подводя итог, следует сказать, что волонтерская деятельность - важный ресурс, который с каждым днём становится всё более значимым и актуальным.

Хотелось бы сказать, что волонтерство - это не отъемлемая часть нашей жизни, играющая огромную роль, в нашем духовном развитии. Для нас волонтерство это не просто хобби, но и образ жизни, именно поэтому мы принимаем участие в различных проектах и акциях, организованных добровольческими движениями. Ведь благодаря этому мы делаем мир чуточку лучше.

Список литературы:

1. Спортивное волонтерство как одна из важных составляющих проведения спортивных состязаний международного уровня. Текст научной статьи по специальности «СМИ (медиа) и массовые коммуникации» Тихоновская Я.С., Мартиросова Т.А., Евсюкова К.М.;
2. «Мир социального волонтерства» Ю.С. Белановский, И.В.Ширшова;
3. Социальное волонтерство. Теория и практика;
4. <https://sn.ria.ru/20180201/1513742281.html> - Социальное волонтерство: доброволец широкого профиля.

ҚАЗІРГІ ОҚУ-ТӘРБИЕ ҮДЕРІСІНЕ РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІККЕ НЕГІЗДЕЛГЕН БІЛІМ БЕРУДІ ЕНГІЗУДІҢ МАҢЫЗЫ

Маглумова Гулим Сембековна

*«Өзін-өзі тану» АҮД гуманитарлық колледж
директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары*

Бәрімізге белгілі бүгінгі қоғам алдында тұрған ең жауапты міндет – тәуелсіз мемлекетіміздің уығы болып қадалатын қоғам мүшелерін, яғни жас ұрпақты адамгершілік қасиетке тәрбиелеу, тиянақты білім беру. Бұл туралы аз айтылып жатқан жоқ. Адам бойында адамгершілік құндылықтар болмаса, олардың орнын ешқандай терең білім толтыра алмайтынын өмірдің өзі дәлелдеуде. Балалар мен жастар тәрбиесінің болашағы – олардың адамгершілік- рухани қасиеттерін дамыта отырып, нағыз Адам етіп қалыптастыруда. Сонда ғана жас ұрпақ халқын, Отанын, айналасын риясыз сүйетін, нағыз толыққанды тұлғаға айналмақ.

«Жаңа туылған нәрестенің ақыл-ойы, миы таза болады, қайырымдылық пен зұлымдықтың ешқайсысын таңдай алмайды, бұл екеуі де адамның өмір сүру үдерісінде жиналады», - дейді әл-Фараби бабамыз.

Иә, құнды қасиеттерге ие болу, рухани бай адамды қалыптастыру оның туған кезінен басталуы тиіс. Баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, секілді адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіруде отбасы мен ұстаз маңызды роль атқармақ. Өсіп келе жатқан ұрпақты мәдениетті, парасатты, білікті, көргенді етіп тәрбиелеу, олардың дүниетанымын жоғары деңгейге көтеру, ұлттық намысы жоғары ұландарды тәрбиелеу ісі ұстаздарымыздың еншісінде екені айқын. Сондықтан да Шәкәрім бабамыз «Ғылымға ар ілімін енгізу қажет» деп тегін айтпаса керек.

Халқымыз арнайы тәрбие орындарынан тәлім, жоғары білім алмаса да мол өмірлік тәжірибесі мен қанға сіңген рухани-адамгершілік қасиеттерінің арқасында ата-анасын қарттар үйінде жәутендетпеген, баласын жетімханада жәудіретпеген, отбасын тастап кетіп жетімсіретпеген, шаранасын далаға лақтырып шырқыратпаған, осындай болған және сондай ұрпақ өсіріп, тәрбиелеген. Біз қазір іспен де, сөзбен де жүзеге асыра алмай отырған ізгілендіруді оқу-тоқусыз-ақ баланың бойына сіңірткен халық қасиетіне бас имеске шараң жоқ. Сондықтан да балаға ең алдымен ұлттық тәрбие берілу керек. Олай дейтініміз ұлттық құндылық адамды тәрбиелеудегі ең негізгі құрал болып саналады. Осы ретте бабаларымыз: «Баланды өз тәрбиеңмен тәрбиелеме, өз ұлтыңның тәрбиесімен тәрбиеле, сонда ғана оның болашағы биік» деген болатын.

Ұлттық тәрбие рухани-адамгершілік тәрбиемен ұштасқанда еліміздің ертеңі болатын ұландар өсіп, жетілмек. Адамгершілік тақырыбы қашан да мәңгілік.

- Әр бала адамгершілікті күнделікті тұрмыс-тіршілігінен, өзін қоршаған табиғаттан бойына сіңіреді.

- Жас ұрпақтың бойына адамгершілік қасиеттерді сіңіру – ата-ана мен ұстаздардың басты міндеті. Адамгершіліктің қайнары - елі, отбасы, олардың өнері, әдет-ғұрпы.

- Руханилықтың негізінде баланың мінез-құлқы қалыптасады, ар-ұят, өзін-өзі бағалау және адамгершілік сапалары дамиды

«Егер балаға қуаныш пен бақыт бере білсек, ол бала солай бола алады», - дейді ұлы педагог Василий Сухомлинский. Демек, шәкіртке жан-жақты терең білім беріп, оның жүрегіне адамгершіліктің асыл қасиеттерін үздіксіз ұялата білсек, ертеңгі жеке тұлғаның өзіндік көзқарасының қалыптасуына, айналасымен санасуына ықпал етері сөзсіз. Рухани-адамгершілік білім беру – жас ұрпақтың бойына өмірдің мәні, сүйіспеншілік, бақыт, сыйластық, татулық, бірлік, төзімділік сынды құндылықтарды дарыту арқылы адамның қоғамда өз орнын табуына, қабілет-қарымының ашыла түсуіне, ақыл-парасатының дамуына, яғни сәнді де мәнді өмір сүруіне қызмет етеді. Осындай мейірім мен сүйіспеншілікке сусындаған бала болашақта рухани жетілген тұлғаға айналмақ. Ал рухани жетілген тұлғаның бойында төмендегідей адамгершілік ұстанымдар болуы тиіс:

- өзінің қадір-қасиетін сақтап, өзіне-өзі сенімді болу
- адал болу, жауапкершілік арқалай білу, жалғандықтан, алдап-арбаудан аулақ болу.
- ойын, сезімін, талап – тілегін, іс-әрекетін үйлесімділікте ұстау.
- көздеген мақсатына жете алатындай еңбекқор болу.

Бала – ол өте нәзік те сезімтал адам. Оның жанын жаралап алу өте оңай, алайда осы бір жара өмір бойы сыздап жүруі ғажап емес. Бала кезінде шешілмей қалған мәселелердің салдары ер жеткен кезде, тәрбиелік қателіктерге негіз болатынын ұмытпаңыз. Мұғалімді бір мезгілде қатал да мейірімді бола отырып, баланың алдында үлгі биігінен түспеу, оған қалайда ең жақын дос бола білу жайы көп ойлантуы тиіс.

Бала тәрбиесі жұмысында мұғалімдер мен тәрбиешілерге көмек берер деген оймен мынадай кеңестер ұсынып отырмыз:

- Тәрбие кезең-кезеңімен жүргізілуі керек. Әр биікке бала өз уақытында, байыппен көтерілгені дұрыс;

- Баланы әр кезде оның көзіне қарап тұрып, мұқият тыңдаңыз, тек сол сәтте ғана оның ішкі жан дүниесі мен алаңдатқан мәселесіне сіздің бей-жай қарамайтыныңызға сенімі болады.

- Өзін және қоршаған адамдарды жақсы көруге үйретіңіз. Бұл өзіне деген сенімді қалыптастырып, қоршаған ортамен байланысын жолға қоюға, дұрыс іс-әрекеттер жасауға көмек береді.

- Бала – айна. Олар алдымен ата-анасынан, ұстаздарынан үлгі алатынын, біз өмірде қандай қадамдар жасасак, олар да сондай қадамға баратынын қаперде ұстағанымыз абзал.

- Оның жақсы адам екенін ескертіп отыру керек, алайда басқалардан артық емес екенін де айтып отырған жөн, бұл баланың тым тәкәппар болмауына әсер етеді.

- Есіңізде болсын, балаға үш негізгі қасиетті дарытуға міндеттісіз: шешім шығару, құрмет және жауапкершілік. Қандай жағдай болса да, еңсесін тік ұстайтын, жан-жағындағыларға құрметпен қарайтын және өз қадамдары үшін жауап бере алатын адамдар біздің қоғам үшін аса қажет екені белгілі.

Ал ең негізгісі Амонашвилише айтқанда «Әр бала – рухани күш иесі» екенін ұмытпаңыз.

Шәкәрім атамыз Адамның жақсы өмір сүруіне негіз болатын төмендегі үш сапаны атайды:

Біріншісі АДАЛ ЕҢБЕК - яғни саналы ғұмырында адал жолмен мал табу, қоғамға, отанға адал қызмет ету.

Екіншісі ТАЗА ЖҮРЕК, ол дегеніміз жүрегімізге тек сүйіспеншілікті мекендету болса,

Үшінші МІНСІЗ АҚЫЛды - таза оймен, ақиқатты түсінумен байланыстырады.

Бұл сапалар адамды дүниеге келген күнінен бастап тәрбиелейді» дейді ғұлама. Баланың бойындағы жаратушыдан берілген осы үш қасиетті дамыта отырып, алысқа бармай-ақ ұлтымыздың ұлыларының осындай ұлағатты сөздерімен-ақ қаншама парасатты ұрпақты тәрбиелеуге мүмкіндігіміз бар десеңізші.

Рухани-адамгершілік білім беру дегеніміз – бұл әр балаға өз тағдырын таңдауға көмектесу. Әр адам өз тағдырын, өз жолын және де өз міндетін ұғынуы тиіс. Оған ерте балалық шақтан жол сілтейтін – ол, ұстаз.

❖ Егер мұғалім өз ісіне берілген және таза болса, онда оның мыңдаған оқушысы жақсара түседі және де еліміз мінезі жетілген білімді ұл – қыздарға ие болады дейміз біз.

❖ Егер оқушы өзін дұрыс ұстамаса, онда бір адамның мінезі жапа шегеді, ал егер мұғалімнің әрекеті дұрыс болмаса көптеген оқушының мінезіне зиян келеді дейді ата-аналар.

❖ Мұғалім – бұл ақылдың шектеулігін жоятын, сонысымен жер бетіндегі тыныштыққа ықпал ететін және өзінді – өзің ұстай білуге үйрететін адам дейді әлем.

Педагогикалық үдерістің ізгілікті болуын жақтаушы және оны дамытушы, гуманды ұстаз Шалва Амонашвили «Жансыз білім аяққа түскен салмақ сияқты», - дейді, яғни балаға берілген жансыз білім желге ұшқан сөзбен тең. Хабарлана салысымен ұмыт қалатын жансыз білім- ақыл үшін, ал ізгілікке жетелейтін жанды білім – жүрек үшін. Жансыз білім дегеніміз біздің күндегі сабақта балаларға жаттататын формула, ереже, аксиомаларымыз, заңдарымыз бен теорияларымыз. Ал жанды білім әрбір баланың жүрегіне жасырынған жалпыадамзаттық

құндылықтарды ашуға, ішкі рухани адамгершілікті дамытуға ықпал ететін, күнделікті өмірмен, адамның жан-дүниесімен байланыстырылған білім. Жанды білімнің мақсаты- баланы ұлттық рухта адамгершілікке тәрбиелей отырып, әрбір оқушының өмірдің мәнін түсінуі, өзін-өзі тануы үшін жағдай туғызу; өз ойына, сөзіне жауапкершілікпен қарайтын, елінің мүддесі үшін еңбек ететін үйлесімді тұлғаны тәрбиелеу. Осы мақсатта қай-қайсысымыз болмайық қандай пәнді оқытсақ та ең маңыздысы балаларды оқытатынымызды есте сақтауымыз керек және ар-ұжданның үніне сәйкес өмір сүретін, ізгі мінезді тұлға тәрбиелеуіміз керек. Бала кішкентай кезінен әр нәрсені білгісі келіп, білімге құштарлығын танытады. Кейін өсе келе сол баланың білімге деген қызығушылығы азаяды. Халық «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағашқа айналғанда түзете алмайсың» деп бекер айтпаған. Сондықтан баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, қайырымдылық, яғни адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп, өз-өзіне сенімділікті тәрбиелеуде отбасы мен мұғалімдер шешуші рөл атқарады.

Қазіргі заман адамдарының қарым-қатынасындағы үлкен қасіреті - балаларға деген ата-аналар, ұстаздар тарапынан жылулықтың жетіспей жатуы. Ата-аналар тіршіліктің қамымен жұмысбасты болып, балаларын тек телефонмен немесе бала күтуші арқылы ғана қадағалауға мәжбүр болып отыр. Мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі қағазбастылық, өз ісіне салғырттық тәрбиешілердің балаға ата-анасынан ала алмаған мейірім мен жан- жылуын берулеріне кедергі келтіріп жатады. Қазіргі уақытта ата-аналар материалдық қажеттілігін қанағаттандырумен шектеліп, балаларының жан-дүниесіне көп жағдайда мән бермеуде. Мұғалімдер қағазбастылықпен, басшы алдындағы беделін сақтаумен әуре болып жүргенде, бала үнемі өз проблемасымен өзі қалып қояды. Баланың қуанышы мен реніші мұғалімнің зейіні және процестің орталығы болуы тиіс. Әрбір ұстаз алдында отырған баланың өміріне ене отырып, сүйіспеншілік нұрын шашуға, кез-келген жағдайда көмек қолын созуға немесе бірге қуануға міндетті. Себебі, ұстаз бала болашағының қамқоршысы болып табылмақ. Мұғалім балаға тек жай ғана білім беріп қана қоймай, психологиялық жылулықпен нәрлендіруге, оның өзіне деген сенімділігін арттыруға шын жүрекпен көңіл бөлуге тиіс. Ұстазы мен ата-анасының махаббаты баланың қорғалған, сенімді, жарқын, бақытты болашағының кепілі.

Адамгершілікті ұстанымды және ізгілікті дүниетанымды мамандардың жаңа буынын қалыптастыруды басты миссиясы деп санайтын «Өзін-өзі тану» адамның үйлесімді дамуы гуманитарлық колледжіндегі оқу-тәрбие үдерісі түгелге жуық жалпыадамзаттық құндылықтарға бағытталған рухани-адамгершілік тәрбие мен білім беруге құрылған. Әрине, оған толықтай негіз бар, себебі біздің студенттер – болашақ педагогтар, бір сөзбен айтқанда ізгілікті білімнің негізін қалаушылар. Біз олардың ары таза, адал, парасатты, ұстамды, кешірімді, ой-өрісі кең, білімді, теорияны өмірмен байланыстырып, білім мен ғылымды ізгілікке бағыттай алатын, бар білгенін шәкірттеріне риясыз сүйіспеншілікпен ұсынатын ұстаз дәрежесіне жетулерін басты мақсат етіп қойдық. Бізде дәстүрлі түрде жалғасын тапқан

тәрбиелік іс-шаралар рухани-адамгершілік тәрбиені студенттердің, олар арқылы болашақ ұрпақтың бойына сіңіруге, ұлттық, рухани құндылықтар туралы түсініктерін кеңейтуге бағытталған.

Адам өмірі баспалдақ сияқты, бір жақсы қадам жасасаң, бір баспалдақ жоғары шығып, тағы да алдыға ұмтыласың. Алдыға қойған мақсатыңа тек адамгершілік құндылықтар, ізгілік арқылы жетуге тырысасың, себебі ізгіліктің жауабы ізгілік болмақ. Осыны балаға түсіндіруді, баланы ізгілік жолымен жүруге үйретуді біздің ұстаздар өздерінің еншісіндегі ұлы міндет деп санайды.

Адамның шын мағынасындағы білімді болуы үшін үш қасиет қажет: кең көлемді білім, ойлай білу және қайырымдылық сезім, - дейді Николай Чернышевский. Қайырымдылық – жүректің ісі.

Тәрбие жұмыстарының дәл мәні сіздің балаға тікелей әсер етуіңізде емес, көзбе-көз әңгімелесуіңізде де емес, ол сіздің өз отбасыңызды, сіздің жеке және қоғамдық өміріңізді және бала өмірін ұйымдастыра білуіңізде дейді ұлы ұстаз Антон Макаренко. Яғни біз әдемі сөйлегенді жақсы көреміз және жақсы меңгергенбіз. Бірақ береріміз нәтижелі, ойға қонымды, шынайы болсын десек барлық болмысымызбен, тіпті жеке өміріміз, азаматты ұстанымдарымызбен де үлгі болуға тиіс екенімізді ұмытпайық. Бізде, рухани-адамгершілік білім беруде бұл Сөз, Іс, Ойдың бірлігі деп аталады.

Білім берудің ең басты мақсаты дейді неміс педагогы Курт Хан адамды бес затқа тәрбиелеу: білімқұмарлыққа, жеңіліссіздік рухқа, мақсатқа жетуге деген қайсарлыққа, өз пайдасынан бас тартуға деген дайындыққа және ең бастысы мейірімділікке. Педагогтың осы айтқан 5 мақсатын өзінің күрделі де бағалы еңбегінде жүзеге асыра алған ұстаз – ол нағыз кеменгер.

Қорыта айтсақ, өмірдің ең қымбат сыйы- адам болып жаралу, ал адамды адам деген атқа лайық ететін оның рухани-адамгершілік қасиеттері. Елімізді гүлдендіретін, болашағын жарқын ететін ұрпағымыз Адам деген үлкен атауға лайық болып, жетіміміз жыламасын, жесіріміз қаңғымасын, қарттарымыз қараусыз, шаңырағымыз жылусыз қалмасын десек білімді, тәрбиені ізгілендіруді тоқтатпауға, дамытуға тиіспіз, ол үшін ізгі ұрпақ керек, ізгі ұрпақты тәрбиелейтін ізгі аға буын қажет.

ҰТЫМДЫ ОҚЫТУ ҮШІН ПЕДАГОГТЕРДІҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ

Маулетханқызы Ақтолқын
*Алматы сән және дизайн колледжінің
арнайы пәндер оқытушысы*

Аннотация. *Бұл материалда педагогтердің цифрлық құзыреттіліктер мен цифрлық сауаттылығының бүгінгі күнде өзектілігі зерттелген. Цифрлық ортада оқытуды ұйымдастыру әдістері мен технологиялары көрсетілген. Цифрлық құзыреттіліктің түрлері мен құрылымы анықталды.*

Қазіргі білім беру кеңістігінде мұғалімнің тиісті білімі болған кезде орындалатын жұмыстың тиімділігі мен өнімділігіне қол жеткізу үлкен қызмет атқарады.

Цифрлық құзыреттіліктер оқытушының цифрлық ортада жұмыс істеуге мәжбүр болуымен және білім беру процесінің басқа қатысушыларымен: тікелей білім алушылармен, басқа оқытушылармен, әкімшілікпен және ата-аналармен, сондай-ақ оқу процесіне қатысатын үшінші тұлғалармен өзара әрекеттесуімен байланысты екенін түсіну өте маңызды.

Қазіргі әлеуметтік-саяси қызметтің күрделілігі қалыптасқан құндылықтарды қайта бағалауға және мұғалімдердің кәсіби дайындығына түбегейлі жаңа көзқарас әкелді. Озық педагогикалық қызмет сыртқы және ішкі жағдайларға байланысты, олардың қатарына сабақтарда мультимедиалық сүйемелдеуді және сабақтарды ұйымдастыру мен өткізудің басқа құралдарын қолдану мүмкіндігі жатады. Сандық құзыреттіліктің болмауы мұғалімнің қызметін едәуір қиындатады, өйткені ол тек оқытылатын пәннен ғана тұрмайды.

Әр түрлі технологияларды қолдана білу мұғалімнің жұмысын дұрыс ұйымдастыруға, уақытты ұтымды пайдалануға және импровизацияланған құралдарды: компьютер мен ұялы телефонды қолдана отырып, жақсы нәтиже беруге мүмкіндік береді.

Цифрлік сауаттылық - бұл барлық салаларында цифрлік технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлік сауаттылық - ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, ХХІ ғасырдың ең маңызды білімі.

Қазақстан Республикасында Үкіметтің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы №827 қаулысымен бекітілген «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы бес негізгі бағыт бойынша жұмыс жасауда. Оның төртіншісі «Адами капиталды дамыту» – жаңа жағдайға - білім экономикасына көшуді қамтамасыз ету үшін креативті қоғам деп аталатынды құруды қамтитын түрлендіру бағыты болып табылады.[1]

Қазіргі уақытта адами капиталдың сапасы елдердің жаһандық бәсекеге қабілеттілігінің негізіне айналуда. Дәл осы себепті бүкіл әлемде оқу орындары тиімді оқыту технологияларын дамыту зерттеудің өзекті мәселесі болып отыр. Бұл ретте студенттерді белсендендіруге негізделген оқытудың тиімді цифрлық технологиялары педагогтің және студенттердің рөлін айтарлықтай өзгертеді, яғни педагогтің қызметі білім алушының білім берудегі белсенділігіне жол береді,

педагогтің міндеті білім алушылардың бастамасына жағдай жасау болып табылады.

Бүгінгі таңда қашықтықтан оқытудың екі форматы бар: синхронды және асинхронды. Біріншісі студенттермен нақты уақыт режимінде сөйлесуді қамтиды. Бұл онлайн сабақтар, оның барысында мұғалім барлық оқушылармен бірден араласады. Сонымен қатар, қашықтағы топтық жұмыс үшін ол онлайн тақталарды, бірлескен экрандарды, мобильді қосымшалар мен чаттарды пайдаланып, сөйлесу, оқушыларды алаңдатпай талқылауға тарта алады. Асинхронды форматта онлайн сабақтар аяқталған кезде мұғалім балалармен өзара әрекеттесуін жалғастырады. Бұл жерде әртүрлі цифрлық технологиялар да көмекке келеді. Мысалы, сабақтар мен дәрістер, тесттер, онлайн тапсырмалар, ойындар және т.б. болуы мүмкін. Бұл тәсіл оқытуды мүмкіндігінше тиімді етеді, студенттердің процеске үздіксіз қатысуын қамтамасыз етеді, сонымен қатар олардан үнемі кері байланыс алуға мүмкіндік береді. Бұл жағдайда студенттер жеке қарқынмен өз бетінше ізденіп дами алады, ал мұғалім қажет болған жағдайда ғана қосылады.

Қашықтықтан оқытудың мұндай форматтары оқушылар үшін белгілі бір ресурстардың болуын болжайды. Бүгінгі таңда бұл ресурстардың екі түрі бар. Біріншіден, мазмұн-оқулықтардың, дәрістер мен сабақтардың сандық нұсқалары. Екіншіден, оқушыларға жылдам кері байланыс бере алатын тренажерлер мен дағдыларды жаттықтыру құралдары, мысалы, үй тапсырмасын орындау кезінде кателерді көрсету, дұрыс шешімді табу үшін кеңестер беру [2].

Жас ұрпақ неғұрлым жас болса, оның Цифрлық сауаттылық деңгейі соғұрлым жоғары болады. Бұл қазіргі заманғы мектеп мұғалімдерге қажетті құзыреттіліктерді үйрету арқылы оқушыларға осындай жағдай жасауы керек дегенді білдіреді. Өкінішке орай, бұған дейін мұғалімдер оқыған және бұрын қажет деп ойлағанның бәрі іс жүзінде пайдалы болған жоқ. Алайда, осының арқасында қазір кателер, кемшіліктер анықталды. Бұл дегеніміз, бүгінде оларды жоюмен, жалпы білім беру жүйесін жетілдірумен және мұғалімнің жаңа қажетті құзыреттерін дамытумен айналысуы қажет.

Заманауи білім ордасы оқытушыларға қажетті құзыреттілікті үйрету арқылы білім алушыларға жағдай жасауы керек.

Цифрлық құзыреттілік-бұл білім, білік, жауапкершілік және мотивация жүйесі ретінде тиісті құзыреттерді игеру негізінде өмірдің әртүрлі салаларында (ақпараттық орта, коммуникация, тұтыну, техносфера) жеке тұлғаның ақпараттық-коммуникациялық технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы мен қабілеті.

Психология ғылымдарының докторы, профессор. Г. У. Солдатова цифрлық құзыреттілік тұжырымдамасын ұсынды. Сандық құзыреттілік құрылымы төрт компоненттен тұрады: Білім; Дағдылар; Мотивация; Жауапкершілік (соның ішінде қауіпсіздік). Компоненттердің әрқайсысы интернеттегі әртүрлі қызмет

салаларында (контентпен жұмыс, коммуникация, техно сала, тұтыну) әр түрлі дәрежеде жүзеге асырылуы мүмкін.

Цифрлық құзыреттіліктің мотивациялық ерікті және құндылық аспектілерін есепке алу интернет дәуірінде тұлғаның өзін-өзі реттеуін дамытуға негіз бола отырып, Цифрлық азаматтық ұғымының табиғатын, құрылымын және даму мүмкіндіктерін түсінуге жол ашады [3].

ЮНЕСКО ұсынған мұғалімдердің цифрлық құзыреттіліктерінің құрылымына жүгінейік. Құзыреттер тізімі үш модульден тұрады:

1. АКТ қолдану (ақпараттық – коммуникациялық технологиялар) - білім алушыларды әлеуметтік даму үшін цифрлық технологияларды пайдалануға дайындау.

2. Білімді игеру-цифрлық технологияларды пайдалана отырып, білім алушылардың өз елінің әлеуметтік және экономикалық даму қабілеттерін қалыптастыру.

3. Білім өндірісі – білім алушылардың алған білімдерін жаңғыртуға және инновациялық процестерге қатысуға қабілеттерін тәрбиелеу.

Осы модульдердің әрқайсысы жұмыстың алты аспектісін қамтиды:

- білім берудегі цифрлық құзыреттіліктің рөлін түсіну;
- оқу жоспары және бағалау;
- педагогикалық практика;
- акт техникалық және бағдарламалық құралдары;
- білім беру процесін ұйымдастыру және басқару;
- кәсіби даму;

Сонымен, АКТ құзыреттілігі, ақпараттық және коммуникациялық технологиялар саласындағы білімдерін, біліктері мен дағдыларын практикада пайдалана білуі болашақ маманның жұмысқа орналасуының кепілі болып табылады [4].

Цифрлық мәдениет келесі жағдайларда қалыптасады:

- әр түрлі ақпарат көздерінен қажетті деректерді іздеу қабілетінде;
 - өз қызметінде компьютерлік технологияларды пайдалану мүмкіндігі болғанда;
 - өзінің кәсіби қызметінде ақпараттық процестерді ажырата білу және оларды басқаруда;
 - түрлі ақпаратпен жұмыс істеудің практикалық тәсілдерін меңгеруде;
 - ақпаратпен жұмыс істеудің моральдық-этикалық нормаларын білуде.
- Болашақ мамандардың цифрлық мәдениетін қалыптастыру үшін келесі шарттар сақталуы керек:
- Оқу жоспарлары мен бағдарламалары мазмұнының нақты салалардағы ақпараттық технологияларды дамыту үрдістеріне сәйкестігі.
 - Білім беруге жаңа ақпараттық технологияларды енгізу.

- Студенттердің информатика және есептеу техникасы құралдарын меңгеруде кәсібилігін және олардың қызмет бейіні бойынша жаңа ақпараттық технологияларды қолдану қабілетін қалыптастыру.
- Ақпараттық және компьютерлік технологиялар саласындағы оқытушы-мамандардың кәсіби дайындығының жоғары деңгейі.
- Қазіргі заманғы техникалық (компьютерлік) базаның болуы.

Қорытындылай келе, бүгінде бүкіл әлемде педагогикалық қоғамдастықтың басты назары жаңа цифрлық құзыреттерді шұғыл қалыптастыруға бағытталғанын атап өткен жөн. Соңғы уақыттағы тәжірибелер көрсеткендей, қазіргі жағдайда мұғалімдер мүмкіндігінше тез үйренуі, заманауи технологияларды игеруі, оқыту мен өзара әрекеттесудің жаңа құралдарын игеруі, сондай-ақ күнделікті жұмысқа оқытудың барлық тиімді форматтарын енгізуі қажет. Үздіксіз оқыту уақыттың талабы, уақыт талабына жауап беру арқылы біздің болашағымыздың қандай болары айқындалады. Оқушылар үшін де, мұғалімдер үшін де үздіксіз оқу қажет болуда — бұдан былай тек осындай жағдайларда ғана біз білімді, білімді жаңа ұрпақты өсіреміз.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде цифрлық технологияларды қолдану жоғары және кәсіптік білім беру жүйесін дамыту үшін өте маңызды екенін атап өткен жөн, бірақ сонымен бірге оларды енгізуге ғылыми негізделген көзқарасты қалыптастыру қажет.

Пайдаланылған әдебиет:

- 1.Қазақстан Республикасының "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасы
- 2.Р.К. Төлеубекова, Р.С. Маусумбаев «Білім беру жүйесінде цифрлық технологияларды пайдалану әдістері», Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.
- 3.С.М.Бахишева, З.Ғ.Мұхтар. «Қашықтан білім берудің кейбір мәселелері мен мүмкіндіктері (аралық зерттеу)», Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің «Педагогикалық ғылымдар» сериясы, «Хабаршы» журналы
- 4.Ж.С. Кажиякпарова, А.С. Бекенова, А.С. Хайруллина «Цифрлық мәдениетті қалыптастыру және цифрландырудың әлеуметтік және білім беру аспектілері»

РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ СТАНДАРТОВ WORLDSKILLS В КОМПЛЕКСНЫЕ ЗАДАНИЯ

Мейірман Оразкул Нуралықызы
мастер производственного обучения
Раймбай Абылайхан Дербішәліұлы
обучающийся

Алматинского колледжа сервисного обслуживания

Аннотация: В статье рассматривается значение формирования и развития профессиональных компетенций педагогических работников по внедрению инновационных методик, основанных на стандартах международного движения WorldSkills, способствующих повышению качества преподавания.

Ключевые слова: экспериментальная работа, стандарты WorldSkills, профессиональные компетенции, комплексные задания, актуальность, знания.

В Республике Казахстан идет становление своей национальной модели образования. Законом «Об образовании» Республики Казахстан утвержден принцип вариативности в выборе форм, методов, технологий обучения, позволяющий использовать наиболее оптимальные и эффективные инновационные технологии в образовательном процессе учебного заведения.

Движение WorldSkills дает возможности: осваивать новые методы обучения и технологии, участвовать в формировании стандартов профессий; Государству измерять и сравнивать уровень навыков специалистов и учащихся, участвующих в чемпионатах по стандартам WorldSkills по всей стране. Работодателям подбирать для себя персонал на этапе получения учащимися профессионального образования. Учебным заведениям обновление материальной базы. Студентам изучать современные технологии и лучшие мировые практики, участвовать в региональных, окружных, национальных и международных чемпионатах, получать от работодателей предложения о трудоустройстве.

Алматинский колледж сервисного обслуживания активно развивает социальное партнёрство с предприятиями питания города Алматы для подготовки высококвалифицированных специалистов в соответствии с международными стандартами Worldskills. Возможности развития социального партнерства строятся на следующих механизмах:

- открытость;
- сотрудничество;
- упор на развитие;
- общение и обмен идеями.

В связи с этим участие работодателей и социальных партнеров в жизни колледжа занимает большую роль, при осуществлении и разработки учебных программ, курсовых работ, отчет по производственной практики, итоговой аттестации, а также защиты комплексных заданий в рамках модульно-компетентностного подхода.

Ежегодно в колледже проводятся круглые столы, гостевые лекции, мастер – классы, с работодателями и другими социальными партнерами, где обсуждаются вопросы по сотрудничеству, установлению партнерских отношений на принципиально новой основе. В 2022 году был организован и проведен круглый стол.

Участники круглого стола обсуждали международное движение WorldSkills как ресурс развития профессии обслуживания; перспективы и проблемы подготовки кадров по стандартам WorldSkills; подходы к оценке профессиональной деятельности: место оценочных инструментов и технологии WorldSkills в образовательной практике; региональный опыт подготовки и организации чемпионатов WorldSkills по компетенциям. Результатом дискуссий и переговоров работодателей и педагогов по вопросам подготовки кадров на основе стандартов Worldskills стало новое видение возможных путей и инструментов модернизации образования.

В Алматинском колледже сервисного обслуживания в рамках работы экспериментальной площадки с 2019 года одним из направлений исследовательской работы является «Внедрение стандартов WorldSkills в образовательный процесс». Для реализации эксперимента возникает необходимость подготовить инженерно-педагогический состав колледжа. Мастера производственного обучения и преподаватели специальных дисциплин обучились на курсах повышения квалификации педагогических кадров, организованных НОА «Талап» «Основные аспекты процесса организации и проведения региональных чемпионатов по стандартам WorldSkills» (Хиониди Д.М., Чулакова Л.С.). Обучившись на курсах, преподаватели провели серию семинаров для ИПР колледжа. Мастера производственного обучения и преподаватели специальных дисциплин используют элементы стандартов WorldSkills при организации учебной деятельности.

Модульное построение учебного процесса даёт возможность обновления или замены конкретных модулей при изменении требований в соответствии с международными стандартами.

По окончании изучения каждого модуля предполагается закрепление материала в виде выполнения комплексных заданий. Одним из критериев комплексных заданий при оценивании модуля с учетом стандартов Worldskills является решение ситуационных заданий.

Например, для студентов 4 курса по специальности 0508000 Организация питания, Профессиональный модуль 15. Организация снабжения предприятия питания предложено ситуационное задание.

Ситуационная задача:

Фирма «Стройметалл» планирует проведение корпоративного праздника «Новый год» в Вашем ресторане. Банкет на 50 человек, заказчики утвердили меню.

Меню: салат «Цезарь», мясное ассорти, Семга с горчичным соусом, пирог яблочный.

Ваша задача:

1. Определить сроки закупок продуктов питания (обосновать).
2. Условия хранения продуктов. (Тип складского помещения).
3. Определить сумму расходов по меню.

Выполнение заданий по стандартам WorldSkills делает процесс оценивания связанным с реальным проектом формирования общих и профессиональных компетенций. Во время защиты комплексных занятий формируются качества необходимые для успешного участия в Чемпионате:

- организованность, собранность, способность организовать пространство и время, коммуникативность и целеустремленность;
- умение адекватно или реально оценивать свои возможности;
- практический опыт решения поставленных задач и самостоятельного принятия решений.

Профессиональное образование, приобретая деятельностьную направленность и нацеленность на конкретную профессиональную деятельность согласно запросам работодателей, на обеспечение конкурентоспособности специалистов, соответственно переходит на качественно новый уровень инновационной деятельности.

Список литературы:

1. Стандарты WorldSkills НОА «Талап»
<https://drive.google.com/drive/folders/1YwBDBEGypeUHMmq4k77wIdWfFQeHP4HF>
2. <https://infourok.ru/statya-vliyanie-trebovanij-worldskills-na-podgotovku-specialistov-5442076.html>
3. Н.С.Королева, Г.Т.Габдуллина, Н.П.Орлова, Ульянова Э.Э Методические материалы для проведения «Урока WorldSkills Kazan 2019» в образовательных учреждениях Российской Федерации.
4. http://www.art-gzhel.ru/?param=info&sub=str_vuch_17

РАЗВИТИЕ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ У СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА НА УРОКАХ НАЧАЛЬНОЙ ВОЕННОЙ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ

Мурзабаев Нурлан Аскарлович
*преподаватель НВП
Алматинского колледжа
сервисного обслуживания*

Аннотация. *В статье рассматриваются сущностные основания «патриотизма», различные аспекты, особенности и риски данного социального феномена. Ценности патриотизма, реализованные через систему патриотического воспитания.*

На сегодняшний день очень актуальна тема патриотизма. Выступления высших лиц государства, доклады общественных деятелей, статьи историков поднимают проблему патриотического воспитания. По словам президента Казахстана Токаева К.К., «Казахстану необходима стратегия национальной

политики, основанная на гражданском патриотизме» Политическая и экономическая стабильность должна базироваться на духовном единстве казахстанцев.

Мы заинтересованы в разработке такой концепции, которая объединит нас в единое целое и придаст нашему народу ощущение национальной гордости. В стране нестабильная экономическая и политическая ситуация, этноконфессиональные проблемы, не урегулированы миграционные процессы и современное поколение считает, что ничего не должно своей стране, сложно отличить истинный патриотизм от лживых слов и лозунгов.

Был проведен опрос среди студентов Алматинского колледжа сервисного обслуживания на тему: «Что такое патриотизм». В опросе приняли участие около пятидесяти человек от 14 до 19 лет (современная молодежь).

Ответы в основном сводились к тому, что патриотизм – это любовь к Родине. Около 5% опрошенных вообще не смогли дать определение понятию «патриотизм». На просьбу перечислить известных героев чаще всего называли героев Великой Отечественной войны. На вопрос о том, есть ли герои XXI века, 30% опрошенных сказали, что их нет. Те же кто согласился с утверждением, что герои все-таки есть, приводили всего одну - две фамилии. Если исходить из общепринятого, что патриотизм — это любовь к Родине, то необходимо определить, что мы вкладываем в понятие «Родина». Родина – место, к судьбе которого человек испытывает духовную сопричастность. Родина — это родные просторы и отеческий дом. Но это и нечто большее, чем населенный пункт или место проживания. Прежде всего, Родина – это люди. Отсюда становится понятно, что героизм во благо Родины направлена на благо людей и, в первую очередь, близких.

Для казаха Родина всегда была свята и почитаема и защищали ее как святыню. Именно в таком понимании Родины, на наш взгляд, берет своё начало патриотизм. Патриотизм — это не просто любовь к Родине. Это готовность преодолевать со страной любые испытания (защищать её от врагов, поднимать из руин, отстаивать честь и права государства на мировой арене), уважение к своей истории и традициям, стремление своими действиями служить интересам страны (приносить пользу, брать на себя ответственность, работать на благо Родины (двора, города, страны) для себя, близких, соседей).

Патриотизм подразумевает не только чувство гордости за страну, но и готовность быть с ней в трудную минуту. В то время, поколению, выросшему в XXI веке, следует знать, что современность дает примеры проявления патриотизма. основополагающей дисциплиной, направленной на воспитание патриотизма молодежи, является начальная военная подготовка. На своих уроках НВП уделяют громадное влияние на постоянной основе. Основой для этого служат яркие примеры истории, в том числе пример Великой Отечественной войны.

Исследовательская работа — это основа патриотизма, т.к. гордость за своих дедов и прадедов и невозможность предать память о них не допустит разногласия в нашей Казахстане.

Примером, который я привожу для студентов Алматинского колледжа сервисного обслуживания, служит мой дед, участник ВОВ Омаров Жуман. Его жизненный путь является примером патриотизма как во время войны так и тяжелое после военное время.

Великую Отечественную войну называют самой кровопролитной и жестокой в истории человечества.

Это была всенародная борьба против коричневой чумы фашизма. В жестоких боях под Москвой и Сталинградом, на Курской Дуге и Днепре сложили свои головы тысячи советских солдат.

Воины из Казахстана сражались отчаянно и героически. Во Вторую Мировую войну было втянута 61 страна мира с населением 1,7 млрд человек.

Ареной боевых действий стала территория 40 стран мира. Казахстанцев ушло на фронт 1,2 миллиона человек. Погибло 603 тысячи человек.

Великая Отечественная война Советского Союза в 1941-1945 годах вошла в историю как часть Второй мировой войны 1939-1945 годов. Казахстан в годы Великой Отечественной войны являлся частью СССР в статусе союзной республики (Казахская ССР), поэтому вступил в войну с момента вторжения армии нацистской Германии на территорию Советского Союза 22 июня 1941 года. В ряды Красной Армии было призвано 1 млн 200 тыс. казахстанцев в дополнение к 178 тысячам служивших в армии СССР. Более 600 тысяч из них погибло на фронтах войны. Воины Казахстана принимали участие во всех сражениях. Боевыми орденами и медалями СССР были награждены свыше ста тысяч воинов из Казахстана, более 500 человек удостоены звания Героя Советского Союза. Среди них казахские девушки — пулемётчица М. Маметова и снайпер А. Молдагулова.

4 казахстанских военных летчика - Талгат Бигельдинов, Леонид Беда, Иван Павлов, Сергей Луганский дважды были удостоены звания Героя Советского Союза. В Московской битве, начавшейся в конце сентября 1941 года, особенно отличилась 316-я стрелковая дивизия под командованием генерала И. В. Панфилова, сформированная в Казахстане. 16 ноября рота панфиловской дивизии приняла бой, которому суждено было стать легендой Великой Отечественной войны. В этом бою 28 панфиловцев, возле разъезда Дубосеково, встали на пути немецкого танкового батальона и остановили его, выведя из строя 18 танков и множество пехоты, таким образом внося незаменимый вклад в остановку врага по всему фронту. Подвиг двадцати восьми героев панфиловцев стал одним из ярчайших символов битвы за Москву, поворотной вехи в истории всей Второй мировой войны.

Тысячи казахов принимали активное участие в партизанском движении на территориях, оккупированных немецкими нацистами.

30 апреля 1945 года казахстанец лейтенант Рахимжан Кошкарбаев и россиянин рядовой Григорий Булатов в числе первых прикрепили красный флаг Победы к зданию Рейхстага.

Казахстан превратился в мощный арсенал фронта. Экономика республики была ориентирована на военные нужды. Более 700 тысяч казахстанцев были призваны в ряды трудовой армии и привлечены к работе на оборонных предприятиях. Казахстан занял ведущее место в производстве меди, свинца, висмута, молибдена, полиметаллов, необходимых для военной промышленности. Оборонные заводы Казахстана освоили выпуск новых образцов оружия, снарядов, мин и других видов продукции военного назначения. Сельское хозяйство Казахстана обеспечивало фронт и тыл продовольствием, промышленность — необходимым сырьём.

Как отметил Президент Казахстана К.Токаев «Вклад казахстанцев в победу был очевиден. Можно сказать, что Казахстан сыграл ключевую роль в снабжении армии. 9 из 10 пуль были отлиты из казахстанского свинца. Мы направили на фронт 1500 вагонов одежды и продуктов питания. Другими словами, наш вклад в достижение Победы был очевиден».

В августе-сентябре 1945 года казахстанские солдаты на Дальнем Востоке приняли активное участие в разгроме Квантунской армии Японии - союзницы нацистской Германии. Народ Казахстана чтит память о погибших в Великой Отечественной войне и всегда будет выступать за мир и дружбу между народами.

Омаров Жуман, 1922 года рождения, уроженец г.Туркестан. В 1930 году поступил в среднюю школу №386 на станции г.Туркестан. После окончания 9 класса поступил на бухгалтерские курсы по специальности "Бухгалтер", затем по окончании отправили на работу в Пахтааральский район финансовым инспектором МТС.

В 1941 году началась ВОВ, 1942 году направили в военно пехотное училище г.Алматы.

7 ноября 1942 года Туркестанским военным округом был призван на войну. Служил курсантом 1942 года по август 1943 года, Разведчик 1943 года по ноябрь 1943 года, получили звание сержанта.

С мая 1943 г. По ноябрь 1943 г. служил в составе 325 полку армии под командованием генерала К. Рокосовского разведательной роте, разведчиком.

В ноябре 1943 года ранен в левую руку и демобилизован. Затем приступил на работу по своему специальности в Пахтааральский МТС. Женат, имел 8 детей, 30 внуков, 52 провнука. 2014 году 30 апреля скончался.

Разведка – романтика для молодых пацанов, а на самом деле адский труд. С большим количеством адреналина.

В разведку берут людей со средним телосложением т.е. обычных, чтобы не выделялись из толпы. Правда они должны быть “крепкий” или жилистыми как говорят в народе. Вот по этим признакам нас и отобрали, конечно, должен уметь хорошо стрелять и так далее...

Взять “языка” прямая обязанность разведчиков. Вот так и пошли за “языком” в первый раз. Прошли в “окно” во фронте рано утром, всё нормально. Залегли в засаде и стали ждать, еще одна проблема разведчиков “Ждать” порой очень долго, но не в этот раз! Всё началось как в кино, штабная машина немцев, два мотоцикла немцев сопровождения, короткий бой и мы взяли двоих немцев-Офицеров. Теперь самое главное” дорога домой”. Мы маленькие, а немцы если можно так сказать упитанные, а их надо нести идти они не хотят даже под дулом оружия.

Все трудности пересказывать, да и вспоминать не хочется, в общем добрались! Не без потерь, но мы в расположении! Дальше по уставу всё сдали, оформили, прошли через “Особистов” и на конец “Сон”.

Сон - отдых главное на войне чего не хватает ни солдату, ни генералу, а для разведчиков вообще первое лекарство. Как только приходишь и падаешь в чём был и так сутки без еды, без воды. Потом встаешь моешься, ешь и опять сутки сна и лишь потом становишься человеком!

Я так думаю, что только любовь к Родине может заставить человека издеваться над собой, хотя и ради всех, кого любишь-делаешь.

Вот о достижениях моего Аташки!

Благодаря всем воинам и моему аташке, мы не знаем, что такое война, мы живем в мире и понимании.

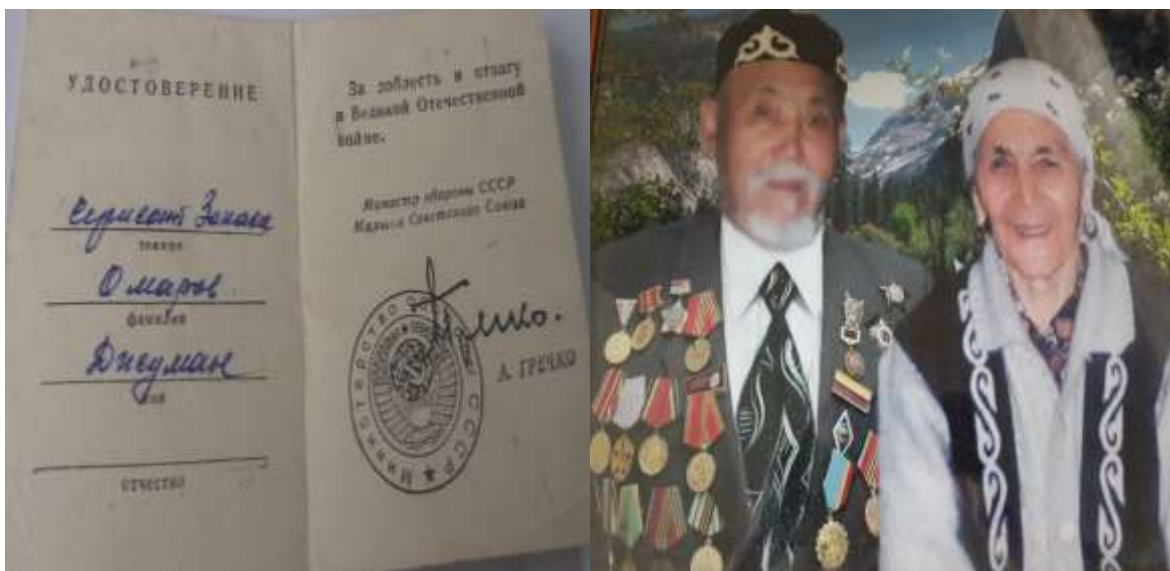
О войне даже думать страшно, люди убивают друг друга, что может быть ужасней.

Война наносит непоправимый вред не только людям, но и природе. Столько невинных людей умирают. Я думаю, какие бы ссоры и разногласия не возникали бы, все можно решить мирно, без кровопролития. Как по мне, война, бессмысленное занятие, которое уносит людские жизни, но ведь дороже жизни, нету ничего.

Я понял, что война — это самое страшное преступление против человечества, на войне гибнут дети, взрослые, старики, но ведь многие из них не имеют никакого отношения к войне, им приходится не жить, а выживать.

На вопрос «Как я отношусь к войне?» Война — это самое страшное что может случиться. Это очень страшно, и страх это не только за себя, но и страх что я могу потерять родных и близких, страх за свой народ и за все человечество.

Памяти наших дедов и прадедов, памяти вечно молодых солдат и офицеров советской армии, павших на фронтах Великой Отечественной войны, посвящаю свой рассказ.

Заключением Великой Отечественной войны стало то, что весной 9 мая 1945 года, СССР победили коричневую чуму, тем самым доказав свою независимость и свободу.

Героизм, самоотверженность, мужество воинов- из Казахстана во всех сражениях Великой Отечественной войны отмечают в своих воспоминаниях многие выдающиеся советские полководцы - Г.К. Жуков, И.С. Конев, К.К. Рокоссовский и другие.

Празднуя 9 мая День Победы, мы благодарим героическое поколение ветеранов войны за Победу, стойкость и мужество, за сохранение мира для будущих поколений, за независимость Родины.

Таким образом, проведенное исследование показало, что наша современность дает немало примеров проявления патриотизма. При воспитании подрастающего поколения не следует забывать о героях современного Казахстана. Безусловно, современная жизнь отличается от предшествующих эпох бешеным ритмом, индивидуализмом, ценностью материальных благ. И в то же время и она оставляет место подвигу. Быть патриотом или нет зависит от самого человека. Героем может стать каждый, кто совершает хорошие поступки от чистого сердца. Ведь большой героизм рождается из маленьких поступков. Каждый должен знать историю своей страны и стить память героев. Героизм мертвым не нужен, героизм нужен живым!

Список литературы:

1. Абдыгалиев Б. Новые приоритеты национальной политики Казахстана // Свободное общество. - Астана - Март. - №1 (1). - С. 69.
2. Проект государственной программы по патриотическому воспитанию граждан Республики Казахстан на 2006-2008 годы /google. kz/.
3. Жумагулов Б. «Казахстанская правда», 15 июня 2011.

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ БЛАГОПОЛУЧИЕ ЛИЧНОСТИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Мусаева Алия Ержакыповна

*магистр социальных наук,
преподаватель общепрофессиональных дисциплин
Алматинского государственного
гуманитарно-педагогического колледжа №2*

Аннотация. *В статье рассматриваются социально-психологические условия благополучия личности и ее духовно-нравственного здоровья, самореализации и личностного роста.*

Трансформационные процессы в современном обществе повлекли за собой значительные изменения в политике, экономике, в психологии и социальном поведении людей, формируя качественно новую, динамическую социально-психологическую систему.

Образование переживает наряду с другими формами социальной действительности (культура, наука, религия) сложные, неоднозначные времена. Кризисные явления отражаются, в первую очередь, в сфере образования. В то же время общество в кризисные периоды предъявляет более высокие требования к образованию, выполняющему его социальный заказ в подготовке специалистов, обладающих глубокими устойчивыми знаниями в своей профессиональной области, быстро ориентирующихся в меняющихся условиях жизнедеятельности, умеющих быстро обучаться и переобучаться, готовых к социальным контактам - общению с другими людьми.

Все это подготовило внедрение в общественное сознание и государственную политику нового принципа: образование – средство не столько подготовки специалистов, сколько повышения общего интеллектуального, технологического и культурного уровня общества, поддержание его способности к инновациям и прогрессу, формирование современного стиля жизни.

Актуальной проблемой образования является развитие личности студента и сохранения его психологического здоровья.

Студенческий возраст представляет собой особый период жизни человека. Студенческий возраст, по утверждению Б.Г. Ананьева, является сензитивным периодом для развития основных социогенных потенций человека. Образование оказывает огромное влияние на психику человека, развитие его личности. За время обучения, при наличии благоприятных условий у студентов происходит развитие всех уровней психики. Исследования показали, что в студенческом возрасте происходит дальнейшее психическое развитие человека, сложное переструктурирование психических функций внутри интеллекта, меняется вся структура личности.

Рассматривая студенчество как «особую социальную категорию, специфическую общность людей, организованно объединенных институтом образования», И.А. Зимняя выделяет основные характеристики этого возраста, отличающие его от других групп населения высоким образовательным уровнем, высокой познавательной мотивацией, наивысшей социальной активностью и достаточно гармоничным сочетанием интеллектуальной и социальной зрелости. В плане общепсихического развития студенчество является периодом интенсивной социализации человека, развития высших психических функций, становления всей интеллектуальной системы и личности в целом.

В образовательной среде можно выделить ряд особенностей:

- она характеризуется наличием специфических для учащейся молодежи факторов, связанных с учебной нагрузкой. Обучение требует от студентов

значительного интеллектуального, информационного, психоэмоционального напряжения (например, в ситуации экзамена), которое сопровождается низкой двигательной активностью. Анализ здоровья и физической подготовленности молодежи показывает, что в настоящее время среди студентов растет заболеваемость, снижается уровень физической подготовленности студентов I курсов. Увеличивается численность студентов полностью освобожденных от занятий физической культурой по состоянию здоровья и количество занимающихся, отнесенных к специальной и подготовительной медицинским групп;

- с периодом обучения сопряжена и проблема межличностных отношений, так как это этап активного вхождения в социальную среду. Социальная адаптация сопровождается действиями, направленными на получение признания и высокого статуса в группе, причем попытки завоевания своего места среди ровесников часто связаны с рискованным поведением. Разнородность студенческого коллектива создает дополнительные сложности социальной адаптации. Среди стрессовых причин, связанных с взаимоотношениями в группе, наиболее часто встречаются психологическая несовместимость между членами группы из-за различного уровня знаний и учебной подготовки; особенности черт характера; отсутствие совместной продуктивной деятельности членов группы, что приводит к эмоциональной депривации и нарушению межличностных отношений в студенческой группе; низкое социально-коммуникативное развитие учащихся [1];

- обучение в колледже является решающим периодом становления личности, так как происходящие за годы учебы важные события и решения, к которым приходит каждый студент, оказывают заметное влияние на его жизнь и профессиональную карьеру [2]. Поэтому существующая необходимость личностного самоопределения в будущей профессиональной среде может сопровождаться рядом негативных переживаний;

- студенты убеждены в неисчерпаемости собственных физических и психических ресурсов, поэтому они не заботятся о собственном здоровье. В самой системе образования отсутствует целенаправленное обучение здоровью [3].

Образовательная среда – это не только учебный процесс, но и условие личностного роста и самореализации, формирования социально-психологической грамотности.

Особенности образовательной среды определяют образ жизни студентов, существенно влияют на формирование индивидуально-психологических особенностей и, как следствие, на состояние психологического здоровья и духовно-нравственного воспитания.

Основное назначение воспитания заключается в формировании духовного стержня человека – его внутреннего, духовного мира, который проявляется в системе его эмоционально-ценностных отношений к окружающему миру и к самому себе.

В чем же заключается сущность духовно-нравственного воспитания? И почему мы настаиваем на единстве духовного и нравственного, а не обращаемся к одному из этих понятий? [4]. Надо, прежде всего разобраться, что такое духовность и нравственность? И всегда ли духовное воспитание может быть нравственным, а нравственное – духовным? Рассмотрим сущность и специфику нравственного воспитания. Можно ли утверждать, что нравственное воспитание – это всегда духовное воспитание личности? Нравственность рассматривается как индивидуальная форма существования морали общества, как внутренний закон человека, побуждающий его соотносить свои действия и поступки с общественными нормами. Нравственное сознание личности может находиться на разном уровне развития. В частности, нравственным считается человек, который руководствуется принципами «общественного договора» или Золотым правилом нравственности: «Поступай с другими так, как ты хочешь, чтобы другие поступали с тобой». Речь идет о формировании у личности состояния готовности к определенному способу действия, выражающемуся в ее ориентации на те или иные ценности материальной и духовной культуры. Психолого-педагогический подход к ценностным ориентациям заключается в рассмотрении их как элемента высших мотивационных структур жизнедеятельности личности. В соответствии с этим ценностные ориентации определяются как направленность личности на те или иные ценности (цели, стремления, идеалы).

Во все века люди высоко ценили духовно-нравственную воспитанность. Глубокие социально-экономические преобразования, происходящие в современном обществе, заставляют нас размышлять о будущем Казахстана, о его молодежи.

Наше общество нуждается в подготовке широко образованных, высоко нравственных людей, обладающих не только знаниями, но и прекрасными чертами личности. В 21 веке духовность человека, его творческий интеллект, открытость инновациям расцениваются как основной капитал общества.

Нравственное воспитание — непрерывный процесс, он начинается с рождения человека и продолжается всю жизнь, и направленный на овладение людьми правилами и нормами поведения.

Нравственная направленность личности раскрывается не в отдельных поступках, а в ее общей деятельности, которая оценивается, прежде всего, через способность личности активно проявлять жизненную позицию. Нравственная ценность личности заключается в ее готовности утверждать этические идеалы общества в избранной области деятельности, где основными критериями нравственности человека могут являться его убеждения, моральные принципы, ценностные ориентации, а также поступки по отношению к близким и незнакомым людям. Отсюда следует, что нравственным следует считать такого человека, для которого нормы, правила и требования морали выступают как его собственные взгляды и убеждения (мотивы), как привычные формы поведения, при этом

необходимо учитывать, что нравственное развитие и воспитание, развитие личности невозможно без создания благоприятной ситуации и единства в требованиях окружающих ребенка, взрослых [5].

Список литературы:

1. Буйлов В., Куропова Г., Сенаторова Н. Нервно-психическое состояние студентов как валеологическая проблема // Высшее образование в России. 1996. №2.
2. Пальцев М.А. Образование и здоровье студентов // Высшее образование сегодня. 2002. №11.
3. Слободчиков В. И. Духовные проблемы человека в современном мире // Педагогика. – 2008. – №9. – С. 33-39.
4. Лихачев А. Духовно-нравственная жизнь в категориях психологии / А.Лихачев // Московский психотерапевтический журнал. – 2005. – № 3. – С.20-50.
5. Мусаева А.Е. Особенности нравственного воспитания детей дошкольного возраста // статья, Материалы Республиканской научно-практической конф. Алматы, 2007. – с.50-54

**ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ - НОВОЕ НАПРАВЛЕНИЕ В
СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ**

Муфтахтинова Гульбар Самратбековна
*преподаватель казахского языка и литературы
Алматинского государственного
гуманитарно-педагогического колледжа №2*

Аннотация. *В статье раскрывается вопрос об эффективности использования и внедрения технологий цифровизации в учебный процесс для повышения качества знаний и преподавания.*

Цифровая грамотность - основа безопасности в информационном обществе, важнейшее образование XXI века, одна из наших основных тем.

Цифровая грамотность-это готовность и способность надежно, эффективно применять цифровые технологии во всех сферах жизни человека.

Технологии цифровизации это новые инструменты удивительного мира, с которым человечество никогда раньше не сталкивалось.

На сегодняшний день концептуально система образования ведется по трем основным направлениям: цифровизация образовательного процесса, цифровой образовательный контент, цифровизация управления образованием.

Цифровизация образования в Казахстане является одной из главных тенденций в процессе его реформирования. В учебных заведениях началась работа по постепенному переходу учебных дисциплин в облачную систему образования. Мы, говорим об онлайн-учебниках и виртуальных лабораториях, об открытом образовательном контенте, гибком и индивидуальном подходе к каждому

участнику. Обучающиеся для выполнения домашних заданий могут работать вместе в режиме онлайн, библиотеки стали информационно-коммуникационными центрами.

Цифровизация учебных заведений означает создание удобных и эффективных инструментов для всех участников, участвующих в этом процессе: обучающихся, их родителей, педагогов, администрации, будет привязан к идентификатору каждого обучающегося что позволит формировать оценки и качество знаний обучающегося учебного заведения. Кроме того, важно, чтобы цифровизация учебного процесса, оптимальный баланс человеческого общения и синтез реального и цифрового мира в виртуальной среде были одной из форм, а также целью создания цифровой платформы, улучшающей качество преподавания.

Что, касается гибкости и компетентности цифровых технологий, то они должны формироваться во всей образовательной деятельности, начиная с начальной школы. Остановимся на некоторых аспектах цифровизации образования, в частности реализации системы образования. В последнее время активно ведется процесс создания и использования открытых общеобразовательных, онлайн-ресурсов общего развития, начиная от индивидуальных заданий и заканчивая полными курсами и модулями для формирования назначенных компетенций. Единая платформа онлайн-курсов позволяет быстро адаптироваться к информационным потокам, оценивать информацию, принимать решения в особых ситуациях, одним словом, овладевать навыками XXI века.

Одним из основных направлений современного образования является сетевая деятельность, использование социальных сетей в качестве образовательных ресурсов и проведение дистанционных мастер-классов, тренингов. Типичными особенностями цифрового образования с применением сетевых технологий являются гибкость, мобильность, способность к производству, диалогичность и интерактивность, ориентация на восприятие медиа-потоков.

Основная цель цифровизации-повышение конкурентоспособности, улучшение качества жизни населения, ускорение и облегчение учебно-воспитательного процесса, снижение нагрузки на обучающихся, педагогов, родителей. Главное-повысить качество образования.

Главная задача цифровизации в сфере образования-повышение качества образования, то есть подготовка конкурентоспособных специалистов в различных сферах, в том числе в области создания «искусственного интеллекта» и «масштабных данных».

К одному из таких новых путей можно отнести преподавание казахского языка через виды компьютерных программ в системе информационного обучения. Обучение современным требованиям с освоением новых технологий в воспитании конкурентоспособных специалистов - требование времени. Для этого преподаватели казахского языка добиваемся больших успехов в обучении с

использованием различных методик и приемов преподавания. Для этого мы должны сначала определить и дифференцировать, на что способен каждый обучающийся, на что имеет приоритет интерес. Если после выявления и дифференциации мы приложим усилия для дальнейшего развития возможностей обучающегося с использованием новых методов и приемов в зависимости от лучших сторон обучающихся, их собственных способностей, будем способствовать развитию обучающихся. Использование информационно-коммуникационных технологий с использованием современных новых технологий, интернет, слуховое понимание, визуального интереса обучающихся к изучению языка, и пробуждает интерес к занятиям, учебе, знаниям, совершенствует свои знания, извлекая из интернета все необходимое.

Цифровой образовательный контент-это цифровые дидактические материалы по изучаемым дисциплинам, обеспечивающие обучение в интерактивной форме: фотографии, аудио - и видеофрагменты, статистические и динамические модели, объекты виртуальной реальности и интерактивного моделирования и др.

В настоящее время цифровые образовательные ресурсы представлены на казахском, русском и английском языках в соответствии с языком обучения.

Сегодня в эпоху развития цифровизации возникает необходимость внесения изменений в сферу образования. Необходимо не только обновлять методы и приемы обучения, но и повышать доступность образования. Для этого, нужно сделать доступными через сеть интернет видео-уроки лучших преподавателей, чтобы обучающийся молодой специалист могли получить то, что им нужно.

Казахстан нового времени стремится воспитывать конкурентоспособного, образованного специалиста. Статус учителя растет с каждым годом, создаются условия для развития.

Учитывая прогрессивный рост инновационных изменений в современной системе образования, недостаточно лишь овладеть базовыми компьютерными умениями и навыками. Если мы знаем, что поисковые качества преподавателя должны быть в постоянном движении, то поиск инновационно-технологического направления также должен быть в постоянном процессе.

Квалификационные уровни преподавателей в соответствии с электронной системой образования можно классифицировать по следующим сторонам:

1. Простой-адаптивный уровень. На этом уровне рассматриваются навыки применения компьютерной техники, возможности применения прикладных программных средств в учебном процессе.

2. Деятельностно -поисковый уровень. Преподаватель на практике осваивает основы работы с ИКТ.

3. Системно-творческий уровень. Составление электронных учебно-методических пособий, составление веб-сайтов.

Цифровые образовательные ресурсы должны представлять собой информацию в различных форматах, удобных для каждого пользователя, независимо от места подключения к порталу.

Цифровые образовательные ресурсы будут использоваться преподавателями как для проведения учебного процесса, так и обучающимися для подготовки к занятиям самостоятельно и в качестве справочных материалов. Цифровые образовательные ресурсы должны позволять преподавателям формировать учебный материал для различных целей обучения, способствующие повышению познавательного интереса у обучающихся. К цифровым источникам информации можно отнести: цифровые образовательные ресурсы, электронные учебники, инновационные учебно-методические комплексы, виртуальную лабораторию, источник информации сложной структуры (цифровой музей, библиотека, энциклопедия и др.).

Развитие компетентности преподавателя по электронному образованию можно определить поэтапно следующим образом: «навыки-навыки» компьютерного минимума → компетентность ИКТ → использование цифровых образовательных ресурсов → создание цифрового образовательного контента → консультирование по электронной системе образования. Когда мы говорим об этом процессе как об одном цикле, он заключается в том, что преподаватель преподает свои навыки другому преподавателю путем консультирования.

В настоящее время преподаватели казахского языка широко используют информационные технологии на занятиях казахского языка.

Классик казахской литературы, Абай Кунанбаев сказал: «Для того, чтобы ваши ученики хорошо учились, у них должна быть большая мотивация и интерес к чтению». Действительно, только тот, кто энергичен, проявляет настойчивость, терпение, достигает своей цели.

Качество образования напрямую зависит от преподавателя, степени знаний и навыков. Педагогическая технология - это умение наблюдательности, решительности, красноречия преподавателя. Педагогическая технология является важнейшей составляющей частью, обладающих возможностями развития, связанными с методами обработки, хранения, передачи информации. Таким образом, можно сказать, что технология представляет собой набор процессов и методов преобразования материала для эффективного выполнения цели, обозначенной как технология.

Одной из особо важных проблем в системе образования в развитых странах является информатизация обучения, то есть использование интерактивной техники и технологий в преподавании «языковых» дисциплин. В настоящее время в системе образования страны введено в число новшеств создание информационного пространства. В условиях информатизации объем знаний, умений, навыков, которыми обучающиеся должны овладеть, растет с каждым днем, содержание увеличивается. В сфере образования ведется поиск эффективных способов

повышения качества образования с использованием интерактивной техники и технологий, интенсификации и модернизации образовательного процесса.

При внедрении новых технологий решающую роль играют интеллект и рассудительность преподавателя, активность, творческий поиск, оценка знаний обучающихся. Для освоения инновационной технологии обучения необходимо задействовать огромный педагогический опыт. Это работа, требующая, творческого поиска к своей деятельности, обладание определенными деловыми качествами личности. Фактически каждый преподаватель развивает и формирует себя в процессе освоения новой инновационной технологии.

Система образования постоянно меняется, развиваясь вместе с обществом. По мере изменения времени меняются и требования, предъявляемые к системе образования, методы обучения и воспитания. Можно выделить несколько инновационных технологий, которые в настоящее время широко используются в образовательном процессе:

- * проблемное обучение;
- * развивающее обучение;
- * многоуровневое обучение;
- * традиционное обучение;
- * тематическое исследование;
- * игры с вопросами и ответами;
- * цифровые образовательные ресурсы.

Цифровой образовательный контент составляют электронные учебники, компьютерные игры, методы виртуальных упражнений, научно-методические исследования.

Задача цифрового образования:

Помощь обучающимся преподавателем в подготовке к занятиям.

Помощь преподавателя в процессе проведения занятий.

Помощь обучающему в выполнении домашнего задания.

Типы цифрового образования:

Демонстративный-обучающийся выступает только в роли наблюдателя.

Интерактивный (информационно-деятельностный)-обучающийся получает возможность не только наблюдать, но и искать ответы на вопросы ресурса в ходе учебного процесса, выполнять практические и лабораторные задания с помощью ресурса, искать нужные в электронных справках, играть в интерактивные обучающие игры, выполнять групповую работу (мини – проекты), оценивать ресурс.

Результаты, продемонстрированные в ходе применения новых методов и приемов в учебном процессе: у обучающихся повышается интерес к обучению, формируются деловые навыки, мыслительная активность, смекалка, уверенность в себе, учатся умению спорить, систематически передавать игру, развивать умение изучать, сопоставлять, наблюдать.

В процессе обучения с использованием таких новых технологий основным требованием к преподавателю является коррекция ответа обучающегося, указание путей выполнения заданного задания, обучение обучающемуся полному изложению своих мыслей по порядку. Предоставление возможности высказывать свое мнение без стеснения, привитие ему свободы мнений повышает интерес обучающегося на уроке. Кроме того, обращение к интерактивной доске, мультимедиа, электронному учебнику, наглядным пособиям во время учебных занятий позволяет преподавателю сэкономить время, за короткое время оценить знания нескольких обучающихся, определить, в какой степени они усвоили материал в программе, т. е. это наиболее эффективный способ отслеживать уровень знаний обучающегося.

И так, любая технология рассматривается на философской основе. Поэтому, в первую очередь, необходимо регулировать, систематизировать и сортировать инновационные технологии, проникающие в мир образования. Непрерывное с единой последовательностью проведение обучения учебным материалам с использованием инновационных педагогических технологий в системе образования, рассмотрение наличия межпредметных связей в обучении в учебно-воспитательном процессе. Преподаватель развивает и формирует себя в процессе использования новых инновационных технологий.

Использованная литература:

1. "Формирование компетентности педагогов в среде электронного обучения " Ахметова Г. К., Мухамбетжанова С. Т. Алматы, 2012
2. <http://www.nomad.su/?a=3-201311200034>
3. "Составление электронных учебно-методических пособий, веб-сайтов".
4. "Теоретико-методологические основы развития компетентности как педагогической категории " Кудайбергенова К. С. Алматы, 2012

БОЛАШАҚ МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ІС-ӘРЕКЕТІНІҢ МОТИВАЦИЯСЫН АРТТЫРУДЫҢ ҚАРАСТЫРЫЛАТЫН САРАЛАП ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ ЖӘНЕ ЖОСПАРЛАУ

Мырзалиева Кулайхан Жанзаковна

*№2 Алматы мемлекеттік
гуманитарлық-педагогикалық колледжінің
арнайы пәндер оқытушысы*

Андатпа. Бұл мақалада саралап оқыту технологиясын қолдануға басымдық беру арқылы, білім алушыларға сабақта ой еркіндігін беріп, өздерінің іс-әрекеттерін салыстырмалы түрде саралай келе өздерінің әлсіз жақтарын

түсінуге, түзетуге, ал басым жақтарын жетілдіруге мүмкіндік берілуі қажеттілігі сөз етеді.

«Ең алдымен, білім беру жүйесінің рөлі өзгеруге тиіс» - деген болатын мемлекет басшысы Қазақстанның қазіргі білім беру кеңістігінде елеулі өзгерістердің орын алып жатқандығы белгілі. Жаңартылған мазмұн дегеніміз – халықаралық стандартқа сай келетін заманауи оқу бағдарламалары екендігін ескере отыра, бұлардың біздің балаларымызға қажетті функционалдық сауаттылық пен сыни тұрғыдан ойлау қабілетін дарытатындығын атады. Әр уақытта елбасы халыққа Жолдауларында оқушылардың сыни ойлау қабілеті, өз бетінше іздену, креативтілікті, командада жұмыс істей білу, өмір бойы білім алу дағдыларын дамыту жөніндегі міндеттерді алға қояды. Бұндай дағдылар Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында негізгі орта білім берудің басты міндеттерінде көзделген. Олар өздігінен білім алу және тұлғалық өзін-өзі дамыту, сын тұрғысынан және шығармашылық ойлау, қауымда өзін-өзі іске асыру және өзара әрекет жасау дағдыларын дамыту болып табылады. Бұл дағдылар ХХІ ғасырда оқушылардың өзін-өзі жүзеге асыра алуы үшін қажетті дағдылар. Әрине, бұл дағдылар барлық оқушылар үшін де қажетті. Бірақ оқушылардың барлығы бірдей аталған дағдыларға қол жеткізе бермейді. Осы тұста «неге?» деген сұрақ туындайды. Себебі, оқушыларды бірдей оқыту әдістемесімен оқыта отыра, бұл дағдыларды игерту қиынға соғады. Сондықтан да педагогтардың басты міндеттерінің бірі оқушыларға білімді, ақпаратты көп беру емес, берген білім мен ақпаратты өз бетінше тиімді игеруі үшін жеке ерекшеліктері мен қабілеттерін ескеріп, қажеттіліктерін қанағаттандыру. Бұл проблеманы шешуде жоспарлау мен оқыту үдерісінде педагогикалық тәсілдердің бірі саралап оқытуды қолдану тиімді жолдардың бірі болып табылады. Оқытудағы «Саралау тәсілі» ұғымының негізін салушыларды Карл Роджерс, Абрахам Маслоу т.б гуманистік психология өкілдері деп есептеледі. Гуманистік тәрбие үшін басты құндылық – барша жақсы, жаман тараптарымен, артықшылығы және олқылықтарымен, тұлғалық ерекшеліктерімен танылған оқушының өзі. Гуманист педагог өзінің тәрбиелік істерін баланың жеке қызығушылықтарын ескере отырып атқарады

Қазіргі таңда білім берудің жаңартылған мазмұны жағдайында мұғалімдердің тәжірибесінде көптеген өзгерістер орын алуда. Бұл өзгерістер мұғалім тәжірибесін дамытуға бағытталған. Осылайша жоспарлау және оқытуда саралаудың маңыздылығы артуда. Қоғамның сауаттылық деңгейі қоғам мүшелерінің қабілеттерімен тығыз байланысты. Қоғамның дамуында әрқайсысының бірегей саусақ ізі бар сияқты, әр оқушының жеке оқу стилі бар. Барлық оқушылар өздеріне берілген тақырыпты бірдей түсіне бермейді. Сонымен, сыныптағы әрбір оқушыға сабақ беруді қалай жақсарту аламыз? деген сұрақты өзіне қоясың. Сол сияқты оқушылар барлық оқу мақсаттары мен нәтижелерге бірдей қол жеткізе алмауы да мүмкін, білім мен білік дағдыларын қалыптастыру

үшін мұғалім күнделікті сабақта оқушының бойына қандай да бір дағдыны қалыптастыратындай етіп сабақ жоспарлау керек. Оқушының дамуын көздейтін мұғалім күнделікті ізденісте болады, баланың бір деңгейден келесі деңгейге қиындық тудырмай, дамуға итермелейтін тапсырмалар мен сұрақтар дайындаудың шебері болуы қажет.

Мамандарды дайындауда саралап оқыту технологиясын меңгеру және оны білім алушылардың тәжірибеде қолдана алуы бүгінгі күннің талабы.

Саралап оқытудың мақсаты: Білім алушының бейімділіктерін айқындауға, қабілетін дамытуға қолайлы жағдайлар жасау Білім алушылардың танымдық қажеттіліктерін қанағаттандыру, ойлау қабілетін жетілдіру және болашақ кәсіби қызметіне бейімдеу

Міндеттері:

- саралар оқыту технологиясын іс – тәжірибеде қолдана отырып, болашақ мамандарды саралап оқыт технологиясын үйрету

○ саралап оқытудың тиімді әдістерін зерттеу.

Саралап оқыту — әрбір оқушының жеке қажеттіліктеріне сәйкес тапсырма мен нұсқауларды, материал мен әдіс-тәсілдерді іріктеп қолдану үдерісі, оқушыларды оқуға ынталандыруға, шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау дағдыларын дамытатын оқыту тәсілі. Саралап оқыту оқушылардың білімін жан-жақты дамытуды, оларды қызықтыратын тапсырмаларды түрлендіріп беруді көздейді. Деңгейлік тапсырмалар – білім алушының біліміне, мүмкіндігіне, сұранысы мен қабілетіне сәйкес дайындалған сатылы жұмыстар жүйесі. Деңгейлік әдістің маңыздылығы – білім алушының шығармашылықпен белсенді жұмыс істеуін дамытады, әр білім алушыны өздігінен үйренуге баулиды. Ой еңбегімен айналысуға жетелейтін

оқу-танымдық күзіреттілігі қалыптастыратын «Саралап оқыту әдісі» білім деңгейі әр түрлі білім алушыларды топтарға жіктеп, әр топты өз деңгейіне сай оқытып, білімін одан әрі жетілдіру үшін қолданылады.

Кэррол Анн Томлинсонның зерттеуі бойынша мұғалімдер саралап оқытуды төмендегідей төрт жолмен жүргізе алады [8].

Мазмұн бойынша саралау: Бұл оқушылардың нені оқуы (зерделеуі, үйренуі) керектігі немесе оқушының ақпаратқа қалай қол жеткізе алатынын білу. Мұғалім оқу мазмұнын Блум таксономиясы (төменгі ойлау деңгейінен жоғары ойлау деңгейіне дейін зияткерлік деңгейлер жіктемесі) бойынша әртүрлі деңгейді қамтитын оқушылар тобына әртүрлі оқу әдістерін ұйымдастыруы керек.

Үдеріс бойынша саралау: Бұл мазмұнды түсіну немесе меңгеру үшін оқушы қатысатын іс-әрекеттер. Оқушылар мазмұнды жақсы түсіну үшін орындайтын жаттығулар мен практикалық жұмыстар және іс-әрекеттер. Үдерісте оқушыларды ақпаратты қабылдау қабілеттеріне қарай визуалдарды оқулықпен қамтамасыз ету, аудиалдарға аудио жазбаларды тыңдату, кинестетиктерге тапсырмаларды өздеріне жасап көруге мүмкіндік беру. Нәтиже бойынша саралау. Нәтиже дегеніміз

сабақтың соңында мазмұн бойынша оқушының алған білімін демонстрациялау әрекеті. Мұғалім білімді игерту мақсатында тапсырма береді, барлық оқушылар бір тапсырманы орындаса да олардың нәтижелері әртүрлі болады. Бірақ жалғыз «дұрыс» жауаптың бағытында жұмыс жасаудан гөрі оқушылар өздерінің мықты және әлсіз тұстарына қарай жауап береді және жетпей тұрған білімдерін жетілдіру туралы ойланғандары маңызды..

Оқу ортасы бойынша: мұғалімдер сыныпта қауіпсіз және қолайлы оқу ортасын қамтамасыз ететіндей оқу үдерісін ұйымдастыруы қажет.

Сабақты жоспарлауда және оқытуда жалпы ортақ қабылданған саралаудың осы тәсілдерін барынша орынды қолдануға машықтанған жөн. Тапсырма дереккөздер, қарқын, жіктеу, диалог және қолдау, қорытынды, бағалау.

№2 Алматы мемлекеттік гуманитарлық-педагогикалық колледждің миссиясы «Біз, Қазақстан балалары үшін үздік мұғалімдер даярлаймыз», осы миссияға сай әр мұғалім еңбектенуде. Білім саласында жас ұрпақтың рухани-адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруда, бәсекеге қабілетті мамандарды даярлауда жаңартылған білім мазмұны бойынша саралап оқыту әдістерін қолдану өте маңызды

1. 2016 жылы жаңартылған білім беру мазмұны бойынша курсынан өттім

2. 2017 жылы 7 модуль бойынша арнайы элективті курс бағдарламасы жасалды. IV курс білім алушыларына жаңартылған білім беру мазмұны бойынша арнайы курс ұйымастырылды, оқу-әдістемелік кешен дайындалды

3. 2018 жылдан бастап жыл сайын қалалық әдістемелік декадада ашық сабақтар, шеберлік сыныптарын өткізіп келемін.

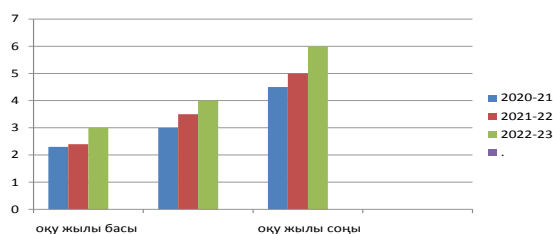
4. Колледжде педагогикалық шеберлік орталығының мүшесімін

5. Халықаралық, республикалық, қалалық деңгейдегі конференцияларға қатысып, жүлделі орындарға ие болдым.

Өзім оқи жүріп өзгелерді оқытамын. Тәжірибеммен бөлісемін. Үнемі ізденісте жүремін, себебі, бұл уақыт талабы. Ізденіс нәтиже береді, нәтиже жетістікке жетелейді. Еңбек еткен жылдар арасында өз білімімді жетілдіріп, дамытып отырдым.

Осы тақырыпты зерттеп-зерделеу барысында ғылыми-практикалық конференцияға қатысып өз тәжірибеммен бөлістім. Білім алушылырмен семинар – практикум «Бастауыш сыныптарда саралап оқытуды жоспарлау және қолдану тақырыбында өткізілді. Сондай-ақ, зерттеу жұмысымның барысында білім алушылардың практика кезінде қаншалықты саралау әдістерін қандай деңгейде қолданатындарын зерттеп, бақылап жүрдім. Алғашқы жылдары білім алушылар саралау әдістері сабақта жоспарлау және қолдану оларға қиын соққанын байқадым. Білім алушылар практика кезінде қаншалықты деңгейде саралау әдістері қолданады және анықтау мақсатында зерттеу жүргіздім. Бұл зерттеуге III-IV курс білім алушылары қатысты.

№1 диаграмма Саралап оқыту әдістерін қолдану нәтижесінің көрсеткіші

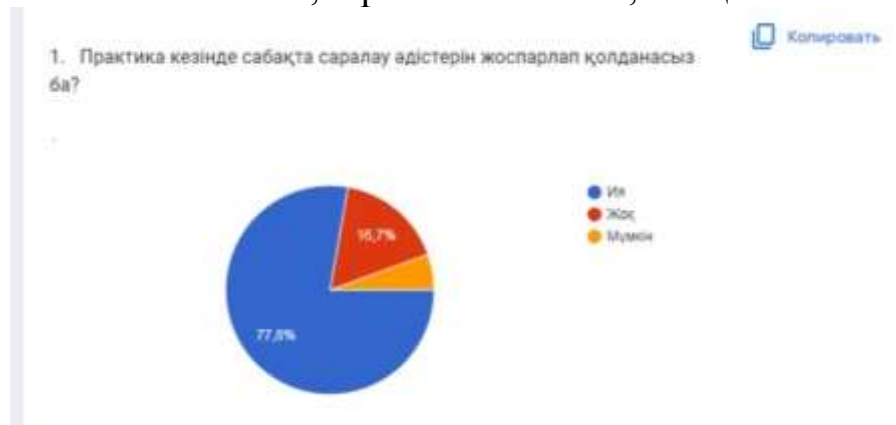

Зерттеу нәтижесі бойынша байқағанымыздай, көрсетілген оқу жылдар арасында білім алушылардың да саралау әдістерінің қолдануды деңгейінің көтерілгенін байқаймыз.

Бітіруші, IV курс білім алушыларының цифрлық саралау әдістерін практика кезінде қолдану деңгейлерін анықтау мақсатында сауалнама жүргіздім. Білім алушылармен жүргізілген сауалнама нәтижесі:

Практика кезінде сабақта саралау әдістерін жоспарлап қолданасыз ба? Саралау әдістерін білесіз ба? Саралауда оқушыларға қолдауды көбірек көрсетесіз бе?

Зерттеуге барлығы 25 білім алушы қатысты Ш-45 тобы бойынша 1 – сұрақ бойынша «иә» – 77%, «үнемі емес»-13%, «жоқ» – 16%.

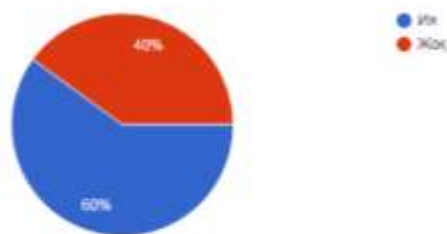

2- сұрақ бойынша «толық «60% « ішнара» 40%

2. Саралау әдістерін білесіз ба?

Копировать

20 ответов

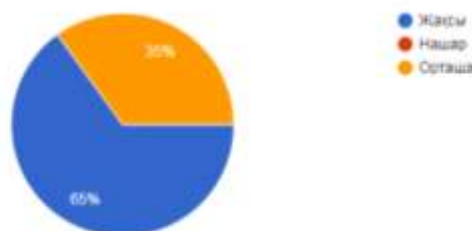

3- сұрақ бойынша «өте жақсы» 65% «жақсы» 35

3. Саралау – оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетеді?

Копировать

20 ответов

Зерттеу нәтижелерінен байқағанымыздай білім алушылардың саралау әдістерін практика кезінде сабақты жоспарлауда сараралау әдістерін қолданатынын байқадық. Сондай-ақ, колледж білім алушыларының «Зерттеу» ғылыми қоғамы бойынша білім алушылар қалалық, республикалық, халықаралық ғылыми-практикалық конференцияларға «Оқу үрдісінде саралау әдістерін жоспарлау және қолдану» тақырыптарында жобалар қорғады. Нәтижесінде: Жумакулова Қарақат, «Бастауыш сыныпты қашықтан оқыту үрдісінде тапсырмаларды сарлау әдістерін дайындау жолдары» Халықаралық конференцияда жүлделі I орынды иеленді. Бакадыр Шугыла «Бастауыш сынып математика сабағында сарлау әдістерін қолдану және жоспарлау» "ZIAT Ғылыми-әдістемелік орталығы" ұйымдастырған Халықаралық конференцияға қатысып, жүлделі I орынды иеленді.

Оқытудың сарланған әдістерін оқу үрдісінде ұтымды қолдану тәжірибемнен: *«Үйрету мүмкін емес, үйрену ғана ықтимал!»* Мұғалім жаңа идеяларды әр сабақта жан-жақты қолданып, жаңаша оқытудың тиімді жолдарын іздестіріп, жүйелі түрде қолдануы керек.

Саралап оқытудың ең басты шарты — сынып оқушылары үш топқа бөлу. Бірінші топқа мынадай оқушылар топтастырылады: қабілеті жоғары, білім, білік дағдылары қалыптасқан, өз бетімен ойлау қабілеті бар, сабаққа деген белсенділігі

күшті, мұғалім көмегін қажет етпейтін топ. Бұл топта жүргізілетін жұмыстың мақсаты — оқушы бойында ғылыми бағытта ойлау қабілетін қалыптастыру.

Орташа қабілетті оқушылар екінші топты құрайды. Білім, білік дағдылары әлі тұрақсыз, өзіне — өзі көп сене бермейтін, мұғалімнің белгілі мөлшерде көмек көрсетуін қажет ететін оқушылар. Мұнда алға қойылатын мақсат — білім, білік дағдыларының тұрақты болуына, өз бетімен жұмыс істеу қабілетінің дамуына ықпал ету, олардың бірінші топқа көшуіне көмектесу.

Үшінші топқа үлгерімі төмен оқушылар жатқызылады. Бұлар тұрақты назарды ұстауды, білім, білік дағдыларын қалыптастыруда мұғалімнің үлен күш жігер жұмсауын, жүйелі жұмыс жүргізуін, яғни мұғалім көмегін көп қажет ететін оқушылар. Сабақтың басты міндеті оқу мақсаттарын жүзеге асыру болып табылады және сабақ жоспары осы оқу мақсатының төңірегінде құрылады. Сараланған сабақ мақсаттары да, одан туындайтын бағалау критерийлері мен тапсырмалары да оқу мақсатын жүзеге асыру үшін жұмыс жасайды. Білім алушылардың зер салып тыңдауын сақтап қалу мақсатында сыныпта орындалатын жұмыстың барынша күрделі және әртүрлі болуын қадағалаймын. Бұл ретте оқушылардың бойында тапсырмаларды орындау үшін қажетті дағдыларды қалыптастырып, білім беремін.

Оқушыларда Чиксентмихай «өзіндік мақсат» деп атайтын қасиеттердің болуына жағдай жасауға тырысамын [13, 31 б.]. Егер оқушыға берілген оқу тапсырмалары өте жеңіл болса, ол зерігіп кетуі мүмкін. Ал, өте қиын болса алаңдауы мүмкін. Сондықтан да мұғалім әр баланы жақсы біліп, оқушыларды ағында ұстауы қажет. Білім алушылардың деңгейлеріне сәйкес тапсырмалармен әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, сабаққа деген қызығушылығын арттырамын.

Тапсырмаларды жоспарлауда саралау тәсілдерін жүзеге асыру үлгілері №1 Сыныптың төрт бұрышына тақырыпқа байланысты ұғымдар ілінеді. Оқушылардан ұғымдардың ішінен тандап өздеріне танысы немесе сол туралы білгісі келетінінің тұсына барып тұруы және жинақталған топпен талқылап, негіздеулері сұралады.

№2 Тақырып бойынша берілген мәтінді оқыған соң немесе оқу барысында оқушыларға «Маңызды үштік» кестесі толтыруды талап етіңіз. Бірақ «маңызды үштік» кестесін оқушылар өз қажеттіліктеріне қарай тандап орындайды. Яғни, оқушы шама-шарқына қарай 3 термин, 3 сөйлем немесе 3 оқиға тандап, тапсырманы орындайды. Сондай-ақ, тапсырманы толығымен де орындауға болады.

№3. Топтық жұмыста тақырыпты шығармашылық түрде таныстырыңыздар. Тірек сөздері беріледі.

1 топ: Әңгіме құрастырыңыздар;

2 топ: Көрініс көрсетіңіздер;

3 топ: Сурет салыңыздар;

4 топ: Макет жасаңыздар №4. Берілген мәтінді оқыңыздар. Шағын топта талқылау жүргізу үшін топ мүшелерімен келісіп, өз мүмкіндіктеріңізге қарай рөлдерді бөліп алыңыздар. Баяндамашы; Жазушы; Ақпарат ұсынушы; Қосымша

ақпарат іздеуші.(Берілген тапсырма барысында саралаудың «жіктеу» тәсілі оқушыларды мүмкіндіктеріне қарай рөлдерге бөлу арқылы кіріктірілген).

САРАЛАУ ӘДІСТЕРІ

«Карусель» Мақсаты: Жаттығудың бұл түрі барлық оқушылардың белсенді жұмысқа тек өзінің таңдауымен ғана емес, әртүрлі серіктерімен бір мезгілде араласуына мүмкіндік беру.

Жаттығудың сипаттамасы: Оқушылар екі топқа бөлініп, ішкі және сыртқы қосарлы шеңберге бір-біріне бетпе-бет қарап, екі шеңбер құрады. Ішкі шеңбер – қозғалмайтын шеңбер, шеңбер ортасына олар арқасын беріп тұрады. Сыртқы шеңбер – қозғалмалы, шеңбер ортасына бетін қаратып тұрады. Әрбір оқушы өзіне қарама-қарсы тұрған оқушыға бір сөйлем айтып, оңға қадам жасайды. Сөйлем қойылған мақсатқа байланысты болады. Мысалы, әріптесінің жағымды жақтарын көрсету үшін «Мен сен сияқты ақылды, ұстамды болғым келеді» деуге болады. Әрқайсысы жаңа әріптесі келген сайын оның қасиеттерін айтып отырады

«Тыңдап отырған үштік» Мақсаты: Бұл әңгіме тақырыбының тұжырымдамасын және үдерісті түсінуді дамытатын ақпарат алуға арналған құрылымдалған жаттығу. Сондайақ бақылаушы рөлі арқылы өзін өзі сараптауды дамытуға ықпал етеді.

Ұйымдастыру: Оқушылар үшеуден отырады, екеуі бірге, ал біреуі оларға қарсы сәл алшақта - сөйлесуге қатыспайды, бірақ бақылайды.

Жаттығудың сипаттамасы: Оқушылар топта үшеуден отырады. Әр оқушы шешен, тілші және хатшы рөлін атқарады. Шешен бір нәрсені айтады, сұрақты түсіндіреді немесе пікірін білдіреді. Тілші көмектесіп айтып отырады және түсініктеме беруді сұрайды. Хатшы қажетті жерлерін түртіп алып, әңгіме соңында қорытынды береді. Келесі жолы рөлдер ауысады. «Көмекшілер» Мақсаты: Оқушыларды қарым-қатынасқа түсіру және тапсырманы уақытылы орындауға мүмкіндік туғызу. Жаттығудың сипаттамасы: Сыныпта жұмысты басқалардан бұрын аяқтайтын оқушылар болады. Осындай оқушылардан орындарынан тұрып, басқаларға көмектесу үшін сынып ішінде жүруін сұраңыз. Жұмыстарын аяқтаған оқушылар саны көбейген сайын, көмекшілер саны көбейді. Соңында сыныптың жартысы көмекшілерге айналып, үлгермей жатқан оқушыларға көмек бере алады.

Мен өзімнің тәжірибиемде саралау әдістерін бойынша қолдаған әдіс-тәсілдеріммен бөлісем. Пәні: Жаратылыстану және дүниетану оқыту әдістемесі
Тақырыбы: Гидросфера

Оқушылар өз қажеттіліктеріне қарай «Бұрыштар» әдісі арқылы шағын топтарға бөлінеді.

Сыныптың төрт бұрышына Мұхит, Теңіз, Өзен, Көл сөздері бар суреттер ілінеді. Оқушыларға өз қалаулары бойынша бұрышқа барып тұрулары сұралады және құрылған топ бойынша топтасып отырады. Топтарға талқылауға 3-4 минуттай уақыт беріледі. Оқушылар топта талқылап, бұл сөздер туралы не білетіндіктерін

талқылайды және ортаға айтады. Суретке қарап сабақтың не туралы болатындығын анықтайды. Жаңа сөздердің анықтамаларын анықтау сұралады.

Талқылау барысында сабақ тақырыбы мен оқу мақсаты анықталып, таныстырылады.

Оқу мақсаты: Гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттау

Бағалау критерийі:

Гидросфера ұғымын түсіндіре алады;

Гидросфераның құрамдас бөліктерін сипаттайды

Гидросферадағы су айналымын сипаттай алады

Негізгі тапсырма: Атлас картаны пайдаланып, дүниежүзілік мұхиттардың, 5 теңіздің, көлдің, өзеннің атауларын кестеге жазыңыз.

Мұхиттар	теңіздер	Көлдер	Өзендер

Саралау

Тапсырманы орындауда алаңдап отырған оқушыларға қосымша сұрақтар беріледі. Сұрақтар арқылы тапсырманы аяқтауына қолдау жасалды.

Саралау

- Оқушылар өз қажеттіліктеріне қарай «Бұрыштар» әдісі арқылы шағын топтарға бөлінеді;

- Оқу мақсатына қол жеткізген оқушылар үшін қосымша тапсырма жоспарланды;

- Негізгі тапсырманы орындауда алаңдап отырған оқушыларға қосымша сұрақтар беріліп қолдау көрсетілді.

Қортындылай келе Жоспарлау мен оқыту үдерісінде саралаудың тәсілдерін қолдану балаларға оқу тапсырмаларын өз деңгейі бойынша, қолдау немесе көмек көрсету арқылы орындауына мүмкіндік береді. Бұл оқушылардың оқуға деген сенімділігі мен ынтасын арттырады. Саралаудың әдіс-тәсілдері мен сараланған тапсырмалардың үлгілері оқыту барысында мұғалімдерге оқушылардың мүмкіндіктерін анықтауға, ерекшеліктерін ескеруге, қызығушылықтарын арттыруға, қажеттіліктерін қанағаттандыруға және оқушыларға өз мүмкіндіктері мен қабілеттерін анықтап жетілдірулеріне, тапсырмаларды жеңілден күрделіге қарай және де таңдап орындауларына жол ашады. Орыс данасы Л.Толстойдың «Жақсы дерлік те, жаман дерлік те бір әдіс жоқ. Олқылықтың белгісі – бір ғана әдісті болу; керек орында жоқ әдісті табу да қолынан келу. Мұғалім әдісті көп білуге тырысу керек; Оларды өзіне сүйеніш, қолғабыс нәрсе есебінде қолдану керек» - деген кеңесін Ахмет Байтұрсынов «... әр әдіс өз орнында жақсы», - деп өрбітеді. Сондықтан да мұғалімдер мен оқытушыларға әдіс-тәсілдерді барынша көбірек білу артық етпейді деп ойлаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. С.Б.Бабаев. Бастауыш мектеп педагогикасы. Оқу құралы. Алматы. 2007.

2. Мұғалімге арналған нұсқаулық. «НЗМ» ДББҰ. ПШО, 2016.
ЖОСПАРЛАУ МЕН ОҚЫТУДА САРАЛАУ ТӘСІЛДЕРІН ҚОЛДАНУ /Әдістемелік
құрал/Атырау.2019
3. Асхат Әлімов Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарында қолдану – Алматы: 2009.

ЗАДАЧИ И ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ

Өмірбек Жанар

мастер производственного обучения

Боровых Милена Юрьевна

обучающаяся

Алматинского колледжа
сервисного обслуживания

Зачем проводят практику.

Производственная практика у студента - это один из основных этапов образовательного процесса. Вся теория, которая не была закреплена практически, со временем забудется и не будет иметь никакого смысла. Поэтому, после завершения очередного этапа обучения, студентов отправляют на обязательную производственную практику. Это позволяет не только сохранить теоретические знания, но и закрепить их, добавив юному специалисту практического опыта. Иными словами, студент просто закрепляет свои знания.

Как проходит практика.

Любой работодатель понимает, что студент еще не способен выполнять полноценную работу и нести ответственность за результаты деятельности. Поэтому на производственной практике студентов не допускают полноценной работе. Вместо этого студенты знакомятся с деталями производства, изучают нормативную документацию, профессиональное оборудование, наблюдают за деятельностью специалистов и постоянно все конспектируют.

Прохождение первой практики для студентов.

На ней, как правило, студент приступает к непосредственной деятельности. У него также появляется руководитель практики на предприятии, который дает рабочие задания, следит за их выполнением и помогает студенту в возникших вопросах.

Прохождение практики на производстве уже на 2,3 и 4 курсе может состоять из того, что студент может проходить ее как по месту работы, так и устроится уже во время прохождения практики и получать за это плату. Студент на этом курсе уже знает достаточно информации и опыта, что бы работодатель допускал его к полноценной работе и мог взять ответственность за результат своей работы.

Обычно производственная практика продолжается месяц, однако некоторые профессии предусматривают более длительный срок. Также практика учитывается в трудовой стаж.

Где необходимо проходить практику.

Место прохождения практики, как правило, определяет учебное заведение. Каждый колледж заранее заключает договора с предприятиями, на которых в дальнейшем их студенты будут проходить производственную и преддипломную практику. Однако каждый студент в праве самостоятельно выбрать место работы. Так, например, если ваши родные или знакомые могут организовать для вас прохождение практики в организации, в которой они работают, то в некоторых случаях это будет даже лучшим вариантом. Однако в данном случае необходимо самостоятельно позаботиться об оформлении документов и договора.

Личный опыт.

Я студент 2 курса Алматинского колледжа сервисного обслуживания 88 группы БХМК Боровых Милена. Я 2 раза была на практике и на разных предприятиях и могу сказать, что на практике студент как отрабатывает уже полученный материал, так и получает новый.

Первую свою практику я проходила в кондитерской «Сласть» по адресу микрорайон Алмаз 261. Прибыв на место практики нам провели экскурсию по небольшому цеху и познакомили с рабочим составом, с которым в дальнейшем мы работали и учились чему-то новому. В первые дни было не привычно, мы вышли как раз в праздник «Пасха» и помогали с упаковкой и сортировкой ассортимента. Уже дальше мы работали по плану, который был поставлен. Это приготовление свежих хлебобулочных изделий на продажу утром, а после приготовление полуфабрикатов или изготовления различных фигур из шоколада разного цвета и размера.

По пребыванию на практике в первый раз может показаться, что это не ваше, так как может получаться не с первого раза, но главное не сдаваться, так как все может получаться не с первого раза и главное верить в то, что получится. По началу нам на производстве не особо доверяли и лишь давали малую и не особо важную работу, по большей части мы просто смотрели и изучали работу других работников и помогали в производстве полуфабрикатов, подготовке сырья или в сортировке сладких изделий, а также в уборке цеха. В дальнейшем так и было, в данном месте нам не давали сильно развиваться и мы делали одно и то в день ото дня. Уже через время стало немного скучновато ходить туда и было немного рутинно. Это место мне посоветовала моя мама и я решила проходить там практику, а в дальнейшем может и работать.

В итоге на данное производство вместе со мной пошло еще пару студентов с моей группы. Но после практик я решила не оставаться там, так как мне там особо не понравилось.

На 2 курсе практика проходила не очень удобно, 2 недели практики, после 2 недели теории и так в течении 2-х с половиной месяцев. На этот раз я проходила практику по месту подработки в Гольф клубе «Нуртау», по адресу поселок Каменка на территории Санатория. Туда помогла мне устроиться моя мама. При Гольф клубе есть ресторан и проходила практику я там одна. В этот раз по приходу на практику я знала, что и где, так как ранее летом я уже ознакомилась как с местом, так и с рабочим составом.

На данном производстве я начинала работать как помощник и начинала с малого и постепенно начинала учить что-то новое. В начале было немного трудновато, но в дальнейшем стало полегче и я стала привыкать как к темпу так к самому плану работы. Мне доверяли как подготовку изделий и блюд на банкет. В дальнейшем мне давали возможность в приготовлении и отдачи заказов. Со временем я начала делать заготовки и полуфабрикаты сама, а в дальнейшем и приготавливать само изделие. Так же после своей работы я убирала и делала генеральную уборку на рабочем месте и убирала все вещи и предметы по своим местам, что бы они не лежали где попало.

Ни смотря на то, что я работала со своим работодателем я также помогала и другим и они давали мне хорошие советы, которые помогали мне в дальнейшей работе. На данный момент я научилась приготавливать то, что мы не проходили на теории в колледже и так же то, что я уже знала. Прохождение практики в таком месте мне дало опыт работы на довольно ни маленьком цеху и при большом объеме работы.

Могу сказать, что прохождение практики дает нам возможность узнать, как проходит работа изнутри на производстве и так же есть плюсы в том, чтобы в будущем у нас не было особо много проблем на рабочем месте и мы могли спокойно преступить к ней. Так же практика дает понять и узнать что-то новое и познакомиться и набраться так же опыта у уже обученных людей, которые работают в этой сфере не первый день, а уже пару лет.

ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Оспанова Гулнар Турсынбаевна

*Алматы сервистік қызмет көрсету колледжінің
тарих пәнінің оқытушысы*

Андатпа. *Мақалада тарих сабағында оқу материалдарының мазмұнын түсіндіруде ойын технологиясын пайдаланудың тиімділігін көрсетеді.*

Заманауи тарих пәнінің мұғалімі білім беру процесін ұйымдастырудың формалары мен әдістерін тандай білуі керек, бұл студенттерге жаңа материалды

ғана емес, сонымен қатар өзін-өзі танытуға мүмкіндік береді. Сабақтарға шығармашылықтың атмосферасы, ойлануға деген ұмтылыс, проблемалық жағдайларды шешу жолдарын іздестіру, өз көзқарасын белсенді түрде айту керек. Менің педагогикалық жұмысымда оқу материалдарының мазмұнын, студенттердің жас ерекшеліктерін және олардың ойлау қабілетін дамытуға байланысты түрлі сатылардағы түрлі әдістердің комбинациясын қолданамын. Менің ойымша, қазіргі заманғы сабақта студент тек тындап, есте сақтап қана емес, мұғалімнің жетекшілігімен жаңа білімге ие болып, фактілер мен тарихи деректерді іздеп, қорытынды жасай білуі қажет. Мұндай сабақтардың тиімділігі студенттің психикалық белсенділігі мен мұғалімнің шығармашылық қызметін біріктірген кезде жүзеге асырылады. Тек осы жағдайда студенттердің танымдық белсенділігі бірден көтеріледі, «Сұрастыру...», «Салыстыру...», «Неліктен?», «Неге?», және т.б. сұрақтарды талдауға тікелей қатысады.

Қазіргі заманғы сабақта ең көп таралған оқыту технологиясының бірі - ойын. Оқу ойындары барысында әртүрлі комбинациялар мен нысандарда тақырыптық материалды қайталайды. Сонымен қатар, ойын салауатты бәсекелестік атмосферасын қалыптастырады, оқушы тек қана механикалық еске түсіріп қана қоймай, оның барлық білімін жұмылдыруға, ойлануға, дұрыс таңдауға, пайдасызды жоюға, салыстыруға, бағалауға мәжбүр етеді. Ойын барысында, әдетте, оқуға зауқы жоқ деп танылған студенттер, барлық нәрсені аяқтағысы келетіндер және сезімсіз белсендірілгендер жауапты іздеуге үлкен қызығушылықпен қарауға тырысады, өйткені ойдағы «соңғы» ұстанымы бірнеше адамға сәйкес келеді. Жеңімпаз көбінесе көбірек білетін адам емес, бірақ ойын жағдайында тезірек және дәлірек жауап беретін, көре алатын, бақылайтын, байқайтын, әлдеқайда дамыған қиялға ие болған адам ғана болады. Ойындар жасауда бастысы есте сақтау керек жайттар ол - тарихи фактілерді іріктеу, атаулар мен күндер, оқу кітаптарына енгізілген материалдарға назар аудару керек.

Бастысы - оқушылардың ойынға деген қызығушылығын көтеріп қана қоймай, оның тұрақтылығы мен есте сақтауын қамтамасыз етуге оны жүзеге асыруға мүмкіндік беру. Егер ойында студент жаңа нәрсе таба алмаса, онда бәрі де белгілі болса, бұл ойындар сәтті болмайды. Ойындардың түрлері өте көп, бағыттары да әртүрлі. Дидактикалық, тәрбиелілік, дамытушылық. Қоғамдарстыр т.с.с

Дидактикалық ойыны: көкжиектерді кеңейту, танымдық белсенділік, практикалық қызметте ZUN-ны пайдалану, тәжірибелік қызметте қажетті белгілі бір дағдылар мен қабілеттерді қалыптастыру; жалпы білім беру дағдыларын дамыту; еңбек дағдыларын дамыту.

Тәрбиелілік ойыны: тәуелсіздіктің дамуы, белгілі бір тәсілдерді, көзқарастарды, моральдық, эстетикалық және идеологиялық көзқарастарды қалыптастыру; ынтымақтастықты дамыту, ұжымдастыру, қарым-қатынас орнату.

Дамытушылық ойыны: ұқсастығы, қиялын, шығармашылық қабілеттерін, эмпатиясын, рефлексияны, оңтайлы шешім табу дағдыларын, білім беру қызметін ынталандыруды дамыту, назар аудару, есте сақтау, сөйлеу, ойлау, салыстыру дағдыларын дамыту.

Қоғамдастыру ойыны: қоғамның нормалары мен құндылықтарын енгізу; қоршаған ортаның жағдайына бейімделу; стресстік бақылау, өзін-өзі реттеу; қатынасуды үйрену.

Ойын технологиясын енгізудің тиімділігі оқушының психикалық тәжірибесінің қалыптасу деңгейімен анықталады жоғары, ортадан, орташа, төмен. Бұл мақсатқа байланысты - коммуникативтік, моральдық тәжірибе және т.б. болуы мүмкін.

Сабақтың типтеріне байланысты қолданылатын ойын түрлері де бар:

Мысалы:

Жаңа сабақты меңгертуде

«Үш ұсыныс» Оның негізгі бөлігінде бастысы оқшауланған логикалық амал бар. Ойын сауықтыруға мүмкіндік беретін шартты компонент әдетте - бұл үш негізгі сөйлемдегі «басты» сөзді айтуға мүмкіндік береді. Онсыз, ешқандай ойын жоқ - әдеттегі білім беру тапсырмасы бар. Бір нұсқасы - басылған мәтінмен жұмыс істеу. Бұл параграфтың немесе құжаттың парағы болуы мүмкін. Жеңімпаз, ол әңгіме қысқа, ал мазмұны дәл беріледі. Бұл ойын өте маңызды дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді - басты нәрсені айқындау.

«Даналық ағашы». Оқушылар зерттелетін материалдарға сұрақтар қоюды үйренеді. Сабақта балаларға тапсырма берілді: түсіндірме немесе мәтінмен жұмыс істеу барысында әртүрлі қиындық деңгейлерінің үш парағының үш сұрағын жазыңыз. Оқудан кейін материалдық сұрақтар қарастырылады. Ең қызықты «алма» немесе «жапырақтар» түрінде жасалып, «Ақылды ағашы» деп аталады. (қызыл - 5, сары - 4, жасыл - 3). Келесі сабақтарда студенттер жеміс пен жапырақты «жыртып», жауап қайтарады.

Осы ойындардан басқа, жаңа материалдарды үйрену кезінде «Суретті жандандыру», «Экскурсия», «Тарихи қонақ үй» және т.б. ойындарын пайдаланыңыз.

Қорытындылау сабағында:

Аукцион. Бұл ойын тарихи кезеңдердің бірін оқып болғаннан кейін жүргізіледі, мысалы, «Иван Грозный дәуірі» тақырыбында. Жалпылама сабақта балалар ойынға шақырылады: «Бағалау сатылымда» 5 «. Әрбір студент «сатып алуы» мүмкін.

«Қалпына келтіру». Ойын үшін мәтін зерттелетін тақырып үшін таңдалады, әрбір сөйлем жаңа жолдан жазылады, ол тәуелсіз семантикалық жүктемені орындайды. Содан кейін мәтін әрқайсысы бір сөйлемге сәйкес етіп жолақтарға кесіледі. Жолақтар араласып, конвертке салынған. Студент мәтінді қалпына келтіруі керек. Ыңғайлылық үшін сөйлемдер кездейсоқ тәртіппен нөмірленеді

немесе әр жолдың бұрышында нақты жаза аласыз, егер дұрыс орындалса, сөз қосылады

«Тарихи тегтер» Күндер жазылған 9 ұяшықтағы жылтыр шаршы. Тапсырма берілген: күндерді хронологиялық тәртіпте қалпына келтіру немесе белгілі бір кезеңге қатысты белгілі бір тарихи тұлғаға қатысты «дақтарды жою» немесе квадраттағы күнді көрсете отырып, осы оқиғаны атау керек. Барлық уақытты дәлірек анықтайтын уақыт аз уақытты алады. Кейде күні көрсетілген, сондықтан сіз бұл оқиғаны егжей-тегжейлі айтып беріңіз.

«Тігінен» сөзі кез-келген тақырып бойынша, мысалы, «Ұлы Жібек жолы» тақырыбы бойынша салынуы мүмкін. Бұл ойын қалалардың атауын білуді талап етеді. Сол жақта ерекше сөздер жазылған, бұл Жібек жолы қалаларының атаулары, онда әріптердің тәртібі бұзылған, сонымен қатар әрбір сөзде қосымша хат бар. Хаттардың тәртібін қалпына келтіріп, алынған сөзді ерекше сөздің жанында жазыңыз және екі жұлдызша арасындағы қосымша хатты енгізіңіз. Егер тапсырма дұрыс орындалса, онда қосымша әріптерден тігінен, Жібек жолы қалаларының атын оқуға болады.

Бүкіл әлемді жайлаған пандемия ұстаздарды жаппай қашықтықтан сабақ жүргізуге, қосымша оқыту бағдарламаларын меңгеруге себепші болды. Қашықтықта отырып баланың сабаққа құлшынысын оятып, қызықтыру өте қиын міндет. Сол қиын да танымдық жолдан барлық ұстаздар өтті. Сол жолда тарихи танымның қарапайым әдістерін меңгеруде, дереккөздермен жұмыс істеуде, қалыптасқан тарихи жүйелер туралы білім мен идеяларды қолдануда, ақпаратты іздеуде, оны өңдеу барысында оқыту бағдарламаларының көмегі орасан зор болды. Оқыту бағдарламаларын ойын технологиясына жатқызуға әбден болды. Себебі бұл бағдарламалардың барлығы дерлік ойын түрінде жасалған. Бағдарламалардың түрі өте көп, оның ішінен өзінің сабағына сәйкес келетінін таңдап алу әр ұстаздың шеберлігіне байланысты. Мысалы, «quizizz», «learningapps», «qrcode», «kahoot», «wordwall» өз сабақтарымда қолданған оқыту бағдарламаларының тиімділігін айта аламын. Педагог үнемі білімін толықтырып, шыңдап заманның талабына сай оқыту әдіс-тәсілдерін пайдалануға ұмтылуы тиіс деп ойлаймын.

Сөзімді көрнекті педагог Мағжан Жұмабаевтың: «Бала ешуақытта іссіз отыра алмайтын болғандықтан, балаға ылғи пайдалы іс беріп отыру керек деген сөзімен аяқтағым келеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Майғаранова Ш. Мектеп оқушыларын рухани дамыту мәселелері – Алматы: Рауан, 2022
2. Бабанский Ю.К Слостенин В.А Сорокин Н.А Педагогика; 1989
3. Касабеков А. Алтаев Ж. Қазақ философиясы – Алматы.
4. Кулагин Г.А 100 игр по истории – Москва: Просвещение 1967

ҚАШЫҚТАН БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ ИНФОРМАТИКА ПӘНІН ОҚЫТУ ТӘСІЛДЕРІ

Отельбаева Алмагуль Калиевна

*№2 Алматы мемлекеттік
гуманитарлық-педагогикалық колледжінің
информатика пәнін оқытушысы, магистр*

Аңдатпа. Бұл мақалада заманауи талапқа сай информатика пәнін оқыту үрдісінде қашықтан оқытудың маңызы мен тиімді тәсілдері, ерекшелігі, артықшылығы және кемшіліктері қарастырылады. Сонымен қатар, қашықтан оқытуды қолдану арқылы білім алушының ақпараттық құзіреттілігін дамыту формалары мен тәсілдері қарастырылады.

XXI ғасыр «Ақпараттық технологиялар» ғасыры екені баршаға мәлім. Ақпараттық технологиялардың ішінде қашықтан оқыту маңызды болуда. Қашықтықтан оқыту – оқытушының білім алушымен тікелей (нақты) байланыссыз білім беру үрдісінсіз қамтамасыз ететін заманауи ақпараттық технологиялар құралдарын қолдана отырып, «қашықтықтан оқыту» ретінде қабылданады.

Қашықтан білім беру технологиялары білім беру үрдісінің тиімділігін арттыру үшін жаңа перспективалар ашатыны белгілі, олар көбінесе білім алушылардың өздеріне сәйкес келетін осындай режимде оқу материалымен жұмыс істеу мүмкіндігіне ие болуына негізделген.

Қазіргі компьютерлік желілер (жалпы жағдайда телекоммуникациялық технологиялар құралдары) қашықтан оқытудың техникалық негізі болып табылады, бұл ретте қашықтан оқытуды жүйе ретінде қарастыра отырып, оның екі кіші жүйеге: жобалау жүйесі (теориялық модель) және білім беру үрдісіне (модельді іске асыру) бөлінетінін атап өткен жөн.

Қашықтан оқыту кезінде оқытушы мен білім алушының, сондай-ақ білім алушылардың өзара жүйелі іс-қимылы көзделеді, бұл ретте білім алушылардың дербес қызмет түрлеріне, бірақ арнайы түрде ұйымдастырылған білім беру үрдісі шеңберінде баса назар аударылады. Мұнда оқытудың дәстүрлі және жаңа нысандары мен әдістері (дәрістер, семинарлар, ынтымақтастықтың шағын топтарында оқыту, жобалар әдісі, рөлдік және іскерлік ойындар, ситуациялық талдау әдісі, зертханалық және практикалық жұмыстар, оқушы портфолиосы және т.б.) қолданылады, ал оқу-әдістемелік құралдар (баспа түрінде де, электронды түрде де) сырттай оқуға арналғанымен, түбегейлі ерекшеленеді. Қашықтан оқытудың басты ерекшелігі интерактивтілік болып табылады, ол үш деңгейде жүзеге асырылады: оқытушы мен білім алушылардың, білім алушылардың өзара әрекеттесуі, білім алушылардың өздері қолданатын оқу құралдарымен (негізінен электронды құралдар) жұмысы. Бұл ретте "білім алушы – оқытушы", "білім алушы

– білім алушы (немесе оқушылар)" және "білім алушы – оқыту құралы" қашықтан өзара іс-қимылды менеджер, курстарды ұйымдастырушы, педагог-үйлестіруші, куратор, оқытушы, әдіскер, техникалық мамандар, жүйелік әкімшілер, желілік әдіскерлер, желілік мұғалімдер, желілік тьюторлар, желілік психологтер қамтамасыз етеді.

Жинақталған тәжірибе көрсеткендей, қолданыстағы тәжірибеде қашықтан оқытуды ұйымдастырудың артықшылықтары ғана емес, сонымен қатар келесі кемшіліктерде көрінетін бірқатар кемшілік бар:

* оқытушы мен білім алушылардың күндізгі қарым-қатынасының, яғни тәрбиелік ықпалының жеткіліксіздігі;

* қашықтан оқыту кезінде қажетті білім алушылардың мотивациясы мен өзін-өзі тәрбиелеуді дамыту бойынша оқытушы тарапынан басқарудың болмауы;

* қашықтан білім беру технологияларымен жұмыс істеу үшін білім алушылардың қалыптасқан бастапқы дағдылары жоқ (жеткілікті түрде жиі) ;

* барлық пәндер бойынша қашықтан оқыту курстары бойынша білім алушыларды тиімді дайындауға болмайды.

Қашықтан оқыту білім беру процесін ұйымдастырудың әртүрлі модельдерін қарастырады, олардың әрқайсысының ұйымның өзіндік ерекшелігі бар:

1. күндізгі және қашықтан оқытуды интеграциялау;

2. ақпараттық білім беру ортасының әртүрлі компоненттерімен өзара байланыста қашықтан оқыту (виртуалды мектеп);

3. кейс-технологияларды пайдалану негізінде желілік оқыту шеңберінде дербес курсты зерделеу;

4. бейнеконференциялар және т. б.

Барлық осы модельдер информатика бойынша мектептегі білім беру жүйесінде үлкен немесе аз жетістікпен жүзеге асырылуда. Олар көбінесе жоғарыда аталған оқыту модельдерінің біреуін емес, бірден бірнеше (оларды біріктіру) пайдаланады.

Информатиканы күндізгі және қашықтан оқытуды интеграциялау кезінде екі нұсқа болуы мүмкін:

1) базалық оқыту күндізгі нысанда жүргізіледі, ал мазмұнының кейбір бөлігі (оқу қызметінің жекелеген түрлері). Қашықтан оқытуға шығарылады, ол үшін қажетті оқу және ақпараттық материалдар, тапсырмалар, тесттер, зертханалық, практикалық жұмыстар орналастырылатын арнайы сайт құрылады. Интернеттегі басқа сайттардағы қосымша материалға сілтемелер беріледі;

2) базалық оқыту қашықтан жүргізіледі, бірақ білім алушылар қысқа күндізгі курс үшін білім беру мекемесіне шақырылады, онда шолу дәрістері ұйымдастырылады, семинарлар, пікірталастар, тиісті презентациялары бар конференциялар өткізіледі, бұрын желіде өткізілген жобаларды қорғау, зертханалық және практикалық жұмыстар және т. б.

Бұл жағдайда информатика курсының авторы немесе тікелей оқытушы пәндік саланың ерекшелігін, оқу сатысын, студенттердің нақты сипаттамаларын ескере отырып және оқу іс-әрекетінің жеке траекториясын нақты құра отырып, жобалау кезеңінде оқуды күндізгі және қашықтан бөлу мәселесін шешеді. Сонымен қатар бірінші нұсқа бүгінде мектептерде, гимназияларда, лицейлерде кеңінен қолданылады, егер белгілі бір бөлімге бөлінген сағат саны жеткіліксіз болса және үй тапсырмасы, өзіндік жұмыс көлемін ұлғайту немесе материалмен үстірт танысу туралы сұрақ туындайды. Екінші нұсқа білім алушылардың жекелеген санаттарына сәйкес келеді: мүгедек білім алушылар, сондай-ақ арнайы мектептерде, гимназияларда жеке пәндер бойынша оқығанды жөн көретін шалғай аймақтардағы білім алушылар. Бұл (екінші) нұсқа осы оқу орнында жоғары білікті информатика мұғалімі болмаған кезде де пайдалы болуы мүмкін, бұл жағдайда білім беру үрдісін басқа оқу орнының мұғалімі қашықтан ұйымдастырады, негізгі оқу орны үшін сабақтарды семинарлар түрінде ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Информатиканы виртуалды мектеп сияқты ақпараттық білім беру ортасының барлық компоненттерімен өзара байланыста қашықтан оқыту кезінде білім алушыға қажетті барлық материалдар білім беру мекемесінің сайтында орналастырылады, бұл ретте информатика курсының мазмұны сабақтар бойынша немесе бағдарламаның бөлімдері, тақырыптары, яғни модульдер бойынша ұйымдастырылуы мүмкін. Әдетте, мұндай сайтта ұсынылған:

- * информатика курсының тақырыптық жоспары, курстың мазмұнына кіретін әр тақырып бойынша қысқаша аннотациялармен, оны оқуға бөлінген уақытты көрсетіледі;

- * белгілі бір жоспар бойынша сабақтың сипаттамасын; немесе нақты тақырып бойынша базалық дәрістерді; немесе проблемалық жағдайларды, осы тақырып бойынша дербес ойлауға ұсынылатын міндеттерді (ауызша баяндау, слайд-фильм, бейнеклип, сурет, схемалар және т. б. түрінде); жеке өзіндік жұмысқа арналған тапсырмаларды; ынтымақтастықтың шағын топтарына арналған тапсырмаларды; практикалық жұмыстарды; қосымша материалдарды (дайын мақалаларды, виртуалды кітапханалардағы нақты материалдарға сілтемелерді, глоссарийлерді, сөздіктерді, энциклопедияларды және т.б.) қамтылатын модульдер.);

- * оқытушының кеңесі;

- * білім алушылар мен оқытушының қарым-қатынасына арналған форум, чат-бөлмелер;

- * off-line конференциясына арналған арнайы web-бет;

- * тесттер (аралық және қорытынды), бақылау жұмыстары;

- * әкімшілендіру блогы: курстың әрбір қатысушысының тапсырмаларды орындау кестесі; хабарландыру тақтасы; білім алушылардың жеке web-парақтары және т. б.

Виртуалды мектепте информатика мұғалімімен немесе басқа студенттермен тікелей жеке байланыс жоқ (Егер бейнебайланыс қолданылмаса, мысалы, Skype) – бүкіл процесс виртуалды түрде жүзеге асырылады. Бұл модельде бақылаудың әртүрлі формалары қолданылады: жеке басын сәйкестендіру құралдарын немесе бейнеконференцияларды пайдалану кезінде автоматтандырылғаннан (бірнеше таңдау) дәстүрліге дейін (сұхбат, жобаны қорғау және т.б.).

Қашықтан оқытуды ұйымдастырудың үшінші моделі бойынша, яғни кейс-технологияларды пайдалану негізінде желілік оқыту шеңберінде информатиканың дербес курсы зерделеу, барлық оқыту іс жүзінде жүргізіледі, бірақ білім беру мекемесі дайындаған барлық қажетті оқу материалдары, тапсырмалары, ұсынымдары оқыту құралдарының белгілі бір жүйесі ретінде (кейс), білім алушылар пошта арқылы (әдеттегі және электронды түрде) алады. Кейс баспа құралдарын да, электронды ресурстарды да (бейнедәрістер, слайд-дәрістер, мультимедиялық білім беру ресурстары және т.б.), сондай-ақ бақылау жұмыстары мен түрлі тесттерге қойылатын талаптарды қамтуы мүмкін. Оқытушымен, студенттер арасындағы байланыс электрондық поштаны, сондай-ақ интернеттің коммуникациялық қызметтерінің мүмкіндіктерін (Skype және т.б.) кеңінен пайдалануды қарастырады. Қашықтан оқытудың осы моделін жүзеге асыру үшін білім беру мекемесінің сайтында:

- * информатика бойынша қосымша материалдар, басқа сайттарға, кітапханаларға, сөздіктерге, энциклопедияларға сілтемелер, олар білім алушыларға жобамен, рефератпен, баяндамамен және т. б. жұмыс істеу кезінде қажет болуы мүмкін.;

- * тестілеу процедурасы мүмкіндік берсе, автоматты түрде бақылау мүмкіндігі бар тесттер, бақылау жұмыстары (оқушыларға тікелей орындау кезінде хабарланады) ;

- * қойылған мәселені ұжымдық талқылауға арналған телекөпірдің web-беті;

- * чат бөлмелері, ағымдағы мәселелерді талқылауға арналған форум, сұрақтар, оқытушымен кеңесулер;

- * егер мүмкіндік болса, бейнеконференция.

Мұндай оқыту моделі көбінесе сыртқы жүйеде оқуға ұқсайды, айтарлықтай айырмашылығы бар, мұнда кез-келген басқа қашықтықтан оқыту моделіндегідей, әртүрлі деңгейлерде жүйелі байланыс қарастырылған. Материал дербес зерттеледі, бірақ жеке және топтық жұмыстарға арналған кейсте көрсетілген тапсырмаларды орындау кезінде бірлескен жұмыс, ынтымақтастық болжанады. Сонымен қатар, бұл мұғаліммен консультациялар, виртуалды семинар-пікірталастар, мысалы, Skype. Off-line телеконференцияның web-бетінде талқылауға, бірлескен шешімдерді іздеуге, пікір алмасуға арналған мәселелер орналастырылады. Осы мақсатта интернет - чат, форум, электрондық пошта, Skype, бейнеконференция қызметтері қолданылады.

Бейнеконференцияны қашықтықтан оқытудың технологиялық негізі ретінде пайдалану, соның ішінде біздің елде де танымал бола бастады. Әрине, телекоммуникациялық спутниктік технология пайдаланушыға көлемді цифрлық мазмұнды жеткізу үшін ең кең және ең бастысы сенімді мүмкіндіктерге ие. Спутниктік арна бойынша айдау жылдамдығы жергілікті желідегі жылдамдыққа сәйкес келеді, бұл ретте ақпаратты, егер олар қабылдаушы антеннамен жабдықталған болса, қашықтан оқытудың қашықтағы филиалдарындағы көптеген пайдаланушы бір мезгілде қабылдай алады. Сонымен қатар бұл технология Интернетке асимметриялық қолжетімділік ретінде пайдаланылуы мүмкін, ал кері байланыс Интернет провайдері арқылы, ал тікелей байланыс спутниктік телекоммуникация арқылы жүзеге асырылады.

Осылайша, қашықтан оқыту мұғалімнің алдында тұрған көптеген міндеттерді шешеді деп қорытынды жасауға болады. Қашықтан оқытудың әртүрлі формалары әртүрлі сабақтарды өткізуге және студенттермен үнемі байланыста болуға мүмкіндік береді. Қашықтан оқыту формаларын қолдану информатика пәнін барлық деңгейлерде оқытуды жүзеге асыруда қажет.

Сонымен, информатика пәнін жаңартылған білім беру мазмұны аясында тиімді оқыту үшін жоғарыда интернет желісі арқылы оқу үрдісін ұйымдастыруды жүзеге асыра білу тікелей оқытушы мен білім алушыға негізделіп орындалатын болғандықтан, оқытушы ақпараттық құзыреттілігі дамыған, компьютерлік сауаттылығы жоғары дәрежеде болу қажет. Осы мәселеге байланысты Қазақстан Республикасының білім беру саласында оқытушының ақпараттық құзыреттілігі артуына көп мүмкіндіктер туғызуда. Яғни, қашықтан оқытушылардың білім жетідіруге арналған курстар, вебинарлар өткізіліп жатқанын айтып өтуге болады. Сондықтан бүгінде білім алушыға сапалы білім беру, қашықтан болған жағдайда да әрбір оқытушы және мектеп мұғалімінің білімділігі, бәсекеге қабілеттілігіне байланысты болып тұр.

Әдебиеттер:

1. Филатова Л. О. Развитие преемственности школьного и вузовского образования в условиях введения профильного обучения в старшем звене средней школы. - М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2006
2. Варданян Н. А. Применение дистанционных образовательных технологий при изучении информатики с целью индивидуализации процесса обучения [Текст] // Актуальные вопросы современной педагогики: материалы III Междунар. науч. конф. (г. Уфа, март 2013 г.). — Уфа: Лето, 2013. — С. 167-169.

ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕГІ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ МЕН КЕМШІЛІКТЕРІ

Сағындық Аяжан Айтбайқызы

Алматы сервистік қызмет

көрсету колледжінің

өндірістік оқыту шебері

Аннотация. *Қашықтықтан оқыту – білім алушы мен педагог қызметкерінің жанама (алыстан) немесе толық емес жанама өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып жүзеге асырылатын оқыту.*

Қашықтықтан білім беру технологиялары қашықтықтан оқу сабақтарын «online», «offline» режимінде өткізуге негізделген. «Online» режимінде оқу сабақтары нақты уақыт режимінде оқудың өзара іс-әрекет ету үдерісін қарастырады (бейнеконференция, Интернет желісімен хабар алмасу, телефон аппараты арқылы келіссөздер). «Online» режиміндегі оқу сабақтары оқытушы мен білім алушы арасындағы асинхронды тілдесудің (электрондық пошта, кейіннен қорытынды бақылау тапсырумен оқытушының тапсырмасы бойынша білім алушының оқулықпен жұмысы) оқу іс-әрекеті процесін қарастырады.

Білім алушылардың үлгерімін ағымдық бақылау және аралық аттестаттау оқу жұмыс жоспарына, академиялық күнтізбеге және оқу бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырылады.

Қашықтықтан оқытудың технологияларын пайдалана отырып оқыған студенттер келесі мүмкіндіктер мен артықшылықтарға ие болады:

- бірінші (колледжден кейін) немесе екінші (үшінші) жоғары білім алу, қайта даярлаудан өту, біліктілікті арттыру;
- жеке оқу жоспары, оқу траекториясын өз бетімен жоспарлау, оқу мерзімін қысқарту;
- негізгі қызметтен қол үзбей оқу;
- уақытты және қаржыны үнемдеу.

Барлық тілек білдірушілерді қашықтықтан оқытудың технологияларын пайдалана отырып, жоғары білім алуға шақырамыз. Қашықтықтан оқыту бойынша университетке қабылдау және оқуға түсу ережелері туралы ақпаратты қабылдау комиссиясынан алуға болады.

Артықшылығы:

1. Кез-келген уақытта білім алу мүмкіндігі. Қашықтан оқытылатын студент, семестр төңірегінде материалды меңгеруге қашан және қай уақытта кірісетінін өздігінше шеше алады. Өзіне жеке оқу кестесін құрастырады. Кейбір білім беру

мекемелері студенттерге оқуын ұзақ уақытқа кейінге қалдыруға және қайтадан білім алуына ақы төлеусіз оралу мүмкіндігін береді.

2. Өз қалауыңыз бойынша білім алу мүмкіндігі

Білімалушыларға қатарластарымнан артта қаламын деп қобалжудың қажеті жоқ. Сіз әрқашан күрделі мәселелерді зерттеуге қайта орала аласыз, бірнеше рет видео дәрістерді көре аласыз, оқытушымен хат алмасып және оны қайта оқи аласыз, өзіңізге белгілі тақырыптарды өткізіп жібере аласыз. Ең бастысы - аралық және қорытынды аттестациядан сәтті өту.

3. Кез-келген жерде білім алу мүмкіндігі

Студенттер үйден немесе кеңседен шықпай-ақ, әлемнің кез-келген жерінде оқи алады. Оқытуды бастау үшін сізде Интернетке қосылған компьютер болуы керек. Күн сайын оқу ордасына бару қажеттілігінің болмауы, мүмкіндігі шектеулі жандар үшін, қол жетімсіз жерлерде тұратын, басбостандығынан айырылып жазасын өтеп жатқан адамдар, кішкентай балалары бар ата-аналар үшін белгілі бір қосымша болып табылады.

4. Негізгі жұмысыңызға кедергісіз оқу

Сіз жоғары білім қашықтықтан бір уақытта бірнеше курста оқып ала аласыз. Ол үшін негізгі жұмыс орнында демалыс алу, іссапарларға шығу міндетті емес. Компания қызметкерлері мен мемлекеттік қызметкерлер үшін корпоративті оқытуды (біліктілікті арттыру) ұйымдастыратын білім беру ұйымдары бар. Бұл жағдайда оқу еңбек өтіліне кедергі келтірмейді және меңгерген сұрақтарды бірден жұмыста қолдануға болады.

5. Оқудың жоғары нәтижелері

Американдық ғалымдардың зерттеулеріне сүйенсек, қашықтықтан оқыту нәтижелері дәстүрлі білім беру нәтижелерінен кем түспейді, тіпті, одан да жоғары. Қашықтықтан білім алушы оқу материалдарының көпшілігін өз бетінше оқиды. Бұл тақырыптарды есте сақтау мен түсінуді жақсартады. Ал білімді практикада, жұмыста бірден қолдана білу олардың білімдерін бекітеді. Сонымен қатар, оқу үрдісінде жаңа технологияларды қолдану оны қызықты ете түседі.

6. Мобильділік

Мұғалімдермен, репетиторлармен байланыс әр түрлі жолдармен жүзеге асырылады: on-line және off-line. Электрондық пошта арқылы тәрбиешімен кеңесу кейде жеке немесе сырттай кездесуден гөрі тиімді және жылдамырақ болады.

7. Қашықтан оқыту арзан

Егер бір мамандық бойынша оқуды коммерциялық негізде жеке және қашықтықтан салыстыратын болсақ, онда екінші арзан болады. Студент жол жүру, тұру ақысын төлеудің қажеті жоқ, ал шетелдік ЖОО-да виза мен төлқұжатқа ақша жұмсаудың қажеті жоқ.

8. Жайлы жағдайда оқу

Қашықтықтан білім алушылардың аралық аттестациясы on-line тест түрінде өтеді. Сондықтан студенттерде оқытушылармен тест және емтихандарда кездесуде

алаңдауға негіз жоқ. Субъективті бағалау мүмкіндігі жоққа шығарылады: тест сұрақтарына жауаптардың дұрыстығын тексеретін жүйе оқушының басқа пәндердегі үлгеріміне, оның әлеуметтік мәртебесіне және басқа факторларға әсер етпейді.

Кемшіліктері:

1. Жаңа форматқа көшудегі қиындықтар, бейвербалды жағдайда әңгімелесушіні түсінудегі жайсыздық.

2. Күшті мотивация қажет.

Қашықтан білім алушы студент барлық оқу материалдарын дербес оқиды. Бұл ерік-жігер, жауапкершілік пен ұстамдылықты талап етеді. Сыртқы бақылаусыз оқудың қарқыны төмендейді.

3. Қашықтықтан білім беру коммуникативтік икемділікті дамыту үшін қолайсыз.

Қашықтықтан оқыту кезінде студенттердің бір-бірімен және оқытушылармен жеке байланысы аз болады. Сондықтан оқытудың бұл формасы сыпайылықты, сенімділікті, командада жұмыс істеу дағдыларын дамытуға жарамайды.

4. Практикалық білімнің болмауы

Көптеген практикалық сабақтарды қамтитын мамандықтар бойынша оқыту қашықтықта қиынға түседі. Тіпті, ең заманауи тренажерлар болашақ дәрігерлерге немесе мұғалімдерге тәжірибені алмастыра алмайды.

5. Компьютерлік сауаттылықтың жеткіліксіздігі

Негізінен, оқытушылар құрамының аға буыны қашықтан оқыту технологиясын меңгеруде қиындықтар туындайды.

6. Шалғай өңірлердің қашықтығы

Қазақстанда шалғай аудандарда қашықтықтан оқытуға ерекше қажеттілік туындайды. Алайда, оқығысы келетіндердің көбісінде интернетке қосылған компьютер жоқ.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. www.pspu.kz Қазақстан Республикасы білім және ғылым министрлігі
2. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы
3. <https://bilimdinews.kz>
4. «Қазақстан - 2050» стратегиясы-қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты атты Қазақстан халқына Жолдауы

ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА ОҚУҒА ЫНТАЛАНДЫРУДЫ (МОТИВАЦИЯНЫ) ҚАЛЫПТАСТЫРУ ӘДІСТЕРІ МЕН ТӘСІЛДЕРІ

Салихова Ботагоз Уринбасаровна

№2 Алматы мемлекеттік

Аннотация. Оқу мотивациясының қалыптасуын өзекті мәселелердің бірі деп атауға болады. Оның өзектілігі оқыту мазмұнын жаңартумен, білім алушыларда білім мен танымдық қызығушылықтарды өз бетінше алу тәсілдерін қалыптастыру міндеттерін қоюмен қатар белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастырумен байланысты.

Түйінді сөздер: информатика, оқуға ынталандыру, мотивация.

"Ілімге деген қызығушылық сәттіліктен туындайтын шабыт болған кезде ғана пайда болады" деген В. А. Сухомлинский. Қазіргі қоғамды ақпараттандыру процесінің басым бағыттарының бірі білім беруді ақпараттандыру, яғни білім беру жүйесіне жаңа ақпараттық технологиялар құралдарын енгізу болып табылады.

Ақпараттық технологиялар - бұл оқытудың тиімділігін арттыруға, білім алушының мотивациясын қалыптастыруға қабілетті күшті оқыту құралы. Жаңа ақпараттық технологиялардың құралдарын пайдалану компьютермен жұмыс жасаудың жаңалығы ғана емес, сонымен қатар білім алушыларды ынталандыру арқылы оқу мотивациясын арттыруға мүмкіндік береді. Мотивацияны арттыру үшін сізге:

- ✓ білім алушылардың алға жылжу сезімін қамтамасыз ету;
- ✓ білім алушыларды қызықтыру, тәуелсіз ойлауды белсендіру үшін оқу материалының барлық мүмкіндіктерін пайдалану;
- ✓ сабақта ынтымақтастық атмосферасын ұйымдастыру, өзара көмек және жалпы тақырыпқа оң көзқарас туғызу;
- ✓ әр білім алушыға жеке көзқарас таныту.

Менің жұмыс тәжірибемнен байқағаным, білім алушылар теориялық емес, көбінесе сабақтың практикалық элементтеріне қызығушылық танытады. Бірақ теориясыз біз тәжірибеде жақсы нәтижелерге қол жеткізе алмаймыз. Сондықтан, кез-келген сабақта білім алушыларды ынталандыру қажет және әрбір сабақты мейірімді, көтеріңкі көңіл-күйден бастау керек. Қазіргі уақытта әр баланың үйлерінде компьютері бар екенін ескере отырып, сабақтың практикалық элементтерінде түрлі мотивация қолдану бұрынғыдай тиімді болмай қалды, сәйкесінше пәнге деген қызығушылықты жоғалтып отыр. Информатика сабақтарында мотивацияны қалыптастырудың қандай әдістері мен тәсілдерін қолдануға болады?

Материалды тиімді зерттеуге мүмкіндік беретін, өз сабақтарымда қолданатын - мотивацияны құрудың әдістері мен тәсілдері туралы айтқым келеді.

1. Жобалық қызмет

Жоба құру - зерттеу және іздеу әрекеттерін ынталандыратын күрделі процесс. Жобалық жұмысқа білім алушылар қызығушылықпен қатысады. Оқу іс-әрекетінің

бұл түрі білім алушылардың логикалық ойлауын дамытуға мүмкіндік береді, жалпы білім беру дағдылары мен біліктілігін қалыптастырады. Білім алушы жоба бойынша жұмыс аясында қызықты презентациялар көрсетіп, көпшілік алдында сөйлеу тәжірибесі жинақталады. Ол өз бетінше ақпарат жинауды, шығармашылық тапқырлықты және жобаны қорғауды, көркемдік безендіру бойынша өзінің қабілеттерін көрсетуді үйренеді. Ең бастысы - ол өз жұмысының нәтижелерін көреді және бұл оған болашақта өте пайдалы болатынын түсінеді. Жылдың басында жоба жұмысының тақырыптары белгіленіп, білім алушылар өз қалаулары бойынша тақырыптарды таңдап алып, дайындалады.

Мен 2002 жылдың қазан айында 3 курс білім алушылары Молдағазыева Аружан мен Ильясова Қымбатпен Орал педагогикалық колледжі ұйымдастырған ғылыми практикалық конференцияға қатысып, сертификат алдық. Білім алушылар жобалық қызметпен қызығушылықпен айналысады.

Сондай-ақ сабақтарда шағын жобалар әдісін қолданамын -қысқа мерзімде іске асырылатын жобалар (1-2 сабақ). Мысалы: шағын жоба жеке білім алушы немесе білім алушылар тобы сабақ тақырыбы бойынша жасаған презентация болуы мүмкін. Жобаның технологиялық картасы: Интернет-ресурстарды қолдана отырып, оқулықта берілген тақырып бойынша қажетті ақпаратты табыңыз. Сізге берілген шаблон бойынша слайд жасаңыз. Жұмысты папкаға сақтаңыз.

2. Стандартты емес есептерді шешу

Жұмыс тәжірибемде, білім алушыларға «Ақпаратты кодтау» тақырыбы өте қызықты екеніне көз жеткіздім. Олар ақпаратты кодтауды да, декодтауды да ұнатады. Сабақта мен оларды «Морзе коды», «Цезарь шифры», «ASCII коды» ақпаратын кодтаудың бір әдісімен таныстырамын, содан кейін кодты ойлап тауып, ақпаратты кодтауды ұсынамын. Осыдан кейін партадағы көршіңізбен алмасып, осы ақпаратты декодтаңыз деген тапсырма беремін.

Тапсырмалар: төменде келтірілген шифрды пайдаланып:

а) өз аттарыңды шифрлаңыздар;

ә) 1,3 1,1 4,2 1,1 1,3 3,4 4,4 1,1 4,3 сөзін шифрдан шығарыңыздар

№	1	2	3	4	5	6	7				A	B	C	D	E	
1	a	ә	б	в	г	ғ	д			1	Г	Н	Е	В	Ә	
2	е	ё	ж	з	и	й	к			2	Ш	У	Ь	М	Х	
3	қ	л	м	н	ң	о	ө			3	Э	М	Ж	І	З	
4	п	р	с	т	у	ұ	ү			4	К	Ч	Р	О	Ц	
5	ф	х	Һ	ц	ч	ш	щ			5	Ю	Я	С	И	Л	
6	ь	ы	і	ь	э	ю	я			6	Ы	Д	П	Щ	Ф	

б) Электрондық кестеде А1:Е6 диапазонында таңбалар енгізілген. Таңбаларды

B3	D4	B6	C1	E5	C2
B3	E1	A1	D3	B1	
A4	C1	C5	A1	C1	

көрсетілген мекен-жайларға- ұяшықтарға әріптермен жазыңыз.

в) «Морзе әліппесін» пайдаланып, келесі сөздерді кодтаңдар:

1 курс, Компьютер, Информатика, Алгоритм, Алматы.

г) алфавиттің таңбаларымен кездейсоқ толтырылған кесте берілген. Қозғалысты ұяшықтан (4,4), (2,1), (6,3) бастап, содан кейін көрсеткіштер бойынша жүріп бастап сөз жинау керек.

7	Й	Ц	У	Е	Н	Г	Ш		←	←	↓	↓	→	↓		
6	Щ	З	Л	О	Г	П	Р									
5	Х	Ф	Ы	В	И	Л	Д		↓	→	→	→				
4	Ж	П	Қ	А	К	Т	Б									
3	Э	А	Я	Ч	С	М	И		→	→	↓	↓	←			
2	К	Р	А	Б	Ю	Й	Ц									
1	Е	С	Т	Е	Я	Ч	Х									
0	1	2	3	4	5	6	7									

Білім алушыларға осындай тапсырмаларды өздері ойлап тауып, оны мәтіндік редакторда жасау ұсынылады.

Сондай-ақ, білім алушылар логикалық есептерді шешуді ұнатады. Бірақ логикалық есептерді шешкен кезде топтағы нәтижелер әр түрлі болады. Біреу тапсырманы оңай және тез шешеді, ал біреу сабақта логикалық тапсырмаларды шеше алмай, кейбір балаларға мәтінде "кеңестер" жасырылғанын түсіндіруге тура келеді. Бала осы типтегі мәселелерді шешудің мәнін түсінгеннен кейін ғана есепті шығара алады және сәттілікке жетеді.

Мысалы: 1.Екі адам шахматты 2 сағат ойнады. Бір адам неше сағат ойнайды?

2.Қос ат жегілген арба 40 шақырым жүрді. Бір ат неше шақырым жүрді?

3.Үш қыз бір сыныпта оқиды. Айгүл, Гүлназ, Айнаш. Айгүл Гүлназдан үлкен, Гүлназ Айнаштан үлкен. Кім сонда үлкені?

4.Баспалдақ 15 басқыштан тұрады. Баспалдақтың ортасында тұру үшін нешінші басқышты басу керек?

5.Бильярдтын көлемдері, түстері бірдей 9 шаригы бар. Оның 8-і 300 грамм да, біреуі 290 грамм. Таразыға екі рет қана тартып, жеңіл шарикты табыңыз.

Білім алушыларға логикалық есептер мен тесттер жинағын құрастырып, оны мәтіндік редакторда, Power Point-та слайд, WorldWall- да барабандағы сұрақтар, LearningApps- та ат жарысы, Kahoot-та тест түрінде жасау ұсынылады.

3. Мәселені құру және шешу

Проблемалық жағдай әдісі білім алушылардың алдында қиындық туғызады, оны жеңе отырып, оқушы білім, білік, дағдыларын игереді. Сабақта проблемалық жағдайларды құру арқылы төменде аталғандар жүзеге асырылуы мүмкін:

- ✓ қарама-қайшылықты құру және оны шешу жолын табу;
- ✓ бір сұраққа әртүрлі көзқарастарды ұсыну;
- ✓ назар аудару міндеттері, жалпылау, салыстыру және т. б. практикалық тапсырма;

✓ деректері жеткіліксіз немесе артық тапсырмалар.

Мысалы: мәтіндік құжатты пішімдеу. Мәтіндік құжатты теріп, оған түзетулер енгізу қажет (қаріп өлшемі 14, Times New Roman шрифті, ені бойынша туралау, көк түсті тақырып). Тапсырманы орындағаннан кейін білім алушылар мұғаліммен бірге мәтіндік редактордың функцияларын тізімдейді. Сондай-ақ Excel кестелік бағдарламасында деректерді сақтау, жүйелеу және басқару туралы, PowerPoint программасының ашылу тарихы, программаның міндеті, интерфейсі программаның қолданылу аясы, программа құрылымы туралы тапсырмалар орындайды.

3. Қызықты материал арқылы: кроссвордтар, сканвордтар, филвордтар, жұмбақтар, басқатырғыштар

а) Кестеде жазылған терминдерді табыңыздар (1-бейсик, 2-сканер, 3-курсор, 4-пароль, 5-сервер)

К	Й	Е	Р	С	К	О	С	Р	А	Ь	Р	С	Р	Е
Б	С	И	Е	Н	А	У	К	Р	Л	О	П	Е	Р	В

ә) филвордтағы информатика пәніне байланысты 9 сөздерді табыңыздар, LearningApps- та сөздер құрастырыңыздар.

Т	К	Е	С	Т	Е	Щ
А	Қ	П	А	Р	А	Т
Ң	Б	Т	А	Қ	Т	А
Б	Л	Ш	И	Ф	Р	К
А	О	Й	Ы	Н	Э	О
С	К	А	Н	Е	Р	Д

б) кроссвордты flippity платформасында құрастырыңыздар.

в) ребусты festisite.com/rebus/ платформасында құрастырыңыздар.

5. Ойын компоненті

Ойын компоненті - оқу материалын ойын-сауық түрінде беру әдістері мен тәсілдерінің жиынтығы. Сонымен қатар, бұл процесте білім мен дағдылар дәстүрлі емес тәсілдермен білім алушыларға әсер етеді. Ойын компонентінің өзіндік ерекшелігі бар, оның элементтерін сабақта да, сабақтан тыс уақытта да қолдануға болады, оның жетекшісі мұғалім де, білім алушыда бола алады, дидактикалық материалды мұғалім де, білім алушыда дайындай алады.

Мысалы, «Синонимдар» ойыны.

сөздер	синонимі
8 бит	Байт
пиктограмма	символ
дисплей	монитор

винчестер
каталог
лазерлі диск
ЭЕМ

қатқыл дтск
папка
CD
Дербес компьютер

6. Интерактивті тақта

Интерактивті тақтаның не екенін қазір бәрі біледі. Интерактивті тақта мұғалім мен білім алушының жұмысы мен шығармашылығына бірегей мүмкіндіктер береді. Бүгінгі күні бұл шындық: қазірдің өзінде көптеген білім алушылар интерактивті тақта слайдтар мен бейнелерді көрсетуге, қарапайым тақтадағыдай әртүрлі схемаларды салуға және сурет салуға, нақты уақыт режимінде проекцияланған кескінге белгілер қоюға, кез-келген өзгертулер енгізуге мүмкіндік беретінін біледі. Балалар интерактивті тақтамен жұмыс істегенді ұнатады. Олар үшін бұл ойын сияқты: жылжыту, қосу, толықтыру және т.б. әрине, мұғалім үшін интерактивті тақтаны пайдаланып сабаққа дайындалу стандартты сабаққа қарағанда көп уақытты алады, бірақ ол оған тұрарлық.

Интерактивті тақтамен жұмыс істеуге ActivInspire бағдарламасында флипчарттар жасап, JamBoard-та фреймдар, PadLet- те сілтемелер, Nearpad-та WhiteBoard онлайн тақталарын сабақтарда қолданамын.

Қорытындылай келе, білім алушының сабаққа деген ынтасы оқу материалын сәтті игерудің кепілі екенін айтқым келеді. Менің ойымша, сабақта мотивацияның маңызды ынталандыруларының бірі-мақтау және сабақтағы мейірімділік атмосфера. Әр оқушыға назар аударыңыз, оны әр жаңа, тіпті кішігірім нәтиже үшін мадақтаңыз! Осындай сабақ – мейірімділік пен ынтымақтастық атмосферасын құруға көмектеседі. Бұл ілімнің оң мотивациясын қалыптастыру жолындағы ең маңызды тағы бір қадам! Балаларды жиі мақтайық!

Қолданылған әдебиет:

1. Гатилова З. Н., «Мектептің дидактикалық моделінің тұлғаға бағытталған аспектісі», "Меңгеруші" ғылыми-практикалық журналы, № 2, 2001 ж., "Педагогикалық ізденіс" орталығы.
2. Златопольский Д. М. «Информатика бойынша сыныптан тыс жұмыстар». 3. Зубрилин А. А. «Информатиканы оқытудағы ойын компоненті» // «Бастауыш білім берудегі информатика». 2001. № 3.
4. Корней М. И. «Оқыту мотивациясын арттыру әдістері мен тәсілдері» 2019
5. Молодцов В. А., Рыжикова Н. Б. «Қазіргі заманғы ашық информатика сабақтары». 8-11 сыныптар. – Ростов н / Д: "Феникс" баспасы, 2002 ж.
6. Филичев С. В., «Қызықты Basic»: Тәжірибе. - М.: ЭКОМ, 1997.
7. Информатика. Бірінші қыркүйек. № 23 2004 ж, № 8 2000 ж

НАУЧНОЕ ПОЗНАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА

Туча Ольга Васильевна
*преподаватель Пинского
индустриально-педагогического колледжа
(Филиал учреждения образования
«Брестский государственный
технический университет»)*

Аннотация. *В статье рассматриваются сущность педагогического менеджмента, его составные части, определены условия, управленческие принципы и инструменты управления.*

«Педагогический менеджмент» является интеграцией («сплавом») двух наук – педагогики и менеджмента. Он связан с такими дисциплинами как введение в педагогическую специальность, педагогические технологии, общая и профессиональная педагогика, общая и профессиональная психология, организация методической работы, организация воспитательной работы, менеджмент, экономическая теория и другие [1, с. 651].

Педагогический менеджмент характеризует направленность на интересы, потребности, мотивы субъектов образовательного процесса.

Цель педагогического менеджмента – оптимизация управления образовательным учреждением. Все процессы взаимосвязаны, так как это педагогическая система. Поэтому, чем эффективнее будет управление этой системой, тем успешнее будет каждый обучающийся и педагог, то есть именно через управление реализуются основные цели образовательного учреждения.

По своему содержанию цель включает четыре составляющих: желаемое, возможное, необходимое и исторически приемлемое.

Желаемое учитывает интересы и потребности человека. *Возможное* — наличие ресурсов с технической, экономической, правовой и других сторон. *Необходимое* учитывает потребности и интересы коллектива, общества. Исторически приемлемое — это дань традициям, укладам, воле ближайшего окружения людей [4, с. 95].

Образовательные учреждения независимы в своей деятельности, самостоятельны в осуществлении образовательного процесса, подборе и расстановке кадров, осуществлении научной, финансовой, хозяйственной и иной деятельности в пределах законодательства Республики Беларусь, типового Положения образовательной организации и ее Устава.

Обобщая изложенное, можно прийти к выводу о том, что менеджмент в образовании выступает как комплекс принципов, методов, организационных форм

и технологических приемов управления образовательными системами, направленный на повышение их эффективности.

Напомним основные функции менеджмента в образовании:

- разработка целенаправленных решений;
- организация выполнения принятых решений, создание надлежащих условий для эффективной работы образовательного учреждения, каждого участника образовательного процесса, обеспечение мотивов и стимулов их деятельности;
- контроль выполнения решений.

Основная задача управленца как менеджера образовательного процесса – создание условий для реализации целей и задач, стоящих перед образовательным учреждением. Важным фактором выступает единство целей всех субъектов управления. Прийти к общим целям возможно лишь при создании условий для самореализации каждого участника этого процесса. К таким условиям можно отнести:

- лично-ориентированное управление;
- реализацию основных принципов педагогического менеджмента;
- осуществление в единстве и взаимосвязи функций педагогического менеджмента;
- выбор оптимального стиля педагогического менеджмента;
- сочетание менеджмента администрации с самоменеджментом каждого педагога.

С позиций педагогического менеджмента, Ю. А. Конаржевским выделены следующие управленческие принципы:

- принцип уважения и доверия к человеку;
- принцип целостного взгляда человека;
- принцип сотрудничества;
- принцип социальной справедливости;
- принцип индивидуального подхода в управлении;
- принцип обогащения работы педагога;
- принцип личного стимулирования;
- принцип консенсуса;
- принцип коллективного принятия решения;
- принцип целевой гармонизации;
- принцип горизонтальных связей;
- принцип автономизации управления;
- принцип постоянного обновления.

Представленные принципы системны, используются для осуществления эффективного управления, каждый из них «работает» только при условии, что и остальные, взаимосвязанные с ним, также исполняются.

Педагогический менеджмент имеет свою специфику и присущие только ему закономерности. Профессиональные знания по менеджменту обуславливают осознание управленцами, связанными с образованием, трех различных инструментов управления:

1) организации, иерархии управления, основное средство - воздействие на человека сверху с помощью мотивации, планирования, организации, контроля, стимулирования и др;

2) культуры управления, т.е. вырабатываемых и признаваемых обществом, организацией, группой людей ценностей, социальных норм и установок, особенностей поведения.

Желаемый результат достигается эффективнее, когда деятельностью и соответствующими ресурсами управляют как процессом. Систематическая идентификация и менеджмент применяемых организацией процессов, и особенно взаимодействия таких процессов, рассматриваются как «процессный подход» к управлению качеством.

Функции управления в образовательном менеджменте отличаются характерными особенностями и полагаются нами следующими:

- информационно-аналитической;
- мотивационно-целевой;
- планово-прогностической;
- организационно-исполнительской;
- контрольно-диагностической;
- регулятивно-коррекционной.

Все они взаимосвязаны и последовательно, поэтапно сменяют друг друга, образуя единый управленческий цикл.

В структуре качества образования как системы деятельности условно можно выделить четыре основных компонента: качество основных процессов (обучение и воспитание), качество процессов ресурсного обеспечения, качество управленческих процессов и качество процессов анализа, мониторинга и измерения.

В рамках «процессного подхода» главными объектами контроля и оценки качества выступают организационно-технологические характеристики образовательного процесса, квалификация педагога и уровень его профессиональной компетентности, процессы ресурсного обеспечения (научно-методического, материально-технического, финансового и др.).

Основными задачами управления качеством образовательного процесса и его ресурсного обеспечения являются: достижение поставленных целей в области качества образовательного процесса; повышение удовлетворённости внутренних (учащиеся, родители, другие законные представители) и внешних (социум, государство) потребителей образовательных услуг.

На мой взгляд, в управлении образовательным процессом важна последовательность действий и постепенность в решении задач. Поэтому, прежде

всего, необходимо изучать управленческую культуру педагога. Педагогический коллектив всегда не однороден. Его изучение и анализ помогают правильно организовать условия развития управленческой культуры педагога с учетом оценки уровня готовности членов педагогического коллектива к восприятию знаний в области управления. Необходимо создать комфортную образовательную среду саморазвития, способствующую раскрыть управленческий потенциал педагога, для этого необходимо поддержка руководителя учреждения образования и его заместителей, создание таких условий, которые способствуют самореализации, культурному и духовному развитию педагога и обучающихся.

По моему мнению, процесс развития управленческой культуры педагога проходит более успешно, если соблюдать следующие организационно-педагогические условия:

- обеспечить педагога знаниями об управленческой культуре, включающими в себя особенности управления группой и управление собой,
- активное включение педагога в управленческую деятельность учреждения образования с учетом его возможностей,
- стимулирование стремления педагога к освоению технологий управления, используемых в современном образовании, желания изучать передовой опыт управленческой деятельности других педагогов.

Развитие управленческой деятельности я хочу представить, как процесс становления следующих умений: гностических, проектных, конструктивных, организационных и коммуникативных.

Гностические умения составляют общие познавательные особенности, влияющие на эффективность профессиональной деятельности педагога, которая зависит от умений составлять и проверять гипотезы, обнаруживать противоречия, критически оценивать полученные результаты.

Проектные умения представляют собой стратегическое направление педагогической деятельности и выводят имеющиеся знания и навыки на передний план, позволяют решать актуальные вопросы, учитывают планирование курса в учебном плане, определяют связь с другими предметами. Такие умения развиваются в зависимости от возраста и стажа работы.

Конструктивные умения используются для проектирования как образовательного, так и воспитательного процесса, я планирую свою работу с учётом перспектив образовательной работы (составляю конспекты занятий, сценарии праздников и т. д).

Организаторские умения использую в работе с:

— обучающимися (организация праздников, экскурсий, проведение воспитательных часов: «Единство - белорусского народа - основа независимой страны», «Республика Беларусь: успехи периода независимости»; организация информационных часов для обучающихся в рамках информационно-образовательного проекта «ШАГ», мероприятий, посвященных общественно

значимым событиям в стране: открытые диалоги, марафоны, дебаты, видеофорумы, конкурсы и др.);

- родителями (групповые родительские собрания, «круглый стол» (в нетрадиционной обстановке с обсуждаются с родителями актуальные проблемы воспитания, совместные походы и экскурсии));

- коллегами.

На формирование управленческих умений педагогов на уровне соуправления играют такие организационные формы, как тематический педагогический совет, методические объединения кураторов, научно-практические конференции, проводимые с использованием таких интерактивных методов обучения, как коллективное творческое дело, круглый стол, ролевые, имитационные и обучающие игры, презентации, метод анализа конкретных ситуаций.

Эффективность общения педагога с обучающимися и коллегами зависит от развития коммуникативных умений (способностей) и компетентности общения. Выступая организатором умений обучающихся, побуждаю их к самостоятельному научному творчеству (написание творческих, научных, исследовательских работ и т.д.).

И, в завершение моего проекта, добавлю: учреждения образования, с точки зрения современного менеджмента, должны определить все относящееся к:

- стратегическому процессу определения роли образовательной организации в социально-экономической среде;
- предоставлению преподавательских кадров;
- поддержанию рабочей среды;
- разработке, анализу и обновлению учебных планов и программ;
- отбору и приему поступающих;
- отслеживанию и оценке обучения;
- окончательной оценке для предоставления свидетельства/ аттестата;
- внутренним и внешним коммуникациям;
- измерению образовательного процесса.

Список литературы:

1. Белорусская педагогическая энциклопедия. В двух томах. Том 1. А – М. Мн.: «Адукацыя і выхаванне», 2015. С. 736.
2. Блауберг, И. В. Становление и сущность системного подхода [Текст] / И. В. Блауберг, Э. Г. Юдин. – М.: Наука, 1973. – 270 с.
3. Капустин И.П., Третьяков П.И., Шамова Т.И. Управление образовательными системами // М.: Владос. – 2002 – С. 200 – 319.
4. Феденя, А.К. Менеджмент: учебное пособие для студентов учреждений, обеспечивающих получение высшего образования по экономическим специальностям / А.К. Феденя. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 320с.

БИОЛОГИЯ САБАҒЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Туякбаева Кенжегуль Шегеевна

*№2 Алматы мемлекеттік
гуманитарлық педагогикалық
колледждің оқытушысы*

Білім беру жүйесі – бұл ұлттық мәдениеттің, ұлттық сана – сезімнің даму көрсеткіші болып отыр. Ол экономика, саясат, мәдениет саласындағы өзгерістерді бейнелеп қана қоймайды, сонымен бірге осы түбегейлі өзгерістерге белсенді ықпал етеді. Оқу-білім беру – жеке адамның әлеуметтік – экономикалық процесстерге еркін қосылуын қамтамасыз ететін басты жағдайлардың бірі. Бүгінгі таңда заман ағымына сай жас ұрпақтарды тәрбиелеуде ұстаздардың алдындағы жауапкершілік салмақтана түскендей.

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Бұл оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр. Себебі, білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі.

Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жанару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны ендіруді міндеттейді.

Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі – оқытудың әдіс тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде.

Елбасының 2014 жылғы жолдауында нақты айтқан нақыл сөзіне тоқтала кетсем, ол «Біз өмір бойына жететін білім алу» моделінен «өмір бойы білім алып өту» моделіне көшуге тиіспіз. Болашаққа біліммен қадам басып, лайықты қолтаңбамызды қалдырайық.

Қазақстан Республикасы 12 жылдық жалпы орта білім берудің жалпыға міндетті стандартында анықталатын түйінді құзыреттіліктер ретіндегі білім беру нәтижелеріне әрбір білім алушының қол жеткізуіне бағытталған проблемалардың шешімін табу, ақпараттық, коммуникативтік құзыреттіліктер басты талаптары болып табылады. Құзыреттілік – оқушылардың іс -әрекеттің әмбебап тәсілдерін меңгеруінен көрінетін білім нәтижесі. Олай болса, оқушының түйінді құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағыттай жұмыс істеу талап етіліп отыр. ХХІ ғасырдағы әлемдік білім беру жүйесін дамуда оқыту үрдісіне қойылатын талаптардың өзгеруіне байланысты оқытудың жаңа технологиялары қолданылуда. Оқу үрдісіндегі оқыту технологиялары дегеніміз қойылған мақсаттарға және күтілетін нәтижеге жету жолдарын қамтамасыз ететін оқу бағдарламаларында қамтылған білім мазмұнын меңгерудің жүйеленген формалары, әдіс-тәсілдері. Олай болса, білім беруде қолданылатын оқыту технологиялары төмендегі негізгі талаптарға сәйкес болуы керек.

- оқу үрдісінде білім алушылардың өздерін еркін сезінуіне жағдай туғызу;
- оқушылардың оқуға деген қызығушылығын дамыту, күтілетін нәтижелерге жетуге талаптандыру;

- жеке дамуға бағытталған әдіс – тәсілдерді қолдану;
- өз бетінше білім алуға, оны практикада қолдана білу қажеттілігін тәрбиелеуге бағытталған басты құзырлықты қалыптастыруға ықпал ететін білім мазмұнын қамтамасыз ету;

- білім мазмұнын оқушыларды өз бетінше зерттеу мен жоба жасауға мақсатты әрі жүйелі түрде бағыттау. Ол үшін биология пәнін оқытуда пайдаланатын жеті модуль жоғарыдағы негізгі талаптарға сәйкес

1. Оқыту мен оқудағы жаңа әдіс – тәсілдер
2. Оқытуды басқару және көшбасшылық
3. Сыни тұрғыдан ойлауға үйрету
4. Оқыту мен оқуда АКТ – ны пайдалану
5. Оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай оқыту мен оқу
6. Талантты және дарынды балаларды оқыту
7. Оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау. Биология пәнін оқытуда алға қойған міндеттер :

- Орта мерзімді және қысқа мерзімді сабақ жоспарларын жасау.
- Оқыту мен оқудағы жаңа әдіс – тәсілдерді пайдалана отырып, оқу дағдыларын қалыптастыру
- Жеті модульді үнемі пайдалана отырып сабақ өткізу
- Өз бетінше білім алу дағдыларына негіз салу
- Биологиялық білім деңгейлерін тереңдету
- Оқушының пәнге деген қызығушылығын дамыту
- Интеллектуалды жеке тұлғаны қалыптастыру
- Ғылыми көзқараспен белсенділікті қалыптастыру

- Оқушының шығармашылық деңгейін дамыту
- Сабақта АКТ пайдалану, электронды оқулықпен, интерактивті тақтамен жұмыс жасау

Қосымша материалдар мен жұмыс жасауға үйрету Биология пәнін оқытуда қазіргі заман талаптары мынандай:

Оқыту мен оқуда АКТ пайдалану;

Жаңа форматтағы әдіс-тәсілдерді сабақта қолдану; Негізгі білімділік ұғымдарды терең меңгерту;

Оқытудың жаңа технологиясын пайдаланып, оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру; Топтық негізде іздене білу дағдыларын қалыптастыру;

Тақырыптық зерттеу жүргізу;

Ойлау, есте сақтау қабілеттерін, өз ойын қорытуға дағдыландыру; Оқушының өз бетімен жұмыс жасау қабілетін жетілдіру, дамыту; Шығармашылық тапсырмалар орындату арқылы қабілеттерін арттыру. Сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін арттыру.

Тәжірибе жүзінде білім, біліктілік дағдыларын қалыптастыру; Жаңа терминдер мен сөздіктермен жұмыс жасауға дағдыландыру; Жаңа технологияларды сабақта пайдалану;

Оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай білім беру.

Тізбектелген сабақтар топтамасындағы сыни тұрғыдан ойлау модулі.

Сыни тұрғыдан ойлау «ойлау туралы ойлану» деп сипатталған. Сыни тұрғыдан ойлау – Қазақстандағы білім беруді дамыту үшін маңызды болып табылатын қазіргі ең басты педагогикалық түсінік. Сыни тұрғыдан ойлау тұлғаның өзіндік жеке ойлауы болып табылады. Оқыту процесі сыни тұрғыдан ойлауды дамыту қағидаларына негізделетін болса, әрбір оқушы өз ойымен пікірін және бағалауды басқалардан тәуелсіз құрады. Оқушының айтқан пікірі қойылған мәселе бойынша оң шешімін табуға сәйкес келмесе де «сенің пікірің дұрыс емес» деп сырттай баға беруге жол берілмейді. Оқушының жекелік (өзіндік) ой-пікірін білдіру сыни тұрғыдан ойлаудың алғашқы әрі маңызды сипаты болып табылады. Сыни тұрғыдан ойлау сұрақтар қойып, шешімін табуды қажет ететін мақсаттан басталады. Сыни тұрғыдан ойлаудың принципіне негізделген сабақ нақты мақсатқа негізделген мазмұнды әрекетке айналады да, нағыз өмір қиындықтарын шеше алатын болады. Сыни тұрғысынан ойлау – сынау емес, шындалған ой. Бұл деңгейдегі ойлау жоғары, орта, бастауыш сынып оқушыларына тиімді. Сабақ барысында диалогтік оқытудың тиімділігіне тоқтала кетсем;

Диалогты оқыту дегеніміз-оқушылардың қызығушылығын арттыру, олардың білім деңгейін көтеру, сөйлеу мәдениетін қалыптастыру. Диалог - білім беру мен білім алу барысында оқушылардың өзара білім алмасуын, оқушы мен мұғалім арасындағы байланыстың негізгі құралы. Диалогтық оқыту арқылы балалардың өзара дамуын қалыптастыру, Бразилиялық педагог Фриери айтқандай әр адам оқу процесіне сыни тұрғыда қатысып, адамдармен диалогтық әңгімелесуге қатысуға

қабілетті екендігіне негізделген білім теориясын әзірледі. Фриери теориясының негізінде осы тәсілге жағымды энергияны енгізуге арналған «педагогиканың мүмкіндіктері» термині жатыр.

Педагог Фриери білім мынадай болуға тиіс деп санайды: Бірлескен, яғни оқушылардың топтық жұмыстарда ынтымақтастық арқылы өзара дамуын қалыптастыруды менгерту мақсатында түрлі тапсырмалар орындады. Проблемалық тапсырмаларды шешуде диалог арқылы жұмыстар ұйымдастырылды.

Сабақтарымда ЖИГСО әдісін қолдану кезінде Диалогтік оқыту әдісі жақсы жүзеге асып отырды. Диалог барысында оқушылар күтілген нәтижеге жету үшін күш – жігерін жұмсады, ынталанды, ойларын бөлісті, пікірлеседі, білімді бірлесіп алды, өз білімін толықтырды. Пікір алмасу оқушылар арасында диалог жүргізу арқылы жүзеге асып отырды. Диалогтік идея тәсіліне сәйкес, сауалнама мен топтық жұмыс оқушылардың оқуын жақсартуға қабілетті.

Сұрақ қою арқылы мұғалім:

- оқушыларды тақырып бойынша және сындарлы сөйлеуге ынталандырады.
- оқушылардың шынайы қызығушылығы мен сезімдерін анықтайды.
- білімге құштарлықты дамытады және зерттеуге ынталандырады.
- оқушыларға білімін қалыптастыруға және вербалдандыруға көмектеседі.
- оқушылардың сыни тұрғыдан ойлауына ықпал етеді.
- оқушыларға сыни тұрғыдан ойлауға көмектеседі.
- оқушылардың бір-бірінен үйренуіне, басқа оқушылардың идеяларын құрметтеуіне және бағалауына ықпал етеді.

Оқушы мен мұғалім арасында диалогтың жүйелі қалыптасуына амал-тәсіл ойластыру Оқушыларды сыни ойлауға, ақпарат пен идеяларды синтездеуге бағыттау

Талантты және дарынды оқушыларға білім берудің инклюзивті тәсілдерін қолдану. Критерийлер арқылы бағалау формасы арқылы оқушылар қызығушылығын арттыру

Дамыта оқыту технологиясын көрнекті ғалымдар Л.С. Выготский, М.Я. Лернер, Л.В. Занков, В.В. Давыдов, Д.Б. Эльконин толық зерттеп, дәлелдеген. В.В. Давыдов «Дамыта оқыту дегеніміз - ақыл - ойдың дамуының көрсеткіші ретінде жинақтай, қорытындылай алу дағдысы» - дейді. Дамыта оқытуда баланың ізденушілік - зерттеушілік әрекетін ұйымдастыру басты назарда ұсталады. Д.Б. Эльконин, В.В. Давыдов жасаған жүйесінің негізгі компоненттері:

1. Оқу мақсаттарының нақты қойылуы.
2. Оны шешудің жолын бірге қарастыру.
3. Шешімнің дұрыстығын дәлелдеу.

Осы компоненттерді шешуде оқушы алдына оқу мақсаттарын қоюда ешқандай дайын үлгі берілмейді. Мақсатты шешу іштей талқылау, сосын жинақтау арқылы жүзеге асады. Мұғалім сабақ үрдісін ұйымдастырушы, бағыттаушы

рөлінде ғана болады. Шешім табылған кезде әркім оның дұрыстығын дәлелдей білуге үйретіліп, әр оқушыға өз ойын, өз пікірін айтуға мүмкіндік беріледі.

Оқушының құзыреттіліктерін қалыптастырудағы дамыта оқыту технологиясының қолданыс табуын төмендегідей көрсетуге болады.

I. Табыс ситуациясын тудыру кезеңінде оқушылар өз жетістіктеріне көз жеткізеді, яғни білетіндері сараланады. Осы кезеңде оқушылардың ақпараттық, коммуникативтік құзыреттіліктерін дамыту көрініс береді.

II. Интеллектуалдық шиеленіс кезеңінде оқушылардың ізденіс зерттеу әрекеттерін ұйымдастыруда салыстырады, топтардың жауаптары тыңдалып, шешімдері тыңдалады. Осылайша сабақ мақсатын оқушылар өздері айтады. Бұл кезеңде оқушылар алдарына қойылған проблемаларды анықтап, топтың шешімі арқылы мақсат қояды. Яғни, проблеманы шешу құзыреттіліктері қалыптасады.

III. Оқу міндетін қою кезеңінде жеткіліксіз білімдерін өздері меңгереді. Оқулықтан тиісті ақпаратты тауып, қажеттісін сызба арқылы береді.

IV. Оқу міндетін шешу амалдарын іздестіруде практикалық жұмыстарды топ өздері орындайды, қиындықтарды анықтап, шешімін айтады.

V. Қорытынды рефлексия кезеңінде әр топ, әр оқушы өз түсінігіне талдау жасап, өмірде қолданылу аясынайтады. Келесі сабаққа міндет белгілейді.

Сол сияқты, сыни тұрғыдан ойлау технологиясы қазіргі таңдағы талаптарға сай алатын орны ерекше. Сыни тұрғыдан ойлау стратегиясына бағытталған әдістер: өзбетінше тұжырым жасау қабілетін дамыту, пікірталас, білім, іскерлік дағдысын қалыптастырады. Сыни тұрғыдан ойлау - бұл саналы мағынаны іздеу: өзінің көзқарасының қандайлық болуымен, басқалардың да пікірін ескеріп, қандай да объективті ойлау және қисыныбар өзіндік қате сенімінен бас тарта білу. Сыни тұрғыдан ойлаудың жаңа идеяларды ұсынуға және жаңа мүмкіндіктерді көруге қабілетті, мәселелерді шешу кезінде маңызы зор. М.М. Жанпейісованың Модульдік оқыту технологиясы бойынша «Қарлы кесек», «Брейн-ринг», «Саяхат» оқыта үйрету ойындарын оқу модулінің сөйлесу бөлімінде пайдаланамын. Оқыта үйрету ойындары оқушыларға білімдерін тереңдетуге, толықтыруға, бекітуге, алған білімдерін өмірде қолдана білуге, ақпарат көздерімен өздіктерінен жұмыс істеуге, ізденуге, әр түрлі жағдайларда дұрыс шешім қабылдауға, қиындықтан алып шығатын жол таңдауға, өмірде өзін бағалай білуге үйретеді.

АКТ модулін пайдалану. Қазіргі кезде білім беру саласында оқытуда ақпараттық технологияларсыз елестету мүмкін емес. Дамыған елдердегі білім беру жүйесінде ерекше маңызды болып табылатын мәселердің бірі оқытуды ақпараттандыру, яғни оқу үдерісінде ақпараттық – технологияларды пайдалану болып табылады. Ақпараттық-коммуникациялық технологияны келешек ұрпақ жан – жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, дамуына жол ашатын педагогикалық үрдіс. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді. XXI ғасыр информатика ғасыры, яғни ақпараттандыру

технологиясы дамыған заманда мемлекетіміздің болашағы – жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан - жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты талап етеді. Білім беруді ақпараттандыру барысында дидактикалық және оқыту құралы компьютер болып табылады. Биология пәнін оқытудың тиімділігін арттырудың жолдары көп, соның бірі ақпараттық-коммуникациялық технологияларды үнемі сабақта пайдалану. Жаңа ақпараттық – технологиялық құралдарды биология пәнін оқыту кезінде үнемі пайдалану арқылы оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыруға болады. Пән мұғалімі ретінде оқушылар үшін биология сабақтарында үнемі АКТ пайдалана отырып, танымдылық жағынан қызықты, әрі жаңаша етіп өткізуге жұмыстанып отырамын.

Осылайша, әр түрлі педагогикалық технологияларды қолдана отырып құзыреттіліктерді қалыптастыратын тапсырмаларды орындау арқылы сабақ кезеңдерінде оқушылар сабақтың мақсат, міндетін өздері анықтайды, проблеманы шешу жолын іздестіреді, жаңаны өздері табады, ақылдасады, кеңеседі. Аталған әрекеттері арқылы әр оқушының проблеманы шешу, ақпараттық, коммуникативтік құзыреттіліктері қалыптасады. Құзыреттілік қалыптастырудың міндеті әр сабақтың өмірлік жағдайлармен байланыстылығы. Бұл орайда құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағдарланған тапсырмалардың маңызы зор. Оқушылардың үлгерімі мен білім сапсының жоғары болуы ең алдымен мұғалімнің шеберлігіне байланысты. Мұғалім өз міндетін тек оқыту, түсіндіру емес, ең алдымен оқушының оқу еңбегін танымдық оқу іс-әрекетін сауатты ұйымдастыру, басқару деп білуі тиіс. Сондықтан аталған педагогикалық технологиялар ойлау мен ұштастыра білім алуға бағыттайтын оқыту жолы.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ САМОРАЗВИТИЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ЧЕРЕЗ ОЛИМПИАДЫ И КОНКУРСЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА

Ульянова Татьяна Александровна

преподаватель психолого-

педагогических дисциплин

Челябинского педагогического колледжа № 1

(РФ)

Аннотация. *Саморазвитие, система подготовки к конкурсам и олимпиадам, учитель начальных классов, чемпионат «Молодые профессионалы», олимпиада профессионального мастерства, Областной конкурс «Планета ПРОФИ».*

Основы саморазвития закладываются именно во время получения

профессионального образования. Здесь создаются условия раскрытия своего потенциала в различных направлениях деятельности, будь то интеллектуальная, спортивная, творческая, исследовательская или какая-либо другая.

Потребность в саморазвитии прописывается, как обязательная компетенция учителя начальных классов, согласно ФГОС СПО по специальности 44.02.02 «Преподавание в начальных классах» [1]. И это не удивительно, ведь образовательная деятельность постоянно подвергается модернизации, вступают в силу новые документы, которые учитель должен учитывать в своей работе. Изменение в обществе незамедлительно отражается в современном образовании, что обязывает учителя начальных классов быть гибким, уметь ориентироваться в постоянно меняющихся условиях, проявлять креативность, как в деятельности, так и в общении.

В литературе выделяют множество понятий саморазвития, но на наш взгляд более полной будет трактовка В.И. Слободчикова и Е.И. Исаева, которые описывают как «фундаментальная способность человека становиться и быть подлинным субъектом своей жизни, превращать собственную жизнедеятельность в предмет практического преобразования» [2, с. 159].

Сейчас профессиональное образовательное учреждение является успешной площадкой для старта в профессиональной сфере. Одним из способов активизации профессионального саморазвития будущих учителей начальных классов, на наш взгляд, являются участие в различного рода профессиональных конкурсах и олимпиадах. Например, Чемпионат «Молодые профессионалы» (WorldSkills Russia), Всероссийская олимпиада профессионального мастерства и Областной командный конкурс профессионального мастерства «Планета ПРОФИ», которые проводятся в Челябинской области для педагогических колледжей.

Чтобы участие было плодотворным и успешным, необходима определенная система, которая будет активизировать студентов на самостоятельное профессиональное развитие. Каждое мероприятие имеет свою специфику, они очень отличаются друг от друга, а от этого отличается и система подготовки участников.

Так, например, Чемпионат «Молодые профессионалы» (WorldSkills Russia) проводятся уже много лет. Это мировое движение, цель которого состоит в популяризации рабочих профессий, повышении статуса и стандартов профессиональной подготовки, повышении квалификации специалистов рабочих профессий по всему миру. Чемпионат реализуется на разных ступенях: Региональный, Отборочный чемпионаты и Национальный финал.

Подготовка к чемпионату начинается в начале учебного года. Возможность участия есть у студентов 3 и 4 курсов. Отбор проходит через проведение фрагмента урока по требованиям WorldSkills. У студентов есть 1 час, чтобы написать конспект урока по заданной теме и приготовить дидактический и раздаточный материал. После чего проходит процедура показа фрагмента. Каждый год берется разный

учебный предмет, это не дает студенту возможности пользоваться уже наработанным материалом. В комиссии присутствуют методисты, а также преподаватели педагогики. Главное при отборе не столько умение провести урок, а сделать это с применением каких-либо оригинальных моментов, так называемых «фишек», а также умение держаться в аудитории, реагировать на ответы волонтеров. Все это тщательно анализируется, ведь для участия в Чемпионате студент должен обладать большим трудолюбием, стрессоустойчивостью, работать на пределе собственных возможностей и суметь справиться с этим в самый важный момент. После выбора нескольких кандидатов, проводится очное собеседование, здесь самое главное определить мотивацию и желание участника, потому что, как показала практика, если у студента горят глаза, у него будет желание впитывать всю информацию, которую ему дадут преподаватели. В WorldSkills недостаточно вызубрить материал, нужно чувствовать его изнутри, пропускать его через себя, тогда полученные знания будут интериоризироваться студентом.

Самым сложным этапом в подготовке является отбор, потому что некаждый студент может справиться с такой нагрузкой. В данном случае подготовка еще усложняется тем, что пока не придут задания для чемпионата, нет гарантии, что будут задания прошлого года. Поэтому только после появления конкурсных заданий начинается основная подготовка участника. За каждым участником в той или иной компетенции закрепляется компатриот, который координирует деятельность других педагогов, именно он является источником основных идей и принимает решение, что брать за основу того или иного задания. Самое важное придумать и рассмотреть как можно больше идей для каждого задания, чтобы было понимание, какие самые лучшие. А после, для реализации выбранных идей, составляются своеобразные шаблоны, которые уже начинают наполняться содержанием компетентные в данной области специалисты.

Одним из основных принципов подготовки к Чемпионату является работа на максимуме, мы всегда берем за основу самые трудноисполнимые, но очень интересные, современные идеи и воплощаем их в жизнь. Тем самым совершенствуя не только студентов, но и преподавателей. Каждый год не похож на предыдущий, каждый раз мы ищем новые технологии, методы, средства, подходы к проведению образовательного процесса. Главное – никогда не останавливаться на достигнутом, всегда искать что-то новое!

Проходя через школу WorldSkills, студент приобретает свой собственный стиль преподавания, иначе смотрит на процесс подготовки к урокам, у него складывается стойкая система профессиональных ценностей, у него появляется постоянная потребность в саморазвитии. Он приобретает множество новых знаний по различным областям науки, осваивает новые возможности уже известных технических средств, овладевает новыми образовательными технологиями, которых, возможно, он не стал бы изучать при традиционном обучении.

Еще одним мероприятием, которое позволяет раскрыть новые

возможности является Всероссийская олимпиада профессионального мастерства. Она проводится Министерством просвещения Российской Федерации с целью выявления наиболее одарённых и талантливых студентов; повышения качества профессионального образования специалистов среднего звена и реализации творческого потенциала обучающихся. Олимпиада проходит в три этапа: внутриколледжный, региональный и заключительный (всероссийский).

Для того, чтобы достичь высот студенты проходят долгий путь. Важным этапом в подготовке студентов является внутриколледжный этап. С каждым годом растет интерес у студентов к данному мероприятию. Если в прошлом году заявилось 32 студента, то в этом году их было уже 50. Они проходят несколько испытаний на протяжении 2-3 недель. В отличие от WorldSkills, задания для Всероссийской олимпиады остаются неизменными. Поэтому на отборочном этапе мы стараемся воспроизвести подобные задания, чтобы посмотреть на уровень студентов на каждом задании. Еще одним отличием от WorldSkills является невозможность участников во время выполнения задания пользоваться дополнительной литературой, в том числе и интернет-ресурсами. Это заставляет их показывать реальные знания, и уровень профессиональной подготовки. Если при отборе на WorldSkills больше учитываются личностные характеристики, то олимпиада это более интеллектуализированный конкурс, который показывает количественную оценку. По результатам ведется рейтинг, студент, который занимает первое место, отправляется от колледжа на Региональный этап.

Для всех студентов самым сложным является тестирование, т.к. в него включаются не только знания педагогики и психологии, а еще знания единые для всех специальностей. Например, информационные технологии в профессиональной деятельности; системы качества, стандартизации и сертификации, экономика и право и т.д. Поэтому над этим заданием мы работаем на протяжении нескольких месяцев. После проведенного отбора в октябре, студенту выдается перечень вопросов с предыдущих Олимпиад, на данный момент их практически 400. И студент в свободное время, в своем темпе ищет ответы на эти вопросы. Такой способ более подходящий, т.к. самостоятельный поиск информации лучше укладывается в голове студентов, чем просто заученные готовые ответы. Тем более такое регулярное обращение к заданию, готовит его к процедуре Олимпиады и когда она наступает, это уже не пугает участника. Поэтому, как только появляется банк вопросов, из которых будет составлено основное тестирование, участнику просто отобрать уже готовые ответы. Вот теперь, если у него возникают вопросы, он работает с педагогами. Как показала практика, это эффективный способ, который дает реальный результат. Тем более это позволяет, не включать тестирование в этап подготовки к заданиям, когда они появляются.

Отборочный этап колледжа позволяет оценить возможности конкурсанта и обратить внимание именно на те конкурсные задания, которые вызывают у него

сложности. Здесь уже осуществляется привлечение необходимых специалистов, которые отрабатывают эти навыки до совершенства. Особое внимание уделяется фрагменту урока и применению продуктивной деятельности. Студент несколько раз в неделю занимается с педагогом и отрабатывает полученный навык в домашних условиях. Так как фрагмент урока является единственным заданием во взаимодействии, ему уделяется много времени. Так, фрагменты уроков отрабатываются на волонтерах, где важным моментом является их мнение. Потому что порой они видят то, чего не видит сам конкурсант, или ставят его в такую ситуацию, которую он не предусмотрел ранее. Олимпиада позволяет проверить действительный уровень полученного образования, дает возможность пополнить свои знания, приобрести новые умения и навыки.

Очень отличающимся от всего сказанного является Областной командный конкурс профессионального мастерства «Планета ПРОФИ». Для осуществления подготовки команды, мы также проводим отборочные соревнования. Однако, в отличие от Олимпиады и Чемпионата, этому придается большая огласка, массово привлекаются студенты младших курсов. Это делается с целью поддержания традиций колледжа, развитию интереса к участию в подобных мероприятиях, формирования желания показать свои возможности.

В отличие от Олимпиады, где форма задания известна заранее и есть возможность готовиться на имеющемся материале, Конкурс - это всегда неожиданность. Его особенностью является креативность и неповторимость заданий. Каждый год выбирается какая-либо актуальная тема и от нее конструируются задания. Например, в этом году тема была: «Пусть Зазвучит Личность Каждого», в которой раскрывались профессионально-значимые личностные качества. Идея темы базировалась на софтскиллс - наборе навыков, необходимых для достижения успеха в разных сферах своей жизни, таких как коммуникативные способности, взаимодействие с командой, контроль собственных временных затрат, лидерские наклонности, тяга к саморазвитию, стрессоустойчивость и т.д. Еще одной особенностью конкурса является то, что в основном задания все выполняются здесь и сейчас, подготовиться к ним невозможно. Такие творческие задания позволяют раскрыть все возможности участников, и умение их справляться в непредсказуемых условиях. Все это усложняет подготовку и отбор студентов.

Популярность данного конкурса в нашем колледже не угасает уже много лет, каждый раз на отборочные соревнования мы набираем до 10-12 команд. В связи с непостоянством заданий, мы выбираем для отбора стабильно 4 задания: тестирование по педагогике и психологии, визитка команды, мастер-класс на выбранную тему, а 4 задание всегда является креативным, дающим возможность нам посмотреть, как студенты справляются в неоднозначных ситуациях. Проведенные мероприятия необходимы, чтобы определить возможности каждого участника в отдельности, их сотрудничество в группе, умение слажено

работать и действовать в нестандартных условиях.

В отличие от Олимпиады, подготовка здесь осуществляется командой педагогов, но в отдельности, а совместно. Они вместе выбирают основные идеи, вместе обсуждаются задания, анализируются варианты решения. Главный принцип - это командный подход в подготовке. Однако, нужно отметить, что здесь очень велика доля самостоятельности выбранной команды, потому что условия конкурса обязывают их решать ситуацию здесь и сейчас, без помощи кого-либо. Поэтому принцип натаскивания здесь не срабатывает. Это особенный конкурс, который отличается от все других своей мобильностью, естественностью, где главное – это сами студенты!!!

Этот конкурс не только проверяет профессиональные знания и науки, а позволяет раскрыть множество компетенций, как каждого участника в отдельности, так и всей команды в целом.

Хочется подытожить, что каждое из рассмотренных турниров имеет свою специфику работы с участниками. В WorldSkills сперва необходимо обучить, а потом отработать полученные умения, чтобы они были приняты студентом. В Олимпиаде ключевое значение играют уже полученные знания, здесь необходимо только отшлифовать их, либо расширить. А Конкурс во многом ориентирован на личностные качества самих студентов, неправильно подобранные участники в группе, не дадут положительного результата.

Но, не смотря на разнообразие мероприятий, без слаженной работы всего коллектива колледжа не было бы таких достижений. Здесь важна деятельность не только обучающихся педагогов, но и администрации, вспомогательного персонала, психолога, которые создают условия для качественной работы.

Подводя итог, хотелось бы отметить, что каждый конкурс, олимпиада или чемпионат, способствует развитию студентов с разных сторон, формирует у них понимание о необходимости самообразования и саморазвитии, раскрывает правильные педагогические ценности. Мы получаем готового специалиста, который придет в школу, и будет способен не только выполнять эффективно свои профессиональные обязанности, но и стремиться к новым достижениям и вести детей за собой, заряжая их и своих коллег этой энергией счастья.

Список литературы:

1. Федеральный государственный образовательный стандарт среднего профессионального образования по специальности 44.02.02 Преподавание в начальных классах (Приказ Минпросвещения России от 17.08.2022 № 742). – URL.: <https://www.garant.ru/> (дата обращения: 22.01.2022).
2. Багаева, И.Д. Профессионализм педагогической деятельности и основы его формирования у будущего учителя / Багаева И.Д. - Усть-Каменогорск, 2011. - 338 с.